

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 7 Σεπτεμβρίου 2025 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 889

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΜΠΟΡΙΔΗΣ

Γιατί θα είμαι υποψήφιος με τον ΔΗΣΥ

Την απόφασή του να είναι υποψήφιος με τον ΔΗΣΥ δημοσιοποιεί στην «Κ» ο Γιώργος Παμπορίδης. Αναφέρει ότι επιστρέφει ενεργά, για να βοηθήσει να αναδειχθεί ξανά ο Συναγεαγμένος ως η πηγή πολιτική δύναμη του τόπου. Σελ. 9

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Ηγέτης ή διαχειριστής;

Η απόσταση ανάμεσα στις προσδοκίες και την πραγματικότητα είναι σήμερα το μεγάλο πρόβλημα της προεδρίας Χριστοδουλίδη, με τις σκιές πίσω από το εκτυφλωτικό φως του «καινούργιου» να κάνουν την εμφάνισή τους αμέσως μετά την εκλογή του. Σελ. 10

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΙΜΕΝΟ ΤΟ ΦΑΝΕΡΟ ΚΡΑΝΙΟ. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Η ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ ΣΑΣ.

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΤΑΞΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

Η νέα εποχή των αυτοκρατοριών

Το κοινό μέτωπο Σι - Πούτιν - Μόνι προαναγγέλλει μεγάλες αλλαγές στη διεθνή τάξη πραγμάτων. Η αλλαγή του γεωπολιτικού χάρτη, η ενίσχυση της Κίνας και οι συνέπειες της χαοτικής πολιτικής του Ντόναλντ Τραμπ. Σελ. 22-23

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Η Chevron, το καλώδιο και οι ΗΠΑ

Ενα ακόμη επεισόδιο στο διπλωματικό παιχνίδι που εκτυλίσσεται στην Ανατολική Μεσόγειο μπορεί να ανοίξει σε περίπτωση που την Τετάρτη η Chevron

καταθέσει επίσημη προσφορά για έρευνες σε δύο οικόπεδα νοτίως της Κρήτης. Με ενδιαφέρον αναμένεται στην Αθήνα ο υιός Χαφτάρ. Σελ. 6, 19

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ

Σε τεντωμένο καλώδιο ο ενεργειακός σχεδιασμός

Κρίσιμο το επόμενο διάστημα και φόβοι για μόνιμο πάγωμα

Οι αμφιβολίες που εξέφρασε σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός για το ηλεκτρικό καλώδιο GSI, ήταν αρκετές για να επανέλθει η συζήτηση του τι τελικά επιθυμεί η κυβέρνηση. Πόσο βιώσιμο είναι ένα τέτοιο εγχείρημα και ποιος τελικά επιθυμεί την υλοποίησή του. Στην Αθήνα αναμένουν μία ξεκάθαρη θέση της Λευκωσίας για τις επιδιώξεις της, ενώ η Λευκωσία από την πλευρά της αναμένει βυθομετρήσεις από την ελληνική κυβέρνηση. Παρότι επικρατεί η αίσθηση κρίσιμης στις σχέσεις των δύο πλευρών, Νίκος Χριστοδουλίδης και Κυριάκος Μητσοτάκης έχουν επικοινωνήσει για το όλο ζήτημα και κρίσιμες θεωρούνται οι επόμενες μέρες. Σιγή ασυρμάτου υπάρχει από πλευράς ΑΔΜΗΕ, εκτιμώντας προφανώς πως οι προεκτάσεις είναι πλέον πολιτικές και εντείνεται η αίσθηση ότι το φιλόδοξο έργο οδεύει προς πάγωμα. Σελ. 4, 6

ΚΟΜΜΑΤΑ

Ανοίξε ο δρόμος για το 2028

Ενα ατέρμονο παιχνίδι διαβουλεύσεων, παρασκηνίου προσώπων για συμμαχίες με ορίζοντα το '28 έχει ξεκινήσει. Πρώτος που καταστρώνει τη στρατηγική επανεκλογής είναι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης. Σελ. 7

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ

Στη μάχη των ονομάτων

Σε μία έντονη διεργασία διαμόρφωσης των ψηφοδελτίων τους βρίσκονται ΔΗΣΥ, ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ, με στόχο τη συσπείρωση και τη διατήρηση της θέσης τους στην κοινοτική σκακιέρα. Σελ. 8

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η επόμενη μέρα

Σε μείζον γεωπολιτικό ζήτημα αναδεικνύεται η υπόθεση του καλωδίου και της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου - Ελλάδας και από εκεί με την Ευρώπη. Η κυβέρνηση εννοείται πως πρέπει να διασφαλίσει τα συμφέροντα της Δημοκρατίας και των Κύπριων πολιτών, οφείλει όμως να εγκύψει και να επικεντρωθεί σε σχεδιασμούς για την επόμενη ημέρα. Θα πρέπει να εξεύρει λύσεις για την άρση της ενεργειακής της απομόνωσης, αξιοποιώντας κάθε δυνατή τεχνολογία, ώστε οι καταναλωτές να δουν μειώσεις στους λογαριασμούς ρεύματος, που ολοένα και γίνονται βραχνάς για τον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Κρατάμε τη μια όψη του νομίσματος. Αυτή που μας φέρνει πιο κοντά.

#ΚοινόΚυπρίων

Τράπεζα Κύπρου

ΑΠΩΛΕΙΕΣ ΣΕ ΕΣΤΙΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ

Χάνει το έξω, κερδίζει το μέσα

Εγκρατείς ήταν οι τουρίστες και οι Κύπριοι σε φαγητό και διασκέδαση κατά τις καλοκαιρινές τους διακοπές. Κερδίζει έδαφος η τάση για στροφή προς το φαγητό στο σπίτι αντί για την ταβέρνα. Τα Airbnb και το all inclusive μείωσαν τον τζίρο. Οικονομική, σελ. 4

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ

Μια βόλτα στον Γαϊδουρά (Νέα Σπάρτη) Μεσαορίας

Επισκεφθήκαμε τον ναό του Αγίου Μάμα στον Γαϊδουρά της Μεσαορίας. Ο ναός είναι έργο του λαϊκού μάστορα μάστρε Γιακουμά. Πρόκειται για ένα από τα πολλά έργα του εκ Κοντέας εμπειρικού αρχιτέκτονα. Τέχνες, σελ. 8

HUBLOT

SQUARE BANG UNICO KING GOLD CERAMIC

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Οι πάνω και οι κάτω

«**Η κυρία** Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλ-σον περνάει φάση εξωστρέφειας» ανακοίνωσε η Σβετλάνα Αλεξάντροβα, παπαγαλίζοντας τις οδηγίες που έλαβε από τη χήρα. «Τουτέστιν;», έπεσε η κοτρόνα των εκλεπτυσμένων ελληνικών επάνω στο κεφάλι της Ρωσίδας. «Από τουτέστιν δεν καταλαβαίνω, αλλά αυτό που μπορώ να σας πω είναι ότι επέστρεψε». «Επιτέλους! Αυτές πια δεν ήταν διακοπές, μάνα μου... Ήταν το τουρ των πέντε ηπείρων και των εφτά θαλασσών επί έναν ολόκληρο μήνα!», εξεμάνη η Ευγενία η Καλαμαρού και τα μέλη του διευρυμένου καρέ κατανεύσαν σιωπηλά.

«**Υπερβολές**» σχολίασε η Ιουλία καθώς έπινε το πρώτο gin and tonic της νέας σεζόν με τις φιλενάδες της. «Χάρη στην ευγενική χορηγία του Τζάστιν απίλαυσα λίγο βουνό, λίγο θάλασσα και τα αγόρια μου. Ο γιος της ερωμένης του μακαρίτη του άντρα μου και ο σύντροφός του με συνόδευσαν στη Νέα Υόρκη, στο Παρίσι και στην Αθηνάϊκή Ριβιέρα. Έπειτα από τόση εξωστρέφεια, είμαι έτοιμη να συζητήσω ξανά τα νέα της ηρωικής μας βραχοηπείδας, η οποία εξ όσων αντιλαμβάνομαι δεν θα μας αφήσει να πληξούμε ποτέ».

Η ανασκόπηση της πολιτικής επικαιρότητας από το καρέ ανέδειξε τους νικητές και τους χαμένους της εκπομπής του καλοκαιριού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Νικολέττα Τσικκίνη την οποία άφησε η Ιουλία, στην αρχή των διακοπών της, οργισμένη αντικυβερνητική influencer και τη βρήκε αξιωματούχο του ΑΛΑΜ. «Μια της ΚΥΠ πήγε να τη φοβερίσει και ιδού τα αποτελέσματα: Γραμματέας Επαρχιακής Ομάδας Λεμεσού η Νικολέττα!». «Άντε με το καλό και βουλευτεί, να γίνει σματάς στις Επιτροπές».

«**Έχασα** επεισόδια» παραδέχτηκε η Ιουλία, εντελώς ανυποψίαστη προφανώς για τις αναταράξεις στην πολιτική σκηνή μέσα στην κάψα του

Σε άλλα νέα, το θρυλικό Studio 54 της Νέας Υόρκης ανοίγει ξανά για ένα και μόνο βράδυ, με οικοδεσπότη τον οικο Valentino.

καλοκαιριού. «Κατ' αρχάς αποκτήσαμε νέο πολιτικό αστέρι». «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν... Ανδρέα Εσύ Σούπερ Σταρ». «Μιλάς με γρίφους, γερόντισσα». «Ο Ανδρέας ο Flexible, μάνα μου! «Ο Ανδρέας Αποστόλου. Που έκλεισε πίσω του την πόρτα της ετοιμόρροπης ΕΔΕΚ και τραβάει προς ΔΗΚΟ μεριά». «Ο Ανδρέας που ξεκίνησε από το Δράσις ΚΕΣ, πήγε στον Λιλήκα και μετά στην ΕΔΕΚ, τώρα προσφέρεται ως σωσίβιο στο ΔΗΚΟ που νίγεται;». «Ακριβώς. Γιατί είναι ο Ανδρέας ο Flexible». «Έχει ξεχειλώσει πολύ το κοστούμι της πολιτικής...».

«**Ευχάριστα** νέα δεν υπάρχουν;». «Βεβαίως και υπάρχουν. Αν δεις τη συνέντευξη του προέδρου Χριστοδουλίδη στο Plus είναι όλα καλά, όλα ανθηρά. Αφού και για τον ανασχηματισμό για να καταλάβεις, διαβάζει ο Πρόεδρος όσα γράφονται και χαμογιά». «Όλα καλά λοιπόν». «Όλα τέλεια!». «Είπε κάτι ο Πρόεδρος που πρέπει οπωσδήποτε να γνωρίζω;». «Ότι η κυβέρνηση και ο ΔΗΣΥ, ιδεολογικά, είναι το ίδιο και το αυτό. Αυτό».

«**Αν, λέμε** τώρα, γίνει εντέλει ο ανασχηματισμός...». «Παρότι όλα είναι

υπέροχα;». «Παρότι». «Σε αυτή την περίπτωση, τους πάνω και τους κάτω υπουργούς, τους γνωρίζουμε;». «Αυτός που δεν κουνιέται με τίποτε από τη θέση του είναι ο Κωνσταντίνος Κόμπος. Στα πάνω με διαφορά. Καλές επιδόσεις έχει και η Αθηνά Μισοπλίδου, ενώ την τριάδα της κορυφής συμπληρώνει ο δημοφιλής Κωνσταντίνος Ιωάννου. «Και οι κάτω;». «Ο Χαρτσιώτης και η Παναγιώτου είναι με το ένα πόδι στην έξοδο». «Θα προλάβουν τη στρατιωτική παρέλαση της Ανεξαρτησίας;». «Χλωμό».

«**Εν τω μεταξύ**, μέχρι την επέτειο

της Ανεξαρτησίας, μπορούμε να πλατσορίζουμε ανέμελα στα απόνερα του εθνικισμού» σάρκασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Αγαπημένη μου, θα σου απαντήσω με τα λόγια της αγαπημένης μας Προέδρου, η οποία ως γνωστόν μοιράζει αγάπη ολούθε» απάντησε η Ευγενία η Καλαμαρού. Κι έπειτα επανέλαβε επί λέξει όσα δήλωσε η Αννίτα Δημητρίου: «Για όνομα Του Θεού, μα τι τους ενόχλησε; Αυτοί είμαστε, είμαστε Έλληνες της Κύπρου». Και μετά διάβασε με τρεμάμενη φωνή από την ανάρτηση της προέδρου του ΔΗΣΥ για τον αγώνα της Κύπρου με

την Ελλάδα: «Σε κάθε καλάθι, σε κάθε ριμπάουντ, σε κάθε τρίποντο η καρδιά κτυπάει ελληνικά». «Ποίημα! Ποίημα!» ξέσπασε η δεξιά πτέρυγα του καρέ και ζήτησε έναν ακόμα γύρο gin and tonic.

Τι θα μπορούσε να επισκιάσει την εθνικά ευσυγκίνητη Αννίτα; Μια εξίσου λαμπερή αλλά πιο δεξιά πρόεδρος, μια ηγερία της εθνικοφροσύνης; η ευρωβουλευτής και πρόεδρος της Φωνής Λογικής Αφροδίτη Λατινοπούλου, γνωστή για τις ρατσιστικές ακροδεξιές της θέσεις. Ο Λουκάς Φουρλάς, που τη συνόδευε στο γήπεδο του Eurobasket, το έθεσε λαϊκά («Φέραμε καλό πράμα») ενώ ο Κούλης Νικολάου το τερμάτισε: «Η επόμενη πρωθυπουργός της Ελλάδας; μορφωμένη, καλλιεργημένη, επιστήμονας, με χάρισμα που την κάνει να αγαπιέται από όλους τους Έλληνες, πέρα από χρωματικές αγκυλώσεις και ιδεοληψίες». Οι κυρίες του καρέ, πάλι, αρκέστηκαν σε ένα λακωνικό σχόλιο («πιο χαμπλά, πιο χαμπλά»), επικυρώνοντας την ομόφωνη απόφαση για τα πρόσωπα που συνωστίζονται στον πάτο του πολιτικού βαρόμετρου.

«**Ήταν** ομολογουμένως ένα επικοινωνιακό catch up» είπε η Ιουλία και ως ελάχιστη συνεισφορά στη «σφαιρική ενημέρωση» του καρέ ανέγνωσε την πιο πικάντικη είδηση της βδομάδας: «Στην Κύπρο, το μερίδιο πλούτου των υπερπλούσιων αυξήθηκε από 12,8% σε 33,3% μεταξύ 2000 και 2023, η μεγαλύτερη αύξηση όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως. Τούτου δοθέντος, αναρωτιέμαι αν θα ήταν υπερβολή να ζητήσω από τον υπερπλούσιο Τζάστιν να χορηγήσει την επιστροφή μου στη Νέα Υόρκη για το πάρτι που θα κάνει ο οίκος Valentino. Το θρυλικό Studio 54 θα ανοίξει για ένα και μόνο βράδυ στις 10 Σεπτεμβρίου!». «Μαξέψου, Ιουλία!». «ΟΚ. Μαξέψτεκα».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

7-9-1935

Αγωνία: Παρά τας καταβληθείσας διπλωματικές προσπάθειας, το αιθιοπικόν πρόβλημα πλησιάζει μοιραίως εις την δραματικήν αυτού λύσιν. [...] Αι τρεις διαρρευσάσαι ημέραι των εργασιών του Συμβουλίου της Κοινωνίας των Εθνών [φωτ.] εκράτησαν την παγκόσμιον κοινήν γνώμην εν διαρκεί συγκινήσει. Ηδη εκάστη παρερχομένη ημέρα επαυξάνει την αγωνίαν της ανθρωπότητος, η οποία αντιλαμβάνεται ότι διακυβεύεται η ειρήνη ολοκλήρου του κόσμου.

Θαυμασμός: Εις την Ελλάδα υπάρχουν 1.223.900 οικοδομαί. Εξ αυτών αι 637.196 παραμένουν αφορολόγητοι. Και όμως κατά το Σύνταγμα όλοι οι πολίται υπέχουν φορολογικάς υποχρεώσεις. Τώρα, πώς συντελείται το θάυμα να μην πληρώνουν οι μισοί κάτοχοι οικοδομών, ενώ οι άλλοι μισοί να πληρώνουν, είνε μυστήριον. Εν πάση περιπτώσει δεν έχομεν παρά να θαυμάσωμεν το φοροτεχνικόν μας σύστημα.

Απαγόρευσις: Αγγέλλεται εκ Ρώμης ότι εικοσιπέντε χιλιάδες παλαιών πολεμιστών συνεκεντρώθησαν όπως μετάσχουν του εκεί Διεθνούς Συνεδρίου. Ούτοι αντιπροσωπεύουν δεκατέσσαρα έθνη σύμμαχα ή τέως εχθρικά. Εις το Συνέδριον δεν αντιπροσωπεύεται μόνον η Αγγλία, διότι η αγγλική Κυβέρνησις απηγόρευσεν εις τους Αγγλους παλαιούς πολεμιστάς ν' αναχωρήσουν διά την Ιταλίαν.

Ο ΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ

Παμπορίδης, Αννίτα, Αβέρωφ και Eurobasket

Θα είμαι ο Αντετοκούνμπο του ΔΗΣΥ.

Πετρελαιοκπλίδες εντοπίστηκαν την Παρασκευή σε παραλία ανατολικά της Λάρνακας. Φήμες ότι ο υπουργός Ενέργειας άνοιξε σαμπάνιες διότι νόμισε πως βρήκαμε πετρέλαιο δεν επιβεβαιώνονται. Το υποθαλάσσιο καλώδιο, αντί να επιφέρει μείωση τιμών ηλεκτρισμού, φαίνεται πως τελικά θα προκαλέσει ηλεκτροπληξία στα κρατικά ταμεία και κατ' επέκταση στις τσέπες του φορολογούμενου. Ο Κεραυνός επιμένει πως πρέπει πρώτα να βρεθούν λύσεις στις πολλές ασάφειες και εκκρεμότητες, ενώ η εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για διερεύνηση πιθανών ποινικών αδικημάτων στην όλη διαδικασία κάνει το καλώδιο να παίρνει σχήμα θηλιάς. Ας μείνουμε ψύχραιμοι, έστω ταπί και ψύχραιμοι. Όπως λέει κι ο ποιητής «τον οργισμένο Ποσειδώνα δεν θα συναντήσεις αν η ψυχή σου -και το καλώδιο- δεν τον στίνει εμπρός σου».

Ο Πρόεδρος είναι ως συνήθως τόσο ξεκάθαρος για το θέμα του GSI όσο η Πυθία του μαντεύου των Δελφών μετά που μασούσε φύλλα δάφνης, λέγοντάς μας περίπου «ήξεις, αφήξεις ουκ εν τη θαλάσση θνήξεις». Ο Νομικός κάποτε τραγουδούσε «θάλασσα, θάλασσα τι μου 'χεις κάνει, για σένα έχασα κάθε λιμόνι». Έχασα και κάθε ελπίδα για φτηνό ρεύμα, θα πρόσθετα εγώ.

Το Βασιλικό λοιπόν δεν μυρίζει βασιλικό αλλά κυρίως κακό αέριο, δηλαδή μεθάνιο, αναμειγμένο με οσμές κυπριακού σκανδάλου μεγατόνων. Το μόνο αέριο που είδαμε μέχρι τώρα είναι οι

αεριολογίες που συνόδευσαν κάποτε τις πανηγυρικές εξαγγελίες. Τι κρίμα που δεν ακούσαμε τον Λιλήκα να προωλήσουμε τα -έστω δύσοσμα- αερία μας.

Ο Κουλιάς είπε στη Βουλή πως η Χαραλαμπίδου και ο Πασιουρτίδης «θέλουν θκυο πάτσους» και στη συνέχεια, όταν του υποδείχθηκε το εξωφρενικό ανάρμοστο της έκφρασής του αρνήθηκε να ανακαλέσει. Τελικά η Κύπρος αλλάζει (σε πολλά προς το χειρότερο) και το ΔΗΚΟ ακολουθεί. Τέτοια ρεζιλίκια δεν ζήσαμε ούτε επί Σπύρου. Νικόλα, θα πάρεις κάποτε θέση για το επίπεδο δάπεδο κάποιων βουλευτών σου;

Η Αννίτα έκλεισε Μάρκου και Ανθούση, ενώ πιέζει Παμπορίδη και άλλους δυνατούς παίκτες για το ψηφοδέλτιο του '26. Προφανώς, βλέποντας την ελληνική Dream Team που βρέθηκε στην Κύπρο σκορπώντας ριπή ενθουσιασμού (ειδικά μετά τη νίκη επί της Ισπανίας) ψάχνει τον δικό της Αντετοκούνμπο. Θα μπορούσε μήπως ο Παμπορίδης, έστω κι αν είναι πιο κοντός από τον Γιάννη, να παίξει αυτό τον ρόλο με εντυπωσιακά καρφώματα και ασίστ;

Πώς σχολιάζει άραγε ο Νίκος Αναστασάδης τη δήλωση του νεαρού Νίκου πώς θα φύγει με χέρια καθαρά; Δεν

θα παραπονεθεί πως τον αντιγράφει; Να μην ξεχνούμε πως ο Νίκαρας ήταν ο πρώτος που μας είπε πως έφυγε από την πολιτική φτωχότερος από ό,τι όταν μπήκε! Πρόσθεσε βέβαια και το άμωμος και άμεμπτος. Ακούτε, βρε συκοφάντες;

Από τις μέρες του Eurobasket μια φωτογραφία έγινε βάραιλ κι αυτή δεν ήταν από κάρφωμα του Γιάννη. Ήταν η Αννίτα, ντυμένη σαν αρχαία Ελληνίδα θεά (με ψηλοτάκουνο αντί σανδάλια) να κάθεται στις κερκίδες του Σπύρος Κυπριανού (ένα όνομα μια ιστορία). Μέχρι εδώ όλα καλά. Η πόζα πήρε χιλιάδες βιους και λάικς από λαϊκιστές (έτσι λέμε στο χωριό μου όσους κάνουν σε όλα λάικ) σε φέισμπουκ και ίνστανγκραμ. Θεάσεις που θα ζήλευε μέχρι κι ο Φειδιάς.

Το ευτράπελο ξεκινά όταν κάποιος διαπιστώσει ότι η εθνικοθηρσκευτική μας ινφλουένσερ κάθεται στα τσιμέντα (!!!) και ενώ δίπλα της βρίσκεται άδεια καρέκλα. Εδώ βέβαια αρχίζει η πιο κωμικοτραγική φάση της φωτογραφίας, αφού δίπλα ακριβώς από την άδεια καρέκλα κάθεται ο Φούλης μας, άλλως αλεπού της Αργάδας. Είναι δυνατό η Αννίτα να προσπαθούσε να αποφύγει το να κάτσει δίπλα από τον Αβέρωφ; Ή μήπως έκατσε στα τσιμέντα (έστω και σε θέση VIP) για να δείξει πόσο ταπεινή είναι, πόσο κοντά στον απλό άνθρωπο (που έλεγε κι ο Χριστόφορος) πόσο ένας από εμάς; Άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου και ειδικά του ινφλουένσερ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νικόλαου Σαρπίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβιττού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Αναπληρωτής Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ • Σύμβουλος έκδοσης: ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Προσφέρουμε τα **κοντόληκτα** **προϊόντα** με έκπτωση

Στη Lidl Κύπρου μειώνουμε έμπρακτα τη σπατάλη τροφίμων.

Πώς το πετυχαίνουμε αυτό;

- Κάνουμε **τακτικούς ποιοτικούς ελέγχους** στα προϊόντα μας.
- Τοποθετούμε το ειδικό αυτοκόλλητο «**Φθηνότερο**» σε αυτά που πλησιάζουν την ημερομηνία λήξης τους.
- Έτσι, τα προσφέρουμε στους πελάτες μας με **έκπτωση**.

Γιατί αυτή είναι η δύναμή μας.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η εξωτερικευση των δεύτερων σκέψεων που κάνει εδώ και ένα χρόνο η Λευκωσία ως προς την ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου με το ευρωπαϊκό ηλεκτρικό σύστημα μέσω Ελλάδας έχουν δημιουργήσει όλες τις προϋποθέσεις εκείνες ώστε το ηλεκτρικό καλώδιο GSI να έχει την τύχη που είχε ο αγώγος Φ.Α. EastMed. Οι αμφιβολίες του υπουργού Οικονομικών για τη βιωσιμότητα του έργου μέσω της «Κ» σε συνδυασμό με τη διμηννη σχεδόν καθυστέρηση της κυβέρνησης να τοποθετηθεί στην έρευνα που διεξάγει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχουν προκαλέσει ένα εκρηκτικό κλίμα σε Κύπρο και Ελλάδα, οι επιπτώσεις του οποίου για την ώρα να μην μπορούν να προσδιορισθούν. Το μόνο που μπορεί να ειπωθεί με ισχυρή βεβαιότητα είναι πως η Κύπρος κινδυνεύει σοβαρά να παραμείνει για απροσδιόριστο χρόνο στην ενεργειακή ανασφάλεια, απομονωμένη από το ευρωπαϊκό ηλεκτρικό σύστημα, με τσουκερά τιμολόγια και διακοπές στην ηλεκτροδότηση, όπως συνέβη τον περασμένο μήνα. Επιπλέον, η Κυπριακή Δημοκρατία, ως ένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη του ενεργεια-

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης είναι σε επαφή με τον πρωθυπουργό της Ελλάδας για το θέμα του καλωδίου και σύμφωνα με πηγές από την Αθήνα δεν αποκλείεται παρέμβαση του Έλληνα πρωθυπουργού από τη ΔΕΘ.

κού έργου, ενδεχομένως να βρεθεί αντιμέτωπη με οικονομικές απαιτήσεις ενδιαφερόμενων μερών σε ένα πιθανό ναυάγιο του έργου. Στις επιπτώσεις δεν μπορεί να αγνοηθεί το αρνητικό διπλωματικό αποτύπωμα, αφού θα ισχυροποιηθεί το τουρκικό αφήγημα ότι κανένα μεγάλο έργο στην Ανατολική Μεσόγειο δεν μπορεί να προχωρήσει χωρίς τις ευλογίες της Άγκυρας. Το παζλ των ραγδαίων εξελίξεων συμπληρώνει η έρευνα που έχει ξεκινήσει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία για τα ευρωπαϊκά κονδύλια που έχουν εκταμιευθεί και που επιβεβαίωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας την περασμένη Τετάρτη.

Η ιστορία επαναλαμβάνεται

Οι σοβαροί τριγμοί που προκαλούνται στο καλώδιο, ένα από τα μεγαλύτερα ενεργειακά έργα της Ανατολικής Μεσογείου, αναμφίβολα δεν είναι το μοναδικό ζήτημα που θα πρέπει να απασχολήσει την κυπριακή πλευρά. Εάν κάποιος δει τη μεγάλη εικόνα από το 2004 που η Κύπρος άνοιξε το βιβλίο των ενεργειακών της φιλοδοξιών, το σύνολο των ενεργειακών έργων που εξαγγέλθηκαν είχαν ή κινδυνεύουν να έχουν την ίδια τύχη – να σκοινοβατούν στην καλύτερη των περιπτώσεων. Οι απαντήσεις που πρέπει να δοθούν στο ερώτημα «τι πάει λάθος» αφορούν το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων της Κύπρου. Αν μάλιστα γίνει προσπάθεια να εντοπι-

σθεί το πρόβλημα, το πρώτο θέμα αυτής της κατάστασης είναι η ίδια η Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία 21 χρόνια μετά την ένταξη της στην Ε.Ε. έχει καταφέρει να είναι το μοναδικό κράτος μέλος που ενεργειακά παραμένει σε απομόνωση, που πέρα από τις οικονομικές επιπτώσεις στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς δημιουργεί και ευρύτερα ζητήματα ασφάλειας. Και αν στην περίπτωση του τερματικού στο Βασιλικό η παρούσα κυβέρνηση επικαλέστηκε τις στρεβλώσεις του παρελθόντος που οδήγησαν το έργο σε ναυάγιο, δεν μπορεί να συμβεί το ίδιο και με το καλώδιο επί ημερών της οποίας βγήκε από την αφάνεια στην οποία βρισκόταν και κατέληξε εδώ που κατέληξε.

Σε απόλυτη μοναξιά

Εάν επιβεβαιωθούν οι ανη-

συχίες που εκφράζονται για το μέλλον του έργου, σε μια τέτοια περίπτωση η Κύπρος δεν έχει να αναμένει από πουθενά για άρση της ενεργειακής της απομόνωσης και τερματισμού της ανασφάλειας που υπάρχει σήμερα στην κάλυψη των αναγκών σε ρεύμα. Η όλη κατάσταση έτσι όπως έχει διαμορφωθεί λαμβάνει χαρακτηριστικά επικινδυνότητας, αν συνυπολογισθούν και οι εξελίξεις που καταγράφονται στο άλλο κορυφαίο ενεργειακό έργο της Κυπριακής Δημοκρατίας, το τερματικό στο Βασιλικό. Η παραδοχή του υπουργού Ενέργειας Γιώργου Παπαναστασίου ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής της Βουλής για ενδεχόμενα θέματα ασφάλειας των υποδομών που έχει κατασκευάσει η κινεζική κοινοπραξία CPP-METRON Consortium Ltd με τη χρήση

ακατάλληλων δομικών υλικών, αυτό θα αναγκάσει την κυβέρνηση να αναζητήσει άλλες επιλογές, η υλοποίηση των οποίων θα απαιτήσει χρόνο. Αυτό σημαίνει πως για τα επόμενα χρόνια θα διαιωνιστεί το φαινόμενο ελλείψεων σε ρεύμα που παρατηρήθηκε τον περασμένο μήνα. Επί του προκειμένου ενδιαφέρουσες είναι οι απόψεις που έχει εκφράσει ο κ. Παπαναστασίου ότι το εγχώριο σύστημα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από μόνο του δεν μπορεί να καλύψει, πρώτον, τις αυξημένες ανάγκες της εσωτερικής ζήτησης και δεύτερον, να εξασφαλίσει την ενεργειακή ασφάλεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Τι μέλλει γενέσθαι

Η κυπριακή βόμβα που πυροδοτήθηκε στα θεμέλια του έργου

ήλθε σε μια περίοδο κατά την οποία η προσοχή ήταν στραμμένη στις αποφάσεις της ελληνικής κυβέρνησης αναφορικά με την επανέναρξη των ερευνών ανάμεσα σε Κρήτη και Κύπρο, καθώς και την αντιμετώπιση των τουρκικών προκλήσεων. Ζήτημα που εκ των πραγμάτων περνά σε δεύτερη μοίρα μέχρι να ξεκαθαρίσει το θολό τοπίο. Η χρονική στιγμή που επιλέγει η Λευκωσία να δημοσιοποιήσει τις ενστάσεις της, αναμφίβολα έδωσε μια διέξοδο στην Αθήνα, η οποία από το καλοκαίρι του 2024 έχει παγώσει τις ερευνητικές εργασίες και προσπαθούσε μέσω διπλωματικών διόδων να αποφύγει μια ελληνοτουρκική κρίση. Πολιτικοί αναλυτές σε Αθήνα και Λευκωσία αδυνατούν να δώσουν μια ασφαλή εκτίμηση για τα επόμενα βήματα, εκφρά-

ζοντας μόνο σοβαρές ανησυχίες για το ίδιο το έργο. Πηγές στην ελληνική πρωτεύουσα θεωρούν κρίσιμο το Σάββατοκύριακο (6-7 Σεπτεμβρίου) μιας και το ηλεκτρικό καλώδιο αναμένεται να βρεθεί στο επίκεντρο της παρουσίας του πρωθυπουργού της Ελλάδας Κυριάκου Μητσοτάκη στη ΔΕΘ. Αυτό που δεν περνά απαρατήρητο και έχει προκαλέσει αίσθηση σε Λευκωσία και Αθήνα είναι οι δημόσιες αναφορές του Προέδρου της Δημοκρατίας, με τις οποίες ουσιαστικά επέρριψε την ευθύνη στον ΑΔΜΗΕ (Φορέα Υλοποίησης του Έργου) για αθέτηση δεσμεύσεων που είχε αναλάβει προφανώς κατά τη σύσκεψη της Λευκωσίας τον Σεπτέμβριο του 2024. Η αναφορά του προέδρου Χριστοδουλίδη για ενιαία θέση της Λευκωσίας, δηλαδή της κυβέρνησης, μεταφράζεται πως η Κύπρος δεν θα καταβάλει σε πρώτη φάση στον ΑΔΜΗΕ τα €25 εκατ. που αφορούν την πρώτη δόση για την ανάκτηση εξόδων του έργου και έχει εγκρίνει η ΡΑΕΚ, δεν θα καταβάλει στον ΑΔΜΗΕ περίπου €120 εκατ. που απαιτεί ο Φορέας Υλοποίησης του Έργου για έξοδα του έργου που έχει καταβάλει, ενώ στον πάγο μπαίνει και η συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στο μετοχικό σχήμα του GSI που θα υλοποιήσει και θα έχει την εμπορική εκμετάλλευση της ηλεκτρικής διασύνδεσης.

Στα άκρα

Πέρα από τις πολιτικές αντιδράσεις που σημειώθηκαν σε Αθήνα και Βρυξέλλες μετά τη συνέντευξη Κεραυνού στην «Κ», δεν υπήρξε άλλη τοποθέτηση. Από πλευράς ΑΔΜΗΕ παρατηρείται σιγή ασυρμάτου, στάση που ενδεχομένως να σχετίζεται και με απόψεις που υπάρχουν ότι το όλο θέμα έχει λάβει περισσότερο πολιτικές παρά τεχνοκρατικές διαστάσεις. Ωστόσο, αυτό που έχει ενδιαφέρον είναι το αποτύπωμα της όλης εξέλιξης στις ανοιχτές οικονομικές υποχρεώσεις του έργου. Πολύ πριν ξεσπάσει η φουρτούνα, από πλευράς ΑΔΜΗΕ διέρρεαν ανησυχίες που ήθελαν τη γαλλική NEXANS (κατασκευαστή του υποβρύχιου καλωδίου) να έχει δώσει διορία μέχρι τέλος Αυγούστου για την καταβολή δόσης του συμβολαίου, η οποία θα καλυπτόταν από τα κονδύλια που ανέμενε ο ΑΔΜΗΕ να καταβάλει η Κύπρος. Η γαλλική εταιρεία φέρεται να έχει προειδοποιήσει πως θα χρησιμοποιήσει το καλώδιο που έχει κατασκευαστεί σε άλλο έργο που έχει αναλάβει. Εξέλιξη εξίσου ανησυχητική για το καλώδιο Κύπρου-Κρήτης στην περίπτωση που ξεπεραστούν τα προβλήματα που υπάρχουν. Στην Αθήνα η ανησυχία που υπάρχει είναι αν θα ενεργοποιηθούν ρήτρες του συμβολαίου κατασκευής του καλωδίου οι οποίες, όπως λέγεται, θα έχουν αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά της Ελλάδας, επειδή ο ΑΔΜΗΕ είναι υπό κρατικό έλεγχο. Στο σενάριο που η κατάσταση με τα συμβόλαια του έργου που τρέχουν οδηγηθεί στα άκρα, σε μια τέτοια περίπτωση ο ΑΔΜΗΕ θα κινηθεί κατά τις κυπριακές πλευρές διεκδικώντας αποζημιώσεις, λένε πηγές στην ελληνική πρωτεύουσα.

Στις ελληνικές καλένδες η ενεργειακή ασφάλεια

Κρίσιμο το επόμενο διάστημα για την τύχη του μεγαλεπήβολου ενεργειακού έργου το οποίο οδεύει προς μόνιμο πάγωμα

Αλυσιδωτές αναμένεται να είναι οι επιπτώσεις στα ενεργειακά της Κύπρου από ένα πιθανό ναυάγιο και της ηλεκτρικής διασύνδεσης με το ευρωπαϊκό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας. Με δεδομένα τα προβλήματα που υπάρχουν στο τερματικό του Βασιλικού θα διαιωνιστεί για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα η ενεργειακή απομόνωση της Κύπρου.

Και επίσημα ψάχνουν για μίζες στο καλώδιο

Για δύο μήνες και παρά το δημοσίευμα της «Κ» στις 16 Ιουλίου 2025, τόσο η Λευκωσία όσο και οι Βρυξέλλες δεν είχαν αντιδράσει για τις έρευνες που είχε ξεκινήσει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία για τους ευρωπαϊκούς πόρους του καλωδίου. Η επιβεβαίωση πρώτα από τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στη συνέχεια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβαρύνει την ατιμόσφαιρα με ενδεχόμενες συνέπειες στο κομμάτι της ευρωπαϊκής κορηγίας των €657 εκατ., εάν οι έρευνες εντοπίσουν ατασθαλίες. Με βάση το ιστορικό του έργου ο ΑΔΜΗΕ κατέβαλε στον EuroAsia Interconnector για να αναλάβει το έργο €48,8 εκατ., στη Nexans €82 εκατ., ενώ εκταμίευσε από την ευρωπαϊκή κορηγία των €657 εκατ., €164,5 εκατ. Τα

€48,8 εκατ. στη Nexans αφορούν προκαταβολή της σύμβασης για την έρευνα βυθού, τον σχεδιασμό, την παραγωγή και την πόντιση των καλωδίων για το πρώτο τμήμα που αφορά στην ηλεκτρική διασύνδεση Κρήτης-Κύπρου, με συνολικό τίμημα €1,437 δισ. που είχε υπογράψει ο EuroAsia Interconnector. Επί του παρόντος δεν υπάρχουν στοιχεία εάν ο προηγούμενος Φορέας Υλοποίησης του Έργου άντλησε ευρωπαϊκή κορηγία και αν ναι πού τη διέθεσε.

Οι καταγγελίες

Την έναρξη ερευνών επιβεβαίωσε και η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία στο Λουξεμβούργο, χωρίς να δώσει περισσότερες λεπτομέρειες σε αυτή τη φάση. Σύμφωνα

Σύμφωνα με πληροφορίες, η έρευνα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας θα καλύψει την περίοδο 2013-2025 και όλους τους φορείς που έλαβαν ευρωπαϊκή κορηγία.

να με πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η «Κ», η έρευνα θα καλύψει την περίοδο 2013-2025 και όλους τους φορείς που έλαβαν ευρωπαϊκή κορηγία. Η έρευνα προέκυψε μετά από ανώνυμες καταγγελίες στο Λουξεμβούργο από Κύπρο και Ελλάδα και αφορούσαν ισχυρισμούς για τη δια-

Το ζητούμενο των ερευνών από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι να διαφανεί εάν οι πόροι που έχουν αντληθεί από τα ευρωπαϊκά ταμεία έχουν διοχετευθεί αποκλειστικά και μόνο για συμβόλαια του έργου.

χείριση ευρωπαϊκών κονδυλίων και πως κάποιοι τρίτοι, οι οποίοι δεν έχουν στενή σχέση με το έργο επωφελήθηκαν. Οι καταγγελίες αυτές, λένε οι πληροφορίες μας, προήλθαν από τον ελληνικό χώρο. Ωστόσο, ο βασικός κορμός της έρευνας αφορά την περίοδο 2012-2023 που Φορέας Υλοποίησης του Έργου ήταν ο EuroAsia Interconnector. Ήδη, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχει ξεκινήσει τη συλλογή στοιχείων από τα αρμόδια τμήματα και υπηρεσίες σε Λευκωσία και Αθήνα. Επίσημα η ελληνική κυβέρνηση δεν επιβεβαίωσε πως της ζητήθηκαν στοιχεία, ανακοινώνοντας ότι θα ζητήσει ενημέρωση από τη Λευκωσία. Πηγές από το Λουξεμβούργο εξηγούσαν στην «Κ» πως το ελληνικό τμήμα της Ευρωπαϊ-

κής Εισαγγελίας δεν φαίνεται να ασχολήθηκε με τις καταγγελίες επειδή ήταν ανώνυμες, κάτι που δεν έπραξε με άλλες περιπτώσεις, όπως αυτή του ΟΠΕΚΕΠΕ, που οι καταγγελίες ήταν επώνυμες. Το ζητούμενο των ερευνών από το θεσμικό όργανο της Ε.Ε. είναι να διαφανεί εάν οι πόροι που έχουν αντληθεί από τα ευρωπαϊκά ταμεία έχουν διοχετευθεί αποκλειστικά και μόνο για συμβόλαια του έργου. Στο πνεύμα αυτό θα αξιολογηθούν τα στοιχεία που ζητήθηκαν από κυπριακές πλευρές και αφορούν την περίοδο 2013-2023 που στο τιμόνι του έργου ως Φορέας Υλοποίησης ήταν ο EuroAsia Interconnector. Το δεύτερο κομμάτι των ερευνών αφορά τον ΑΔΜΗΕ, ο οποίος ανέλαβε το έργο τον Οκτώβριο του 2023.

Καλωσορίζουμε τη Νέα μας Εποχή

Η «οδύσσεια» του πρότζεκτ

Πώς δέθηκε κόμπος το «καλώδιο»

Τα πολλαπλά αδιέξοδα στο μεγαλεπήβολο έργο ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου ύψους 1,9 δισ. ευρώ πιέζουν ασφυκτικά τις εμπλεκόμενες πλευρές, που αναζητούν τρόπους διαχείρισης ενός πιθανού ναυαγίου

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΣΚΑΚΙ ΣΤΗΝ ΑΝ. ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Από τον προθάλαμο στην εντατική μπαίνει το έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου, γνωστό ως GSI, που σχεδιάστηκε για να βγάλει την Κύπρο από την ενεργειακή απομόνωση. Οι τελευταίες εξελίξεις, με τις δηλώσεις του Κυπρίου υπουργού Οικονομικών Μάκη Κεραυνού περί αμφισβήτησης της βιωσιμότητας του έργου, την παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας περί κακοδιαχείρισης κοινοτικών κονδυλίων και τα συνεχιζόμενα εμπόδια στο πεδίο λόγω Τουρκίας, που κρατάνε τις έρευνες βυθού «παγωμένες» από τον Ιούλιο του 2024, δημιουργούν ένα εκρηκτικό μείγμα που βαθαίνει απειλητικά τα πολλαπλά αδιέξοδα του έργου του 1,9 δισ. ευρώ και πιέζει ασφυκτικά όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές. Η διασπαστικότητα (αν όχι άρνηση) της Λευκωσίας να υποστηρίξει ένα έργο που αφορούσε κατά κύριο λόγο την Κυπριακή Δημοκρατία εκφράστηκε αρχικά προτάσσοντας τον γεωπολιτικό κίνδυνο, με αφορμή τις τουρκικές παρεμβάσεις στην περιοχή Κάσου - Καρπάθου τον Ιούλιο πέρυσι, που οδήγησαν στο «πάγωμα» των ερευνών στα διεθνή ύδατα. Και ενώ το ζήτημα διευθετήθηκε, με την Ελλάδα να αναλαμβάνει μέσω της διακρατικής συμφωνίας του Σεπτεμβρίου πέρυσι το 50% των δαπανών που θα έχουν καταβληθεί σε περίπτωση που το έργο δεν προχωρήσει για γεωπολιτικούς λόγους, από το 37% που προβλέπει η διασυννοριακή συμφωνία των δύο χωρών, αίροντας τις τότε επιφυλάξεις της Κύπρου για τη χρηματοδότηση, η Λευκωσία εμφανίζεται σήμερα να αμφισβητεί την ίδια τη βιωσιμότητά του.

«Έχω ενώπιόν μου δύο μελέτες από ανεξάρτητους και σοβαρούς οργανισμούς, οι οποίες καταλήγουν στο ότι αυτό το έργο δεν είναι βιώσιμο με τους συγκεκριμένους όρους», ανέφερε ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός σε συνέντευξή του στην «Καθημερινή της Κύπρου» την περασμένη Κυριακή. Η εκ νέου δυστοκία της Κύπρου απέναντι στη στήριξη του GSI και το ρήγμα στις σχέσεις με την Ελλάδα είχαν εμφανιστεί λίγους μήνες νωρίτερα, με την άρνηση

της ΠΑΕΚ να προχωρήσει στην έκδοση ρυθμιστικής απόφασης για την έγκριση ανάκτησης 25 εκατ. ευρώ δαπανών από τον ΑΔΜΗΕ, απόφαση που προβλέπει η διακρατική συμφωνία και παράλληλα κρίσιμης σημασίας για τη συνέχιση της χρηματοδότησης του έργου.

Τα πράγματα έφτασαν στις αρχές Ιουλίου σε οριακό σημείο, με τον ΑΔΜΗΕ που έχει δαπανήσει για το έργο πάνω από 250 εκατ. ευρώ να διαμνύει δημόσια ότι χωρίς ρυθμιστική απόφαση θα σταματήσει τις πληρωμές προς την κατασκευάστρια εταιρεία του καλώδιου, προκειμένου να περιορίσει την περαιτέρω έκθεσή του και τη Nexans να φέρεται αποφασισμένη να σταματήσει την παραγωγή του υποβρύχιου καλώδιου εάν δεν λάβει νέα προκαταβολή στο πλαίσιο της σύμβασης ανάθεσης του έργου ύψους 1,4 εκατ. ευρώ. Όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές με την επανεμφάνιση των ρυθμιστικών προβλημάτων και ελλείψει κάποιων ορατότητας για την άρση του γεωπολιτικού αδιεξόδου άρχισαν να αναλογίζονται τις οικονομικές επιπτώσεις από ένα πιθανό ναυάγιο και να αναζητούν τρόπους διαχείρισης.

ΑΔΜΗΕ και Nexans

Σ' αυτό το στάδιο, Nexans και ΑΔΜΗΕ φέρονται να κατέληξαν σε ένα εναλλακτικό σχέδιο μεταφοράς του υποβρύχιου καλώδιου που κατασκευάζεται για τη «διεδρομή» Κρήτης - Κύπρου, στη διασύνδεση των Δωδεκανήσων. Το σχέδιο αυτό που αποκάλυψε η «Κ» και διαψεύστηκε τότε από τον ΑΔΜΗΕ, επιβεβαίωσε λίγες μέρες αργότερα η Nexans. Καθιστώντας τους μετόχους κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της εταιρείας στους αναλυτές στις αρχές Αυγούστου, ο Ζαν Κριστόφ Ζουλιέν, αναπληρωτής CEO και CFO της Nexans δήλωσε ότι υπάρχει ήδη έτοιμο Plan B, σε συνεργασία με τις ελληνικές αρχές, να μεταφερθεί η παραγωγή του καλώδιου σε άλλο έργο.

«Προς το παρόν, η έκθεσή μας είναι προστατευμένη χάρη στην προκαταβολή και το υψηλό περιθώριο κέρδους. Δεν μπορώ να πω πολλά περισσότερα, έχουμε σχέδιο B αν χρειαστεί, αλλά παραμένουμε στο σχέδιο Α», δήλωσε στους αναλυτές από την πλευρά του ο διευθύνων σύμβουλος της Nexans Κρίστοφερ Γκίλαν. Οικονομική κατάρρευση του έργου συνεπάγεται τε-

ράστια οικονομικά βάρη για τον ΑΔΜΗΕ, ειδικά στην περίπτωση που η Κύπρος αρνηθεί να αναλάβει τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από τη διακρατική συμφωνία. Το ενδεχόμενο αυτό ανησυχεί την ελληνική κυβέρνηση η οποία φέρεται να εξετάζει σχέδιο αύξησης μετοχικού κεφαλαίου του διαχειριστή.

Η γαλλική Nexans, παρά τις αναταράξεις που προκάλεσαν και στο εσωτερικό της οι δηλώσεις Κεραυνού, φέρεται να παραμένει στο σχέδιο Α, δηλαδή στην παραγωγή του καλώδιου για τον GSI και σύμφωνα με πληροφορίες να είναι έτοιμη να επαναφέρει τα ερευνητικά πλοία υπό την προϋπόθεση ότι η Αθήνα θα εκδώσει NAVTEX. Το ζήτημα είναι για πόσο διάστημα θα αναμένει,

Η θέση της Αθήνας

Η Αθήνα, που είχε αφήσει να φανεί ότι είναι έτοιμη να αναλάβει το ρίσκο των ερευνών στα διεθνή ύδατα, θα πρέπει τώρα να ρίξει το βάρος στη διασφάλιση της στήριξης του έργου από την Κύπρο. «Θα πρέπει να επαναβεβαιωθεί με κάποιον θεσμικό τρόπο η δέσμευση και των δύο χωρών στο έργο», τονίζουν στην «Κ» αρμόδια κυβερνητικά στελέχη, ενώ πρωτοβουλίες σε αυτή την κατεύθυνση αναμένεται να ληφθούν τις αμέσως επόμενες ημέρες. Οι αναμενόμενες αναφορές του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ για το έργο θα φωτίσουν περαιτέρω τον τρόπο διαχείρισης του νέου αδιεξόδου που έχει προκύψει. Η Αθήνα, πάντως, δεν έκρυψε την ενόχλησή της από τις δηλώσεις Κεραυνού και τη συνολικότερη αμφισβήτηση της Κύπρου απέναντι στο έργο. «Ηρθε η ώρα να πέσουν οι μάσκες», δήλωναν σχετικά άνθρωποι με γνώση των εξελίξεων, σχολιάζοντας τη συντονισμένη παρέμβαση κυβερνητικών αξιωματούχων προς την Κύπρο να ξεκαθαρίσει τη στάση της.

«Η δέσμευσή μας είναι δεδομένη. Η κυπριακή κυβέρνηση είναι αυτή που πρέπει να αποσαφηνίσει τη στάση της. Η θέση η δική μας ήταν και παραμένει ξεκάθαρη. Το καλώδιο δεν μπορεί να πληρωθεί μόνο από τον Έλληνα φορολογούμενο, πρέπει να διαμοιραστεί», δήλωσε ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Κωστής Χατζηδάκης, σημειώνοντας ότι δεν πρόκειται για ένα εθνικό έργο, αλλά για ένα έργο που αφορά τις ευρωπαϊκές διασυνδέσεις. «Είναι επιτακτική ανάγκη η κυπριακή πλευρά να ξεκαθαρίσει

τη θέση της», τόνισε ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σταύρος Παπασταύρου, προσθέτοντας ότι οι δηλώσεις Κεραυνού «στέλνουν ένα αμφίσημο μήνυμα και δημιουργούν εύλογα ερωτήματα, ιδιαίτερα όταν το έργο είναι στρατηγικής σημασίας για την Κύπρο και επίσης όταν στις 31 Ιουλίου η ΠΑΕΚ ενέκρινε τα 25 εκατ. ευρώ έσοδα για τον ΑΔΜΗΕ και συμμετέχει στις τακτικές διασκέψεις με την Ε.Ε. Οι δηλώσεις αυτές είναι στην αντίθετη κατεύθυνση», είπε.

Ειδική αναφορά έκανε ο κ. Παπασταύρου στις μελέτες για τη βιωσιμότητα του έργου που επικαλέστηκε ο κ. Κεραυνός, λέγοντας ότι δεν έχουν κοινοποιηθεί στην ελληνική κυβέρνηση. Πληροφορίες φέρουν αυτές τις μελέτες να μην είναι σε γνώση ούτε του υπουργού Ενέργειας της Κύπρου Γιώργου Αναστασιάδη.

Η αμφισβήτηση της Κύπρου

Η δικογνωμία στο εσωτερικό της κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας γύρω από το έργο του GSI εκφράζεται κατά βάση από δύο πόλους. Ο ένας, με κύριο εκφραστή τον υπουργό Οικονομικών Μάκη Κεραυνό, που άλλοτε με υψηλότερους και άλλοτε με πιο χαμηλούς τόνους αμφισβητεί την ωφελιμότητα και τη βιωσιμότητα του έργου και ο άλλος από τον υπουργό Ενέργειας Γιώργο Παπαναστασίου, ένθερμο υποστηρικτή της ηλεκτρικής διασύνδεσης και με πρωτεύοντα ρόλο προκειμένου ο ΑΔΜΗΕ να πάρει τα νηπια υλοποίησης του έργου από τον EuroAsia Interconnector του Κυπρίου επιχειρηματία Νάσου Κτωρίδη. Στη μέση βρίσκεται ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, Νίκος Χριστοδουλίδης, στον οποίο ουσιαστικά απευθύνει τα μηνύματα για μια πιο ξεκάθαρη στάση η Αθήνα, ασκώντας εμμέσως και ένα είδος πίεσης για απομάκρυνση του κ. Κεραυνού ενόψει του αναμενόμενου κυβερνητικού ανασχηματισμού. Για μια ακόμη φορά, ωστόσο, ο Κύπριος πρόεδρος εμφανίστηκε σε ρόλο ισορροπιστή μεταξύ των δύο κορυφαίων του υπουργών, λέγοντας πως η Κύπρος θέλει τη διασύνδεση, αλλά για να είναι βιώσιμη πρέπει ο ΑΔΜΗΕ να υλοποιήσει κάποιες δεσμεύσεις.

Πίσω από αυτή την επαμφοτερίζουσα στάση της Κύπρου, κάποιοι βλέπουν συμφέροντα στον χώρο της ενέργειας που

θα θιγούν από τη λειτουργία του GSI. Η Κύπρος είναι η μόνη μη διασυνδεδεμένη χώρα της Ε.Ε. με το ευρωπαϊκό ηλεκτρικό σύστημα. Το μείγμα παραγωγής της στηρίζεται σήμερα στα πανάκριβα και ρυπογόνα καύσιμα ντίζελ και μαζούτ και κατά ένα μέρος σε ΑΠΕ. Αποτέλεσμα αυτού είναι ο Κύπριος καταναλωτής να πληρώνει το ακριβότερο ρεύμα στην Ευρώπη και παράλληλα σε περιόδους αιχμής, όπως τους θερινούς μήνες, να παίρνει ρεύμα με «δελτίο», αφού ο διαχειριστής λόγω έλλειψης παραγωγής και μη δυνατότητας εισαγωγών υποχρεώνεται σε εκ περιτροπής διακοπές για να μην καταρρεύσει το σύστημα. Το έργο του τερματικού σταθμού LNG στο Βασιλικό για την υποκατάσταση της παραγωγής με φυσικό αέριο εξελίχθηκε σε φιάσκο και η Λευκωσία βρίσκεται υπόλογη στην Ε.Ε. που το χρηματοδότησε και την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Τα συμπερόντα στην Κύπρο που απολαμβάνουν κέρδη από την κλειστή αγορά βλέπουν τον GSI και τη διασύνδεση με την Ευρώπη ως απειλή. Το «λόμπι» των ΑΠΕ μάλιστα έχει εκφράσει δημόσια τις ανησυχίες του και την αντίθεσή του στον GSI.

Η εισαγγελική έρευνα

Ανάλογη τύχη με αυτή του έργου του Βασιλικού κινδυνεύει να έχει και ο GSI. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που έχει χρηματοδοτήσει το έργο με 657 εκατ. ευρώ και επιπλέον 100 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης της Κύπρου ξεκίνησε έρευνα διερευνώντας και πιθανές ποινικές ευθύνες. Σύμφωνα με την κυπριακή εφημερίδα «Φιλελεύθερος», η έρευνα αφορά την περίοδο πριν από την πώληση του έργου από τη EuroAsia Interconnector στον ΑΔΜΗΕ. Υπό διερεύνηση έχουν τεθεί από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και οι συνθήκες υπό τις οποίες η επενδυτική πρόταση ενός ιδιώτη –χωρίς επιβεβαιωμένη τεχνολογία και ικανή πρόσβαση σε εξωτερική χρηματοδότηση για ένα εξαιρετικά δαπανηρό και απαιτητικό έργο εθνικής και πανευρωπαϊκής σημασίας (ηλεκτρική διασύνδεση Ισραήλ - Κύπρου με το ευρωπαϊκό δίκτυο)– εγκρίθηκε, υποστηρίχθηκε και χρηματοδοτήθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία (μεταξύ άλλων με δάνειο 100 εκατ. ευρώ του κράτους από το Ταμείο Ανάκαμψης) και στη συνέχεια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

«Δείχνουν» τη Λευκωσία

«Ηρθε η ώρα να πέσουν οι μάσκες», δήλωναν σχετικά άνθρωποι με γνώση των εξελίξεων, σχολιάζοντας τη συντονισμένη παρέμβαση κυβερνητικών αξιωματούχων προς την Κύπρο να ξεκαθαρίσει τη στάση της.

Κίνδυνος για τον ΑΔΜΗΕ

Οικονομική κατάρρευση του έργου συνεπάγεται τεράστια βάρη για τον ΑΔΜΗΕ, ειδικά στην περίπτωση που η Κύπρος αρνηθεί να αναλάβει τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από τη διακρατική συμφωνία.

Το ατέρμονο προεκλογικό παιχνίδι του Νίκου Χριστοδουλίδη φαίνεται πως έχει προκαλέσει τη δυσφορία των συγκυβερνήνωντων, όπως και η δυσκολία του να κυβερνήσει φοβούμενος το κόστος.

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κλήθηκε από τον δημοσιογράφο Μανώλη Καλαντζή να σχολιάσει ότι ο προεκλογικός ήδη εκτυλίσσεται με ορίζοντα το 2028, υπερθεμάτισε και εξήγησε πως δεν έχει ξεκινήσει σήμερα αλλά από την 1η Μαρτίου το 2023. Από την πρώτη δηλαδή μέρα ανάληψης των καθηκόντων του. Δεν είχε βεβαίως άδικο για τον πρόωρο προεκλογικό, όμως ήταν μία δήλωση που προκάλεσε αναπόφευκτα μειδίαμα στα πολιτικά πηγαδάκια. Γιατί παρόλο που ο Πρόεδρος επιδίωκε να καταγγείλει τους πολιτικούς του αντιπάλους για μηδενιστική κριτική με στόχο την εκλογή τους το 2028, αγνοούσε βολικά πως αν σε κάποιον καταλογίζεται πως βρίσκεται σε ένα ατέρμονο προεκλογικό παιχνίδι που δεν του επιτρέπει πολλές φορές να κυβερνήσει, είναι πρωτίστως στον ίδιο. Ήδη, το πολιτικό σκηνικό που αναδιαμορφώνεται άρδην, ανοίγει τον δρόμο για παρασκηνιακές διαβουλεύσεις πολιτικών παιχτών και πιθανές συμμαχίες με ορίζοντα το 2028. Κινήσεις βεβαίως που μπορεί να ανατραπούν άρδην από τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών του προσεχούς Μαΐου.

Ρήγαρε το γήπεδο

Μέσω της συνέντευξής του στο Plus ο Νίκος Χριστοδουλίδης έβαλε κάτω τις γραμμές για το πώς πρόκειται να κινηθεί για το υπόλοιπο της θητείας του. Όχι τόσο σε ζητήματα που αφορούν τη διακυβέρνησή του, αλλά γύρω από το αφήγημα επανεκλογής του. Έδωσε έμφαση για παράδειγμα σε ένα αφήγημα που τον θέλει να έχει –σε αντίθεση με άλλους– «καθαρά χέρια». Ένα αφήγημα δηλαδή που επικράτησε το 2023, που τον βοήθησε να εκλεγεί και που σήμερα τίθεται εν αμφιβολή από τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη και το περιβάλλον του. Την ίδια στιγμή, όμως, ξεκαθάρισε σε ποιο ακροατήριο στοχεύει. Είπε πως πρόκειται για μία κυβέρνηση που ανήκει στην Κεντροδεξιά, που υπηρετεί τον κοινωνικό φιλελευθερισμό και άνοιξε στη συνέχεια την πόρτα σε όλα τα κόμματα πλην του ΑΚΕΛ, που όπως δήλωσε έχουν διαφονίες.

Τι συζητείται στα τραπέζια

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν είχε κρύψει ποτέ την επιθυμία του να κυβερνήσει με τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Ακόμα και το καλοκαίρι πριν από τις πυρκαγιές, ζήτησε μεσολάβηση Συναγερμικών προς την Πινδάρου για να μπει το κόμμα στην κυβέρνηση με δικούς του υπουργούς. Μία κίνηση που αν ευδοκίμωσε, πέ-

ραν του ότι θα τον ενίσχυε σε μία περίοδο που η εικόνα του παραπαίει, θα κλείδωνε το κόμμα της Δεξιάς δίπλα του και το 2028. Ο Συναγερμός δεν έχει βεβαίως μία τέτοια πρόθεση και το έχει διαμηνύσει. Ωστόσο, Συναγερμικοί που βρίσκονται κοντά στον Πρόεδρο επιμένουν πως η λύση για την ενδυνάμωση τόσο της κυβέρνησης όσο και του ΔΗΣΥ είναι να συμπλεύσουν οι δύο, είτε πριν τις εκλογές είτε μετά. Μία συζήτηση που μπήκε πάλι στο τραπέζι που έγινε στο Πελένδρι και οργάνωσε το Συναγερμικό στέλεχος Μιχάλης Βασιλείου. Είναι μία σύναξη που γίνεται κάθε χρόνο με Συναγερμικούς, ενώ πραγματοποιήθηκε και μία ακόμη στις αρχές του καλοκαιριού σε πιο κλειστό κύκλο όπου, όπως λέγεται, έγινε μία πιο φιλική συζήτηση μεταξύ τους και του Προέδρου. Σε εκείνη συμμετείχαν οι Ιωάνης Νικολάου, Πρόδρομος Προδρόμου, Κώστας Κωνσταντίνου Παναγιώτης Αντωνίου, ο πρόεδρος του ΚΟΑ Γιάννης Ιωάννου, ο Ανδρέας Κυπριανού από πλευράς του ΔΗΣΥ και από το υπουργικό σχήμα οι Κωνσταντίνος Ιωάννου και Κωνσταντίνος Κόμπος. Και στις δύο τέθηκε το ζήτημα του τι πρέπει να κάνει ο Συναγερμός, με τον Πρόεδρο να ακούει χωρίς να σχολιάζει.

Τα διπλά ταμπλό

Αν ληφθούν υπόψη πάντως οι κινήσεις του, διαπιστώνεται πως θέλει να κρατήσει κοντά του με κάθε τρόπο τους Συναγερμικούς που τον στηρίζαν το 2023. Δεν είναι τυχαίο ότι πολλούς από αυτούς και δικά τους άτομα επιχειρεί να τους τοποθετήσει σε θέσεις κλειδιά όλο αυτό το διάστημα. Αυτό, σε συνδυασμό με μία μερίδα υποστηρικτών του οι οποίοι μετακινούνται στο ΕΛΑΜ, ενισχύουν την αυτοπεποίθησή του ότι θα έχει στο πλευρό του είτε επίσημα είτε άτυπα το κόμμα της Ακροδεξιάς. Είναι εν πολλοίς μία στρατηγική β' γύρου, αγνώστων το ποιοι θα τον στηρίξουν στον πρώτο γύρο για να καταφέρει να πάρει το εισιτήριο της β' Κυριακής. Ο ΔΗΣΥ, επί του παρόντος δεν φαίνεται διατεθειμένος να κάνει ένα τέτοιο βήμα, ούτε βεβαίως το ΕΛΑΜ, στηρίζοντας όχι μόνο ένα συστημικό πρόσω-

πο, αλλά κυρίως έναν Πρόεδρο που η δημοτικότητά του κατρακυλά. Το ερώτημα σε αυτή την κατάσταση είναι το τι θα επιχειρήσουν να κάνουν τα κόμματα της συγκυβέρνησης. Ακριβώς αυτή η στάση του Προέδρου να τους αγνοεί, να εξυπηρετεί Συναγερμικούς και να διαβουλεύεται άτυπα με τον κύριο αντίπαλό τους που λέγεται ΕΛΑΜ, έχει προκαλέσει έντονη δυσφορία που ράγισε το γυαλί.

Ανασχηματισμός μετά τη Νέα Υόρκη

Πέραν της ενόχλησης που υπάρχει για τον τρόπο που χειρίζεται αυτά τα κόμματα ο Πρόεδρος, υπάρχει έντονα η πεποίθηση στελεχών πως δυσκολεύεται να κυβερνήσει εξαιτίας του ότι βρίσκεται σε έναν παρατεταμένο προεκλογικό. Δεν είναι μόνο οι συνεχείς κοινωνικές επαφές και οι φωτογραφίες, ούτε ο χειρισμός της φωνικής πυρκαγιάς και τα παρελκόμενα που έκανε στελέχη να διερωτηθούν αν είναι μάλιστα η στιγμή αποχώρησης από το υπουργικό σχήμα. Είναι και μία σειρά γεγονότων για τα οποία ο Πρόεδρος φαίνεται να μην λαμβάνει απόφαση για να μην τσαλακωθεί. Το πιο ενδεικτικό παράδειγμα είναι αυτό του καλωδίου που τείνει να εξελιχθεί σε κρίση. Παρακολουθεί εν πολλοίς το μπρα ντε φερ που εκτυλίσσεται μεταξύ των δύο υπουργών του, που σε κάποιους στέλνει το μήνυμα πως αποτελεί τακτικισμό για να πείσει καταστάσεις, όμως για τους καλά γνωρίζοντες του πώς λειτουργεί ο Πρόεδρος, όλο αυτό είναι αποτέλεσμα της αναποφασιστικότητάς του. Υπάρχουν οι ένθερμοι υποστηρικτές του καλωδίου όπως είναι μέρος του ΔΗΣΥ και κυρίως ο Χάρης Γεωργιάδης, το ΔΗΚΟ και κυρίως ο Νικόλας Παπαδόπουλος, ο οποίος δυσφόρησε πολλές φορές με τη δυσκολία του Προέδρου να πάρει μία απόφαση. Είναι και από την άλλη πλευρά οικονομικά συμφέροντα, αλλά και κύκλοι που κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για το γεωπολιτικό, το τεχνικό και το οικονομικό ρίσκο που ενέχει το όλο project. Στα της διατακτικότητας πάντως μπαίνει και το όλο κεφάλαιο του ανασχηματισμού που διαρρέεται συνεχώς αλλά

δεν υλοποιείται. Αυτό που λένε κυβερνητικές πηγές είναι ότι θα προχωρήσει στον ανασχηματισμό με την επιστροφή του από τη Νέα Υόρκη. Μάλιστα, όπως λέγεται, με το ένα πόδι εκτός Υπουργικού είναι ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Παπαναστασίου. Μία αποχώρηση που σίγουρα δυσαστεί τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλο.

Το στοίχημα με Παμπορίδη

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης φαίνεται να θεωρεί πως με τον ανασχηματισμό και την επίσημη έναρξη του προεκλογικού θα φύγει η πίεση από την κυβέρνηση και τα βλέμματα της κοινωνίας θα στραφούν στις βουλευτικές και των κομμάτων θα επικεντρωθούν στο πώς θα συσπειρωθούν. Οι βουλευτικές, ωστόσο, ανοίγουν και το κεφάλαιο άλλων διαβουλεύσεων. Ο ΔΗΣΥ στέλνει ξεκάθαρα μηνύματα προς το ΔΗΚΟ ότι είναι έτοιμο για συνεργασία στηρίζοντας τον Νικόλα Παπαδόπουλο για την Προεδρία της Βουλής, υποστηρίζοντας και αυτό με τη σειρά του τον ΔΗΣΥ για το 2028. Τις πρωτοβουλίες αναλαμβάνουν κυρίως ο Χάρης Γεωργιάδης –με τις ευλογίες της Πινδάρου– από τον ΔΗΣΥ και ο Χρύσης Παντελίδης –με τη σιωπηρή αποδοχή του Νικόλα– από το ΔΗΚΟ. Το κατά πόσο τα δύο κόμματα θα πετύχουν πλειοψηφία στη Βουλή όπως επιδιώκουν και να εκλέξουν Πρόεδρο, είναι ένα ζήτημα ανοικτό, ιδιαίτερα αν κάποιος παρακολουθήσει τα ευρήματα των δημοσκοπήσεων και την πτώση που παρουσιάζουν τα ποσοστά τους. Αυτό βεβαίως δεν τους εμποδίζει από το να καταστρώσουν σχεδιασμό με ορίζοντα το 2028. Ήδη, στο ΔΗΚΟ ενισχύεται η άποψη πως μετά τις βουλευτικές εκλογές θα πρέπει να αποχωρήσουν από την κυβέρνηση. Το ερώτημα όμως που εγείρεται από κεντρώα στελέχη είναι με ποιον Συναγερμό μπορούν να συζητούν με δεδομένο ότι αυτός παρουσιάζεται κατακερματισμένος. Αυτό που λένε στα πολιτικά πηγαδάκια είναι πως για να υπάρξει ορίζοντας στις προεδρικές εκλογές χρειάζεται να βρεθεί το πρόσωπο. Είναι από τη μία η

Αννίτα Δημητρίου, η οποία εκ της θέσεώς της έχει αναπόφευκτα τον πρώτο λόγο για το αν θα διεκδικήσει. Με την καταστατική αλλαγή, ωστόσο, που προνοεί ο υποψήφιος να εκλέγεται από τη βάση, ανοίγει ο δρόμος και για άλλες υποψηφιότητες, όπως αυτή του Αβέρωφ Νεοφύτου και του Φαίδωνα Φαίδωνος. Δεν είναι όμως μόνο αυτοί που ενδέχεται να παίξουν ρόλο την επόμενη μέρα των βουλευτικών εκλογών. Η υποψηφιότητα του Γιώργου Παμπορίδη έχει τη δική της σημασία, καθώς ο ίδιος έχει ξεκαθαρίσει πως στόχος του είναι να αποτρέψει αφενός την πρόσδεση του ΔΗΣΥ στο κυβερνητικό άρμα και αφετέρου την επιστροφή του Αβέρωφ Νεοφύτου. Οι αναφορές του που επικεντρώνονται στην ανασύσταση του ΔΗΣΥ καταδεικνύουν πως ο ίδιος θα ενδιαφερθεί –ανάλογως βεβαίως και του αποτελέσματος των βουλευτικών– να παίξει έναν πρωταγωνιστικό ρόλο στο κόμμα και πολύ πιθανόν στις προεδρικές εκλογές, αν καταφέρει να συγκεντρώσει ένα ισχυρό ρεύμα κοντά του.

Το ερώτημα ΑΚΕΛ και Οδυσσέα

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης έχει ξεκαθαρίσει πως βρίσκεται απέναντι από το ΑΚΕΛ και αυτό από μόνο του εγείρει το ερώτημα αν εκτιμά πως το κόμμα της Αριστεράς θα συνασπιστεί με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη για το 2028. Σίγουρα μία τέτοια εξέλιξη θα βόλευε την υποψηφιότητα του Οδυσσέα Μιχαηλίδη, όμως στο ΑΚΕΛ ένα τέτοιο σενάριο προκαλεί αμηχανία. Είναι το ενδεχόμενο σοβάρων διαρροών από το ΑΚΕΛ προς το Άλμα, δεδομένου ότι ήδη ο Στέφανος Στεφάνου δέχεται πιέσεις από ψηφοφόρους ούτως ώστε να είναι ο εκλεκτός του κόμματος για το '28. Είναι όμως και οι σοβάρειες διαφωνίες που έχουν τα δύο μέρη σε θέματα πολιτικών. Επί του παρόντος παρακολουθούν τις ζημιώσεις που γίνονται χωρίς να έχουν πάρει ακόμη καμία απόφαση ή να έχουν κάποιο σχεδιασμό. Δεν απαιτείται άλλωστε από την Εζεκία Παπαϊωάννου το κεφάλαιο που ονομάζεται Ειρήνη Χαραλαμπίδου. Η δημοφιλής βουλευτρια του κόμματος για την οποία ακουγόταν εντόνως το ενδεχόμενο μετακίνησης στο Άλμα, ακόμη και το σενάριο συμπροεδρίας της με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, δεν έχει πάρει τις τελικές της αποφάσεις. Η μη συμπερίληψή της στην ηγεσία που έχει διαμορφωθεί στο Άλμα στέλνει πάντως το μήνυμα πως μειώνονται οι πιθανότητες προσχώρησής της. Χωρίς ωστόσο να μειώνονται οι βλέψεις της και οι προσδοκίες της για να έχει πολιτικό λόγο και ρόλο με ορίζοντα το 2028.

Η δολιοφθορά Χριστοδουλίδη στον ΔΗΣΥ, τα τραπέζια και ο ανασχηματισμός.

Η αμηχανία του ΑΚΕΛ μπροστά στον Οδυσσέα και τα επόμενα βήματα της Ειρήνης.

Ο κατακερματισμένος ΔΗΣΥ, οι επιλογές της Αννίτας και η σφήνα Παμπορίδη.

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Με την επιστροφή από τις καλοκαιρινές διακοπές τα κόμματα έβαλαν μπρος για συμπλήρωση ψηφοδελτίων ενόψει των βουλευτικών εκλογών του Μαΐου. Βέβαια, ορισμένοι εκ των αρχηγών εκμεταλλεύτηκαν την καλοκαιρινή ανάπαυλα για να προχωρήσουν σε κατ' ιδίαν επαφές με πιθανούς υποψηφίους –πλην των κομματικών στελεχών– που θα προσδώσουν στα κόμματά τους ποσοστά απευθυνόμενοι σε ένα ευρύτερο κοινό πέραν των παραδοσιακών ψηφοφόρων τους.

Τον χορό έσυρε πρώτος ο ΔΗ.ΣΥ. ορίζοντας την 9η Σεπτεμβρίου ως την ημερομηνία κατά την οποία θα γίνει η υποβολή των υποψηφιοτήτων, αν και ορισμένα στελέχη αναλύουν και τους κινδύνους που έχει μία τόσο πρόωπη διαμόρφωση των ψηφοδελτίων, τόσο σε σχέση με πιθανούς απογοητευμένους που δεν θα εργαστούν για το κόμμα όσο και σε σχέση με αντιπάλους που θα κτίσουν με βάση τα ψηφοδέλτια που θα καταρτιστούν. Πάντως, μέχρι

Οι διεργασίες στο ΑΚΕΛ φέρεται να ξεκινούν με θετικό πρόσημο, μιας και έχουν στα χέρια τους έρευνα που δείχνει το ποσοστό τους να κυμαίνεται από 20% μέχρι 22,5%.

την υποβολή υποψηφιοτήτων η πρόεδρος του κόμματος Αννίτα Δημητρίου επιθυμεί να ολοκληρώσει και τη δημόσια παρουσίαση των αριστίνδην, διαδικασία που βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη.

Η αρχή έγινε με τον ταξiarχο εν αποστρατεία Πάρι Μάρκου για την επαρχία Αμμοχώστου, ενώ την Πέμπτη ανακοινώθηκε η υποψηφιότητα του αθλητή Μιχάλη Κουνούνη στο ψηφοδέλτιο της Λεμεσού. Στους αριστίνδην για την επαρχία Λεμεσού και η εκπαιδευτικός Αγγελική Ριιάδ. Δύο αριστίνδην υποψήφιους θα έχει –προς το παρόν– η Λευκωσία, τη διευθύντρια της Αγίας Σκέπτης Τίνα Παύλου και τον πρώην υπαρχηγό Αστυνομίας Δημήτρη Δημητρίου.

Ωστόσο, όπως διαμνύεται, η πρόεδρος του κόμματος συνεχίζει τις εντατικές διαβουλεύσεις και δεν αποκλείεται μέχρι και την Τρίτη να προστεθούν και άλλες προσωπικότητες, ενώ αυτό πιθανώς να γίνει και μετά την υποβολή υποψηφιοτήτων. Σε σχέση πάντως με τους αριστίνδην η Αννίτα Δημητρίου φέρεται να έλαβε και κάποιες αρνητικές απαντήσεις που διαφοροποίησαν τα δεδομένα σε σχέση με τον αριθμό τους ανά επαρχία, όπως και το να επιλέξει πρόσωπα –εισηγήσεις κομματικών στελεχών– που δεν ήταν στο αρχικό της πλάνο.

Την ίδια ώρα, η ηγεσία του κόμματος κάνει ενέργειες με στόχο την υποβολή ενδιαφερόντος για μία θέση στο κοινοβουλευτικό έδρανα από στελέχη του κόμματος προερχόμενα από διαφορετι-

Η μάχη των ονομάτων

Κορυφώνονται οι διεργασίες σε ΔΗΣΥ, ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ για την κατάρτιση των ψηφοδελτίων

κά εσωκομματικά στρατόπεδα, αν και μία τέτοια ανάλυση δεν γίνεται αποδεκτή από την Πινδάρου. Στενοί συνεργάτες της Αννίτας Δημητρίου τους τελευταίους μήνες προσπάθησαν να ανοίξουν διαύλους επικοινωνίας με στελέχη που παρακολουθούσαν τις εξελίξεις από απόσταση, ακόμη και ορισμένους που ένιωθαν πικρία για τον τρόπο με τον οποίο η νέα ηγεσία τους περιθωριοποίησε, με στόχο ένα ψηφοδέλτιο που ο κάθε Συναγερμικός θα μπορεί να βρει τον δικό του εκπρόσωπο.

Αυτές οι ενέργειες φέρεται σε σχέση τουλάχιστον με το ψηφοδέλτιο Λευκωσίας να πήραν σάρκα και οστά και αυτό το αποδεικνύει η συμπερίληψη σε αυτό του πρώην υπουργού Υγείας Γιώργου Παμπορίδη όπως και της τώως υφυπουργού Πρόνοιας Αναστασίας Ανθούση, καταγράφοντας θετικό πρόσημο για την παρούσα ηγεσία.

Με τη συμπερίληψη των δύο, την επαναδιεκδίκηση από πλευράς των βουλευτών Δημήτρη Δημητρίου και Σάββας Ορφανίδου όπως και τη διεκδίκηση μεταξύ άλλων από τον πρώην υπουργό Άμυνας Χαράλαμπε Πετρίδη, τον αντιδήμαρχο Αγλαντζιάς Ανδρέα Κωνσταντίνου, τη νομικό Έλενα Κούσιου, τον γιατρό Νεόφυτο Ζαμπά, τον πρόεδρο του Συνδέσμου Επιστημόνων Εκτιμητών Ακινήτων Πόλυ Κουρουσιδη, τον κοινοτάρχη Κοκκινωτριμιθιάς Χριστάκη Μελετιέ, τα μέλη του Πολιτικού Γραφείου Μάριο Ηλία και Χρίστο Πάλλη όπως και τον ανώτερο λει-

τουργό του ΚΕΒΕ Ζαχαρία Μανιτάρα, φέρεται το ψηφοδέλτιο της Λευκωσίας να ξεκαθαρίζει.

Στη Λεμεσό –ίσως είναι και η πόλη με τους περισσότερους υποψήφιους– αν και γίνονται προσπάθειες να καταθέσουν τελικώς ενδιαφέρον μόνο 12 ώστε να μη στηθούν κάλπες, που πιθανώς να δημιουργούσαν περαιτέρω προβλήματα, φέρεται η σύνθεση των υποψηφίων να παρουσιάζει κενά σε σχέση με τον στόχο για υποψηφίους πέραν των αναμενόμενων. Βέβαιο είναι ότι Φωτεινή Τσιρίδου και Νίκος Σύκας επαναδιεκδικούν, ενώ υποψηφιότητα βάσει των δεδομένων μέχρι αυτή τη στιγμή αναμένεται να καταθέσουν μεταξύ άλλων ο πρώην υπουργός Γεωργίας Ττίμης Ευθυμίου, ο δημοτικός σύμβουλος Μιχάλης Βασιλείου, ο ακαδημαϊκός Αντώνης Στυλιανού, ο καθηγητής Ονσιόφορος Ιορδάνους, ο δημοτικός σύμβουλος Ανδρέας Νικολάου Κόκκινος, ο κοινοτάρχης Απαισιάς Λευτέρης Περικλής και ο Λευτέρης Τσιάκκικος. Πάντως, η απουσία γυναικών –πλην της Φωτεινής Τσιρίδου– από το ψηφοδέλτιο του ΔΗΣΥ Λεμεσού είναι εμφανής, γι' αυτό και έγινε προσπάθεια να προστεθεί σε αυτό αριστίνδην γυναίκα, αν και πάλι τα ποσοστά είναι δυσανάλογα.

Στην Πάφο επαναδιεκδίκει ο βουλευτής Χαράλαμπος Παζάρης, ενώ όπως όλα δείχνουν θετική θα είναι η απάντηση της νομικού Νικολέττας Κωνσταντίνου –κόρης του πρώην βουλευτή Κωστάκη Κωνσταντίνου– ώστε να

είναι υποψήφια, ενώ οι διεργασίες συνεχίζονται στην επαρχία όπου ο ΔΗΣΥ φέρεται να έχει μεγάλο ποσοστό διαρρών προς το ΕΛΑΜ. Πιο εύκολα φαίνεται να είναι τα πράγματα για την επαρχία Λάρνακας, επαρχία της Αννίτας Δημητρίου, με τον Πρόδρομο Αλαμπρίτη να επαναδιεκδίκει. Στο ψηφοδέλτιο Κερύνειας επαναδιεκδικούν η νυν βουλευτής Ρίτα Σούπερμαν όπως και ο στενός συνεργάτης της πρόεδρου του κόμματος Γιώργος Χατζηγεωργίου. Αυτό που σημειώνεται πάντως είναι ότι μέχρι και την τελική διαμόρφωση των ψηφοδελτίων τον ερχόμενο Οκτώβριο, μιας και θα αναμένεται και η οριστικοποίηση των εδρών σε κάθε επαρχία σύμφωνα με τη νομοθεσία, πιθανώς να υπάρχουν και αποχωρήσεις υποψηφίων, ενώ ο κομματικός μπχανισμός είναι έτοιμος να στήσει κάλπες εκεί και όπου κριθεί αναγκαίο.

Στα κομματικά όργανα του ΑΚΕΛ

Την ίδια ώρα στο ΑΚΕΛ δεν φαίνονται να βιάζονται ώστε να καταρτίσουν ψηφοδέλτια. Θα ακολουθήσουν τις διαδικασίες που προβλέπει το καταστατικό, ενώ δεν έχει ακόμη καθοριστεί η ημερομηνία συζήτησης του θέματος των εξαιρέσεων –από τον περιορισμό των θητειών– σε δύο υποψήφιους ώστε να επαναδιεκδικήσουν.

Αναμένεται, πάντως, μέχρι αρχές Οκτωβρίου το ζήτημα να ξεκαθαρίσει, μιας και όπως σημειώ-

νεται είναι ζωτικής σημασίας σε ό,τι αφορά το ψηφοδέλτιο της Λευκωσίας, κυρίως για τις εξαιρέσεις που συζητούνται για τους Γιώργο Λουκαΐδη και Άριστο Δαμιανού.

Η παραμονή των δύο –μία πρόταση που φαίνεται να κερδίζει όλο και περισσότερους υποστηρικτές– αναμένεται να διαφοροποιήσει τις προθέσεις ορισμένων να διεκδικήσουν μία θέση στο ψηφοδέλτιο του κόμματος, μιας και αυτές θα είναι κατελημμένες.

Πάντως, οι διεργασίες ενόψει εκλογών φέρεται στο ΑΚΕΛ να ξεκινούν με θετικό πρόσημο, αφού έχουν στα χέρια τους έρευνα που δείχνει το ποσοστό τους να κυμαίνεται από 20% μέχρι 22,5%, ενώ σε σχέση με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά –ο λόγος που έγινε και η έρευνα– τα στοιχεία δίνουν ώθηση στο κόμμα να προβάλει το κοινωνικό του πρόσωπο και την ξεκάθαρη αντιπολιτευτική του θέση.

Σε ό,τι αφορά τη διαρροή ψηφοφόρων, η έρευνα δείχνει πως είναι πολύ μικρή προς το Volt και μεγαλύτερη προς το Άλμα, αν και ο αριθμός είναι μονοψήφιος, ωστόσο, όπως σημειώνουν κομματικά στελέχη, βάσει αριθμών αυτά καλύπτεται από εισροές ψηφοφόρων που απείχαν.

Στα θετικά της εξίσωσης και η δημοτικότητα του γ.γ. του κόμματος Στέφανου Στεφάνου που έχει ανοδική πορεία. Ωστόσο, στελέχη του κόμματος την ίδια ώρα τονίζουν πως δεν μπορεί να παραβλέψει κανείς το γεγονός πως το ΑΚΕΛ δεν αξιοποίησε το μομέ-

ντουμ που διαμορφώθηκε στις προεδρικές εκλογές ώστε να φέρει κοντά του κόσμο που βρέθηκε στο πλευρό της υποψηφιότητας Ανδρέα Μαυρογιάννη.

Βάσει και των δεδομένων μέχρι σήμερα, τα ψηφοδέλτια του κόμματος δεν θα περιλαμβάνουν ονόματα ακόμη και στο πλαίσιο της Κοινωνικής Συμμαχίας που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως έκπληξη ή που θα πρόσθεταν ψηφοφόρους πέραν από τον κόσμο της Αριστεράς. Την ίδια ώρα σημειώνεται το γεγονός ότι πιθανώς και να μην προχώρησαν σε περαιτέρω διεργασίες, μιας και η υπάρχουσα δεξαμενή ήδη προσφέρει ανθρώπους καταρτισμένους που μπορούν να προσφέρουν στον τόπο.

Οι αριστίνδην του ΔΗΚΟ

Με τον νέο χρόνο, όπως όλα δείχνουν, θα είναι έτοιμο το ψηφοδέλτιο του ΔΗΚΟ. Στη Λευκωσία πλην των τριών νυν βουλευτών –Νικόλα Παπαδόπουλου, Χριστιάνας Ερωτοκρίτου και Χρύση Παντελίδη– γίνονται σκέψεις τόσο από τον γ.γ. του κόμματος Γιώργο Σολωμού όσο και από το μέλος της Γραμματείας Χρίστο Ροδιά για να υποβάλουν υποψηφιότητα. Πιθανώς να ενταχθεί στο ψηφοδέλτιο του κόμματος και η πρόεδρος της ΓΟΔΗΚ Έλενα Παπαδοπούλου, όπως και η πρόεδρος της ΝΕΔΗΚ Αντωνία Φράγκου. Εντός αναμένεται και πρόσωπο με καταγωγή από τη Μόρφου.

Στη Λάρνακα η προσπάθεια για ένταξη του Ανδρέα Αποστόλου στο ψηφοδέλτιο φαίνεται να κρίνεται θετικά από την πλειοψηφία των κομματικών στελεχών, μιας και σημειώνουν πως θα συμβάλει στην αύξηση των ποσοστών σε μία επαρχία που το ΔΗΚΟ έχει πτωτική πορεία, ενώ ιδανικό κρίνεται το ενδεχόμενο να επαναδιεκδικήσει και ο νυν βουλευτής Χρίστος Ορφανίδης.

Στη Λεμεσό, πέραν του βουλευτή Πανίκου Λεωνίδου που θα θέσει εκ νέου υποψηφιότητα, θα μπει στη μάχη και ο εκ των αντιπροέδρων του κόμματος Νεόφυτος Χαράλαμπιδης, ενώ ενδιαφέρουν για μία θέση στο ψηφοδέλτιο εκδήλωσε η γνωστή από τις τηλεοπτικές της εμφανίσεις κανονολόγος Αρετή Δημοσθένους.

Στην Πάφο τα πράγματα δυσχεραίνουν σε σχέση με τη συμπλήρωση του ψηφοδελτίου, μιας και όπως λέχθηκε χαρακτηριστικά από κομματικά στελέχη, ο οδοστρωτήρας Χρύσανθος Σαββίδης και τα υψηλά ποσοστά που λαμβάνει είναι απωθητικός παράγοντας για να υποβάλει κάποιος υποψηφιότητα. Στην επαρχία Αμμοχώστου οι Ζαχαρίας Κουλιάρης και Χρίστος Σενέκης επαναδιεκδικούν, ενώ για την επαρχία Κερύνειας γίνεται προσπάθεια να περιληφθεί υποψήφιος από τη Μαρωνίτικη κοινότητα.

Πάντως, όπως διαμνύεται, ο Νικόλας Παπαδόπουλος συνεχίζει τις επαφές με προσωπικότητες πέραν των κομματικών στεγανών και δεν αποκλείεται το επόμενο χρονικό διάστημα να υπάρξουν και σχετικές ανακοινώσεις.

Γιατί η Ευρώπη δεν μπορεί να αγνοήσει την Κίνα

Του **ΜΑΡΙΝΟΥ ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ**

Η Ευρώπη βρίσκεται σήμερα σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Από τη μία πλευρά, οι δεσμοί με τις Ηνωμένες Πολιτείες είναι βαθιοί, ιστορικοί και πολιτιστικοί. Η συμμαχία που σφυρηλατήθηκε στον 20ό αιώνα, από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τον Ψυχρό Πόλεμο, διαμόρφωσε τη Γηραιά Ήπειρο όπως τη γνωρίζουμε. Το ΝΑΤΟ, το σχέδιο Μάρσαλ, η κοινή μάχη ενάντια στον ολοκληρωτισμό, όλα αυτά δημιούργησαν ένα πλέγμα σχέσεων που κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει. Παρόλα αυτά, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε πως η ιστορία δεν μένει στάσιμη. Και η ψυχρή ανάγνωση των γεγονότων δείχνει πως ο 21ος αιώνας δεν ανήκει πλέον στον Ατλαντικό, αλλά στην Ασία.

Η Κίνα είναι ήδη ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχοντας ξεπερά-

σει τις ΗΠΑ. Το διμερές εμπόριο ξεπερνά τα 730 δισ. ευρώ, με τις ευρωπαϊκές εξαγωγές να βρίσκουν στην κινεζική αγορά χώρο και δυναμική που καμία άλλη δεν προσφέρει.

Τα γερμανικά αυτοκίνητα, τα γαλλικά κρασιά, τα ιταλικά προϊόντα πολυτελείας, όλα βρίσκουν εκεί έναν τεράστιο όγκο καταναλωτών που ανεβαίνουν κοινωνικά και οικονομικά. Την ίδια στιγμή, η ευρωπαϊκή βιομηχανία –από την πράσινη ενέργεια μέχρι την ηλεκτροκίνηση– εξαρτάται από κινεζικές πρώτες ύλες και τεχνολογίες: σπάνιες γαίες, μπαταρίες, φωτοβολταϊκά πάνελ. Είναι μια αλληλεξάρτηση που δεν μπορεί να αγνοηθεί, όσο κι αν θα το επιθυμούσαν ορισμένοι κύκλοι στην Ουάσινγκτον.

Η Ευρώπη έχει θέσει ως στόχο της την κλιματική ουδετερό-

τητα μέχρι το 2050. Όμως αυτή η μετάβαση δεν μπορεί να γίνει χωρίς την Κίνα. Η τεχνολογία, η κλίμακα παραγωγής, η πρόσβαση στις αναγκαίες πρώτες ύλες βρίσκονται εκεί. Αν οι Ευρωπαίοι θέλουν να νηθούν της πράσινης επανάστασης, οφείλουν να αναγνωρίσουν ότι η συνεργασία με το Πεκίνο είναι απαραίτητη. Αλλιώς, η φιλοδοξία τους κινδυνεύει να μείνει στα χαρτιά.

Δεν είναι τυχαίο ότι όλο και περισσότεροι μιλούν για την ανάγκη μιας ευρωπαϊκής realpolitik. Ο λόρδος Πάλμερστον είχε πει κάποτε: «Δεν υπάρχουν αιώνιοι φίλοι ούτε αιώνιοι εχθροί. Υπάρχουν αιώνια συμφέροντα». Αυτή η φράση αποτυπώνει με ακρίβεια τη σημερινή πρόκληση. Η Ευρώπη δεν μπορεί να σπάσει τους δεσμούς με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η ασφάλεια και η άμυνα της

πνείρου εξακολουθούν να περνούν μέσα από το ΝΑΤΟ. Όμως, την ίδια στιγμή, δεν μπορεί να αποκοπεί από την Κίνα χωρίς να υπονομεύσει το οικονομικό της μέλλον. Το συμφέρον της είναι να σταθεί ανάμεσα, να ισορροπήσει, να βρει τον δικό της δρόμο.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες σήμερα στέλλουν αντιφατικά μηνύματα και προκαλούν ανασφάλειες σε σχέση με τη στήριξη προς τους συμμάχους τους. Η συζήτηση που ξεκίνησε στις Βρυξέλλες για τη λεγόμενη «στρατηγική αυτονομία» δεν είναι θεωρητική πολυτέλεια, είναι ζήτημα επιβιώσης. Αν η Ε.Ε. δεν διαμορφώσει τις δικές της ισορροπίες, τότε θα καταλήξει να παίζει με κανόνες που γράφονται αλλού, είτε στην Ουάσινγκτον είτε στο Πεκίνο.

Η παγκόσμια σκακιέρα μεταβάλλεται. Η διεύρυνση των

BRICS, με χώρες όπως η Σαουδική Αραβία, το Ιράν και η Αίγυπτος να μπαίνουν στο παιχνίδι, δείχνει πως ο κόσμος οδεύει σε μια πολυπολικότητα που δεν μπορεί να αγνοηθεί. Αν η Ευρώπη κλείσει τα μάτια, κινδυνεύει να βρεθεί απομονωμένη, περιθωριοποιημένη σε έναν κόσμο που αλλάζει με ταχύτητα.

Η ευρωπαϊκή ταυτότητα δεν υπήρξε ποτέ ταυτισμένη με στρατιωτική ισχύ. Η δύναμή της δεν ήταν τα κανόνια, αλλά τα λιμάνια της. Από τον δρόμο του μεταξίου μέχρι την Αναγέννηση, από τη Βενετία μέχρι το Άμστερνταμ, η Ευρώπη μεγάλουργησε, όταν ήταν ανοικτή στο εμπόριο, στις συνεργασίες, στις ιδέες. Αυτό είναι το DNA της. Και γι' αυτό, απέναντι στον αιώνα της Ασίας, οφείλει να θυμηθεί ποια είναι. Για εμάς εδώ στην Κύπρο, η

σχέση μας με την Κίνα έχει ακόμη μια σημαντική διάσταση: το κυπριακό πρόβλημα παρουσιάζει κοινές προκλήσεις και αρχές με όσα κατά καιρούς αφορούν τις εξελίξεις στην Ταϊβάν. Γι' αυτό και η σθεναρή μας στήριξη στην πολιτική της «μιας και ενιαίας Κίνας» έχει το δικό της βάρος.

Η Ευρώπη δεν χρειάζεται να διαλέξει ανάμεσα στην Ουάσινγκτον και το Πεκίνο. Πρέπει να διαλέξει τον εαυτό της. Να μείνει πιστή στις αξίες της, αλλά και να αξιοποιήσει την ικανότητά της να προσαρμόζεται. Ο αιώνας της Ασίας δεν είναι απειλή. Μπορεί να είναι μια ευκαιρία. Και η μεγάλη πρόκληση για τους Ευρωπαίους ηγέτες είναι να την αρπάξουν, πριν να είναι αργά.

Ο κ. Μαρίνος Κλεάνθους είναι αντιπρόεδρος της ΔΗΠΑ.

Είμαι έτοιμος να συνεργαστώ με οποιονδήποτε συνταχθεί στην ειλικρινή προσπάθεια ανάταξης του Συναγερμού. Τα πάθη του παρελθόντος πρέπει να παραμεριστούν από όλους.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΜΠΟΡΙΔΗΣ, πρώην υπουργός Υγείας

Θα είμαι υποψήφιος με τον ΔΗΣΥ στη Λευκωσία

Επιστρέφω για να βοηθήσω να αναδειχθεί ξανά ο Συναγερμός ως η νγέτιδα πολιτική δύναμη του τόπου

Συνέντευξη **ΣΤΟΝ ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

«**Αποφάσισα** να θέσω τον εαυτό μου στη διάθεση του κόσμου του Συναγερμού και θα είμαι υποψήφιος στην επαρχία Λευκωσίας», δηλώνει στην «Κ» ο πρώην υπουργός Υγείας Γιώργος Παμπορίδης. Αναφέρει ότι επιστρέφει ενεργά στα πολιτικά δρώμενα, όχι από υποχρέωση αλλά από επιλογή για να βοηθήσει να αναδειχθεί ξανά ο Συναγερμός ως η νγέτιδα πολιτική δύναμη του τόπου. Επισημαίνει ότι τα πάθη του παρελθόντος πρέπει να παραμεριστούν από όλους και δηλώνει έτοιμος να συνεργαστεί με οποιονδήποτε συνταχθεί στην ειλικρινή προσπάθεια ανάταξης του Συναγερμού. Ασκεί δριμεία κριτική στον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, σημειώνοντας ότι αυτή η κυβέρνηση πολιτεύεται με

δανεικές πολιτικές από τον Συναγερμό και όσο περνά ο καιρός θα φαίνεται η γύμνια της.

—**Το ρεπορτάζ αναφέρει ότι σκέφτεστε το ενδεχόμενο να είστε υποψήφιος στις βουλευτικές εκλογές με τον ΔΗΣΥ. Έχετε πάρει την τελική σας απόφαση;**

—Προβληματίστηκα πάρα πολύ τις τελευταίες εβδομάδες κατά πόσο θα μπορούσα με οποιανδήποτε παρέμβαση να αλλάξω τη ροή των πραγμάτων προκειμένου να αποτραπεί η καθολική πορεία που διαγράφεται στον ΔΗΣΥ. Ομολογώ ότι η πρώτη μου αντίδραση ήταν να απέχω, όμως μετά από συναντήσεις με παλιούς Συναγερμικούς, αποφάσισα να αναθεωρήσω. Όταν καίγεται το πατρικό σου, μου είπε ο Κασουλίδης, οφείλεις να τρέξεις να σβήσεις τη φωτιά.

Συνεπώς, ναι, αποφάσισα να θέσω τον εαυτό μου στη διάθεση του κόσμου του Συναγερμού και θα είμαι υποψήφιος στην επαρχία Λευκωσίας.

—**Ποια είναι αυτή η πορεία που βλέπετε για το κόμμα και πρέπει να αποτραπεί;**

—Ο Συναγερμός παραμένει σε μια κρίση που άρχισε εδώ και 3-4 χρόνια και κορυφώθηκε το '23. Η κρίση προκάλεσε εσωστρέφεια, δίνοντας χώρο στη δημιουργία διαφόρων στρατοπέδων εντός του κόμματος. Αρνούμαι να ενταχθώ σε αυτές τις ομάδες. Είμαι Συναγερμικός από το '82 και δεν υπηρέτησα ποτέ στρατόπεδα αλλά αρχές και αξίες. Σ' αυτή την εσωτερική κρίση πρέπει κάποιος να προσθέσει και τον ανηλεή πόλεμο που κήρυξαν τρίτοι, εκτός Συνα-

γερμού κατά του κόμματος. Νεοφανεϊς ομάδες και ευκαιριακά σχήματα επιδιώκουν μεθοδικά την κατάρρευση του Συναγερμού, αφού αυτός είναι ο μόνος τρόπος γι' αυτούς να υπάρξουν πολιτικά.

—**Πώς η δική σας παρουσία θα αποτρέψει την εξέλιξη αυτής της πορείας;**

—Η δική μου εμπλοκή στοχεύει στο να βοηθήσω να εστιάσουμε ξανά στην πολιτική ουσία με καθαρές θέσεις και ιδεολογικό στίγμα. Να φύγουμε από τις προσωπικές ατζέντες και τη θεοποίηση της εικόνας που αποπροσανατολίζουν από την αληθινή πολιτική. Επιστρέφω, λοιπόν, ενεργά στα πολιτικά δρώμενα, όχι από υποχρέωση αλλά από επιλογή για να βοηθήσω να αναδειχθεί ξανά ο Συναγερμός ως η νγέτιδα πολιτική δύναμη του τόπου για το καλό της χώρας. Τα πάθη του παρελθόντος πρέπει να παραμεριστούν απ' όλους. Σε ό,τι με αφορά είμαι έτοιμος να συνεργαστώ με οποιονδήποτε συνταχθεί στην ειλικρινή προσπάθεια ανάταξης του Συναγερμού.

—**Είχατε συγκρουστεί κι εσείς με κάποιους στο παρελθόν.**

—Θεωρώ ότι έχω ήδη απαντήσει.

—**Δηλώνετε Συναγερμικός από το 1982, όμως θα σας πουν ότι συζητούσατε και με το ΑΚΕΛ για να είστε υποψήφιος στις προεδρικές του '23.**

—Μα πάντοτε Συναγερμικός ήμουν. Κι όταν μιλούσα για τις προεδρικές του '23 ως Συναγερμικός το έπραττα κι όχι ως κάποιος που προτίθεται να αλλάξοπιστήσει. Ίσως και γι' αυτό δεν τελείωσε η προσπάθεια. Να θυμίσω επίσης πως όπως κατήγγειλα στα κομματικά όργανα από το 2019, ο Συναγερμός τελούσε υπό μια ιδιότητα «ομπρία της εξουσίας» που δεν έδειχνε κανένα σημάδι επαναφοράς του στις αρχές και τις αξίες του. Σε κάθε περίπτωση, δεν επανέρχομαι στον Συναγερμό σε μια στιγμή θριάμβου για να καρπωθώ όφελος, όπως κάνουν οι καρεκλοκένταυροι, αλλά σε μια στιγμή κρίσης με στόχο να συμβάλω στην ουσιαστική ανάταξη του κόμματος. Επίτρεψέ μου επίσης να διευκρινίσω κάτι που πολλοί συγχέουν στην Κύπρο: το να είσαι Συναγερμικός, ΑΚΕΛικός, ή ΔΗΚΟϊκός δεν σημαίνει ότι πρέπει να βάζεις το κόμμα σου πάνω από το καλό του τόπου.

—**Είχατε εκφράσει ενδιαφέρον για την Προεδρία της Δημοκρατίας και τώρα θα διεκδικήσετε θέση στη Βουλή. Κάποιος θα μπορούσε να σκεφτεί ότι αυτό συνιστά υποβάθμιση, εκτός κι αν είναι μια κίνηση με ορίζοντα το 2028.**

—Η οποιαδήποτε καρέκλα δεν υπήρξε ποτέ αυτοσκοπός. Κριτήριο για την εμπλοκή μου στην πολιτική ήταν πάντα το αν μπορώ να φανώ χρήσιμος. Συνεπώς, δεν με ενδιαφέρει αν το αξίωμα του βουλευτή κατατάσσεται «χαμηλότερα» από άλλα αξιώματα, αρκεί να μπορώ να προσφέρω. Σε ό,τι αφορά το 2028 θεωρώ ότι ο ΔΗΣΥ

πρέπει να εργαστεί σκληρά για να επιστρέψει στις βασικές του αρχές και αξίες, ώστε να αποτελέσει ξανά νγέτιδα πολιτική δύναμη του τόπου. Μόνο τότε θα μπορεί δικαιοματικά να διεκδικήσει ξανά την ανάληψη της εξουσίας.

—**Κατά καιρούς ασκήσατε κριτική στη νυν ηγεσία του ΔΗΣΥ ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρο πλάνο για το πού θέλει να οδηγήσει το κόμμα. Έχει αλλάξει κάτι;**

—Πράγματι δεν θεωρώ ότι το κόμμα έχει ξεκάθαρη κατεύθυνση και αυτό βαραίνει πρωτίστως την εκάστοτε ηγεσία. Αντισταθμίζονται τα προσκόμματα που μπορεί να αντιμετωπίζει λόγω της εσωτερικής και εξωτερικής υπόστασης, αλλά αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει δικαιολογία εσαεί.

—**Κάνατε κάποια συζήτηση με τον πρόεδρο του κόμματος γι' αυτά τα θέματα;**

—Όχι, η δική μου απόφαση δεν είναι αποτέλεσμα συναλλαγής ή συνεννόησης. Για να λάβω την απόφασή μου αφοουγκράστηκα φωνές ανθρώπων απογοητευμένων που βρίσκονται σε απόσταση από τον σημερινό Συναγερμό παρά εντός των δομών του.

—**Ο ΔΗΣΥ, εκτός από εσωκομματικά ζητήματα, καλείται να αντιμετωπίσει ενόψει εκλογών, όπως φαίνεται τουλάχιστον δημοσκοπικά, τις εκροές προς το ΕΛΑΜ**

“

Λαϊκιστές και δημαγωγοί εκμεταλλεύονται τον θυμό των πολιτών με φωνές και λάσπη. Ο τόπος δεν έχει ανάγκη από «σωτήρες». Ο τόπος χρειάζεται σοβαρούς ανθρώπους.

και την ανατροπή που φέρνει στο πολιτικό σκηνικό ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης.

—Ο λαϊκισμός και η δημαγωγία ανθούν λόγω αδυναμίας των κομμάτων να προτείνουν χειροπιαστές πολιτικές στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος. Αυτό επιτρέπει στους δημαγωγούς να εκμεταλλεύονται τον θυμό των πολιτών με φωνές και λάσπη σε ένα πολωμένο σκηνικό. Ο τόπος δεν έχει ανάγκη από «σωτήρες». Ο τόπος χρειάζεται σοβαρούς ανθρώπους.

—**Εκφράστηκε πάντως η θέση ότι απέναντι στον λαϊκισμό και τη δημαγωγία μπορεί να προωθηθεί ως αντίβαρο μια συνεργασία ΔΗΣΥ-ΔΗΚΟ-ΔΗΠΑ.**

—Οποιοσδήποτε συνεργασίες πρέπει να εδράζονται σε πολι-

τικές αρχές και να μην είναι ευκαιριακές. Δεν μπορούν να είναι αποτέλεσμα τακτικής και σίγουρα δεν μπορούν να γίνονται υπό τον πανικό χαμηλών δημοσκοπήσεων. Αν λοιπόν η συζήτηση δεν τίθεται με ορίζοντα τις επόμενες εκλογικές αναμετρήσεις αλλά με γνώμονα την ευημερία της κοινωνίας τότε είναι καλοδεχούμενες.

—**Θα είστε αριστίνδην υποψήφιος;**

—Αριστίνδην είναι άτομα εκτός Συναγερμού, επομένως δεν θα αποδεχόμουν να είμαι «προσκεκλημένος» στο σπίτι που αναγνώθηκα. Είμαι μέλος του κόμματος από το 1982 και αποφάσισα να υποβάλω υποψηφιότητα. Αν δεν με προκρίνουν τα αρμόδια όργανα του κόμματος, τότε δεν έχω θέση στο ψηφοδέλτιο.

—**Ποιες είναι οι βασικές προτάσεις που θα προωθήσετε σε περίπτωση εκλογής στη Βουλή;**

—Ιστορικά ο ρόλος του ΔΗΣΥ υπήρξε καθοριστικός για τη χώρα και την κοινωνία. Όλες οι σημαντικές εξελίξεις στις ζωές των πολιτών και στην πορεία του κράτους μετά την εισβολή πηγάζουν από πολιτικές τις οποίες εμπνεύστηκε, μορφοποίησε και διεκδίκησε ο ΔΗΣΥ είτε ως κυβέρνηση ή ως αντιπολίτευση. Τρανά παραδείγματα είναι η υλοποίηση του εθνικού στόχου της εισόδου της Κύπρου στην Ε.Ε., η διάσωση της χώρας από την οικονομική κρεοκοπία και η προώθηση διαρθρωτικών αλλαγών όπως είναι το ΓεΣΥ. Επί διακυβερνήσεων Συναγερμού είχαμε και τις δύο σημαντικότερες προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού τόσο με το σχέδιο Ανάν όσο και στο Κραν Μοντανά. Κανένα άλλο κόμμα στην Κύπρο δεν έχει να επιδείξει αντίστοιχες περγαμνές. Συνεπώς, ισχυρός Συναγερμός σημαίνει και ισχυρή Κύπρο. Ακόμα και για τους μη Συναγερμικούς, ο Συναγερμός ήταν πάντοτε η ώριμη πολιτική δύναμη.

—**Ήταν και πολλά τα σκάνδαλα επί των διακυβερνήσεων του Συναγερμού.**

—Η διαφθορά πρέπει να παταχθεί αλύπττα. Είναι ένα ζήτημα που ταλανίζει διαχρονικά την κοινωνία και ο βασικός λόγος είναι η ανυπαρξία θεσμικών αντιβάρων στον τρόπο λειτουργίας των διαφόρων εξουσιών. Κύρια αιτία είναι το δοτό Σύνταγμα του 1960. Η συνταγματική μεταρρύθμιση επιβάλλεται για να τιμωρήσουμε όσους πλουτίζουν εις βάρος του λαού, αλλά κυρίως για να θωρακίσουμε τους καθαρούς ανθρώπους που ανιχνεύονται πασχίζοντας για το καλό του τόπου. Υπάρχουν χιλιάδες ικανοί και έντιμοι νέοι που μπορούν να κάνουν τη διαφορά για τον τόπο, αλλά απομακρύνονται εξαιτίας του λαϊκισμού του «όλοι είναι κλέφτες» που βρίσκεται πρόσφορο έδαφος στον όλο. Η Κύπρος χρειάζεται ένα σύγχρονο, αποτελεσματικό και αυστηρό Σύνταγμα που θα ενισχύει τους θεσμούς και θα προστατεύει τη δημοκρατία από τους δημαγωγούς και τους καιροσκόπους.

Η συμπεριφορά Χριστοδουλίδη αποτελεί ύβρη για τον κόσμο του ΔΗΣΥ

“

Έπρεπε εξ αρχής να διαρρηχθεί απόλυτα η σχέση με τη διακυβέρνηση Χριστοδουλίδη και να καταγγελθεί ξεκάθαρα η τακτική τους για άλωση του Συναγερμού.

—Ένα από τα θέματα που ταλαιπώρησε και ταλαιπωρεί τον ΔΗΣΥ είναι η σχέση του κόμματος με την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη. Μετά από δύομισι χρόνια διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη, ποια πρέπει να είναι η στάση του κόμματος;

—Εξ αρχής είχα προειδοποιήσει ότι δεν πρέπει να αναμένεται τίποτα ιδιαίτερο από αυτή τη διακυβέρνηση και ο λόγος είναι απλός. Κάποιος που επιχειρεί να βαφτίσει ως δικές του, προτάσεις και οράματα άλλων, που αναπτύχθηκαν μέσα από διεργασίες ετών ενός ιστορικού κόμματος, είναι ένας αντιγραφέας και τίποτε άλλο. Ένας μαθητής μπορεί να παπαγαλίσει ένα κείμενο, να το γράψει στις εξετάσεις και να πάρει βαθμό. Όταν όμως ξεσκολίσει και πρέπει να ζει στην κοινωνία, η αντιγραφή δεν θα τον βοηθήσει ιδιαίτερα. Η πολιτική σκέψη πρέπει να είναι πηγαία, αυτοφυής, γνήσια και όχι δανεική ή κλεμμένη. Αυτή η κυβέρνηση πολιτεύεται με δανεικές πολιτικές από τον Συναγερμό και όσο περνά ο καιρός θα φαίνεται η γύμνια της.

Αυτή η κυβέρνηση πολιτεύεται με δανεικές πολιτικές από τον Συναγερμό και όσο περνά ο καιρός θα φαίνεται η γύμνια της.

—**Ο ίδιος δήλωσε ότι δεν υπάρχουν ιδεολογικές και πολιτικές διαφορές ανάμεσα στην κυβέρνηση του και τον ΔΗΣΥ και ότι ο Συναγερμός είναι που πρέπει να απαντήσει αυτό το ερώτημα. Συνεπώς ποιες είναι οι διαφορές ΔΗΣΥ - Χριστοδουλίδη;**

—Ο Συναγερμός προϋπήρχε του Χριστοδουλίδη και θα υπάρχει για

πολλά χρόνια μετά τον όποιο Χριστοδουλίδη.

Αν ο Χριστοδουλίδης αισθάνεται ότι ο Συναγερμός πρέπει να λογοδοτήσει για τις διαφορές του από αυτόν, τότε έχει πάθει και αυτός τη νόσο που παθαίνουν πλείστοι που ανεβαίνουν στον Λόφο. Η αλαζονεία είναι πολύ κακός σύμβουλος.

—**Βλέπουμε πάντως ακόμη Συναγερμικούς να παραμένουν στην αυλή του.**

—Η περίπτωση Χριστοδουλίδη είναι η κλασική περίπτωση ενός ανθρώπου που χρησιμοποίησε τις γνωριμίες του στα ύπατα του Συναγερμού και αφού τον τακτοποίησαν, αντί να απομακρυνθεί, συνεχίζει να επιχειρεί να υπεξαίρεισει

τις πολιτικές και τον κόσμο του κόμματος. Αυτή η συμπεριφορά αποτελεί ύβρη για τον κόσμο του Συναγερμού από τον ίδιο και την αυλή που τον περιβάλλει. Βλέπετε για κάποιους οι καρέκλες αποτελούν το «οξυγόνο» για την πολιτική τους επιβίωση.

—**Η ευθύνη του κόμματος ποια είναι;**

—Βαρύτατη. Θεωρώ κάκιστο τον χειρισμό τόσο της προηγούμενης όσο και της σημερινής ηγεσίας. Έπρεπε εξ αρχής να διαρρηχθεί απόλυτα η σχέση με τη διακυβέρνηση Χριστοδουλίδη και να καταγγελθεί ξεκάθαρα η τακτική τους για άλωση του Συναγερμού.

—**Με ποιον τρόπο προσπαθεί να αλώσει το κόμμα;**

—Κυρίως μοιράζοντας καρέκλες. Αυτό όμως είναι δικαίωμά του. Αυτό που δεν αποδέχομαι είναι την αξίωση ενός ατόμου που ουδέποτε υπήρξε κομματικός, να εμφανιστεί ως συναγερμικότερος του Συναγερμού. Αυτό αποτελεί προσβολή.

“

Σε ό,τι αφορά το '28, ο ΔΗΣΥ πρέπει να εργαστεί σκληρά για να επιστρέψει στις βασικές του αρχές και αξίες. Μόνο τότε θα μπορεί να διεκδικήσει ξανά την ανάληψη της εξουσίας.

Του ΘΑΝΑΣΗ ΦΩΤΙΟΥ

Το πράσινο μπλουζάκι που φορούσε η μητέρα του, Αικατερίνη, απ’ αυτά με τον ανασπκωμένο γιακά, στο οποίο έγραφε «Ο Μακάριος Ζει» είναι απ’ τις εικόνες που έχουν διατηρηθεί έντονες στη μνήμη του από τα παιδικά χρόνια που έζησε στην «αριστεροκρατούμενη» Γερσοκλήπου της δεκαετίας του ’70 και του ’80, μεγαλώνοντας σε μια οικογένεια βιοπαλαιστών που συμπληρώνονταν από τρία ακόμα παιδιά, των οποίων ο πατέρας, Φοίβος, αντιπρόσωπος της ΚΕΟ στο επάγγελμα, είχε για «πολιτικό θεό» του τον Γλαύκο Κληρίδη. Γι’ αυτό και φυσιολογικό ήταν να τον ξενίσει όταν στα επτά του τον είδε να τον πάνει από το χέρι και λίγο αργότερα να βρίσκεται με πλακάτ στα χέρια στην πλατεία Κένεντι, σε συλλαλητήριο της ΝΕΔΗΠΑ, του Αλέκου Μιχαηλίδη, που γινόταν ενόψει των βουλευτικών του 1981. «Είναι ο μεγαλύτερός μου πελάτης, συνεπής, κύριος και με πληρώνει στην ώρα του κάθε μήνα. Από εκτίμηση και μόνο προς τον κ. Μιχαηλίδη, θα πρέπει να πάμε», τον άκουσε να του λέει όταν εξέφρασε την εύλογη απορία: «Ρε παπά, γιατί να πάμε, αφού εμείς είμαστε του Κληρίδη;».

Σε εκείνη εκεί την πλατεία, πλημμυρισμένη από κόσμο, ήταν που, αργότερα, θα έβλεπε για πρώτη φορά τον Γλαύκο Κληρίδη. Και ήταν τέτοια η εντύπωση και το δέος που ένιωσε ακούγοντάς τον, ξεκινώντας την ομιλία του, να λέει «Ήρθα στην Πάφο να δω θάλασσα και βλέπω λαοθάλασσα!», που ξεπέρασαν τα συναρπαστικά συναισθήματα που του προκάλεσε η περιπετειώδης διαδρομή, με μπροστάρι πάντα τον αδελφό του Σάββα, για να φτάσουν στον χώρο του συλλαλητηρίου, οδηγώντας μια μοτοσυκλέτα μικρή της εποχής, λάντι, μέσα από χωράφια, προκειμένου να μην πιαστούν στα χέρια της αστυνομίας.

Χαραγμένα έντονα στο μυαλό του απ’ εκείνα τα χρόνια, τα παιδικά και προεφηβικά, είναι και όσα συνέβαιναν στα κυριακάτικα τραπέζια, όταν μαζευόταν όλο το σόι. Πρωταγωνιστές δύο θείοι του, αδελφια της μητέρας του, της ΕΔΕΚ ο ένας, φανατικός του Γρίβα ο άλλος... Δεν ήθελε πολύ, μισή ώρα στον ίδιο χώρο ήταν αρκετή ώστε τα δύο αδελφια να θέλουν να σκοτώσουν ο ένας τον άλλο και η οικογενειακή σύναξη να εξελιχθεί με αλληλοκατηγορίες, βρισιές και χαρακτηρισμούς σε άγριο καβγά, με τον πατέρα του να μπαίνει κάθε φορά στη μέση, να προσπαθεί να αποσοβήσει τα χειρότερα και να κατευνάσει τα πνεύματα.

Το παζλ όσων ως παιδί έζησε και που ενέχουν πολιτική διάσταση δεν θα συμπληρωνόταν αν δεν βάζαμε στο κάδρο μια επιβλητική προσωπικότητα και εμβληματική παρουσία στα μάτια του, τον παππού του. Ο πατέρας του πατέρα του ήταν ένας άνθρωπος πάντα κουστουμαρισμένος, με κομψό γιλέκο και ρολόι που κρεμόταν από την τσέπη με την αλυσίδα, που μιλούσε σωστά ελληνικά και θύμωνε όταν τους άκουγε να μιλούν κυπριακά. Ήταν επίσης μεγάλος βασιλόφρονas. Στο σπίτι, πιο πάνω από τις φωτογραφίες των έξι παιδιών του, δέσποζε το πορτρέτο του βασιλιά. Μάλιστα, στη μικρή του κόρη είχε δώσει στο όνομα της Φρειδερίκης. Τον θυμάται να του λέει «εμείς έχουμε τον πρόεδρό μας, στην Ελλάδα τον πρωθυπουργό τους, αυτούs

Νίκος Χριστοδουλίδης

Ηγέτης ή διαχειριστής;

Ο άνθρωπος που έλαμψε με το φωτογενές παρουσιαστικό και την υπόσχεση του καινούργιου βρίσκεται μπροστά στη θαμπή εικόνα του και αντιμέτωπος με πολλά αδιέξοδα

που μας ενώνει όμως είναι ο Βασιλιάς των Ελλήνων».

Επιρροές και επιλογές

Οι πιο πάνω αναφορές δεν είναι τίποτε άλλο παρά μερικά μόνο «στιγμιότυπα» από τη ζωή του Νίκου Χριστοδουλίδη, που δίνουν μια εικόνα του πολιτικού περιβάλλοντος στο οποίο μεγάλωσε –ετερόκλητο, μεγάλων αντιθέσεων, διαφορετικών αντιλήψεων και προσεγγίσεων, με έντονες συγκρούσεις, ψυχραιμες παρουσίες και συμβιβασμούς– τα οποία βρίσκω ότι έχουν αναγνωστικό ενδιαφέρον από μόνα τους, γι’ αυτό και τα καταγράφω. Ανέτρεξα σ’ αυτά όταν, καθώς συγκέντρωνα υλικό γι’ αυτό το κείμενο, μια προσπάθεια ανατομίας του πολιτικού του προφίλ, θυμήθηκα την απάντηση που μου είχε δώσει προεκλογικά όταν του ζήτησα να μου πει αν θεωρεί σημαντικότερο στη ζωή τις επιρροές που δεχόμαστε ή τις επιλογές που κάνουμε. Για την ιστορία, η απάντησή του στο ερώτημά μου ήταν η εξής: «Οι επιλογές που εμείς κάνουμε είναι πιο σημαντικές. Οι οποίες, αναπόφευκτα, επηρεάζονται από

τις επιρροές που δεχόμαστε. Είναι συνυφασμένα. Πιο σημαντικό, όμως, είναι αυτό που εμείς επιλέγουμε να πράξουμε».

Η άνοδος του «φαινομένου»

Η πολιτική διαδρομή του Νίκου Χριστοδουλίδη με αποκορύφωμα την εκλογή του στην Προεδρία της Δημοκρατίας, παρουσιάζει στοιχεία παραδόξου. Δεν είναι από τις παρουσίες που θα του απέδιδες τον χαρακτηρισμό «παιδί του κομματικού σωλήνα», δεν υπήρξε στέλεχος προβεβλημένο, δεν είχε έρεισμα στον κομματικό μηχανισμό ή βαθιές ρίζες στον ευρύτερο μηχανισμό εξουσίας. Και όμως. Αυτό που υπό άλλες συνθήκες θα θεωρείτο μειονέκτημα, τη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία ήταν το πλεονέκτημά του. Σε μια περίοδο που η απαξίωση της πολιτικής και των πολιτικών είχε γίνει τάση, που το πολιτικό σκηνικό έμοιαζε εγκλωβισμένο σε πρόσωπα παλιά και συνταγές δοκιμασμένες, που η «αντισυστημικότητα» γινόταν καραμέλα σε ολόενα και περισσότερα στόματα και η κοινωνία αναζητούσε «κάτι άλλο», μακριά

από τις συνήθειες κομματικές παθογένειες, εκείνος μπόρεσε να εμφανιστεί «εκτός συστήματος» και να ενσαρκώσει την ελπίδα του «καινούργιου».

Η εικόνα του τεχνοκράτη-διπλωμάτη σε ρόλο κυβερνητικού εκπροσώπου, μετρημένου και χαμηλών τόνων, τον βοήθησε να χτίσει ένα προφίλ που κολάκευε τις προσδοκίες της κουρασμένης κοινωνίας και να παρουσιαστεί ως το «νέο πρόσωπο», ο άνθρωπος που θα έδινε «μια άλλη πνοή» στη διακυβέρνηση του τόπου. Με την εκλογή του στην Προεδρία το 2023, έμοιαζε να εγκαίνιαζεται μια νέα εποχή: αυτήν ενός ηγέτη που θα γέμιζε το κενό αξιοπιστίας, θα έλυνε προβλήματα, θα γεφύρωνε χάσματα, θα οδηγούσε σε νηφαλιότητα, θα έφερνε πνοή ανανέωσης, θα γινόταν ο φορέας των αναγκών και πολυπόθητων αλλαγών. Το βασικότερο ερώτημα, λίγους είχε απασχολήσει: είναι αρκετά αυτά τα προτερήματα που φαίνεται να έχει για να σπρίξουν πέραν της εικόνας του, την αποτελεσματικότητα ενός προέδρου που θέλει να αφήσει αποτύπωμα σε μια χώρα με πολλές παθογένειες και που συνεχώς αναζητεί κατεύθυνση;

Ο πήχης στην πράξη

Η απόσταση ανάμεσα στις προσδοκίες και την πραγματικότητα είναι σήμερα το μεγάλο πρόβλημα της προεδρίας Χριστοδουλίδη. Κι αυτό οφείλεται στον ίδιο που τοποθέτησε τον πήχη τόσο ψηλά, χωρίς να μπορεί να τον δραςκελίσει. Οι σκιές πίσω από το εκτυφλωτικό φως του «καινούργιου», δεν άργησαν να φανούν. Η εικόνα του ανανεωτή γρήγορα συγκρούστηκε με την καθημερινότητα της διακυβέρνησης. Απ’ τις πρώτες κιόλας αποφάσεις του αποκαλύφθηκε η αδυναμία του να συγκροτήσει ένα ικανό Υπουργικό Συμβούλιο που εν πολλοίς συνεχίζει μέχρι σήμερα να πελαγοδρομεί, αποδεικνύοντας παράλληλα ότι η συστηματική καταγραφή λαμπρών μυαλών στο μαύρο δευτεράκι δεν αποτελεί σπουδαία ενέργεια από μόνη της.

Επίσης, οι πρώτες πρακτικές κατέδειξαν ότι το αφήγημα του «νέου» ήταν περισσότερο ένα επικοινωνιακό προίον παρά μια πραγματική αλλαγή. Το «νέο» πατούσε σε πολύ παλιά θεμέλια. Η προσωπικότητα που γοήτευσε, που έπεισε για την ικανότητα και την αποφασιστικότητά της να κυβερνήσει, άρχισε να προκαλεί ανησυχία άλλοτε με την αδυναμία της να φέρει απτά αποτελέσματα και ενίοτε με τον τρόπο διαχείρισης ζητημάτων διεθνούς ενδιαφέροντος. Η δε γνωστή παιδάρροια λόγων που τον χαρακτηρίζει έγινε αρκετές φορές ο λόγος να εμφανίζεται ανεπαρκής και μη συνεπής.

Στα τρία μεγάλα θέματα, το Κυπριακό, την Οικονομία και την Ενέργεια, στο πρώτο ακολουθεί το πατροπαράδοτο τρενάρισμα που ακολούθησαν και οι προκάτοχοί του χωρίς να διδαχθούν ποτέ ότι η «παρούσα κατάσταση» που ήταν πάντοτε προτιμότεα από εμάς, ήταν κάτι που μπορούσαμε να διασφαλίσουμε, στο δεύτερο, την Οικονομία, οι κινήσεις είναι μεν προσεκτικές, χαρακτηρίζονται δε από μικρές πρωτοβουλίες χωρίς καμία τομή αλλά, υπό τις περιστάσεις μπορεί να είναι σωτήρια πρακτική, και στο τρίτο μεγάλο ζήτημα, τον τομέα της Ενέργειας, κυριαρχούν τα λόγια και οι βαρύθυνοι δηλώσεις χωρίς να διαφαίνεται καμία ουσιαστική προοπτική στον ορίζοντα.

Στο διά ταύτα

Δύο χρόνια και κάτι από την εκλογή του και παρά τις συνεχείς επιτυχίες και θριαμβολογίες που φροντίζει ο περιγυρός του να διαιδεί, δεν είναι λίγοι πα εκείνοι που βλέπουν στο πρόσωπο του Νίκου Χριστοδουλίδη περισσότερο τον διαχειριστή παρά τον ηγέτη, τον άνθρωπο που συμβιβάζεται παρά να συγκρούεται με το παλιό, που σταθμίζει περισσότερο τις συστημικές ισορροπίες παρά τις ανατρέπει, που επενδύει στην επικοινωνία περισσότερο απ’ ό,τι στην ουσία, που επιδιώκει διαρκώς το χειροκρότημα και η έγνοια για την ανάκτηση και διατήρηση της δημοφιλούς εικόνας του είναι πλέον καθημερινή και εμφανής. Ο ίδιος μοιάζει για την ώρα να προτιμά να επιπλέει σε ήρεμα νερά παρά να ταραξί κύματα, αρκούμενος στο να μοιράζει χρήματα δεξιά και αριστερά κάθε φορά που προκύπτει μια στραβοτιμονιά που ζημιώνει την εικόνα του. Και χαμόγελα, βεβαίως, βεβαίως.

Η απόσταση ανάμεσα στις προσδοκίες και την πραγματικότητα είναι σήμερα το μεγάλο πρόβλημα της προεδρίας Χριστοδουλίδη, με τις σκιές πίσω από το εκτυφλωτικό φως του «καινούργιου», να κάνουν την εμφάνισή τους αμέσως μετά την εκλογή του που φανέρωναν ότι το «νέο» πατούσε σε πολύ παλιά θεμέλια.

algofen®

Γρήγορη ανακούφιση από τον πόνο

✓ πονοκέφαλο ✓ ημικρανία ✓ πονόδοντο ✓ πυρετό ✓ μυαλγίες ✓ αρθραλγίες ✓ πόνους περιόδου

MC MEDOCHEMIE

1-10 Κωνσταντινουπόλεως, 3011 Λεμεσός, Κύπρος, Τηλ.: +357 25 867600, e-mail: office@medochemie.com www.medochemie.com

Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ ΧΑΙΡΟΜΑΙ

Γράφει ο ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΤΙΟΥ

Της Αννίτας η καρδιά και άλλες ιστορίες

Ανάταση εθνική

Την εθνική ανάταση που διαπέρασε τη ραχοκοκαλιά της πρόεδρου της Βουλής της Κυπριακής Δημοκρατίας παρακολουθώντας τον αγώνα μπάσκετ Ελλάδας - Κύπρου, όταν «κάθε καλάθι, κάθε ριμπάουντ, κάθε τρίποντο» έκανε την καρδιά της «να κτυπάει ελληνικά» (!) κατάφερε με μια ανάρτησή της (σκόκιμα επιπέδου τρίτης δημοτικού ώστε να αγγίξει κάθε στρώμα του λαού) να την κάνει κοινό βίωμα με εμάς που δεν ζήσαμε τις «συγκλονιστικές» μα και... «ανεπανάληπτες» (!) στιγμές στο «Σπύρος Κυπριανού». Είχαμε να νιώσουμε κάτι ανάλογο από τον Οκτώβρη του 2017, την ημέρα των εορτασμών για την ανακήρυξη του ανεξάρτητου δικονοτικού μας κράτους, όταν ο φλεγματώδης Χάρης Γεωργιάδης του «υπάρχουν κάποιοι πολιτισμικοί δεσμοί με την Ελλάδα, αυτό είναι όλο», αναφώνησε υπερήφανα μέσα από το twitter του «Ελληνικά F-16 πάνω από Λευκωσία τιμώντας ανεξαρτησία και όλους όσους αγωνίστηκαν για να έχουμε ένα ευρωπαϊκό κράτος»!., συγκλονισμένος στη θέα των δύο μαχητικών της μάνας εγγυήτριας που ο Νίκος Αναστασιάδης έφερε ως προσέορτιο του 2018, αφού πρώτα στις διαπραγματεύσεις κατέβαλε το άπαν των δυνάμεών του για κατάργηση των απαράδεκτων εγγυήσεων και να πείσει τους «συμπατριώτες μας Τουρκοκύπριους» ότι «η Κύπρος μας χωρά όλους».

Ο παράγοντας

Η υπόθεση Μαφία της Κρήτης στην οποία θα κατέληγαν και... λείψανα του Αγίου Λαζάρου που είχε, όπως ισχυρίστηκε, στην κατοχή του αρχιμανδρίτης που προσλειφόταν για μητροπολίτης, προσέλαβε πολιτική χροιά όταν αποκαλύφθηκε ότι το πόστο ήταν... γεωστρατηγικής σημασίας που ενδιέφερε τους «Αμερικανούς». Από τις τηλεφωνικές συνομιλίες που κατέγραψε η Υπηρεσία Πληροφοριών, προέκυψε ότι οι μαφιόζοι επικοινωνήσαν -με ποιον άλλον;- με τον Πάνο Καμμένο, τον άνθρωπο που τον «αμερικανικό παράγοντα» τον παίζει στα δάκτυλα, ζητώντας του να βοηθήσει στην εκλογή, με τον Καμμένο να απαντά πως «εάν εξαρτάται από τους Αμερικανούς εγώ το καθαρίζω», διαβεβαιώνοντάς τους ότι μαζί με τη διορισθείσα νέα Αμερικανίδα πρέσβειρα «ελέγχουν όλο το σύστημα». Μάλιστα λέει: «Εγώ μαζί της είμαι τώρα, δίπλα μου είναι η Κίμπερλι». Με κάτι τέτοια φλόμωνε και τον Νίκο Χριστοδουλίδη, τότε που ο τελευταίος ήταν κυβερνητικός εκπρόσωπος και τον έσερνε το 2017 στους διαδρόμους του Λευκού Οίκου για να χαιρετήσουν τον Τραμπ πίσω από το διαχωριστικό, σαν γκρούπς του Σάκη Ρουβά, σε εκδήλωση για την ομογένεια.

Σε γνωρίζω από την όψη

Πολλές φορές αναρωτιέμαι εάν ο δημόσιος διάλογος και οι συζητήσεις που πυροδοτούνται κάθε φορά που η επικαιρότητα γίνεται αφορμή πρόκλησης αιρετικών προβληματισμών γύρω από θέματα που θεωρούνται «εθνικά», «ιερά» και άρα δεν αγγίζονται, είναι επαρκές δείγμα για την Ιατρική και την Επιστήμη ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα νευρολογικής και ψυχιατρικής φύσεως για το σύνολο ενός λαού που δεν ξεπερνά τις 900 χιλιάδες. Όπως καλή ώρα (θα ταίριαζε καλύτερα το «κουλή ώρα» δεδομένης της ασοβαρότητας αλλά και της ευκολίας πια που διατυπώνονται «απόλυτες θέσεις», έθνεν και ένθεν) για τον Εθνικό Ύμνο, μετά τη διπλή ανάκρουσή του στον αγώνα μπάσκετ Ελλάδας - Κύπρου. Η οποία δεν άργησε να καταλήξει πάλι (τι έκπληξη!) στον προαιώνιο πόθο και στο κυρίαρχο σύνθημα που τον εξέφρασε - «Την Ελλάδα θέλομεν και ας τρώγωμεν πέτρες»- όπως και στους μακροχρόνιους αγώνες που η τροπή της ιστορίας μάς υποχρέωσε να δίνουμε «μέχρι την εθνική δικαίωση». Για λόγους που δεν μπορώ να εξηγήσω, το γεγονός έφερε στη μνήμη μου ένα χρονογράφημα του Σέρπη, γραμμένο την άνοιξη του 1983, μόλις 9 χρόνια από την τουρκική εισβολή και τον πόλεμο του 1974, την τεράστια καταστροφή, τους σκοτωμένους και τους αγνοούμενους, τους πρόσφυγες και τους καταυλισμούς. Αναφερόταν σε ένα κοινωνικό ζήτημα που είχε προκύψει, το οποίο έλαβε χώρα, όπως σημείωνε «... στην ημικατεχόμενη Κύπρο, την περίοδο των πεινών και των οίκων με τις μάρκες, των φωτεινών βιτρινών και των σκουρόχρωμων οχημάτων με τα φιμέ τζάμια, των πλατιών πισατέλων και των παραφουσκωμένων σκεμπέδων, των χάλι-σασάτι...».

Εσείς περπατάτε σωστά;

Ενα χρήσιμο βιβλίο γεμάτο συμβουλές και τεχνικές που θα δώσουν αξία σε κάθε σας βήμα!

Κυριακή
14 Σεπτεμβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτικά και Οικονομική Επιμέλεια

www.kathimerini.com.cy

Περπατά σωστά!

Ένας πρακτικός οδηγός για άσκηση, καλή υγεία και χαρά

Gill Steward

© Gill Stewart, 2025. 'This translation of Walk This Way: Practical walking ideas for fitness, health and happiness is published by Kathimerini by arrangement with Bloomsbury Publishing Plc.'

Συμμαχίας το ανάγνωσμα

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Η πρόταση που κατέθεσε ο κ. Γεωργιάδης στον ΔΗΣΥ για συνεργασία με τα κόμματα ΔΗΚΟ και ΔΗΠΑ προκειμένου αυτή η συμμαχία να αποτελέσει, όπως είπε, «ανάχωμα στους κάθε λογής λαϊκιστές και δη στον ξεπερασμένο δογματισμό της Αριστεράς», εγείρει καίρια ερωτήματα στον σκεπτόμενο και ως εκ τούτου υποψιασμένο πολίτη. Προτού ωστόσο τα παραθέσω, να σημειώσω πως την πρόταση αυτή του κ. Γεωργιάδη ήλθε να σιγοντάρει και ο κ. Παντελίδης, τονίζοντας την ανάγκη συνεργασίας των κομμάτων της Κεντροδεξιάς για τους ίδιους λόγους που επικαλέστηκε ο πρώτος. Ο κ. Γεωργιάδης φρόντισε μάλιστα να υπερτονίσει πως εκείνα που ενώνουν τον ΔΗΣΥ με τα κόμματα ΔΗΚΟ-ΔΗΠΑ είναι πολύ περισσότερα απ’ όσα τα χωρίζουν και πως γι’ αυτό ακριβώς η σχέση συνεργασίας δεν πρέπει να έχει ευκαιριακό χαρακτήρα, αλλά μακροπρόθεσμη στρατηγική. Και έρχεται λοιπόν ο ταλαίπωρος σκεπτόμενος πολίτης να διερωτηθεί ευλόγως: Πόσο πείθει αυτή η πρόταση τόσο για τα κίνητρά της όσο και για τους στόχους της που, όπως μας λένε, είναι η «σωτηρία» του τόπου από τη δημαγωγία και τον λαϊκισμό των υπολοίπων; Και τι σημαίνει το επικείμενο πως είναι περισσότερα εκείνα που ενώνουν τα εν λόγω κόμματα από εκείνα που τα χωρίζουν;

Τι ακριβώς μεσολάβησε και γεφρώθηκαν οι διαφορές τους; Και ποιες είναι αυτές οι διαφορές που προηγούμενως τους εμπόδιζαν να συνεργαστούν, με αποτέλεσμα οι ΔΗΚΟ-ΔΗΠΑ να επιλέξουν το άρμα του κ. Χριστοδουλίδη και οι οποίες τώρα αμβλύνθηκαν; Και πώς αμβλύνθηκαν; Άλλαξε π.χ. η θέση τους στο Κυπριακό και άρχισαν να συγκλίνουν οι απόψεις τους, οι οποίες, αν δεν με απاتاί η μνήμη μου, ήταν εδώ και χρόνια εκ διμέτρου αντίθετες; Ή μήπως η σύγκλιση των θέσεων στο Κυπριακό έπαυσε να θεωρείται πρωτεύον κριτήριο στη σύναψη συμμαχιών και μάλιστα όχι ευκαιριακών αλλά μακροπρόθεσμων; Δεν θα έπρεπε να μας κατονομάσουν –Γεωργιάδης, Παντελίδης– ποιες είναι αυτές οι διαφορές που πλέον δεν έχουν τόση σημασία, όπως φροντίζουν να μας απαριθμούν εκείνα που τους ενώνουν; Από την άλλη, αν τα εν λόγω συμπολιτευόμενα κόμματα έχρηζαν της προσοχής που ευελπιστούσαν από τον κ. Χριστοδουλίδη –τον οποίο να θυμίσω πως ο αρχηγός του ΔΗΚΟ ισχυρίστηκε πως θα έπρεπε να τον εφεύρουμε, αν δεν υπήρχε– πόσο σίγουρος είναι ο κ. Γεωργιάδης ότι θα έδιναν την ελάχιστη σημασία στην πρότασή του για συμμαχία και σε όλα αυτά που υποτίθεται πως τους ενώνουν με τον ΔΗΣΥ; Πόσο μάλλον αν ο κ. Χριστοδουλίδης κατάφερε να διατηρήσει τη δημοφιλία του και η κυβερνηση ανταποκρινόταν στις προσδοκίες της «κοινωνίας των πολιτών», θα είχαν άραγε την ίδια θέση –Γεωργιάδης, Παντελίδης– για την ανάγκη μιας κεντροδεξιάς συμμαχίας και μάλιστα όχι ευκαιριακής;

Και ειλικρινά πιστεύουν ότι ο σκεπτόμενος πολίτης πιστώνει τα κόμματα της κεντροδεξιάς με ειλικρινείς προθέσεις και δη στον ισχυρισμό του ανακόματος απέναντι στη δημαγωγία και τον λαϊκισμό των υπολοίπων; Και πόσο μάλλον όταν οι ίδιοι δεν δείχνουν να αντιλαμβάνονται πως προκειμένου να γίνουν πειστικοί πρέπει πρώτα να αναγνωρίσουν τη δημαγωγία και τον λαϊκισμό που επέδειξαν τα ίδια τα κόμματά τους τα τελευταία χρόνια και μάλιστα με κόστος την ψυχική υγεία του πολίτη. Δεν θα έπρεπε αυτής της πρότασης συμμαχίας που στόχο έχει την καταπολέμηση του λαϊκισμού να προηγηθεί μια αυτοκριτική για τις δικές τους τοξικές συμπεριφορές; Ή μήπως θεωρούν πως στα μάτια του σκεπτόμενου πολίτη βρίσκονται υπεράνω δημαγωγίας και πως ο τρόπος που κινήθηκαν ή ελιξθήκαν τα τελευταία χρόνια δεν φέρει καμία ευθύνη στη δημιουργία πρόσφορου εδάφους ώστε να ευδοκιμήσει ο λαϊκισμός που τώρα θυμώθηκαν να πολεμήσουν; Με άλλα λόγια, το καίριο ερώτημα του σκεπτόμενου πολίτη είναι το εξής: Όταν τα εν λόγω κόμματα δεν φαίνεται να έχουν καμία επίγνωση του ρόλου που έπαιξαν στην πυροδότηση της δημαγωγίας και του λαϊκισμού, γιατί προσδοκούν να μας πείσουν πως είναι ικανά να σταθούν ανάχωμα σε αυτό το φαινόμενο;

elenixenou11@gmail.com

Αερόστατα πετούν πάνω από την πόλη Χράνιτς Κράλοβε της Τσεχίας, κατά τη διάρκεια μιας πρωινής πτήσης με τίτλο «Fly in». 81 αεροπόροι από έξι χώρες, συγκεντρώθηκαν στη μεγαλύτερη εκδήλωση αερόστατων και τη μεγαλύτερη του είδους της στην Ευρώπη φέτος.

Προαιρετική προσβασιμότητα

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Φανταστείτε να ζείτε σε έναν κόσμο όπου δεν σας επιτρέπεται να κυκλοφορήσετε ελεύθερα. Απλώς σκεφτείτε για μια στιγμή ότι μια έξοδος για φαγητό είναι μια υπόθεση περίπλοκη και μπορεί να γίνει μόνο κάτω από πολύ συγκεκριμένες συνθήκες άρα καθίσταται συχνά ανέφικτη, ενώ μια συναυλία, μια ταινία στο σινεμά ή μια θεατρική παράσταση ή ακόμα και ένας ποδοσφαιρικός αγώνας δεν έχει ποτέ θέση για εσάς. Αναλογιστείτε για μια στιγμή τι σημαίνει για έναν άνθρωπο που βρίσκεται σε τροχοκάθισμα για τον οποίονδήποτε λόγο, αυτός ο περιορισμός που προκύπτει από την απουσία προνοιών, προδιαγραφών, την απουσία ενσυναίσθησης και ευαισθησίας. Ένας περιορισμός που καθλώνει επί της ουσίας το άτομο και του στερεί το δικαίωμα για ποιότητα ζωής, το δικαίωμα πρόσβασης σε κάτι που για την πλειοψηφία είναι δεδομένο, και το δικαίωμα της συμμετοχής στην κοινωνία.

Παρακολουθώντας τις τελευταίες μέρες τις συζητήσεις που γίνονται με αφορμή την έγκριση του νομοσχεδίου για την ίδρυση και λειτουργία χώρων εστιασής και διασκέδασης, θέλησα να μάθω αν υπάρχει κάποια αναφορά για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας. Κατά πόσο δηλαδή η νέα νομοθεσία έχει αναπροσαρμοστεί και εκσυγχρονιστεί τα σημεία που διαφαλίζουν ότι ένα άτομο σε τροχοκάθισμα θα μπορεί να επισκεφθεί ένα εστιατόριο χωρίς να αντιμετωπίσει τα σημεία που οπτικά αναπηρία θα μπορεί να διαβάσει το μενού με το σύστημα braille, ή θα υπάρχει η διακριτικότητα για εξυπηρέτηση των πελατών με ακουστική αναπηρία. Πράγματα που θα έπρεπε να είναι αυτονόητα, ή τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι αυτονόητο ότι ρυθμίζονται με κάποιο τρόπο. Ας δούμε τι ισχύει σήμερα. Στην αίτηση για ανανέωση της κατάταξης και έκδοση άδειας λειτουργίας κέντρων αναψυχής που είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα του υφυπουργείου Τουρισμού, περιλαμβάνεται μια κατηγορία «Διευκολύνσεις για Άτομα με αναπηρίες» στο οποίο καλούνται οι ιδιοκτήτες των εστιατορίων να δηλώσουν αν υπάρχει η δυνατότητα για φιλοξενία ΑμεΑ σε τροχοκάθισμα, αν υπάρχουν χώροι στάθμευσης, εύκολα προσβάσιμη είσοδος και χώρος υγιεινής. Ο εκάστοτε αιτητής μπορεί να απαντήσει Ναι ή Όχι. Η προσβασιμότητα λοιπόν είναι προφανώς προαιρετική. Κάτι που θα έπρεπε να ρυθμίζεται από την

ίδα τη νομοθεσία αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια και διάθεση του κάθε ιδιοκτήτη εστιατορίου, καφετέριας, ταβέρνας ή και ξενοδοχείων, μέχρι ακόμα και ιατρείων και ιατρικών κέντρων. Γιατί συμβαίνει κι αυτό. Περιπτώσεις ιατρείων που δεν είναι προσβάσιμα σε ασθενείς με αναπηρία.

Ας γίνει μια αρχή τώρα, κατά τη συζήτηση του συγκεκριμένου νομοσχεδίου στη Βουλή ώστε να διασφαλιστεί η προσβασιμότητα έστω στην εστίαση. Και το σημαντικό, να περιληφθούν και να εφαρμοστούν οι ασφαλιστικές δικλίδες ώστε η προσβασιμότητα που κάποιοι χώροι διατηνούνται ότι προσφέρουν, να τη διαθέτουν στην πραγματικότητα. Γιατί, το να προσφέρεται χώρος υγιεινής στο ισόγειο μιας καφετέριας δεν σημαίνει απαραίτητα ότι πληρούνται οι απαιτούμενες διατάξεις, αποστάσεις και προδιαγραφές ώστε να μπορεί να εξυπηρετηθεί ένα άτομο σε τροχοκάθισμα.

Το ζήτημα είναι πολυδιάστατο και πολυεπίπεδο και η επίλυσή του πρέπει να προέρχεται από το ίδιο το κράτος και την πολιτεία. Δεν αρκεί να διαφημίζουμε την προσβασιμότητα, αλλά να υπάρχει στην ουσία. Και για να γίνει αυτό πρέπει αυτό το κομμάτι να περάσει στη νοοτροπία μας. Να δίνεται χώρος για όλους. Σε μια πρόσφατη δράση καταγραφής προσβάσιμων σημείων, διαπιστώθηκε ότι όσοι είναι σε τροχοκάθισμα δεν μπορούν να διασταυρώσουν τον δρόμο, να χρησιμοποιήσουν το πεζοδρόμιο και τους δημόσιους χώρους υγιεινής. Ακόμα και στις περιπτώσεις όπου υπήρχε η σχετική σήμανση, εντούτοις όπως αποδείχθηκε οι προδιαγραφές προσβασιμότητας δεν πληρούνταν. Η καταγραφή, που έγινε ήταν στην περιοχή Φοινικουδές στη Λάρνακα και είναι ενδεικτική για το τι επικρατεί σε όλους τους δήμους και όλους τους πολυσύχναστους χώρους στη χώρα μας. Σε μία χώρα στην οποία σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 21,1%, ένας στους πέντε κατοίκους δηλαδή, έχει κάποιες μορφές αναπηρία και δεν απολαμβάνει απρόσκοπτα το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας. Κάτι που αποτελεί την ελάχιστη υποχρέωση ενός κράτους απέναντι στους πολίτες του και που συνιστά τη μεγαλύτερη διάκριση και περιθωριοποίηση όταν δεν το προσφέρει.

Η κα Μαρία Ηρακλέους είναι σύμβουλος Επικοινωνίας,

Τι είχε γίνει, τελικά, με το διαβατήριο του Τατάρ;

Του **ΘΑΝΑΣΗ ΦΩΤΙΟΥ**

Το ζήτημα που προέκυψε με τη διέλευση των Τουρκοκυπρίων από τα οδοφράγματα, το οποίο έγινε γνωστό μέσα από τον τουρκοκυπριακό Τύπο και αποδίδεται σε αλλαγή (;) των πρακτικών που η πλευρά μας ακολουθούσε (;) μέχρι τώρα (!), στο πλαίσιο των διεργασιών που βρίσκονται σε εξέλιξη για τη συμπερίληψη της Κύπρου στη Ζώνη Σένγκεν, είχε ως αποτέλεσμα να μάθουμε ότι μέχρι τώρα οι διελεύσεις από τα οδοφράγματα ήταν ολίγον ανεξέλεγκτες, μπορούσε να περάσει οποιοσδήποτε, δεν ήταν απαραίτητη προϋπόθεση η κατοχή ταυτότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας, μπορούσε κάποιος να δείξει την ταυτότητα του παράνομου τουρκοκυπριακού κράτους, να καταγραφεί και να περάσει. Όπως ήταν αναμενόμενο η είδηση έκανε πολλούς εξ εκείνων που καταπίνουν την κάμηλο αλλά διυλίζουν τον κώνωπα, να πέσουν άλλη μια φορά από τα σύννεφα, με έκδηλη όμως την έκπληξη για το γεγονός και την ανάγκη για διευκρινίσεις σε ερωτήματα που προκύπτουν και από πολλούς άλλους, εκτός της συγκεκριμένης κατηγορίας.

Για να είμαι ειλικρινής, δεν μπήκα στον κόπο να αναζητήσω απαντήσεις και εξηγήσεις για το συγκεκριμένο θέμα, διότι ακόμα περιμένουμε απάντηση και εξήγηση για ένα πολύ σοβαρότερο ζήτημα που είχε προκύψει πριν από μερικά χρόνια και είχε προκαλέσει ντόρο, που ωστόσο κόπασε όπως κάθε άλλος κουρνιαχτός που σηκώνεται σ’ αυτό τον τόπο. Και το θέμα αυτό δεν είναι άλλο από την απόκτηση διαβατηρίου της Κυπριακής Δημοκρατίας από τον Ερσίν Τατάρ και κυρίως ο χρόνος, ο τρόπος και η διαδικασία που έγινε η απόκτησή του. Τους λόγους που δεν υπήρξε επαρκής και τεκμηριωμένη διαλεύκανση δεν μπορούμε να τους γνωρίζουμε. Τα γεγονότα ωστόσο είναι εκεί για να προκαλούν άλλοτε κλάματα και άλλοτε γέλια για ένα κράτος παρωδία που υποδύεται το κανονικό και το ευρωπαϊκό.

Θυμίζω ότι ο Σενέρ Λεβέντ είχε γράψει ότι ο Τουρκοκύπριος ηγέτης εξασφάλισε το διαβατήριο το 2000, πριν ακόμα ανοίξουν τα οδοφράγματα. Είχε γραφτεί, επίσης, ότι η καταχώρηση της αίτησης είχε γίνει το 2000 και η έκδοση μάλλον το 2006. Το ενδιαφέρον έγινε μεγαλύτερο όταν από ένα δημοσίευμα της Cyprus Mail τον Νοέμβριο του 2019, μάθαμε ότι κάποιος με το όνομα Tatar Ersin Rustem βρισκόταν στο stop list της Κυπριακής Αστυνομίας από το 1993 με τη σημείωση να ενημερωθεί το CID σε περίπτωση που εντοπιστεί. Ο λόγος, που βρισκόταν στο stop list, είχε να κάνει με τα σκάνδαλα του Asil Nader, του οποίου υπήρξε συνεργάτης και συγκεκριμένα για διευκόλυνση παράνομης μεταφοράς χρημάτων στα κατεχόμενα από την Αγγλία.

Ο Ερσίν Τατάρ είχε ταξιδέψει στο Λονδίνο τον Νοέμβριο του 2019, πριν ακόμα γίνει πρώτο βιολί στα κατεχόμενα, και προτού το πράξει φρόντισε να πληροφορηθεί εάν καταζητείτο και εάν εκκρεμούσε από βρετανικής πλευράς ένταλμα σύλληψης εναντίον του.

Η απάντηση που έλαβε από το Λονδίνο ήταν, σύμφωνα με ρεπορτάζ τότε της Φανούλας Αργυρού, πως «αποφασίστηκε να μην κινηθούν ποινικές διαδικασίες εναντίον του στη βάση του ότι δεν ήταν τη δεδομένη στιγμή προς το δημόσιο συμφέρον» και πως το διάταγμα για σύλληψή του από τις αγγλικές Αρχές είχε αποσυρθεί τον Αύγουστο του 2015.

Δεν μάθαμε ποτέ με ποιο διαβατήριο είχε ταξιδέψει ο μετέπειτα Τουρκοκύπριος ηγέτης στο Λονδίνο τον Νοέμβριο του 2019, αν είχε κάνει χρήση του διαβατηρίου της Κυπριακής Δημοκρατίας ή χρησιμοποιήσει κάποιο «διπλωματικό» διαβατήριο που του εξέδωσε η Τουρκία. Όμως δεν μάθαμε ούτε το πιο ουσιαστικό της υπόθεσης, δηλαδή το ποιος του εξέδωσε το 2000 ή το 2006 το διαβατήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας ενώ αυτός, σύμφωνα με το δημοσίευμα της Cyprus Mail, βρισκόταν στο stop list της αστυνομίας από το 1993. Και εννοείται ότι απάντητο παρέμεινε επίσης το πότε, το πώς και το γιατί το όνομά του είχε αφαιρεθεί από το stop list.

photiouth@kathimerini.com.cy

Τρέμε Ευρώπη!

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Πώς ονομάζεται μια κυβέρνηση η οποία «φεσώνει» πολίτες, επιβάλλοντας πρόστιμο εν γνώσει της ότι δεν έχουν παρανομήσει; Κυβέρνηση Χριστοδουλίδη. Και πώς γίνεται αυτό; Πολύ απλά, όταν «συνεργάζονται» δύο υπουργοί της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη.

Εν προκειμένω, ο υπουργός Μεταφορών, Αλέξης Βαφεάδης, με τον οποίο συστηθήκαμε «πολιτικά», αφού μάθαμε ότι είναι ο αρχιτέκτονας της οικίας του Προέδρου μας. Ως επίσης και ο υπουργός Δικαιοσύνης, Μάριος Χαρτισιώτης, με τις γνωστές του περγαμνές και κυρίως για το «θάρος» που έχει να μην παραιτείται, μετά από αναριθμητες πολιτικές γκέλες, διότι όπως μας εξήγησε, δεν είναι δειλός.

Και πώς συνεργάζονται; Με τον εξής αειχόηλετο τρόπο:

- Όταν το Τμήμα Οδικών Μεταφορών (ΤΟΜ), που υπάγεται στον κ. Αλέξη Βαφεάδη, γνωρίζει εδώ και μήνες ότι το πρόγραμμα ανανέωσης αδειών κυκλοφορίας

πάσχει εξαιτίας λειτουργικού προβλήματος (όπως αποκάλυψε ο «Φιλελεύθερος»), αλλά δεν πράττει τα απαραίτητα για να διορθώσει τη στρέβλωση. Και συνεχίζοντας σε «ρυθμούς Takata», δεν ενημερώνει καν ανυποψίαστους πολίτες, κάποιοι εκ των οποίων έχουν μεν πληρώσει και συνεπώς ανανεώσει τις άδειες κυκλοφορίας τους, αλλά εμφανίζονται ως να μην το έχουν πράξει. Και άρα, εκλαμβάνονται ως υπόλογοι έναντι του κράτους για παρανομία, αν και δεν έχουν παρανομήσει.

- Και όταν η Αστυνομία, που υπάγεται στον κ. Μάριο Χαρτισιώτη, αν και είναι γνωστό ότι δεν υφίσταται παρανομία, έρχεται στη συνέχεια και επιβάλλει «ελαφρά τη καρδία» πρόστιμο στους εν λόγω πολίτες έχοντας πλήρη επίγνωση ότι δεν έχουν πράξει τίποτα το μεμπτό.

Από αυτή τη «συνεργασία» Βαφεάδη-Χαρτισιώτη προκύπτει και μια άλλη παραμέτρος, ακόμη πιο ενδιαφέρουσα: Πολίτες που έχουν καταβάλει το τίμημα και θεωρούν ότι έχουν ανανεώσει τις άδειες κυκλοφορίας τους, αγνοώντας ότι εν συ-

ννεμία αυτές έχουν απορριφθεί από το σύστημα του ΤΟΜ, εάν εμπλακούν σε οδικό ατύχημα, ενδέχεται να μείνουν ακάλυπτοι από τις ασφαλιστικές τους εταιρείες. Με ό,τι αυτό συνάγεται.

Το πιο ενδιαφέρον είναι ότι και οι δύο υπουργοί θεωρούν ότι δεν έχουν καμιά πολιτική ευθύνη. Ο μεν Αλέξης Βαφεάδης παρέπεμψε τους πολίτες που έχουν θυματοποιηθεί εξαιτίας του συστήματος του ΤΟΜ να επικοινωνήσουν με την εν λόγω δημόσια αρχή, προκειμένου να ρυθμίσουν οι ίδιοι το ζήτημα. Δηλαδή, ο αρμόδιος υπουργός μετέθεσε στους ώμους των πολιτών την ευθύνη για το ατύχημα του κράτους, ενώ όφειλε ο ίδιος να λύσει το πρόβλημα άμεσα. Και ο δε «θαρραλέος» Μάριος Χαρτισιώτης, θεωρώντας προφανώς ότι είναι άμοιρος ευθυνών και ότι το ζήτημα δεν τον αφορά καν, άφησε την Αστυνομία να μοιράζει πρόστιμα σε όσους πολίτες εμφανίζονται να μην έχουν ανανεώσει τις άδειες κυκλοφορίας τους. Ακόμη και σε αυτούς που θυματοποιήθηκαν λόγω του προβλήματος που

παρουσίασε το σύστημα του ΤΟΜ. Με πρόσχημα προφανώς ότι η Αστυνομία μας δεν μπορεί να διαχωρίσει αυτούς που δεν παρανομούν από αυτούς που παρανομούν. Με πολύ απλά λόγια, η κυπριακή Αστυνομία του Μάριου Χαρτισιώτη αδιαφορεί αν «μαζί με τα ξερά καίγονται και τα χλωρά». Και δείχνει διατεθειμένη να τα κάψει όλα, ξερά και χλωρά, όπως προκύπτει από τη «δράση» της.

Και έτσι η Γενική Εισαγγελία θα κληθεί να επιληφθεί μιας κατάστασης, στην οποία οδήγησε η «καθόλα επιτυχημένη συνεργασία» των κ.κ. Βαφεάδη και Χαρτισιώτη. Τους οποίους ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης εξακολουθεί να διατηρεί σε ένα παραπαιών υπουργικό σχήμα, το οποίο με κάθε ευκαιρία ή και χωρίς πραγματική ευκαιρία, όπως η περίπτωση των αδειών κυκλοφορίας, αποδεικνύει τη γύμνια του.

Υπάρχει άλλο κράτος στην Ε.Ε., το οποίο αν και γνωρίζει ότι οι πολίτες του δεν παρανομούν, τους επιβάλλει πρόστιμο; Υπάρχει άλλο ευρωπαϊκό κράτος που υποβάλλει τους πολίτες σε κίνδυνο να

εκληφθούν ως ανασφάλιστοι εάν εμπλακούν σε οδικό ατύχημα, εξαιτίας δικής του υπαιτιότητας και ανικανότητας; Και δεν τους ενημερώνει καν;

Προφανώς, όχι. Αυτό όμως ίσως έχει και μια θετική πλευρά για την κυβέρνηση μας. Ότι η εν λόγω «συνεργασία» του κ. Αλέξη Βαφεάδη και του κ. Μάριου Χαρτισιώτη αποτελεί πανευρωπαϊκή πατέντα. Δηλαδή αναμφισβήτητη καταγράφουμε πρατικά. Κι έτσι το φοβερό και τρομερό μας κράτος, θα μπορούσε ενδεχομένως να προωθήσει την πατέντα του ως «μοντέλο ΠΟΙΠ», όταν θα αναλάβει την προεδρία της Ε.Ε. την 1η Ιανουαρίου 2026, ώστε και τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη να υποχρεωθούν να παράσχουν ανάλογες «υπηρεσίες» στους πολίτες τους. Τρέμε Ευρώπη!

Υγ.: Μην ανησυχείτε, έξι μήνες διαρκεί η άσκηση της εκ περιτροπής προεδρίας Ε.Ε. Θα περάσουν.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ο νέος Ψυχρός Πόλεμος

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η **Κίνα** είναι πλέον αναμφισβήτητη η δεύτερη βασική υπερδύναμη στον κόσμο και ο κύριος αντίπαλος των ΗΠΑ. Είναι άλλωστε το μόνο θέμα στο οποίο συμφωνούν όλοι στην Ουάσινγκτον, η αντιμετώπιση της κινεζικής απειλής. Ο πρόεδρος Σι προέβαλε με καθαρό τρόπο τη γεωπολιτική ισχύ της χώρας του και ταυτόχρονα έδειξε ποιοι είναι οι εταίροι του στη μεγάλη αντιαμερικανική συμμαχία που έχει σφυρηλατήσει. Ο Τραμπ του έκανε αψυχολόγητα δώρο την Ινδία, τη μία χώρα που οι ΗΠΑ προσπαθούσαν να κρατήσουν ανεξάρτητη ή να φέρουν κοντά τους. Συνειδητοποιήσε ταυτόχρονα πόσο αφελές ήταν το όνειρό του να αποσπάσει τη Μόσχα από τον σφικτό εναγκαλισμό με το Πεκίνο.

Το ερώτημα είναι πόσο ισχυρή είναι στην πράξη η αντιαμερικανική συμμαχία. Στην περίπτωση του Ιράν, δεν μπόρεσε να το βοηθήσει σε τίποτα όταν δέχθηκε επίθεση από τις ΗΠΑ. Αξιόπιστο εναλλακτικό σύστημα διεθνών πληρωμών που να απειλεί το δολάριο και το Swift κτίζεται, αλλά ακόμη είναι περιθωριακό.

Εκουμε όμως έναν νέο Ψυχρό Πόλεμο και δύο εντελώς διαφορετικούς κόσμους. Το επόμενο επεισόδιο που όλοι περιμένουν είναι μια αμερικανοκινεζική σύγκρουση με αφορμή την Ταϊβάν. Το επικρατέστερο σενάριο είναι ότι μέχρι το 2027 ο πρόεδρος Σι, για λόγους υστεροφημίας και όχι μόνον, θα επιχειρήσει να εισβάλει στην Ταϊβάν ή να την ενσωματώσει διά της βίας.

Θα είναι η στιγμή της αλήθειας για το πόσο στιβαρή είναι η ηγεμονία των ΗΠΑ στον υπόλοιπο κόσμο, στην Ευρώπη και στην Ασία. Ο Τραμπ θα πολεμήσει για την Ταϊβάν ή θα τη

θυσιάσει με αντάλλαγμα κάποια εμπορική ή επενδυτική συμφωνία; Οι Αμερικανοί θα τα βγάλουν πέρα στο πεδίο μιας σύγκρουσης ή θα αιφνιδιαστούν από την κινεζική ευρηματικότητα και τη χρήση υψηλής τεχνολογίας;

Και το κυριότερο: Οι σημερινοί σύμμαχοι των ΗΠΑ θα σταθούν στο πλευρό τους, είτε πολεμώντας είτε με άλλους τρόπους, ή θα τραβήξουν τον δικό τους δρόμο;

Δύσκολες οι απαντήσεις. Έχουν έλθει τόσο πολύ τα πάνω κάτω το τελευταίο εξάμηνο, που χρειάζεται γεωπολιτικό μέντιουμ για να προβλέψει τι θα συμβεί. Ο Τραμπ κερδίζει σχεδόν κάθε μάχη με τους εταίρους του, αλλά την ίδια στιγμή ροκανίζει τους πυλώνες των συμμαχιών που δημιούργησαν οι προκάτοχοί του τα τελευταία 80 χρόνια. Είναι πολύ πιθανό «τη στιγμή της αλήθειας» οι Ευρωπαίοι να νιώθουν μεν πιο κοντά στις ΗΠΑ πολιτισμικά, αλλά να έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους και να τραβήξουν ένα μεσοβέζικο δρόμο έναντι της Κίνας. Ο Τραμπ στερεί, άλλωστε, από την Αμερική το κύριο πλεονέκτημα που διέθετε στον τελευταίο Ψυχρό Πόλεμο, την έλξη που ασκούσε στον δυτικό κόσμο ως κοινωνία, κουλτούρα και αξιακό πρότυπο.

Ευρωπαίοι, Ιάπωνες, Νοτιοκορεάτες και άλλοι ηγέτες τρέχουν τώρα στον Λευκό Οίκο να υποβάλουν τα σέβη τους και να βεβαιωθούν ότι ο Τραμπ δεν εγκαταλείπει τις πάγιες υποχρεώσεις των ΗΠΑ έναντι του ΝΑΤΟ και των συμμαχιών τους στην Ασία. Δεν το κάνουν «εθελοντικά» ή με ενθουσιασμό, αλλά από φόβο και καταναγκασμό. Οι συμμαχίες δοκιμάζονται σε συνθήκες πραγματικής κρίσης. Το μέλλον της «Δύσης» θα κριθεί αν και όταν ο νέος Ψυχρός Πόλεμος γίνει θερμός.

Καιρός ήταν...

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΑΗ**

Όταν στα τέλη τη δεκαετίας του 1970, ο Ντενγκ Σιαοπίνγκ ξεκινούσε τη μεγάλη μεταρρύθμιση του ανοίγματος της Κίνας στον υπόλοιπο κόσμο, προσδιόριζε ταυτόχρονα το πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής της χώρας του ως εξής: «Κρύψε τα δυνατά σου σημεία και περίμενε την κατάλληλη στιγμή».

Πέρασαν πεντέμισι δεκαετίες από τότε, και στις αρχές της περασμένης εβδομάδας ο Σι Τζινπίνγκ, ο ηγέτης της Κίνας επί των ημερών μας, θεώρησε ότι η «κατάλληλη στιγμή» είχε φθάσει. Η επιβλητική παρέλαση στην πλατεία Τιενανμέν του Πεκίνου για τον εορτασμό της 80ής επετείου από τη συνθηκολόγηση της Ιαπωνίας μετά τον Β΄ Π.Π. ήταν ένα οπερατικό υπερθέαμα γιγαντιαίων διαστάσεων, απόλυτης ακριβείας και συντονισμού. Αρκούν όμως αυτά για το συγκεκριμένο θέμα.

Στο πρώτο μήνυμά του προς τον Σι στο Χ, ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ, που είχε παρακολουθήσει την παρέλαση από τηλεοράσεως, με σαρκασμό και χιούμορ ιδιότυπο έγραφε τα εξής: «Διαβίβασε, σε παρακαλώ, τους θερμότερους χαιρετισμούς μου στον Βλαντιμίρ Πούτιν και στον Κιμ Γιονγκ Ουν καθώς συνομολογείτε εναντίον των ΗΠΑ». Μόνον που δεν πρόκειται περί «συνωμοσίας», αλλά για επίδειξη ισχύος. Εξ ου και η τοποθέτηση του Σι ότι το δίλημμα στις μέρες είναι μεταξύ «διαλόγου και συγκρούσεως».

Το 2026 οι ΗΠΑ θα εορτάσουν τα 250 χρόνια από την αποτίναξη του αποικιακού ζυγού. Μοναδική και θαιμαστική η γιγάντωση του νέου κράτους των Αμερικανών σε τόσο σύντομο διάστημα. Μικρός όμως ο χρόνος για τη διεκδίκηση

παγκόσμιας ηγεμονίας. Τελείως διαφορετικό το σύστημα αναφοράς του Σι που υποστηρίζει ότι «η Κίνα έπρεπε να επιστρέψει στην ιστορική κανονικότητα», να καταστεί εκ νέου «το οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο του κόσμου, όπως υπήρξε επί 18 αιώνες», γράφει στα απομνημονεύματά της η πρώην καγκελάριας Ανγκελα Μέρκελ.

Εκείνο που σκανδάλισε τη Δύση ήταν η συμμετοχή στη σύνοδο του Οργανισμού Συνεργασίας της Σαγκάης του πρωθυπουργού της Ινδίας Ναρέντρα Μόντι, ο οποίος δεν παρακολούθησε, όπως και ο Τούρκος πρόεδρος Ερντογάν, τη στρατιωτική παρέλαση με τους υπόλοιπους 23 ηγέτες κρατών και πρωθυπουργών. Ονότως, η προσπάθεια της Δύσεως για ένταξη της Ινδίας στη συμμαχία Αυστραλίας, Βρετανίας και ΗΠΑ –ΑUKUS– για την αντιμετώπιση της κινεζικής στρατιωτικής ισχύος δοκιμάζεται επικίνδυνα. Το ίδιο συμβαίνει και με το σχέδιο δημιουργίας άζονος οικονομικής συνεργασίας, που θα αρχίζει από την Ινδία και θα καταλήγει στο Ισραήλ στη Μεσόγειο, με προοπτική συμμετοχής και της Ελλάδας προς αντιστάθμιση του «δρόμου του Μεταξίου» της Κίνας.

Σε αντίθεση με τη Δύση, η Κίνα του Σι έχει απεκδυθεί την ιδεολογική επικάλυψη των οικονομικών συνεργασιών που επιδιώκει. Η, εν πάση περιπτώσει, αυτό δείχνει τουλάχιστον. Έτσι, απευθυνόμενος στον κ. Μόντι, αφού εξέθεσε το πλαίσιο της συνεργασίας κατά την συνάντησή τους, ο κ. Σι είπε απλώς «είναι καιρός ο ελέφαντας και ο δράκος να χορεύουνε μαζί». Ο ελέφαντας είναι η Κίνα και η Ινδία ο δράκος, το μόνο ζωντανό που μπορεί να τον σκοτώσει. Αρχίζει ο μεγάλος τζόγος. Καιρός ήταν...

Επτάκόσια λιγότερα σχολεία θα λειτουργήσουν φέτος. Ο πληθυσμός γερνάει και μειώνεται. Σε μερικές δεκαετίες οι Έλληνες θα είναι περίπου πέντε εκατομμύρια. Σχεδόν οι μισοί από όσοι είμαστε σήμερα. Μέχρι πριν από μερικά χρόνια όσοι έλεγαν πως η Ελλάδα είναι μια χώρα γερασμένων συνταξιούχων αναφέρονταν κυρίως στη βιωσιμότητα της κοινωνικής ασφάλισης, των συντάξεων και του συστήματος υγείας. Κάθε εργαζόμενος ζούσε τουλάχιστον δύο συνταξιούχους και το «σύστημα» τον αντίκριζε υποχρεώνοντάς τον να καταβάλει υπέρογκες εισφορές και βέβαια διόλου ανταποδοτικές. Σήμερα το δημογραφικό έχει ανακληρωθεί στο βασικό πρόβλημα της χώρας. Η πολιτική, ως συνήθως, κάνει αυτό που ξέρει να κάνει. Κοινώς, να το περιορίζει σε ένα οικονομικό πρόβλημα το οποίο προσπαθεί να το αντιμετωπίσει με επιδόματα και ενισχύσεις. Εξ ου και η βλακώδης πεποίθηση ότι το δημογραφικό θα λυθεί με τη μετανάστευση. «Χρειάζομαστε τουλάχιστον ένα εκατομμύριο μετανάστες», είχε αποφανθεί προ ετών ένας σοφός της Αριστεράς. Κοινώς, χρειαζόμαστε «όντα αναπαραγωγής» του πληθυσμού. Η κοινωνία απλώς παρακολουθεί και με την παιδεία της αμέλειας που τη διακρίνει το αντιμετωπίζει ως πρόβλημα του γείτονα. Και όλοι μαζί

Το δημογραφικό και η γλώσσα

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

παραβλέπουμε ότι το δημογραφικό δεν είναι μόνον ποσοτικό πρόβλημα. Αλλιώς θα μπορούσαμε να το λύσουμε με τους Ρομά, που δόξα τω Θεώ είναι γόνιμοι, και τους επίσης γόνιμους μετανάστες.

Το δημογραφικό έχει μια ποιητική διάσταση η οποία ξεφεύγει από τις στατιστικές. Και επειδή η κοινωνία είναι μια αφηρημένη και απροσδιόριστη έννοια οφείλουμε να ξεκινήσουμε από τον ορισμό της. Όταν λέμε ότι έχουμε δημογραφικό πρόβλημα αναφερόμαστε κυρίως στα μεσαία στρώματα. Αυτά αποτελούν τον βασικό πυρήνα της ελληνικής κοινωνίας και σ' αυτά αναλογεί το μεγάλο βάρος και η ευθύνη του δημογραφικού μαρασμού. Όταν όμως λέμε ότι σε μερικές δεκαετίες οι Έλληνες δεν θα ξεπερνούν τα πέντε εκατομμύρια, τι ακριβώς εννοούμε; Πώς ορίζουμε την ταυτότητα του Έλληνα, και κυρίως του Έλληνα της μεσαίας τάξης; Το πρώτο και απλούστερο είναι ότι Έλληνας είναι αυτός που μιλάει ελληνικά. Η γλώσσα είναι το πρώτο και κύριο στοιχείο της εθνικής ταυτότητας. Πώς την αντιμετωπίζουμε; Πώς τη μεταχειριζόμαστε η εκπαίδευση και με ποιον τρόπο τη μεταφέρει στις νεότερες γενιές, ώστε να τις γοητεύσει και να αναδείξει τις δυνατότητες που προσφέρει για να ζήσουν στον σύγχρονο κόσμο;

Η εκπαίδευση αντιμετωπίζει τη γλώσσα σαν μια καταναγκαστική υποχρέωση. Το αποτέλεσμα είναι αυτό το είδος της αλαλίας που υπονομεύει την κοινή μας ζωή. Το ζούμε στην πολιτική, στα μέσα ενημέρωσης, ακόμη και σε ανθρώπους που υποτίθεται πως είναι επιστήμονες. Η μεσαία τάξη είναι γεμάτη πτυχιούχους. Πόσοι απ' αυτούς μπορούν να χειριστούν την ελληνική γλώσσα; Ο τρόπος που περνάει από γενιά σε γενιά η γλώσσα είναι αντίστοιχος με τον δημογραφικό μαρασμό. Η ελληνική γλώσσα δεν γοητεύει τους Έλληνες. Κι αν ανησυχούμε για τη μείωση του πληθυσμού σε πέντε εκατομμύρια από τα δέκα που είμαστε σήμερα, γιατί δεν αναρωτιόμαστε ποια γλώσσα θα μιλούν αυτοί;

Ο δημογραφικός μαρασμός είναι συνυφασμένος με την εθνική ταυτότητα. Με την ταυτότητα αυτού του έθνους που κράτησε τη συνειδηση της κοινότητας χάρη στη γλώσσα του και κατάφερε να γίνει κράτος στις αρχές του 19ου αιώνα. Γιατί οι παλαιότερες γενιές γεννούσαν περισσότερα παιδιά απ' όσα οι σημερινές; Ήσαν πλουσιότερες; Εχσαν πολέμους που εμείς δεν ζήσαμε. Εχσαν στην Ψωροκώστανα, όμως κάτι τους γοήτευε σ' αυτόν τον τόπο και ήθελαν να τον κάνουν καλύτερο. Ο φτωχός

αγρότης που ξιπνούσε ασημέριωτα το έκανε γιατί πίστευε ότι τα παιδιά του θα γίνουν καλύτερα απ' αυτόν. Θα είναι μορφωμένα και θα μιλούν καλύτερα. Τα παιδιά του, που έφτασαν να γίνουν μεσαία τάξη, τι περιμένουν από την Ελλάδα; Ερήμωση της υπαίθρου, δημογραφικό. Η Ελλάδα έχει πάψει να γοητεύει τους Έλληνες. Πόσο ρόλο παίζει η απογοήτευση στο δημογραφικό;

Και για να μην κατηγορηθώ για δογματικό ελληνοκεντρισμό, ας πω απλώς ότι όσο καλύτερα χειρίζονται τη μητρική σου γλώσσα τόσο ευκολότερα μαθαίνεις άλλες γλώσσες. Κανονικά θα έπρεπε να είμαστε ο πιο πολυγλωσσος λαός της Ευρώπης. Αν εξαιρέσουμε ορισμένες ελίτ, τα μεσαία στρώματα αρκούνται στα κουτσοαγγλικά του Διαδικτύου και των αεροδρομίων. Αντίστοιχα με τα ελληνικά τους. Μεγαλώνουμε παιδιά που δεν έχουν απαιτήσεις από τον εαυτό τους. Και δεν κάνουμε παιδιά επειδή εμείς οι ίδιοι δεν έχουμε απαιτήσεις από τον εαυτό μας. Μας ενδιέχει μόνον η επιβίωση και το παιδί είναι απλώς ένα παραπάνω βάρος.

Ας αφήσουμε κατά μέρος τη μεψιμορία, τη βασική εθνική μας αρετή. Ας μείνουμε και πέντε εκατομμύρια. Αρκεί να καταλάβουμε ότι οφείλουμε να φροντίσουμε για την ποιότητα της κοινής μας ζωής.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Ενα νέο κοινωνικό συμβόλαιο

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ**

αποδοχών των μισθωτών σε μονάδες αγοραστικής δύναμης. Ο κατώτατος μισθός που προσδιορίζεται από το «κράτος - πατερούλη» –όσο κι αν επαίρεται η κυβέρνηση για την αύξησή του– υπολείπεται κατά 9% σε αγοραστική δύναμη από το 2019, που αποτελέσει έτος αναφοράς για την κυβέρνηση.

Οι μέσοι μισθοί είναι καθηλωμένοι, καθώς το θεσμικό πλαίσιο των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας (ΣΣΕ) είναι πλήρως απορρυθμισμένο με τους μνημονιακούς νόμους, με αποτέλεσμα η κάλυψη των μισθωτών από ΣΣΕ στη χώρα να είναι κάτω του 30%, όταν η ευρωπαϊκή οδηγία ζητάει μέτρα και «οδικό χάρτη» για να φτάσει τουλάχιστον στο 80%. Και τότε η κυβέρνηση προωθεί την ψευδαισθησις της «ευκαιρίας εισοδήματος» με το 13ωρο.

Ας εξηγηθούμε λοιπόν... Οι δύο αριθμοί 13 και 11 που αναφέρονται στις ώρες εργασίας στην ευρωπαϊκή οδηγία είναι αντίστοιχα τα ανώτατα όρια διευθέτησης πέραν των 8ώρων και τα κατώτατα προστασίας του εργαζομένου, δηλαδή ένδεκα τουλάχιστον συγκαίως ώρες για ανάπαυση, ψυχαγωγία, οικογενειακή ζωή κ.λπ. Με τους εμπνευστές της ψευδαισθησις και με τα μέτρα διευθέτησης, τα όρια ωθούνται στα ύψη για την υπεργασία, ενώ προκλητικά παραβιάζονται ακόμη τα ελάχιστα όρια προστασίας του εργαζομένου, καθώς οι

συντάκτες του ν/σ καμώνονται ότι δεν υπάρχουν χρόνοι μετάβασης προς και από την εργασία, διαλείμματα, χρόνοι προπαρασκευής κ.ά.

Το ερώτημα λοιπόν είναι: Γιατί τέτοιες ρυθμίσεις; Ποιοι τις ζητούν και γιατί τώρα; Και κυρίως: Γιατί το «κράτος - πατερούλης» έρχεται να παρεμβαίνει ακόμη και στα εξειδικευμένα ζητήματα διευθέτησεων σε κλάδους και επιχειρήσεις, ως μη ωφέιλε, αντί να παραπέμψει αυτά τα ζητήματα στην κοινωνική διαπραγμάτευση και στη σύναψη συλλογικών ρυθμίσεων ανάμεσα σε εργαζομένους και εργοδότες;

Δεν ξεκνάμε τις προηγουμένες ανάλογες παρεμβάσεις, π.χ. 13ωρο σε δύο εργοδότες που τώρα επεκτείνεται και στον ίδιο εργοδότη με την επικύρωση του «λογικού» επιχειρήματος, αφού ισχύει για δύο διαφορετικούς εργοδότες γιατί όχι και στον ίδιο; Λες και το δεχτήκαμε με την προηγούμενη νομοθέτηση, ώστε να είμαστε θύματα ενός ιδιότυπου «νομοθετικού μιθριδατισμού».

Το ν/σ ασφαλώς και περιέχει και σωστές ρυθμίσεις για άλλα θέματα. Αν η κυβέρνηση απέσυρε τις «κατά παραγγελία» διευθετήσεις χρόνου εργασίας και παρέπεμπε τα ζητήματα αυτά στη διευθέτηση μέσω ΣΣΕ, θα άνοιγε δρόμο για τριμερείς συμφωνίες (κυβέρνηση - εργοδότες - εργαζόμενοι).

Μόνο όταν οι εργαζόμενοι

έχουν προβλέψιμο χρόνο, επαρκή ανάπαυση και ασφάλεια στην εργασία τους μπορούν να είναι δημιουργικοί, να επενδύουν σε δεξιότητες, να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική ζωή. Η αποδυνάμωση της προστασίας οδηγεί με μαθηματική βεβαιότητα σε οικονομική χαμηλού κόστους, με εξαντλημένους εργαζομένους και μη βιώσιμα υπερκέρδη.

Απέναντι σε αυτή την πραγματικότητα, η χώρα χρειάζεται ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο. Ενα πλαίσιο που θα επαναπροσδιορίζει τις εργασιακές σχέσεις. Στο επίκεντρο πρέπει να βρεθεί ο εργαζόμενος ως άνθρωπος με δικαιώματα, όχι ως «κόστος» που πρέπει να συμπίεστεί. Το κοινωνικό συμβόλαιο του 21ου αιώνα οφείλει να θέτει όρια στον χρόνο εργασίας που εγγυώνται την υγεία και ευημερία των εργαζομένων, το δικαίωμα στην ανάπαυση και την προσωπική ανάπτυξη, την ασφάλεια στην εργασία, αξιοπρεπείς αμοιβές με την πλήρη αποκατάσταση του Συλλογικού Εργατικού Δικαίου (ΣΣΕ καθολικές με επεκτασιμότητα, μετενέργεια, συρροή κ.λπ.). Ενα τέτοιο συμβόλαιο δεν είναι μόνο ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης: είναι στρατηγική προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός βιώσιμου αναπτυξιακού υποδείγματος.

Ο κ. Γιάννης Παναγόπουλος είναι πρόεδρος της ΓΣΕΕ.

Η σύνδεση της εξωτερικής πολιτικής Ελλάδας - Κύπρου

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΚΛΑΨΗ**

Η ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας δημιούργησε ένα ερώτημα ως προς τις σχέσεις της με την Ελλάδα. Οφείλε η Λευκωσία να ακολουθεί τη γραμμή της Αθήνας σε μείζονα θέματα εξωτερικής πολιτικής; Ήταν η Ελλάδα το εθνικό κέντρο που θα λάμβανε τις στρατηγικές αποφάσεις και η Κύπρος το μικρό αδελφό κράτος που απλώς θα συντασσόταν με αυτές; Την απάντηση έδωσε κατ' αρχάς η ελλαδική πολιτική ηγεσία. Πρωθυπουργός ήταν ο Κων. Καραμανλής και υπ. Εξωτερικών ο Ευ. Αβέρωφ-Τοσίτσας. Οι δεσμοί ανάμεσα στα δύο κράτη, υποστήριζαν, ήταν τόσο ισχυροί, ώστε ιδανικά θα έπρεπε οι διπλωματικές τους επιλογές να συντονίζονται. Η εναρμόνιση, συνέχιζαν, θα ήταν ωφέλιμη πολλαπλώς και οπωσδήποτε θα εξυπηρετούσε την προοπτική ευνοϊκότερης εξέλιξης του Κυπριακού, εμπεδώνοντας διεθνώς την αντίληψη —όπως γλαφυρά το έθετε ο Καραμανλής— ότι «η Κύπρος είναι Ελλάς».

Ωστόσο, ο Καραμανλής και ο Αβέρωφ δεν είχαν την άποψη ότι η Κύπρος ήταν υποχρεωμένη να συντάσσεται με τις ελλαδικές απόψεις. Η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της σήμαινε τη δημιουργία αυθόρμητου κράτους, το οποίο στο διεθνές στερέωμα είχε κάθε δικαίωμα (αλλά και κάθε υποχρέωση) που απορρέει από τη νομική του προσωπικότητα. Η Αθήνα δεν είχε αρμοδιότητα να επιβάλλει τη βούλησή της στη Λευκωσία. Θα τη συμβόλευε, θα της έκανε παραινήσεις, αλλά η τελική απόφαση θα βρισκόταν πάντα στα χέρια της κυπριακής κυβέρνησης. «Ειργάσθημε για την ανεξαρτησίαν σας και επιθυμούμεν να την σεβώμεθα κατά τρόπον απόλυτον. Θα κάμετε ό,τι σεις νομίζετε καλόν», έγραφε το 1963 ο Αβέρωφ προς τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας αρχιεπίσκοπο Μακάριο.

Αυτή η στρατηγική δεν σήμαινε ότι η ελλαδική ηγεσία έδινε λευκή επιταγή στην αντίστοιχη κυπριακή. Τουναντίον. Με το να καθιστά τη Λευκωσία υπεύθυνη για τις αποφάσεις που ελάμβανε, στην πραγματικότητα η Αθήνα προσπαθούσε να δημιουργήσει ένα πλαίσιο αυτοσυγκράτησης των Κυπρίων. Η ταύτιση των θέσεων των δύο πλευρών ήταν οπωσδήποτε ευκαία. Εάν η κυπριακή πλευρά, για οποιονδήποτε λόγο, αποφάσιζε να κινηθεί διαφορετικά από την ελλαδική, ήταν φυσικά ελεύθερη να το κάνει. Όμως, σε αυτήν την περίπτωση θα έφερε το βάρος της επιλογής της. Η Αθήνα δεν είχε δικαίωμα να εξαναγκάζει τη Λευκωσία να συμμορφώνεται προς τις υποδείξεις της. Αλλά, από την άλλη, ούτε η

Λευκωσία μπορούσε να έχει την απαίτηση να χρεώνει την Αθήνα με το κόστος των αποφάσεων που θα λαμβάνονταν από τους Κυπρίους χωρίς τη συναίνεση των Ελλαδιτών.

Περίπου το ίδιο ερώτημα ανακύπτει στις μέρες μας με αφορμή το υποθαλάσσιο καλώδιο, με το οποίο η Κύπρος θα αποκτήσει ηλεκτρική διασύνδεση με την Ελλάδα και μέσω αυτής με την υπόλοιπη Ε.Ε. Η ελληνική κυβέρνηση υποστηρίζει θερμά την υλοποίηση του έργου. Αντιθέτως, η κυπριακή μοιάζει να έχει (πολλές και ποικίλες) επιφυλάξεις, οι οποίες σχετίζονται (ή τουλάχιστον έτσι ανακινώνεται) κυρίως με το κόστος και την οικονομική του βιωσιμότητα. Είναι υποχρεωμένη η Λευκωσία να ακολουθήσει την Αθήνα; Ασφαλώς όχι. Μπορεί να κρίνει όπως νομίζει, σταθμίζοντας όλα τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα. Ωστόσο, οφείλει ό,τι αποφασίσει να το πει ευθέως και εγκαίρως στην ελλαδική πλευρά (όχι απαραίτητα δημοσίως, αλλά οπωσδήποτε ευθαρσώς), χωρίς παλινωδίες και δίκως τακτικισμούς — και τα δύο κόστισαν τόσο πολύ στη διαχείριση του Κυπριακού διαχρονικά.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, η παραινεση της Αθήνας ήταν η Κυπριακή Δημοκρατία να ακολουθήσει φιλοδυτικό προσανατολισμό, δηλαδή να επιδιώξει την ένταξη στο ΝΑΤΟ και τη σύνδεση με την ΕΟΚ. Αντί αυτού, ο Μακάριος επέλεξε τη συμμετοχή στο Κίνημα των Αδεσμευτών. Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, η επιλογή του δεν δικαιώθηκε. «Προτροπές του Καραμανλή και του Αβέρωφ αποσκοπούσαν πρωτίστως στη διασφάλιση της διεθνούς θέσης της Κύπρου, όχι της Ελλάδας. Σήμερα, το καλώδιο μοιάζει να εξυπηρετεί περισσότερο τις ανάγκες (ενεργειακές και όχι μόνον) της Κύπρου παρά της Ελλάδας. Εφόσον η Λευκωσία το βρίσκει ακριβό και ασύμφορο, μπορεί να το εγκαταλείψει — με τη σημείωση, βεβαίως, ότι στην προκειμένη περίπτωση το κόστος και το όφελος δεν πρέπει να υπολογίζονται με όρους αποκλειστικούς (και στενά) λογιστικούς, αλλά εξίσου (ενδεχομένως και ακόμη περισσότερο) με όρους διπλωματικούς και γεωπολιτικούς. Εκείνο που δεν έχει δικαίωμα να επιδιώκει έναντι της Αθήνας είναι να έχει «την πίττα σωστή τζαι και τον σύλλογον χορτάτον», όπως είναι η κυπριακή εκδοχή της γνωστής παροιμίας. Δωρεάν γεύματα δεν υπάρχουν.

Ο κ. Αντώνης Κλάψης είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

Στρατιωτικοί της 13ης Επιχειρησιακής Ταξιαρχίας της Εθνοφρουράς της Ουκρανίας παρακολουθούν μαθήματα μηχανικής εκπαίδευσης για να μάθουν τα βασικά του χειρισμού ναρκών και εκρηκτικών μηχανισμών σε μία άγνωστη τοποθεσία κοντά στο Χάρκοβο της Ουκρανίας.

Το σπασμένο τηλέφωνο

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η επικοινωνία ανάμεσα σε Αθήνα - Άγκυρα έχει υποστεί σοβαρή βλάβη. Οι αποστάσεις, οι δηλώσεις, ο τόνος αλλάζουν.

Ο τόνος αλλάζουν. Ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Γ. Γεραπετρίτης λέει ότι «η Ελλάδα ούτε φοβικά σύνδρομα έχει, ούτε προσδιζείται σε αναφορά με την Τουρκία. Και δεν δεχόμαστε υποδείξεις από κανέναν» («Καθημερινή» 29/8). Προηγήθηκαν δηλώσεις του ΥΠΕΞ της Τουρκίας. Ο Χ. Φιντάν, στους 27 μήνες στη θέση του ΥΠΕΞ, πρώτη φορά μιλά έτσι. Λόγω συγκυρίας και βαρύτητας, παρατίθεται εκτεταμένο απόσπασμα, («τοίκος» Στ. Θεοδωράκη): Χ. Φιντάν: «Δυστυχώς, στην εσωτερική πολιτική της Ελλάδας τα θέματα σχετικά με την Τουρκία είναι τα πρώτα θέματα που καθορίζουν την ατζέντα. Είναι σαν πολιτική ασπιδίνη... Αν έχεις κάποιο πρόβλημα, τότε φέρε στην επικαιρότητα την Τουρκία, τη Μεσόγειο, το Αιγαίο. Έχει δημιουργηθεί η θεωρία της εξαρτημένης αντίδρασης. Ξέρете αυτό το 1914 είχε φέρει το βραβείο Νόμπελ στον Πάβλοφ. Εμείς δεν διστάζουμε να μπουέ σε πολεμική μαζί τους, δεν διστάζουμε να τους απαντήσουμε. Σε κάθε ζήτημα... Όμως εμείς ξέρουμε τι έχουν κάνει, με ποιους παίχτες, τι πήγαν να κάνουν, πώς επεξεργάσαν στο παρελθόν να πολιορκήσουν την Τουρκία. Εμείς τα είδαμε αυτά, λάβαμε τα μέτρα μας και συνεχίζουμε, τους συμβουλεύω να σταματήσουν το αντιτουρκικό αίσθημα. Αυτός ο φόβος δεν τους

ωφελεί. Τους οδηγεί σε πανικό. Όταν έχουν έναν μπελά, πάντα προκύπτει μια δήλωση του Δένδια. Στους ανθρώπους δείχνουν συνέχεια μια τουρκική απειλή. Κάνουν μια τέτοια φθηνή πολιτική, δεν πρέπει όμως να ανοίγουν την πόρτα σε κρίσεις που μπορούν να δημιουργήσουν γεωστρατηγικό κόστος, κόστος για το δικό τους κράτος».

Το πιο σημαντικό σημείο από τη δήλωση Φιντάν αφορά και την Κύπρο: «Ξέρουμε τι έχουν κάνει, με ποιους παίχτες, τι πήγαν να κάνουν κ.λπ.». Ο ΥΠΕΞ της Τουρκίας υπαινίσσεται (κυρίως) τις σχέσεις Κύπρου - Ελλάδας - Ισραήλ, τον αγωγό EastMed, δραστηριότητες Ισραήλ στην Κύπρο, Interconnector, άρα, κτυπά τη γραμμή «όλοι στην Α. Μεσόγειο, πλην Τουρκίας».

Η συγκυρία: σε εκκρεμότητα η σύνοδος του Ανατάρτου Συμβουλίου Συνεργασίας Ελλάδας - Τουρκίας. Σε εκκρεμότητα συνάντηση Μητσοτάκη - Ερντογάν. Αναφορές Αθήνας για έναρξη ερευνών για υδρογονάνθρακες νότια της Κρήτης και προκήρυξη για έρευνες από την πλευρά της Λιβύης. Η λέξη «πολιορκία» έχει ειδικό βάρος για την τουρκική διπλωματία — «περικύκλωση στον κόλπο της Αττάλειας», κάτι για το οποίο η Άγκυρα διθέτει ιστορικές μνήμες και γι' αυτό ανεβάζει τους (δημόσιους) τόνους.

Η ιστορική αντίφαση με επώνυμο. Στις προσπάθειες του παλαιού Καραμανλή για Χάγη το κεραλικό κατεστημένο ήταν η αρνητική πλευρά. Ύστερα ήρθε

ο Κ. Καραμανλής, 2004. Όπως εκτροχίασε την ελληνική οικονομία, όπως έβλεπε ταινίες στο δωμάτιό του στο Μπούργκεν-στοκ, έτσι εκτροχίασε και τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις του Ελσινκι (1999) και τις συγκλίσεις για τη Χάγη. Σήμερα παριστάνει τον «ανησυχούντα»!

Οι παρενέργειες από το μέτωπο των ε/τ σχέσεων και το στρατηγικό αδιέξοδο στο Κυπριακό, ταξιδεύουν. Στις 3 Σεπτεμβρίου ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης μάς ενημέρωσε ότι «η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αρχίζει έρευνα σε σχέση με πιθανά ποινικά αδικήματα αναφορικά με το έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης». Ωστόσο, «η θέση της Λευκωσίας στο έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης είναι ξεκάθαρη, η θέση της Κ.Δ. είναι ενιαία. Το έργο είναι στρατηγικής σημασίας. Η βιωσιμότητα του εξαρτάται από την υλοποίηση δεσμεύσεων που έχει αναλάβει ο φορέας υλοποίησης που είναι ο ΑΔΜΗΕ και αναμένουμε την υλοποίηση των συγκεκριμένων δεσμεύσεων» («Καθημερινή», 3/9). Ο υπουργός Οικονομικών Μ. Κεραυνός «σε συνέντευξη του στην «Καθημερινή της Κύπρου» αμφισβήτησε εκ νέου τη βιωσιμότητα του έργου των 1,9 δις. ευρώ, λέγοντας: «Έχω ενώπιόν μου δύο μελέτες από ανεξάρτητους και σοβαρούς οργανισμούς, οι οποίες καταλήγουν στο ότι αυτό το έργο δεν είναι βιώσιμο, με τους συγκεκριμένους όρους». Η στάση του Κεραυνού μπλοκάρει την καταβολή 25 εκατ. ευρώ που έχει εγκρίνει η Ρυθμιστική

Αρχή Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) για τον ΑΔΜΗΕ, ουσιαστικά θέτοντας το project στον «πάγο». Ο ΑΔΜΗΕ έχει ήδη δαπανήσει περίπου 250 εκατ. ευρώ για την κατασκευή του υποβρύχιου καλωδίου από τη γαλλική Nexans. Ζητάει από την Κύπρο συνολικά 125 εκατ. ευρώ την περίοδο 2025–2029 (25 εκατ. ετησίως) ως «ρυθμιζόμενο έσοδο», ώστε να διασφαλίσει τη συνέχιση της επένδυσης (www.govnews.gr).

Πιο ξεκάθαρα δεν γίνεται: 1. Χριστοδουλίδης, Κεραυνός, Παπαναστασίου δεν συσκέπτονται.

2. Ο ένας ρίχνει τις ευθύνες στον άλλο, ο Ν. Χριστοδουλίδης στον ΑΔΜΗΕ Ελλάδας και υπουργοί της κυβέρνησης Μνητοστάκη στη Λευκωσία.

3. Μια ακόμα θαυματουργή διασύνδεση πάει στις καλές, προχθές η Σουπιά, χθες ο EastMed, σήμερα το Interconnector.

4. Μεγάλα projects, μικρές ηγεσίες. Πρώτα διαμορφώνεις το κατάλληλο πολιτικό πλαίσιο, ύστερα διαμορφώνεις σχέδια, μετά ελέγχεις την οικονομική βιωσιμότητα και ύστερα κάνεις το πρώτο βήμα, δεύτερο κ.λπ.

5. Οι κυπριακές αυταπάτες μπορεί να κτυπούν μέχρι και Όσκαρ, τόσες πολλές σε τόσο λίγο χρόνο. Μέχρι την επόμενη. Οι βασικοί συντελεστές παραμένουν οι ίδιοι. Διαβρωμένο κομματικό σύστημα. Με κοινή γνώμη εκπαιδευμένη στην κουλτούρα της παραμυθίας!

www.larkoslarkou.org.cy

Ο GSI, το Βασιλικό και τα τρία κακά της μοίρας μας

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**

Το μέλλον της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου - Ελλάδας τίθεται ξανά υπό ισχυρή αμφισβήτηση. Οι υδρογονάνθρακες που ανακαλύφθηκαν στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κύπρου παραμένουν αναξιοποίητοι. Η Κύπρος κατατάσσεται 44η παγκοσμίως και περίπου στην 22η μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών στο αποτύπωμα του άνθρακα, με ακριβό κόστος (αυτό που ονομάζουμε πρόστιμα).

Όλα αυτά, την ώρα που έχουμε το δεύτερο ακριβότερο ρεύμα στην Ευρώπη (με βάση την αγοραστική δύναμη), το δίκτυο διανομής ηλεκτρισμού αδυνατεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της χώρας, ενώ η παραγωγή δεν καλύπτει πλέον τη ζήτηση, με αποτέλεσμα ήδη να έχουμε εκ περιτροπής διακοπές στην παροχή ρεύματος, ειδικά το καλοκαίρι.

Όσο ζοφερή διαγράφεται η πιο πάνω εικόνα, άλλο τόσο είναι πραγματική. Με την Κύπρο να αποδεικνύεται σαδιστικά αιχμάλωτη των τριών κακών της σύγχρονης της μοίρας: των εσωτερικών συμφε-

ρόντων, των εξωτερικών συμφερόντων και —το τραγικότερο— της αδυναμίας ηγεσίας και απουσίας κάθε στρατηγικής.

Ξεκινώντας από τα εσωτερικά συμφέροντα, σε μια (εσωτερική) αγορά ηλεκτρισμού στην Κύπρο που έχει ετήσιο κύκλο γύρω στο 1,5 δισεκατομμύριο ευρώ, το 4% περίπου του ΑΕΠ. Μέχρι πρόσφατα, υπήρχε το μονοπώλιο της ΑΗΚ. Σήμερα, αυτό υποκαταστάθηκε από μιας μορφής ολιγοπώλιο με προεξάρχουσα την ΑΗΚ και συνοδοιπόρους άλλους ντόπιους παραγωγούς, που, εύλογα, δεν επιθυμούν καμία αλλαγή στο σημερινό καθεστώς. Με την Ελλάδα να έχει ήδη μετατραπεί σε καθαρό εξαγωγέα ενέργειας, η «απειλή» να τροφοδοτείται η Κύπρος με φθηνότερο ρεύμα από τον GSI, είναι υπαρκτή. Ταυτόσημος είναι και ο λόγος της προσπάθειας παρεμπόδισης της εγκατάστασης μπαταριών αποθήκευσης στο δίκτυο. Η αγορά ηλεκτρισμού, με χίλια προσκόμματα, ακόμη να απελευθερωθεί, ενώ η παραγωγή από ανανεώσιμες μακριά από την ιδιοκτησία που τροφοδοτούν (το λεγόμενο virtual), πιθανόν να απο-

τέλεσε και την ταφόπλακα του ανοιγματος στις αγορές.

Σε αυτά όλα, προστίθενται οι σκιές διαπλοκής και διαφθοράς. Ιδιαίτερα στη μονάδα αποψύγρωσης στο Βασιλικό, ένα συμβόλαιο που δόθηκε στον μοναδικό προσφοροδότη, που δεν φάνηκε ικανός να ανταποκριθεί. Όταν αυτό διακόπηκε, αντί να προχωρήσει το έργο με τους υφιστάμενους υπεργολάβους, αφέθηκε σε αδράνεια, σε αναζήτηση μιας απροσδιόριστης λύσης. Νέες αμφιβολίες προκύπτουν για το εάν ο στόχος είναι να ολοκληρωθεί, ή να προτιμηθούν άλλα, γειτονικά και όχι άσχετα με την κυβέρνηση συμφέροντα. Η εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας εντείνει τις σκιές τόσο για τον GSI όσο και για το Βασιλικό. Το τι ακριβώς ψάχνει είναι ακόμη άγνωστο, σίγουρα όμως δεν είναι το πώς η Κύπρος θα λύσει το πρόβλημα της ηλεκτροδότησης.

Πηγαίνοντας τώρα στα εξωτερικά συμφέροντα. Δύο ελληνικές κυβερνήσεις (ΣΥΡΙΖΑ και Νέα Δημοκρατία) δεν είχαν αγκαλιάσει την ηλεκτρική διασύνδεση. Ο ΑΔΜΗΕ, μάλιστα, αρχικά,

είχε φροντίσει να αποσυνδέσει το έργο από τη σύνδεση της Κρήτης με την Αττική. Στη συνέχεια, όταν το ανέλαβε ο ίδιος, επιχείρησε να μετατοπίσει όλο τον επενδυτικό κίνδυνο στον Κύπριο καταναλωτή, προκαλώντας την πρώτη κρίση μεταξύ των δύο κυβερνήσεων. Με παρέμβαση του Έλληνα πρωθυπουργού και του Κύπριου προέδρου, καταλήξαμε σε μία συμφωνία, που σήμερα και πάλι αμφισβητείται η τήρησή της και από τις δύο πλευρές, αλλά και η σκοπιμότητά της, από τον δικό μας υπουργό Οικονομικών κ. Κεραυνό. Ο γεωπολιτικός κίνδυνος παραμένει, χωρίς να έχει γίνει κάτι που να τον καθιστούσε. Η Τουρκία συνεχίζει να απειλεί και να παρεμποδίζει. Είναι απορίας άξιο το πώς για ένα έργο ευρωπαϊκής σημασίας και πολύ σημαντικό, κατά τη γνώμη μου, για την ενεργειακή μας ασφάλεια, δεν έχει τεθεί με επιτυχία στο πλαίσιο της εμπλοκής της Τουρκίας στους νέους ευρωπαϊκούς αμυντικούς σχεδιασμούς.

Όλα τα πιο πάνω θα είχαν πολύ μικρότερη σημασία εάν η χώρα μας είχε μια συγκεκριμένη ενεργειακή στρατη-

γική. Όμως, δεν έχει. Μεγαλεπήβολα έργα, το Βασιλικό, το GSI, οι δικοί μας υδρογονάνθρακες, το ατμοηλεκτρικό, ο αγωγός στην Αίγυπτο, η αποθήκευση, οι ανανεώσιμες πηγές, η απελευθέρωση της αγοράς, οι ξύπνοι μετρητές κ.ο.κ., όλα έχουν λογική. Έχουν όμως κάποια λογική όλα μαζί σε μια τόσο μικρή αγορά όπως η δική μας; Υπάρχει κάποιος που ολοκληρωμένα μπορεί να μας παραθέσει τον ενεργειακό σχεδιασμό της Κύπρου, ιδιαίτερα όταν η ενέργεια και η ενεργειακή ασφάλεια θεωρούνται το πολυτιμότερο υλικό αγαθό της εποχής μας; Φοβάμαι πως όχι.

Ο υπουργός Ενέργειας έχει κάνει τόσες πολλές και τόσο αντιφατικές μεταξί τους δηλώσεις, που η αξιοπιστία του βρίσκεται στα τάρταρα. Ο δε Πρόεδρος μάλλον επικειρεί ξανά να πετάξει την μπαλά έξω από το γήπεδο, σε ένα νέο επικοινωνιακό παιχνίδι αποποίησης ευθύνων. Και μαζί με την μπαλά, κάθε βάση έστω ελπίδα, ότι η κατάσταση στην ενέργεια μπορεί να αλλάξει.

michalis@michalis.com

Η εκδίκηση της γυφτιάς

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Βράδυ Σαββάτου και η πλατεία Ελευθερίας στη Λευκωσία, ασφυκτιούσε από μετανάστες. Όλα τα χρώματα και όλες οι φυλές της γης, απολάμβαναν την ελευθερία της «μοντέρνας» πλατείας. Μια νεαρή μετανάστρια έτρεχε με το μωράκι της, όλο γέλιο και χαρά. Άλλοι καθισμένοι στα «διαστημικά παγκάκια», χαίρονταν τη δροσιά της νύκτας, απολαμβάνοντας το κολατσιό και το ποτάκι τους. Οι πιο τυχεροί, αγκαλιά με τους ή τις αγαπημένους τους. Πολλοί ήταν «καρφωμένοι» στα κινητά και μιλούσαν στην «ακατανόητη» γλώσσα τους, μάλλον επικοινωνούσαν με τις μακρινές τους πατρίδες. Άλλοι περπατούσαν αμέριμνοι, κουβεντιάζοντας και γελώντας. Η εικόνα παρέπεμπε πραγματικά στην «εκδίκηση της γυφτιάς», στην κατά τα άλλα χρυσοπληρωμένη πλατεία, σύμφωνα και με τον ομώνυμο ιστορικό πλέον δίσκο του 1978, του Μανώλη Ρασούλη, του Νίκου Ξυδάκη, του Νίκου Παπάζογλου και του Διονύση Σαββόπουλου.

Λίγα μέτρα πιο κάτω, στα καλοκαιρινά, πολυδιαφημισμένα, ακριβά και για λίγους, ξενοχτάδικα της Λευκωσίας, λίγοι νεαροί και πολλές νεαρές, οι περισσότερες με αμφίεση η οποία δεν αφήνει και πολλά στη φαντασία. Η ουρά για να εισέλθουν στα ακριβά μπαρ και εστιατόρια, ήταν αρκετά μέτρα και ο «αυστηρός» πορτιέρης έλεγχε ονόματα και κρατήσεις.

Η μουσική στη διαπασών, τα γκαρσόνια πηγαioέρχονταν και η «καλή κοινωνία» απολάμβανε τα «πειραγμένα» φαγητά και τα ακριβά κρασιά, ρίχνοντας «κλεφτές» ματιές, στους συνδαιτυμόνες. Στον χώρο ακόμη μία μετανάστρια με μεγάλο «ποπό», την οποία συνόδευε ένας «λευκός» και ολίγον «αγροίκος» Κύπριος. Μία μεγάλη παρέα άρχισε τα σχόλια, χουμίζοντας-διαφημίζοντας, πλαστικούς χειρούργους, οι οποίοι κάνουν «θαύματα», πάντα με το ανάλογο ακριβό τίμημα. Άλλοι πιο «φοβιτσιάρηδες» χούμισαν τους γυμναστές, οι οποίοι με ειδικές ασκήσεις επιτυγχάνουν καλά αποτελέσματα, αλλά όχι τόσο καλά όσο οι γιατροί.

Παραδίπλα μια γυναικοπαρέα –ήταν να τις λυπάσαι– έπαιζε με τα κινητά τηλέφωνα, φωτογράφιζε τα φαγητά και τα ποτά και κατά διαστήματα, τις φάτσες και τα ρούχα τους. Η έγνοια τους ήταν μόνο τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Κάποια στιγμή, οι νεαρές άνοιξαν το στόμα τους,

αναγκαστικά μεγάλωφωνα, λόγω της δυνατής μουσικής, για να πουν κάτι δικό τους. Καλύτερα να μην το άνοιγαν, γιατί ήταν σαν να άκουγες «φορτηγατζήδες» με το τσιγάρο στο στόμα. Πάντως από εμφάνιση, βάψιμο και «ενδυμασία», ήταν πρώτες. Αλλά τι να το κάνεις, αφού κάνε-ται η θηλυκότητα με τη γλώσσα πεζοδρομίου. Μοιραία μειώνεται και η σεξουαλική επιθυμία των αντρών, αφού το κρυφό είναι το θελκτικό.

Οι παλαιότεροι θυμούνται τις λεγόμενες «δισκοθήκες» όπου έσβηναν τα φώτα, για να επικοινωνήσουν με χάδια οι ερωτευμένοι. Σήμερα με τόσα φώτα, με τόσα κινητά τηλέφωνα και χωρίς κουβέντα, πώς άραγε θα ερωτευτούν οι νέοι;

Πολύ λυπτηρή ήταν και η «λυπτηρή», κυρίως για τους λιγότερο «ευκατάστατους» νεαρούς οι οποίοι κλήθηκαν να πληρώσουν λογαριασμό, ίσο είτε με το δικό τους μεροκάματο, είτε με το μεροκάματο των γονιών τους. Το χειρότερο ήταν, ότι πολλοί έφευγαν και πεινασμένοι. Το λεγόμενο «γκουρμέ» φαγητό είναι για τις τηλεοράσεις και όχι για να χορτάσει ο άνθρωπος. Χάθηκαν, ρε παιδιά, τα σουβλάκια, να φάτε, να πείτε και να ευφρανθεί και η ψυχή σας, με μια καλή κουβέντα και ένα έξυπνο πείραγμα;

Στο μυαλό έρχεται το περίφημο τραγούδι της δεκαετίας του 1990 από τους «Αγαπούς Θύτες» με τη συγκλονιστική επιστολή του Βορειοπειρώτη, όταν οι τότε παράνομοι μετανάστες από την Αλβανία, έτρεχαν στην Ελλάδα: «Αγαπντέ αδερφέ, Πάνε τόσες μέρες που είμαι φευγάτος από την Κορυτσά και δεν βρήκα λίγο χαρτί κι ένα μολύβι για να σε γράψω. (...) Θυμάσαι, αδερφέ, που πριν μερικά χρόνια συλλάβαν τη γιαγιά έξω από το καφενείο επειδή είπε ότι εκτός από τον σοσιαλισμό υπάρχει και η μοναξιά; Να τη φίλησεις σταυρωτά και να την πεις να μην στεναχωριέται γιατί και στον σοσιαλισμό και στον καπιταλισμό, η μοναξιά παντού η ίδια είναι...». Στο μυαλό και η περίφημη ατάκα του Θανάση Βέγγου για την ευτυχία: «Τελικά ευτυχία είναι ένα ζευγάρι χέρια, δύο χέρια... Αυτά που θα σε αγκαλιάσουν, θα σε κρατήσουν, θα σε κοιμίσουν, θα σε περιποιηθούν, θα σου μαγειρέψουν, θα σε καϊδέψουν και στο τέλος θα σου κλείσουν τα μάτια. Τα πολλά χέρια απλά σε κασιάζουν... Χάσιμο χρόνου». Βράδυ Σαββάτου...

kaparispan@yahoo.gr

Παραφωνίες και παρατράγουδα

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Δυστυχώς θα πρέπει να επαναλάβουμε και πάλι τα αυτονόητα, καθώς κάποιοι υποκρίνονται πως δεν καταλαβαίνουν. Δεν αναφέρομαι στους πολίτες που ένιωσαν να τους διαπερνούν ρίγη συγκίνησης κατά την ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου στον αγώνα μπάσκει Κύπρου - Ελλάδας. Ο καθένας άλλωστε δικαιούται να αισθάνεται όπως θέλει. Οι πολιτικοί, όμως, ιδιαίτερα όσοι κατέχουν θεσμικό αξίωμα όπως η πρόεδρος της Βουλής, θα έπρεπε να ζυγίζουν τα λόγια τους κι όχι να αλιεύουν ψήφους στα θολά νερά της εθνικοφοροσύνης. «Συγκλονιστικές, ανεπανάληπτες στιγμές απόψε στο παρκέ» έγραψε η Αννίτα Δημητρίου κι όχι, δεν αναφερόταν σε φάσεις του αγώνα. Με το βλέμμα της στραμμένο δεξιά, εκεί όπου παρουσιάζονται οι μεγαλύτερες διαρροές προς το ακροδεξιό ΕΛΑΜ, απογείωσε τους μελοδραματικούς τόνους: «Σε κάθε καλάθι, σε κάθε ριμπάουντ, σε κάθε τρίποντο η καρδιά κτυπάει ελληνικά. Είναι κάτι περισσότερο από ένας αγώνας. Είναι ιστορία, είναι εθνική υπερηφάνεια, είναι το “εμείς”. Είναι ο κοινός εθνικός μας ύμνος».

Για να προλάβω τους ολοφυρμούς των εθνικά ευαίσθητων, σπεύδω να διευκρινίσω ότι δεν έχω κανένα απολύτως πρόβλημα με τον εθνικό μας ύμνο. Το πρόβλημα, για να το θέσω όσο πιο ήπια μπορώ, είναι το γεγονός ότι 65 χρόνια μετά την Ανεξαρτησία κι ενώ προσπαθούμε να καταλήξουμε σε μια λύση του Κυπριακού συμπεριφερόμαστε σαν επαρχία της Ελλάδας. Όταν υπεύθυνα υποτίθεται πολιτικά πρόσωπα αισθάνονται την καρδιά τους «να κτυπά ελληνικά», πλημμυρισμένοι

από «εθνική υπερηφάνεια», αναρωτιέμαι με ποιο σθένος θα υποστηρίξουν μια λύση όπου Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι θα ζήσουν σε μια κοινή πατρίδα. Όταν διαβάσω π.χ. αναρτήσεις όπως αυτήν του Χρύση Παντελίδη, πολιτικού ο οποίος προέρχεται από το δημοκρατικό Κέντρο, μοιραία σκέφτομαι ότι το ΕΛΑΜ έχει προκαλέσει πολύ μεγαλύτερη ζημιά από όση μπορεί να υποψιαζόμαστε: «Κάποιοι κόπτονται για το δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού όποιου πετά κι όποιου κινείται, αλλά οργίζονται με το δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού των Ελλήνων και των Ελληνίδων της Κύπρου, ως Έλληνες Κύπριοι και ως Ελληνίδες Κύπριες». Αυτά δεν τα έγραψε ένας ακροδεξιός πολέμιος της woke ατζέντας («όποιου πετά κι όποιου κινείται» – αλήθεια τώρα;) αλλά ο βουλευτής και εξ απορρήτων του προέδρου του ΔΗΚΟ. Λες και έχουν μπει τα κόμματα του δεξιού τόξου σε έναν αγώνα δρόμου για να κερδίσουν περγαμνές εθνικοφοροσύνης. Ένας αγώνας όμως χαμένος από χέρι καθώς το ΕΛΑΜ διαθέτει το προβάδισμα όχι μόνο στην εκκίνηση, αλλά έχει πείσει πως στην ελληνόψυχη ρητορική κρατάει δικαιωματικά τα σκήπτρα.

Θα είναι δύσκολη η εκλογική μάχη του 2026, οπότε ας είμαστε προετοιμασμένοι ότι θα υπάρξουν παραφωνίες εθνικοπατριωτικού περιεχομένου. Αν για τα κόμματα όμως μπορεί να υπάρξει κατανόηση, ότι τα κινητρά τους είναι σχεδόν υπαρκτά, καμία δικαιολογία δεν χωράει για τους θεσμικούς αξιωματούχους. Η δική τους η δουλειά είναι να υπερασπίζονται την κρατική υπόσταση της Κυπριακής

Δημοκρατίας και να μην αλληθωρίζουν προς τις εθνικές ιδεοληψίες. «Η ανάκρουση του κοινού Εθνικού Ύμνου, μια στιγμή που ξεπερνά τον αθλητισμό και μετατρέπεται σε σύμβολο ενότητας και αδελφότητας. 6.000 φίλαθλοι όρθιοι, συνθέτουν μια ατμόσφαιρα συγκίνησης και υπερηφάνειας» έγραψε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, σε μια στιγμή υποθέτουμε εθνικής ανάτασης. Αντί ο Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης να αναλώνεται σε συναισθηματολογίες θα ήταν πιο χρήσιμο να συμπεριφέρεται ως εκπρόσωπος ενός κράτους που οι πολίτες του είναι Ελληνοκύπριοι, Τουρκοκύπριοι, Αρμένιοι και Μαρωνίτες. Ενός λαβωμένου κράτους που παλεύει να πείσει παραπάνω από μισό αιώνα ότι ξεπέρασε τις εθνικές παιδικές ασθένειες, ώστε να βρει τον κοινό τόπο όπου θα οικοδομηθεί μια ασφαλής και ειρηνική πατρίδα. Όλα τ’ άλλα είναι εκ του πονηρού και κατώτερα του θεσμικού ρόλου εκείνων που ένιωσαν την ελληνική τους ψυχή να πάλλεται κατά την ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου.

Υγ.: Εκ του πονηρού είναι βεβαίως και τα «μαθήματα ιστορίας» που επικειρούν να δώσουν κάποιοι νεοφαναίς «ιστορικοί ερευνητές», όπως π.χ. τα πρόσφατα παρατράγουδα περί της αυτοκτονίας του ήρωα Γρηγόρη Αυξεντίου. Ζούμε φυσικά στη χώρα του «είσαι ό,τι δηλώσεις», όπως σοφά είπε κάποτε ο Γιάννης Τσαρούχης, αλλά μια αυτοσυγκράτηση δεν βλάπτει.

Ο κ. Σταύρος Χριστοδούλου είναι Σύμβουλος Επικοινωνίας.

ΣΚΙΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ

Γενιά Άλφα: το άλμα από τη γη στο νερό (IV)

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Η πρώτη ωκεάνια γενιά, η Άλφα, και οι ωκεάνιες γενιές που θα ακολουθήσουν εν γένει, είναι το αποτύπωμα του πνεύματος της εποχής που δια-νύουμε. Όμως το πνεύμα μιας εποχής συνδιαμορφώνεται από την επιρροή, θετική ή αρνητική, περισσότερων γενεών. Τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην Α γενιά οφείλονται επομένως σε μεγάλο βαθμό στην εξέλιξη των Δυτικών κοινωνιών από την πολιτισμική επανάσταση και τον Μάη του 1968 και μετά. Τα άλματα του τεχνολογικού πολιτισμού και η κολοσσιαία ανάπτυξη του τουρισμού και των μέσων μαζικής μεταφοράς είναι σίγουρα το κύριο χαρακτηριστικό της ωκεάνιας εποχής. Ωστόσο, η δημιουργία του τεχνολογικού πλαισίου που επέτρεψε την απόλυτη ελευθερία στην κυκλοφορία ιδεών και ανθρώπων, η δημιουργία των «ωκεανών» δηλαδή μέσα στους οποίους κολυμπάει τώρα η γενιά Α, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε δύο άλλα χαρακτηριστικά γενιών που προηγήθηκαν της ωκεάνιας εποχής.

Αυτά τα χαρακτηριστικά της γενιάς της πολιτισμικής επανάστασης, των Boomers, και της Γενιάς Χ είναι ο φιλελευθερισμός και η αναρχία. Μάλιστα, θα

μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι φιλελευθερισμός είναι η πολιτική υλοποίησης της ιδέας της αναρχίας: ούτε γαρ άρχειν ούτε άρχεσθαι εθέλω (Ηρόδοτος, Ιστορίες 3,83,2). Τα κοινωνικά κινήματα για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, οι αγώνες για τη χειραφέτηση των γυναικών, ο αγώνας κατά της πατριαρχίας και του καισαρισμού ήταν το πρώτο μεγάλο κύμα των τεσσάρων πρώτων δεκαετιών μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, το κύμα της αμφισβήτησης. Το δεύτερο κύμα που ακολούθησε, αυτό του φιλελευθερισμού, σάρωσε στο πέρασμά του το Τείχος του Βερολίνου και τον υπαρκτό σοσιαλισμό, οδηγώντας στην ελευθερία του εμπορίου, το άνοιγμα των αγορών και την παγκοσμιοποίηση. Ουσιαστικά η προσπάθεια υλοποίησης, επί προεδρίας Bill Clinton, της ιδέας της ενιαίας παγκόσμιας αγοράς υπήρξε η λίμνη που διενύνηκε σε ωκεανό από την εκρηκτική ανάπτυξη του Διαδικτύου στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης.

Αμφισβήτηση και φιλελευθερισμός είναι βήματα στην υλοποίηση της ιδέας ενός κόσμου χωρίς αρχή, χωρίς δηλαδή καμία εξουσία και άρα χωρίς σύνορα, περιορισμούς ή όρια. Όσο και αν φαί-

νεται παράδοξο για κάποιον που εξακολουθεί να σκέφτεται με παραδοσιακούς όρους Αριστερής ή Δεξιάς ιδεολογίας, η αμφισβήτηση της εξουσίας και του στάτους κβo, από την Αριστερά κυρίως, οδήγησε στο φιλελεύθερο ρεύμα που επέβαλε το άνευ δασμών και δεσμών παγκόσμιο εμπόριο και την κυριαρχία της άυλης χρηματοοικονομίας επί της υλικής βιομηχανικής παραγωγής. Ο πολιτικός χώρος μάλιστα που αντιδρά σήμερα, προσπαθώντας να αντιστρέψει την πορεία του ποταμιού της Ιστορίας, συγκροτείται σε μια παγκόσμια άτυπη συμμαχία της ακροδεξιάς του Τραμπ, της τυραννίας του Πούτιν, του κινεζικού καισαροπαπισμού και της φιλετιστικής θεοκρατίας. Η πολιτισμική πολιτική του Τραμπ, ο αντιδικαιωματισμός του, έγκειται στην εκ νέου επιβολή μιας ισχυρής αρχής και την κατάργηση της ισότητας που έχει επικρατήσει παντού. Παιδί αυτής της πολιτικής και θητικής ελευθερίας και ισότητας είναι η γενιά Άλφα.

Το σκεπτικό της ιδεολογίας του Τραμπ υπάρχει ήδη στην πλέον παλαιά κριτική Δημοκρατίας: «Μήπως καταστρέφει τη δημοκρατία η απληστία του αγαθού [της ελευθερίας]; [...] Όταν μια δημοκρατούμενη πόλη με άσβεστη τη διψα

της ελευθερίας τύχει να έχει κακούς οινοκούς για άρχοντες και μεθύσει, διότι της παρέχουν την ελευθερία περισσότερο άκρατη απ’ ό,τι πρέπει, τότε τους άρχοντες, αν δεν είναι καλόβολοι και δεν της παραχωρούν όλο και περισσότερη ελευθερία, τους τιμωρεί καταγορώντας τους ως καταχθόνιους και ολιγαρχικούς [...] αλλά τους άρχοντες που μοιάζουν σαν αρχόμενοι και τους αρχόμενους που μοιάζουν σαν άρχοντες τους τιμούν και τους επαινούν και ιδιαίτερας και δημοσίας. Δεν θα φθάσει λοιπόν αναγκαστικά στο ακρότατο σημείο η ελευθερία μέσα σε μια τέτοια πόλη; [...] Και θα μπει, μέσα στα σπίτια των πολιτών και στο τέλος θα φανερωθεί η αναρχία ακόμα και ανάμεσα στα ζώα: [...] ο πατέρας συνηθίζει να γίνεται όμοιος με το παιδί και να φοβάται τα παιδιά του, το παιδί να γίνεται όμοιο με τον πατέρα και ούτε ντρέπεται ούτε φοβάται τους γονείς του, γιατί είναι δα ελεύθερο. Ο μέτοικος γίνεται ίσος με τον πολίτη και ο πολίτης με τον μέτοικο και τον ξένο. [...] Το αποκορύφωμα της καταχρήσεως της ελευθερίας που συμβαίνει σε μια τέτοια πόλη, είναι όταν οι αγορασμένοι δούλοι και δούλες δεν είναι λιγότερο ελεύθεροι από τους αγοραστές τους. Παρά λίγο δε να λησμονήσουμε να πούμε πόση ισό-

τητα και ελευθερία υπάρχει στις σχέσεις των ανδρών προς τις γυναίκες και των γυναικών προς τους άνδρες» (Πλάτωνος Πολιτεία Η 562b-563b).

Η δημοκρατούμενη πόλη, την οποία περιγράφει ο Πλάτωνας με τόσο δυσόιωνα λόγια, είναι στην ουσία ο άναρχος και φιλελεύθερος κόσμος που βιώνουμε σήμερα στη Δύση, ο ωκεανός στον οποίο κολυμπούν οι ωκεάνιες γενιές. Αυτός ο ωκεανός δεν γνωρίζει ιεραρχίες, δεν έχει κορυφές και ύψη. Είναι επίπεδος και έχει μόνο βάθος, το βάθος εκείνο της ισότητας και της ελευθερίας που αγνοούσε ο Πλάτωνας λόγω της εποχής του. Οι γενιές της στεριάς δεν μπορούν να κατανοήσουν τη ζωή στον ωκεανό. Ο ιστορικός ρόλος της γενιάς Άλφα είναι η ολοκλήρωση της εισόδου της ανθρωπότητας σε αυτό τον ωκεανό. Στόχος της είναι η ολοκλήρωση της υλοποίησης της ιδέας της αναρχίας σε πλανητικό επίπεδο, καθότι είναι η πρώτη γενιά που όχι μόνο γαλουχείται με το ιδανικό αυτό αλλά μεγαλώνει και με τους αντίστοιχους υλικούς και κοινωνικούς όρους.

Ο Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Στοπ στην αναγνώριση παλαιστινιακού κράτους

Οι ΗΠΑ αφήνουν εκτός Γ.Σ. ΟΗΕ τον Αμπάς – Σε ρόλο διαιτητή η Κύπρος εν μέσω διασταυρούμενων πυρών

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Μερικές εβδομάδες πριν από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, οι ΗΠΑ αποφάσισαν να μη χορηγήσουν ή/και να ανακαλέσουν θεωρήσεις διαβατηρίων αξιωματούχων της Παλαιστινιακής Αρχής, περιλαμβανομένου και του προέδρου της, Μαχμούντ Αμπάς. Κλείνοντας ουσιαστικά την πόρτα σε επισήμους των Παλαιστινίων, στο ύψιστο παγκόσμιο πολιτικό φόρουμ, στο πλαίσιο του οποίου αναμένεται η αναγνώριση παλαιστινιακού κράτους από τη Γαλλία, το Βέλγιο, τη Μεγάλη Βρετανία, την Αυστραλία, τον Καναδά και άλλες ενδεχομένως χώρες, υπό προϋποθέσεις. Η κίνηση της Ουάσινγκτον έχει εμφανή πολιτική στόχευση, καθώς το Στέιτ Ντιπάρτμεντ κάλεσε την Παλαιστινιακή Αρχή να εγκαταλείψει «τις προσπάθειες για την εξασφάλιση της μονομερούς αναγνώρισης ενός υποθετικού παλαιστινιακού κράτους». Θέση, η οποία ταυτίζεται με το Ισραήλ, το οποίο δεν έκρυψε τη δυσφορία

Η Κυπριακή Δημοκρατία μετέφερε ήδη καθηκόντως το διάβημα της Παλαιστινιακής Αρχής προς τις ΗΠΑ, ενεργώντας ως «αμερόληπτος διαιτητής», στη βάση των όρων εντολής της.

του για το κύμα αναγνώρισης που δρομολογήθηκε ενόψει της επικείμενης Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Στην πραγματικότητα, οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν υποχρέωση ως η χώρα-οικοδέσποινα, στο έδαφος της οποίας φιλοξενείται η έδρα των Ηνωμένων Εθνών, να μην αρνούνται τη χορήγηση θεωρήσεων διαβατηρίων σε αξιωματούχους που θα συμμετάσχουν στη Γενική Συνέλευση του διεθνούς οργανισμού. Ωστόσο, το Στέιτ Ντιπάρτμεντ διατυπώνει τον ισχυρισμό ότι ενεργεί στο πλαίσιο της εν λόγω συμφωνίας, καθώς επιτρέπει την παρουσία της παλαιστινιακής αντιπροσωπείας στη Γ.Σ., δηλαδή τεχνοκρατών/διπλωματών που ήδη βρίσκονται στη Νέα Υόρκη. Όχι όμως και στον πρόεδρο της Παλαιστινιακής Αρχής ή σε άλλους αξιωματούχους της, γεγονός που εκ των πραγμάτων υποβαθμίζει την παρουσία και συμμετοχή των Παλαιστινίων στη Γ.Σ. ΟΗΕ, σε ένα χρονικό σημείο, όπου κυριαρχεί η κατακραυγή για τους χειρισμούς του Ισραήλ στη Γάζα και γίνεται λόγος για χρήση της πείνας ως μέσου πολέμου, ή ακόμη και για «γενοκτονία».

Η κίνηση της διοίκησης Τραμπ βρίσκεται σε απόλυτη σύμφωνια αν όχι και σε συνεννόηση με το καθεστώς Νετανιάχου. Ο ΥΠΕΞ του Ισραήλ Γκιντέον Σααρ, μέσω ανάρτησης στην πλατφόρμα Χ, ευχαρίστησε τον πρόεδρο Τραμπ και την αμερικανική κυβέρνηση για το «τολμηρό βήμα» που καθιστά απόλογες την Παλαιστινιακή Αρχή και την Οργάνωση Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης, για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, υποκίνηση και χρήση της νομικής διαδικασίας (lawfare) κατά του Ισραήλ.

Η εμπλοκή της Κύπρου

Η κίνηση των ΗΠΑ προκάλεσε την αντίδραση της Παλαιστινιακής Αρχής, η οποία όπως πληροφορείται η «Κ», προέβη σε διάβημα προς την αρμόδια επιτροπή που ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ της φιλοξενούσας/οικοδέσποινας χώρας (host country), δηλαδή των Ηνωμένων Πολιτειών και του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Η προεδρία της εν λόγω επιτροπής ασκείται από την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία, σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», μετέφερε ήδη καθηκόντως το διάβημα της Παλαιστινιακής Αρχής προς τις ΗΠΑ, ενεργώντας ως «αμερόληπτος διαιτητής», στη βάση των όρων εντολής της. Σημειώνεται

Οι κινήσεις του Ντόναλντ Τραμπ κατά του παλαιστινιακού κράτους και το εμπάργκο που επιβάλλει στους Παλαιστίνιους, θα πρέπει μάλλον να αναγνωθούν παράλληλα με την πρόταση για μετατροπή της Γάζας σε «Ριβιέρα», ένα τουριστικό θέρετρο και συνάμα έναν τεχνολογικό κόμβο.

Προηγούμενο με Αραφάτ

Η απόφαση των ΗΠΑ να μπλοκάρουν την παρουσία αξιωματούχων της Παλαιστινιακής Αρχής στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, έχει και προηγούμενο. Όπως πρώτο υπενθύμισε το γαλλικό πρακτορείο ειδήσεων, AFP, το 1988 η Ουάσινγκτον αρνήθηκε την έκδοση βίζας στον γένετ της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, Γισσέρ Αραφάτ. Ως εκ τούτου, τότε, ο ΟΗΕ αποφάσισε την πραγματοποίηση μιας ειδικής συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης, στη Γενεύη της Ελβετίας. Ήταν η μοναδική φορά που μια ειδική συνεδρία της Γενικής Συνέλευσης πραγματοποιήθηκε εκτός Νέας Υόρκης, κάτι που αποφασίστηκε προκειμένου να παρασχεθεί η δυνατότητα στον Γισσέρ Αραφάτ να τοποθετηθεί ενώπιόν της,

αμερικανική επικράτεια ακόμη και για ιατρική περίθαλψη, ή για σπουδές σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, επιχειρηματικούς σκοπούς, ή επισκέψεις σε συγγενείς και φίλους. Εάν λοιπόν τα δεδομένα αυτά δεν διαφοροποιηθούν, η απόφαση Τραμπ, πέραν της πολιτικής της στόχευσης ενόψει αναγνώρισης του παλαιστινιακού κράτους, θα προσλάβει και καθεστώς ενός ιδιότυπου εμπάργκο κατά των Παλαιστινίων.

ΟΗΕ-Ε.Ε. και Παλαιστίνιοι

Ο εκπρόσωπος του γενικού γραμματέα ΟΗΕ, Στεφάν Ντου-

τζαρίκ, είπε ότι ο διεθνής οργανισμός θα θέσει ενώπιον της Ουάσινγκτον το ζήτημα που προέκυψε, σημειώνοντας ότι είναι σημαντικό για όλα τα κράτη και τους παρατηρητές, περιλαμβανομένων των Παλαιστινίων, να μπορούν να εκπροσωπούνται στη Γενική Συνέλευση. Ο εκπρόσωπος του γ.γ. ΟΗΕ, σημείωσε ότι «προφανώς ελπίζουμε ότι το ζήτημα αυτό θα επιλυθεί». Σε κάθε πάντως περίπτωση, η παρέμβαση του ΟΗΕ προς τη διοίκηση Τραμπ παρουσιάζει εγγενείς αδυναμίες, καθώς ο πλανητάρχης θεωρεί ότι ο διεθνής οργανισμός έχει περιπέσει σε ανυποληψία και ως γνωστόν εισπνέεται και ουσιαστικές περικοπές στη χρηματοδότηση των Ηνωμένων Εθνών.

Το αμερικανικό εμπάργκο στους Παλαιστίνιους τέθηκε στην πρόσφατη άτυπη σύνοδο στην Συμβουλή των ΥΠΕΞ της Ε.Ε. (Gymnich). Μεταφέροντας την κοινή θέση των «27», η ύπατη εκπρόσωπος Κάγια Κάλας ανέφερε χαρακτηριστικά: «Σχετικά με το ζήτημα της άρνησης χορήγησης βίζας στην Παλαιστινιακή Αρχή, ώστε να μην μπορούν να συμμετάσχουν στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, υπό το πρίσμα των υφιστάμενων συμφωνιών μεταξύ του ΟΗΕ και του κράτους υποδοχής του, όλοι ζητούμε την επανεξέταση αυτής της απόφασης, λαμβάνοντας υπόψη το διεθνές δίκαιο και τον τρόπο με τον οποίο έχουν θεμελιωθεί τα Ηνωμένα Έθνη. Αυτή είναι, λοιπόν, η συμφωνία που είχαμε όλοι γι' αυτό το θέμα», κατέληξε η ύπατη εκπρόσωπος για την εξωτερική πολιτική της Ε.Ε.

Αντιδράσεις εκδηλώθηκαν από την Ισπανία, η οποία διά του πρωθυπουργού Πέδρο Σά-

ντσεθ εξέφρασε «στήριξη» προς τον Μαχμούντ Αμπάς και χαρακτήρισε την ανάκληση των θεωρήσεων διαβατηρίων από τις ΗΠΑ ως «άδικη», επισημαίνοντας το δικαίωμα της Παλαιστίνης να τοποθετηθεί και να ακουστεί σε διεθνή φόρα. Ανάλογες αναφορές έγιναν και από τη Γαλλία, μέσω του ΥΠΕΞ της χώρας Ζαν-Νοέλ Μπαρό, ο οποίος ανέφερε ότι «η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ δεν πρέπει να υπόκειται σε κανέναν περιορισμό στην πρόσβαση».

Λόγοι εθνικής ασφαλείας

Η απόφαση των ΗΠΑ να ανακαλέσουν τις θεωρήσεις διαβατηρίων για τους Παλαιστίνιους φέρεται να συμφωνήθηκε στο επίπεδο Τραμπ-Νετανιάχου. Φέρει την υπογραφή του ΥΠΕΞ της χώρας Μαρκ Ρούμπιο και δρομολογήθηκε στα μέσα Αυγούστου, λίγες μέρες πριν από τη συνάντηση του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών και του Ισραηλινού ομολόγου του, στις ΗΠΑ. Στην απόφασή της, η διοίκηση Τραμπ προτάσσει λόγους «εθνι-

Η απόφαση των ΗΠΑ να ανακαλέσουν τις θεωρήσεις διαβατηρίων για τους Παλαιστίνιους φέρεται να συμφωνήθηκε στο επίπεδο Τραμπ-Νετανιάχου.

κής ασφαλείας», θέτοντας μάλλον προσχηματικά ζήτημα επισταμένου ελέγχου ταυτοτήτων.

Επί της ουσίας, οι ΗΠΑ καταλογίζουν τόσο στην Παλαιστινιακή Αρχή, όσο και στην Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO) παράβαση των υποχρεώσεών τους και κυρίως αποτυχία να αποκρυστών τον εξτρεμισμό, περιλαμβανομένων και της φρικαλέας επίθεσης της τρομοκρατικής οργάνωσης Χαμάς, στις 7 Οκτωβρίου 2023, στο Ισραήλ.

Πέραν τούτου, όμως, οι ΗΠΑ εστιάζουν την προσοχή τους και στις μονομερείς κινήσεις για αναγνώριση παλαιστινιακού κράτους, γεγονός που φαίνεται να αποτέλεσε τον βασικό λόγο για τον οποίο η διοίκηση Τραμπ έκλεισε την πόρτα σε 80 αξιωματούχους της Παλαιστινιακής Αρχής, αφαιρώντας τους ουσιαστικά τη δυνατότητα να παρευρεθούν στη Γ.Σ. ΟΗΕ και να τοποθετηθούν τόσο για την τραγική κατάσταση στη Γάζα, συνεπεία των συνεχιζόμενων επιθέσεων του Ισραήλ, τις απώλειες αμάχων και δη παιδιών, ως επίσης και της πείνας που επιβάλλει η χώρα ως «μέσο πολέμου».

Στο βάθος «Ριβιέρα»

Οι κινήσεις του Ντόναλντ Τραμπ κατά του παλαιστινιακού κράτους –και το εμπάργκο που επιβάλλει στους Παλαιστίνιους– θα πρέπει μάλλον να αναγνωσθούν παράλληλα με την πρόταση που κυκλοφορεί στην αμερικανική κυβέρνηση για μετατροπή της Γάζας σε «Ριβιέρα», ένα τουριστικό θέρετρο και συνάμα έναν τεχνολογικό κόμβο. Όπως αποκάλυψε η Washington Post, ο εν λόγω σχεδιασμός προβλέπει «εθελοντική» μετακίνηση της πλειοψηφίας των Παλαιστινίων. Εάν λοιπόν οι Παλαιστίνιοι απομακρυνθούν «εθελοντικά», τότε προνοείται να λάβουν 5.000 δολάρια μετρητά, ενοίκιο για τέσσερα χρόνια και τροφή για έναν χρόνο. Προβλέπεται επίσης η παροχή ψηφιακών tokens (για ιδιοκτήτες), τα οποία σύμφωνα με το σχέδιο «Great» για μετατροπή της Λωρίδας σε «Ριβιέρα» θα δύνανται να εξαργυρωθούν είτε για μετακίνηση σε μια άλλη περιοχή, είτε για εξασφάλιση διαμερίσματος σε κτιριακά συγκροτήματα που θα οικοδομηθούν μελλοντικά στη Γάζα. Σημειώνεται ότι το σχέδιο «Great» ετοίμασε ομάδα Ισραηλινών με τη στήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών και του Ισραήλ.

www.agenda.cy

Don't miss
out, early
bird tickets
are available
now!

"Everything should be
as smart as necessary,
but not smarter"

Gerd Leonhard
Futurist | Speaker | Author

digital
agenda
CYPRUS SUMMIT

October 9th, 2025
Nicosia Municipal Theatre

POWERED BY

Bank of Cyprus

SUPPORTERS

OFFICIAL CARRIER

PARTNERS

A PROJECT ENDORSED BY

Για το τεμάχιο «12» και το κοιτάσμα «Αφροδίτη», που διαχειρίζεται ο αμερικανικός κολοσσός της Chevron, αναμένεται έως το τέλος Σεπτεμβρίου να υπάρξει η κατάθεση εκ μέρους της αμερικανικής εταιρείας προς τη Λευκωσία.

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Αν και η συζήτηση για το καλώδιο της ηλεκτρικής διασύνδεσης GSI και το Τερματικό του Βασιλικού δείχνει να αποτελούν πεδία αποτυχίας των σχετικών σχεδιασμών για την ενεργειακή στρατηγική της Λευκωσίας στο πεδίο των υδρογονανθράκων, τα πράγματα, αν και παραμένουν δύσκολα, εξακολουθούν να έχουν προοπτική. Το κοιτάσμα «Κρόνος», επί του τεμαχίου «6» της κυπριακής ΑΟΖ, προχωρά ως προς την ανάπτυξη του και την εξαγωγή του προς τα τερματικά της Αιγύπτου για αξιοποίηση έως τα τέλη του χρόνου, η «Αφροδίτη», επί του τεμαχίου «12», ξεκαθαρίζει ως προς το μέλλον της σε σχέση με τους εκεί σχεδιασμούς, ενώ και η εικόνα της θαλάσσιας οριοθέτησης Κύπρου-Λιβάνου, μια παλιά ιστορία δεδομένων των επιμέρους ζητημάτων που υπήρξαν, αποκτά το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα προοπτική υπό το βάρος και των εξελίξεων στην περιοχή.

Πρώτος ο «Κρόνος»

Με αφορμή και την παρουσία των υπουργών Εξωτερικών και Ενέργειας της Αιγύπτου στη Λευκωσία την περασμένη Παρασκευή, το κοιτάσμα «Κρόνος» επί του τεμαχίου «6» της κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης οδεύει προς παραγωγή εντός του 2026. Η ENI, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», έχει ολοκλη-

ρώσει την προπαρασκευαστική μελέτη βιωσιμότητας του τεμαχίου και έως το τέλος του χρόνου αναμένεται να ανακοινώσει την τελική επενδυτική απόφαση (FID, Final Investment Decision) για το κοιτάσμα. Ο σχεδιασμός της ENI δεν είναι μόνο σε συνάρτηση με τη συμφωνία του περασμένου Φεβρουαρίου μεταξύ Καΐρου και Λευκωσίας, αλλά εντάσσεται και στον περιφερειακό σχεδιασμό της εταιρείας για στήριξη μέσω Κύπρου της αιγυπτιακής αγοράς υδρογονμένου φυσικού αερίου που έχει ήδη δημοσιευτεί στην έκδοση οικονομικών αποτελεσμάτων του 2025 για το πρώτο τρίμηνο. Η τελική απόφαση θα αρχίσει τη fast-track παραγωγή φυσικού αερίου το πρώτο εξάμηνο του 2026, με τις εξαγωγές προς το αιγυπτιακό τερματικό καυσίμων της Νταμιέτα να αναμένονται ως τις αρχές του 2027. Παράλληλα, η ENI θέλει να αξιοποιήσει και έρευνες, εντός

Η ENI έχει ολοκληρώσει την προπαρασκευαστική μελέτη βιωσιμότητας του τεμαχίου «6» και έως το τέλος του χρόνου αναμένεται να ανακοινώσει την τελική επενδυτική απόφαση.

του 2026, στο τεμάχιο «3» της κυπριακής ΑΟΖ όπου το 2018 είχε υπάρξει εκ μέρους της Τουρκίας παρεμπόδιση διερευνητικής γεώτρησης για τον ιταλικό κολοσσό.

Προχωρά και η «Αφροδίτη»

Στο «μέτωπο» του τεμαχίου «12» και του κοιτάσματος «Αφροδίτη» που διαχειρίζεται ο αμερικανικός κολοσσός της Chevron

αναμένεται έως το τέλος Σεπτεμβρίου να υπάρξει η κατάθεση εκ μέρους της αμερικανικής εταιρείας προς τη Λευκωσία του FEED (Front End Development Plan) ήτοι της προκαταρκτικής πρότασης για το αναπτυξιακό πλάνο του κοιτάσματος. Παρά το γεγονός πως στο παρελθόν Chevron και Λευκωσία διαφώνησαν για διάφορες επιμέρους πιτυχές, ο σχεδιασμός, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», οδεύει καλώς με την εκκρεμότητα, ωστόσο, να παραμένει η συμφωνία συνεκμετάλλευσης με το Ισραήλ για τις διεκδικήσεις του στο γειτνιάζον τεμάχιο «Ισαί» επί της ισραηλινής ΑΟΖ. Στο εν λόγω ζήτημα δεν φαίνεται να υπάρχει οριζόντας επίλυσης, ιδίως υπό το βάρος των εξελίξεων στην περιοχή, με το Τελ Αβιβ να μη δείχνει ουσιαστικό ενδιαφέρον να διευκολύνει την ελληνοκυπριακή πλευρά και να διευκολύνει, έτσι, την επίσπευση της ανάπτυξης του κοιτάσματος.

τος. Ωστόσο, αν δεν υπάρξει έως το τέλος του χρόνου αποτέλεσμα, η Κ.Δ. σκέφτεται την επιλογή της διεθνούς επιδιαιτησίας, κάτι που ωστόσο θα επιμκύνει ακόμη περισσότερο ένα χρονίζον πρόβλημα.

Επανέρχεται η γεωπολιτική

Το ιδιαίτερα ρευστό περιβάλλον στην Ανατολική Μεσόγειο, όπου δεσπόζει ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή, επαναφέρει την αξία του καθορισμού θαλασσίων ζωνών ιδίως υπό το βάρος της πρόθεσης της Τουρκίας, στο τρίγωνο Κύπρος-Ελλάδα-Λιβύη, να επαναφέρει τις διεκδικήσεις της επί των θαλασσίων ζωνών και να ερευνήσει για φυσικό αέριο στη Λιβύη – λόγος για τον οποίο απέκτησε επιπλέον δυνατότητες σε επίπεδο πλοίων-γεωτρυπάνων για την κρατική εταιρεία πετρελαίου (ΤΡΑΟ). Η Λευκωσία πλονηγείται σε αυτές τις ανακατατάξεις προσπαθώντας να διασφαλίσει πως δεν θα υπάρξει αντίστοιχο του τουρκολιβυκού μνημόνιο μεταξύ Τουρκίας - Συρίας και επιταχύνοντας την κύρωση της συμφωνίας οριοθέτησης ΚΔ-Λιβάνου, που εκκρεμούσε για χρόνια λόγω της κατάστασης στη χώρα και της επιρροής της Χεζμπολάχ, που πλέον είναι αποδυναμωμένη. Τέλος, οι εξαγωγές φυσικού αερίου προς την Αίγυπτο η σημασία της ενεργειακής ασφάλειας της οποίας αλλά και η αγορά της αφορά, ορίζονται, όλες τις εμπλεκόμενες εταιρείες αλλά και τα κράτη της περιοχής.

Όταν η προσφορά γίνεται αυτοσκοπός

Η Αλεξία Ποταμίτου μιλάει στην «Κ» για τη μη κερδοσκοπική οργάνωση Nicholas Zoe Foundation

Συνέντευξη στην **ΑΝΤΡΙΑΝΑ ΠΑΝΤΕΛΗ**

Η Αλεξία Ποταμίτου είναι η γυναίκα πίσω από το Nicholas Zoe Foundation, ένα μη κερδοσκοπικό ίδρυμα αφιερωμένο στη μνήμη του γιου της, Νικόλα Αρτεμίου, που έφυγε από τη ζωή στα εννέα του χρόνια, έχοντας δώσει μάχη με τον παιδικό καρκίνο. Το Nicholas Zoe Foundation ιδρύθηκε το 2023 και κύριο μέλημα από την αρχή ήταν η υποστήριξη και χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων του Boston Children's Hospital, ενός από τα μεγαλύτερα κέντρα παιδιατρικής έρευνας στον κόσμο. Με αυτόν τον τρόπο το ίδρυμα επιθυμεί να προσφέρει στα παιδιά με σάρκωμα όσα στερήθηκε ο Νικόλας στη δική του μάχη: πρόσβαση σε εξειδικευμένες θεραπείες, στήριξη και ελπίδα για το αύριο.

Την Τρίτη 16 Σεπτεμβρίου στο Παλαιό Δημαρχείο Λευκωσίας, το ίδρυμα θα παρουσιάσει μια σημαντική έρευνα του Boston Children's Hospital. Ο δρ Μάρκ Φλέμιγκ θα μιλήσει για την ανάπτυξη μιας μη επεμβατικής μεθόδου πρώιμης διάγνωσης του Σαρκώματος του Ίουινγκ, ενός σπάνιου και επιθετικού τύπου παιδικού καρκίνου, μέσω υγρής βιοψίας. Όπως αναφέρει και η κα Ποταμίτου, η έρευνα αυτή «θα ανοίξει τον δρόμο για εξατομικευμένες θεραπείες, με λιγότερες παρενέργειες και θα δώσει

ελπίδα για όσους έχουν ζήσει ή ζουν το βάσανο που ονομάζεται παιδικός καρκίνος». Παράλληλα, θα πραγματοποιηθεί φιλανθρωπική δημοπρασία έργων τέχνης από Κύπριους καλλιτέχνες, με όλα τα έσοδα να διατίθενται για την ενίσχυση του έργου του ιδρύματος.

—Μετατρέψατε την απώλειά σας σε μια αποστολή ελπίδας. Ποιο είναι το όραμα του Nicholas Zoe Foundation;

—Η δύναμη και το θάρρος του Νικόλα καθώς και η ευχή του κα-

«Ο σκοπός μας είναι ιερός γιατί χωρίς τα κατάλληλα εργαλεία δεν μπορούμε να ονειρευτούμε έναν κόσμο χωρίς παιδικό καρκίνο», λέει η Αλεξία Ποταμίτου.

νένα άλλο παιδάκι να μη ζήσει τον πόνο που έζησε αυτός καθοδηγούν κάθε μας βήμα. Η ίδια η ιστορία του ιδρύματος Νικόλας Ζωή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ιστορία του Νικόλα.

—Ποιοι είναι οι χρηματοδότες του ιδρύματος; Πώς καλύπτει τις ανάγκες του;

Το Nicholas Zoe Foundation θα παρουσιάσει για πρώτη φορά στην Κύπρο στις 16 Σεπτεμβρίου μια σημαντική έρευνα του Boston Children's Hospital. Ο δρ Μάρκ Φλέμιγκ θα μιλήσει για την ανάπτυξη μιας μη επεμβατικής μεθόδου πρώιμης διάγνωσης του Σαρκώματος του Ίουινγκ, με λιγότερες παρενέργειες.

—Έχουμε σεβαστούς χρηματοδότες τόσο από το Μαϊάμι όπου είναι και εκεί εγγεγραμμένο το ίδρυμα όσο και από το νησί μας, οι οποίοι αντιλαμβάνονται την προσπάθειά μας για συμβολή στην επιστημονική πρόοδο. Ο σκοπός μας είναι ιερός, γιατί χω-

ρίς τα κατάλληλα εργαλεία δεν μπορούμε να ονειρευτούμε έναν κόσμο χωρίς παιδικό καρκίνο και ευτυχώς μας στηρίζει η κοινωνία.

—Νιώθετε ότι αντικαθιστάτε την Πολιτεία;
—Σεβόμαστε και αγκαλιάζου-

με κάθε είδους έργο από την Πολιτεία και όλα τα υπόλοιπα ιδρύματα. Ξέρετε, όταν ζήσεις αυτό που έζησα εγώ βλέπεις τη ζωή από άλλη σκοπιά.

Η προσφορά γίνεται αυτοσκοπός. Στο επίκεντρο της έρευνας, την οποία θα παρουσιάσουμε στις 16 Σεπτεμβρίου στο Παλιό Δημαρχείο, ο δρ Μάρκ Φλέμιγκ από το Boston Children's Hospital, θα εξηγήσει πώς η έρευνα η οποία υπο-

«Έχουμε άμεση επαφή με οικογένειες που περπατούν τον δύσκολο δρόμο του παιδικού καρκίνου. Έχουμε ανοίξει γέφυρα επικοινωνίας για όποιο περιστατικό χρειάζεται να εξασφαλίζουμε δεύτερη γνώμη από το Boston Children's Hospital».

στηρίζουμε θα ανοίξει δρόμο για εξατομικευμένες θεραπείες, με λιγότερες παρενέργειες και θα δώσει ελπίδα για όσους έχουν ζήσει ή ζουν το βάσανο που ονομάζεται παιδικός καρκίνος.

—Από τον πρώτο καιρό λειτουργίας του ιδρύματος έως σήμερα έχετε διαπιστώσει και άλλου είδους αλληλεπίδραση με την κοινωνία πέραν της ιατρικής διάστασης;

—Έχουμε άμεση επαφή με οικογένειες που περπατούν ή περπάτησαν τον δύσκολο δρόμο του παιδικού καρκίνου και έχουμε ανοίξει γέφυρα επικοινωνίας για όποιο περιστατικό χρειάζεται να εξασφαλίζουμε δεύτερη γνώμη από το Boston Children's Hospital, καθώς και συνεχή επικοινωνία με το ίδρυμα χωρίς βέβαια να θέλουμε να παρακάμψουμε ή ν' αντικαταστήσουμε το ήδη υπάρχον πρόγραμμα της κρατικής βοήθειας μέσω του ΓεΣΥ.

—Πώς προέκυψε η συνεργασία του ιδρύματος με το Boston Children's Hospital; Γιατί επιλέξατε το συγκεκριμένο νοσοκομείο;

—Το συγκεκριμένο νοσοκομείο είναι από τα πιο αναγνωρισμένα παιδιατρικά νοσοκομεία διεθνώς και εκεί διεξάγεται η καινοτόμος έρευνα που στο επίκεντρό της έχει την ανάπτυξη υγρής βιοψίας. Η μέθοδος αυτή αξιοποιεί DNA από δείγματα αίματος για έγκαιρη ανίχνευση και παρακολούθηση όγκων. Είναι σημαντικό να υποστηρίξουμε όλοι μας για να βγει το εργαλείο αυτό, αφού μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα στον παιδικό καρκίνο.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΣΚΑΚΙ
ΣΤΗΝ ΑΝ. ΜΕΣΟΓΕΙΟΤου **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Σημαντικό κεφάλαιο του πολυεπίπεδου διπλωματικού παρασκηνίου το οποίο εκτυλίσσεται τους τελευταίους μήνες στην Ανατολική Μεσόγειο και έχει στο επίκεντρό του την προσπάθεια της Αθήνας να ασκήσει τα δικαιώματά της αποτελεί η 10η Σεπτεμβρίου, ημερομηνία λήξης του διεθνούς διαγωνισμού για την εκχώρηση των δύο θαλάσσιων οικοπέδων νοτίως της Κρήτης, για την οποία έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον η αμερικανική Chevron ήδη από τον περασμένο Μάρτιο. Πιθανή επισημοποίηση του ενδιαφέροντος της Chevron, με τη μορφή της κατάθεσης επίσημης προσφοράς για τα συγκεκριμένα δύο οικόπεδα, θα έχει βεβαίως ιδιαίτερη βαρύτητα έναντι ενός ευρύτερου παιχνιδιού, στο οποίο κεντρικό ρόλο διαδραματίζει η Τουρκία. Η Τουρκία μπορεί να αντέδρασε σχετικά «χλιαρά» στη δημοσιοποίηση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΘΧΣ) από την Ελλάδα τον περασμένο Απρίλιο, ωστόσο μια σειρά από κινήσεις που ακολούθησαν δείχνουν ότι επιχειρεί να αξιοποιήσει το ισχυρό αποτύπωμά της στη Λιβύη ώστε να διατηρήσει την πρωτοβουλία των κινήσεων. Στα τέλη Ιουνίου η Λιβυκή Εθνική Εταιρεία Πετρελαίου, που ελέγχεται από την Τρίπολη (NOC), υπέγραψε συμφωνία για έρευνες σε τέσσερα θαλάσσια οικόπεδα με την τουρκική ΤΡΑΟ. Τα ανατολικότερα από αυτά χαράχθηκαν με τρόπο που εμφανίζεται να λαμβάνει υπόψη την ελληνική αντίληψη περί μέσης γραμμής. Και εφάπτονται, βεβαίως, με εκείνα τα

δύο οικόπεδα για τα οποία έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον η Chevron. Ως εκ τούτου έχει μεγάλο ενδιαφέρον να φανεί τι θα συμβεί σε περίπτωση που η Chevron δεν καταθέσει τελικά επίσημη προσφορά. Σε κάθε περίπτωση στην Αθήνα αναμένουν πώς θα κινηθεί η ΤΡΑΟ το ερχόμενο χρονικό διάστημα, καθώς ακόμη και νοτίως της μέσης γραμμής είναι πολύ πιθανό να κάνει την επανεμφάνισή του το «Ορούτς Ρέις».

Η Αγκυρα επέβαλε πριν από έξι χρόνια το τουρκολιβυκό μνημόνιο στην κυβέρνηση της Τρίπολης, δημιουργώντας πρακτικά ένα εργαλείο εγκλωβισμού της Ελλάδας στον ηπειρωτικό χώρο, καθώς έχει συναφθεί με βάση την αμιγώς τουρκική αντίληψη ότι όλα τα νησιά, και η Κρήτη, δεν μπορεί να έχουν ουδεμία επήρεια σε θαλάσσιες ζώνες, πέρα από 6 ναυτικά μίλια αιγιαλιτίδας ζώνης. Ωστόσο η επήρεια της Αγκυρας περι-

οριζόταν στη Δυτική Λιβύη και στην Τρίπολη, καθώς ο ισχυρός άνδρας της Βεγγάζης Χαλίφα Χαφτάρ βρισκόταν σε αντίθετο στρατόπεδο. Ωστόσο τα τελευταία δύο χρόνια και ακόμη πιο εντατικά τους τελευταίους δύο - τρεις μήνες η Αγκυρα δίνει στην πραγματικότητα «γη και ύδωρ» στον Χαφτάρ και στους υιούς του, ώστε να επιτρέψουν την κύρωση του τουρκολιβυκού μνημονίου από την Εθνοσυνέλευση στη Βεγγάζη. Ίσως η πιο χαρακτηριστική κίνηση που προδίδει πόσο θέλουν οι Τούρκοι να πετύχει ένας «γάμος» με την Ανατολική Λιβύη είναι η επίσκεψη του διοικητή των τουρκικών μυστικών υπηρεσιών (MIT) Ιμπραχίμ Καλίν στη Βεγγάζη, όπου και απηύθυνε στον κ. Χαφτάρ προσωπική πρόσκληση του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην Αγκυρα. Ο κ. Χαφτάρ είναι ένα πρόσωπο που πριν από λίγο καιρό ο κ. Ερντογάν δεν θα

«καταδεχόταν» να συναντήσει, όχι μόνο λόγω πρωτοκόλλου, αλλά και λόγω αντιλήψεων. Πριν από αυτή την πρόσκληση, οι Τούρκοι έχουν εργαστεί ώστε να προσεγγίσουν την οικογένεια Χαφτάρ και, κυρίως, τον Σαντάμ Χαφτάρ, ο οποίος πρόσφατα ανέλαβε υπαρκτός των ενόπλων δυνάμεων της Λιβύης, λαμβάνοντας ατύπως το «δαχτυλίδι» της διαδοχής.

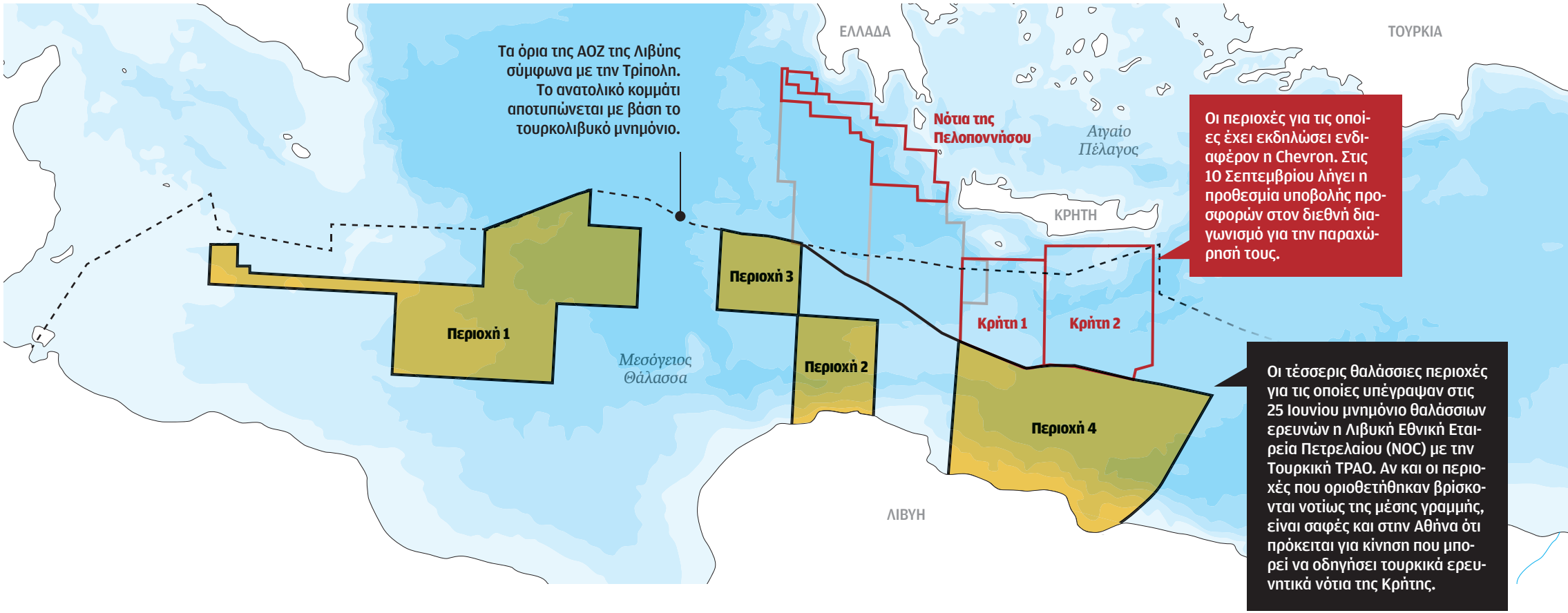
Με αρκετή καθυστέρηση η Ελλάδα επέστρεψε στη Βεγγάζη τον Ιούλιο, αφού η πλευρά Χαφτάρ σχεδόν δημοσιοποίησε το ενδεχόμενο κύρωσης του τουρκολιβυκού μνημονίου. Εκτοτε ακολούθησαν πυκνές επαφές, στις οποίες η Βεγγάζη φαίνεται να έχει δεσμευθεί προς την Αθήνα ότι δεν θα το κυρώσει. Αύριο επισκέπτεται την Αθήνα ο Μπελγκασέμ Χαφτάρ, εκ των υιών του στρατάρχη, ο οποίος είναι γενικός διευθυντής του Ταμείου Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης της Λιβύης. Το Ταμείο έχει

εκτελέσει κάποια μεγάλα δημόσια έργα (δρόμοι, λιμάνια, σχολεία, νοσοκομεία) όχι μόνο στη Βεγγάζη, αλλά σε ολόκληρη την Κυρηναϊκή. Ωστόσο, η Ανατολική Λιβύη υπολείπεται σε πιο βασικές υποδομές, όπως είναι η ύδρευση και η ηλεκτροδότηση. Πρόκειται για τομείς στους οποίους η Αθήνα προτίθεται να συνεισφέρει. Στην Αθήνα θα φθάσει την επόμενη Δευτέρα (15 Σεπτεμβρίου) και ο ασκών χρέη υπουργού Εξωτερικών της Τρίπολης, Ταχέρ αλ Μπαούρ. Για την Τρίπολη αποτελεί σημαντικό βήμα η συγκρότηση επιτροπών που θα συζητήσουν την πιθανότητα οριοθέτησης ΑΟΖ Ελλάδας - Λιβύης και, παρά τις περιορισμένες προσοδικίες, δείχνει το εύρος ενός παζαριού στο οποίο όλοι επιθυμούν να λάβουν θέση.

Ο ρόλος των ΗΠΑ είναι κομβικός. Δεν υπάρχει μόνο το ενδιαφέρον της Chevron για τα νότια της Κρήτης. Ένας άλλος ενεργειακός κολοσσός, η ExxonMobil, υπέγραψε συμφωνία με τη NOC στην Τρίπολη για έρευνες στον κόλπο της Σύρτης, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι όλες οι μεγάλες αμερικανικές εταιρείες επιχειρούν να αναζητήσουν ευκαιρίες στην Ανατολική Μεσόγειο. Το επόμενο χρονικό διάστημα αναμένεται να επισκεφθεί την περιοχή, και την Ελλάδα, και ο αρμόδιος Αμερικανός υπουργός για την ενέργεια Κρις Ράιτ, τον οποίο, άλλωστε, είχε προσκαλέσει σε ανύποπτο χρόνο ο Σταύρος Παπασταύρου. Τα ενεργειακά θα βρεθούν και στις πολλές και πυκνές επαφές που θα γίνουν στην Ουάσινγκτον κατά τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (22-26 Σεπτεμβρίου), αλλά και στο περιθώριο αυτής, όπου και αναμένεται, πέρα από όλα τα άλλα, να γίνει συνάντηση του Γιώργου Γεραπετρίτη με τον Μάρκο Ρούμιο.

**Ο υιός
Χαφτάρ**

Αύριο επισκέπτεται την Αθήνα ο Μπελγκασέμ Χαφτάρ –εκ των υιών του στρατάρχη–, γενικός διευθυντής του Ταμείου Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης της Λιβύης. Η Αθήνα προτίθεται να συνεισφέρει στη βελτίωση βασικών υποδομών.

Η διορία και οι τελευταίες κινήσεις για το «καλό οικόπεδο»

Της **ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Η ώρα της αλήθειας για τα κοινά στην περιοχή νοτίως της Κρήτης και της Πελοποννήσου έφτασε. Σε τρεις ημέρες εκπνέει η προθεσμία υποβολής προσφορών στον διεθνή διαγωνισμό που προκάλεσε το ενδιαφέρον της αμερικανικής Chevron, με την κυβέρνηση να εκφράζει συγκαταληπτή αισιοδοξία για τα αποτελέσματα. Υπό κανονικές συνθήκες η έκβαση του διαγωνισμού θα είχε καθαρά εμπορικό χαρακτήρα. Η συμμετοχή ή όχι στον διαγωνισμό της Chevron και πιθανότατα τρίτων εταιρειών θα έστελνε καθαρό μήνυμα σχετικά με το πώς οι πολυεθνικές αξιολογούν την εκμεταλλευσιμότητα των δυνητικών κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στις υπό παραχώρηση περιοχές. Οι εξελίξεις ωστόσο που πυροδότησε η στάση της Τουρκίας και των συμμάχων της στη Λιβύη προσδίδουν στον διαγωνισμό γεωπολιτικές διαστάσεις κρίσιμης σημασίας για τα κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας και τον ρόλο της στην Νοτιοανατολική Μεσόγειο και

υπό αυτή την έννοια η θετική έκβαση του αποτελεί μεγάλο στοιχείο για την κυβέρνηση. Πιθανή μη επισημοποίηση του κατ' αρχάς ενδιαφέροντος της Chevron στον διαγωνισμό θα ερμηνευθεί ως πλήγμα κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας. Και το αντίθετο: εάν η Chevron υποβάλλει προσφορά για την εκχώρηση των δύο περιοχών νοτίως της Κρήτης και τις κατοχυρώσει, τότε το τουρκολιβυκό μνημόνιο εξουδετερώνεται στο πεδίο και το τουρκικό δόγμα της «Γαλάζιας Πατρίδας» θα υποστεί τεράστιο πλήγμα. Με αυτό το διακύβευμα συνδέονται και οι προσπάθειες της Τουρκίας να στρέψει το ενδιαφέρον της Chevron στα οικόπεδα της Λιβύης.

Υπό κανονικές συνθήκες τα αρμόδια επιτελεία που «τρέχουν» τον διαγωνισμό, η διοίκηση της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων και Ενεργειακών Πόρων (ΕΔΕΥΕΠ) και η πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΝ, στο «παρά πέντε» θα είχαν διαμορφώσει με βεβαιότητα εικόνα για την έκβασή του. Στις παρούσες συνθήκες εμφανίζονται συγκαταληπτά αισι-

όδοξοι. «Πρόκειται για έναν διαγωνισμό που διεξάγεται με όλες τις δικλίδες ασφαλείας. Είναι μια καθοριστική στιγμή για να δούμε αν ο υποθαλάσσιος πλούτος της χώρας μας θα μετατραπεί σε εθνικό

«Κάθε λεπτό μετράει. Οποιοσ έχει δουλέψει στον ιδιωτικό τομέα ξέρει ότι μέχρι να μπει η υπογραφή του CEO δεν μπορεί να υπάρχει βεβαιότητα», αναφέρουν στην «Κ» αρμόδιοι παράγοντες.

κεφάλαιο για τις επόμενες γενεές», τόνισε μιλώντας στην ΕΡΤ την Τετάρτη ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σταύρος Παπασταύρου, δηλώνοντας «συγκαταληπτά αισιόδοξος». Για τον ίδιο, ο διαγωνισμός αποτελεί και ένα προσωπικό στοιχείο, αφού αυτός έκανε αποδεκτό το αίτημα της Chevron για τις δύο περιοχές της Κρήτης

και άναψε το πράσινο φως για να προχωρήσει, τις πρώτες ημέρες ανάληψης των καθηκόντων του. Το ενδιαφέρον της Chevron εστιάζεται σε συνολικά τρεις περιοχές, μία νοτίως της Πελοποννήσου και δύο νοτίως της Κρήτης, όπου η εταιρεία φιλοδοξεί να αναλάβει τη διαχείριση των ερευνών σε ένα σύνολο περίπου 46.000 τ. κλμ.

Το στοιχείο που κρίνεται έως την Τετάρτη στις 5 μ.μ., οπότε εκπνέει η προθεσμία υποβολής προσφορών, είναι πρωτίστως να «κλειδώσει» η παρουσία της Chevron. Το κατ' αρχάς ενδιαφέρον της δεύτερης μεγαλύτερης αμερικανικής εταιρείας από μόνο του έχει καταγραφεί ως μια πρώτη αναγνώριση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας στην αμφισβητούμενη από την Τουρκία περιοχή και παράλληλα ως ισχυρή ένδειξη για την υπάρξη αξιολογών κοιτασμάτων. Στα θετικά καταγράφεται επίσης το γεγονός ότι το ενδιαφέρον της Chevron κινητοποιήσε το ενδιαφέρον και άλλων πολυεθνικών, όπως της BP, που τρέχει να προλάβει την κούρσα του ανταγωνισμού στην Ανατολική Μεσόγειο,

αλλά και της ιταλικής Eni, που έχει ισχυροποιήσει τη θέση της στην περιοχή και δεν θα ήθελε ενισχυση του ανταγωνισμού. Μένει να φανεί εάν αυτό το ενδιαφέρον θα μετουσιωθεί σε πράξεις οι οποίες, πέραν του εμπορικού τους χαρακτήρα, θα ενισχύσουν ντε φάκτο και τις ελληνικές θέσεις.

Η άποψη που επικρατεί στα αρμόδια επιτελεία είναι ότι «οι εταιρείες θα αποφασίσουν με βασική παράμετρο το οικονομικό όφελος». Για τη Chevron και τις άλλες πολυεθνικές η Ελλάδα είναι ένα «οικόπεδο» ανάμεσα στα πολλά άλλα στον παγκόσμιο χάρτη. Θα επιλέξουν να επενδύσουν στα πιο ελπιδοφόρα από άποψη κοιτασμάτων, και η Κρήτη, μετά την ExxonMobil που έχει κατοχυρώσει θέση από το 2019 με τις παραχωρήσεις δυτικά και νοτιοδυτικά του νησιού, φέρεται να έχει αξιολογήσει και από τη Chevron ως «καλό οικόπεδο». Το γεγονός επίσης ότι οι δύο αμερικανικές εταιρείες είναι και οι μεγαλύτεροι ανταγωνιστές μεταξύ τους παγκοσμίως, ενισχύει τις εκτιμήσεις για την παρουσία της Chevron στον διαγωνισμό. Το

γενικότερο όμως κλίμα που έχει διαμορφωθεί δεν αφήνει περιθώριο για βεβαιότητες. «Δεν είμαστε στο παρ' πέντε. Κάθε λεπτό μετράει για το πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα. Οποιος έχει δουλέψει στον ιδιωτικό τομέα ξέρει ότι μέχρι να μπει η υπογραφή του CEO δεν μπορεί να υπάρχει βεβαιότητα», αναφέρουν στην «Κ» αρμόδιοι παράγοντες. Δεδομένη πάντως θεωρείται η παρουσία στον διαγωνισμό της HELLENIC ENERGY, με κάποιες πληροφορίες να θέλουν την ελληνική εταιρεία να βρίσκεται σε συζητήσεις για κοινή κάθοδο με τη Chevron. Την Τετάρτη θα ξέρουμε εάν και πόσοι κατέθεσαν προσφορές. Το ποιοι, θα το μάθουμε μία ημέρα μετά, με την αποσφράγιση των προσφορών από επιτροπή αξιολόγησης που θα συστήσει η ΕΔΕΥΕΠ για λόγους διαφάνειας μετά την κατάθεση των προσφορών. Θα ακολουθήσει αξιολόγηση εντός 60 ημερών και σύμβαση κατακύρωσης σε 60 ημέρες από την ολοκλήρωση της αξιολόγησης. Ο διαγωνισμός θα κλείσει οριστικά με κύρωση των συμβάσεων από τη Βουλή.

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η πιο κρίσιμη περίοδος της μέχρι τώρα πρωθυπουργικής θητείας του Κυριάκου Μητσοτάκη ξεκινάει από... αύριο. Μετά την 89η ΔΕΘ στο Μέγαρο Μαξίμου επικεντρώνονται στην επόμενη μέρα και στο πώς το οικονομικό αποτύπωμα της Διεθνούς Εκθέσης δεν θα μείνει θεωρία, αλλά θα γίνει πράξη και θα φανεί στους πολίτες. Ειδικά στη μεσαία τάξη και στη μέση ελληνική οικογένεια. Στο πλαίσιο αυτό, έχει ήδη εκπονηθεί ένα πλάνο δράσης που αφορά το επόμενο τρίμηνο «ώστε να κεφαλαιοποιηθεί η ΔΕΘ». Στο Μαξίμου θεωρούν τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο την πιο σημαντική της θητείας Μητσοτάκη, καθώς πρέπει «οπωσδήποτε να καταγραφεί δημοσκοπική ανάκαμψη» που θα αποτελέσει τον βαθύρα ενόψει του προεκλογικού 2026. Στο πλαίσιο αυτό, το Μαξίμου έχει θέσει συγκεκριμένους στόχους.

«Η πίτα να μεγαλώσει»

Η οικονομική ανάπτυξη και η φορολογική μεταρρύθμιση «θα πρέπει να φανούν στην τσέπη των πολιτών», σημειώνει κυβερνητική πηγή. Αυτό δεν αφορά μόνο την υλοποίηση των εξαγγελιών της ΔΕΘ που τις επόμενες μέρες θα εξειδικεύσουν αναλυτικά τα υπουργεία, αλλά κάτι ευρύτερο. Στην κυβέρνηση θεωρούν πως δεν υπάρχει καταλληλότερο timing ώστε η ανάπτυξη της οικονομίας που έχει επιτευχθεί τα τελευταία χρόνια «να φανεί σε όλο της το εύρος», απαντώντας έτσι στην κριτική της αντιπολίτευσης πως οι αριθμοί ευμεμερούν χωρίς αυτό να φαίνεται στους πολλούς. Παρά το γεγονός μάλιστα πως επισήμως αντικρούουν αυτήν την κριτική, στο Μαξίμου αντιλαμβάνονται πράγματι πως η «η πίτα πρέπει να μεγαλώσει». Είναι μια φράση που το τελευταίο διάστημα χρησιμοποιούν διαρκώς, αποδεχόμενοι σιωπηλά πως υπάρχει ένα κομμάτι πολιτών που την ανάπτυξη δεν την έχει αντιληφθεί στην τσέπη του και αυτό είναι κάτι που πρέπει να διορθωθεί. Και μάλιστα σύμφωνα με μετρήσεις που έχουν γίνει, ένα μεγάλο κομμάτι των πολιτών που δεν έχει αντιληφθεί «πού είναι αυτή η ανάπτυξη» είχε ψηφίσει το 2023 τον Κυριάκο Μητσοτάκη.

Τα «παραδοτέα»

Ο άλλος στόχος της κυβέρνησης έχει ως λέξη-κλειδί τα «παραδοτέα». Αφορά τα έργα που γίνονται σε όλη την Ελλάδα εδώ και έξι χρόνια και το επόμενο δι-

άστημα θα πρέπει να παραδοθούν. Στην κυβέρνηση θεωρούν πως ο συγκεκριμένος τομέας θα κρίνει πολλά, καθώς δίνει σάρκα και οστά στο σύνθημα που εσχάτως έχει επανέλθει στα κυβερνητικά χείλη και είναι «το είπαμε, το κάναμε», συνδέοντας την κυβέρνηση και πάλι με την έννοια της αξιοπιστίας. Γι' αυτόν τον λόγο ο πρωθυπουργός σχεδιάζει το επόμενο διάστημα στοχευμένες περιοδείες, όπου «θα

κόβει κορδέλες» κατά το κοινώς λεγόμενον. Ο προγραμματισμός είναι ο κ. Μητσοτάκης μέχρι τα Χριστούγεννα να περιοδεύσει σε αρκετούς νομούς της χώρας όπου υπάρχουν έργα προς παράδοση, με έμφαση σε εκείνα που άπτονται της καθημερινότητας των πολιτών, όπως τα σχολεία, τα νοσοκομεία και τα έργα υποδομής. Στην κυβέρνηση θεωρούν πως οι τομείς αυτοί, ειδικά σχολεία και νοσοκομεία, «θα κρίνουν πολλά»,

καθώς στον έβδομο χρόνο διακυβέρνησης δεν υπάρχει πλέον καμία δικαιολογία για άλλες καθυστερήσεις και πρόκειται για θέματα που χρεώνεται απευθείας το Μαξίμου.

Η νομιμότητα
Η κυβέρνηση θα δώσει έμφαση το επόμενο διάστημα σε έναν ακόμα τομέα «καθημερινότητας», την ασφάλεια και τη νομιμότητα. Οι τελευταίες εξελί-

ξεις στην υπόθεση του ΟΠΕΚΕ-ΠΕ «δείχνουν τον δρόμο», όπως λέει κυβερνητική πηγή. Στο Μαξίμου δεν αρνούνται πως υπάρχει διαφθορά. «Το θέμα είναι να παρεμβαίνει το κράτος τη στιγμή που πρέπει ώστε να ξηλώνονται οι εστίες της διαφθοράς. Και αυτό κάνουμε», σημειώνει η ίδια πηγή. Το νέο σύνθημα για την τάξη και τις συνεχείς υποθέσεις διαφθοράς που βλέπουν το φως της δημοσιότητας, όπως είναι και η υπόθεση της μαφίας της Κρήτης, είναι «νομιμότητα παντού», με κυβερνητικές πηγές να θυμίζουν πως αντίστοιχες εστίες διαφθοράς υπάρχουν και σε άλλους τομείς του δημόσιου τομέα, όπως οι ΔΟΥ, και η κυβέρνηση έχει μέτρα καταπολέμησης. Το πρόβλημα για την κυβέρνηση με το θέμα της διαφθοράς και της ασφάλειας είναι πως έρχεται και λειτουργεί προσθετικά σε μια γενικευμένη κόπωση που υπάρχει στην κοινωνία. Στο Μαξίμου γνωρίζουν πως εάν το φθινόπωρο κυριαρχήσει ένα αίσθημα ανασφάλειας και γενικευμένης διαφθοράς, αυτό θα λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά.

Κεντροδεξιά στόχευση
Στην κυβέρνηση γνωρίζουν πως διανύοντας τον έβδομο χρόνο διακυβέρνησης, «δεν μπορούν να γίνουν θαύματα», καθώς η φθορά είναι νομοτέλεια. Αυτό όμως που μπορεί να γίνει είναι η Ν.Δ. να επανασυσπειρώσει ένα μεγάλο κομμάτι της εκλογικής βάσης που την ψήφισε το 2023. Οι εξαγγελίες της ΔΕΘ είχαν αυτή τη στόχευση, καθώς απευθύνονταν στον πυρήνα αυτού του κόσμου. Και αυτή η στόχευση θα συνεχιστεί και το φθινόπωρο σε τρεις πυλώνες: α) το κόμμα ενόψει και του συνεδρίου στις αρχές του επόμενου έτους θα ενεργοποιηθεί με συνεχείς περιοδείες, β) όλη η πολιτική της κυβέρνησης θα έχει ως στόχο αυτό το κοινό «με μετριοπαθείς πολιτικές που θα αποσκοπούν στη βελτίωση της καθημερινότητας» και γ) σιωπηλά η κυβέρνηση τοποθετείται ξανά πιο κεντροδεξιά. Αυτό φάνηκε και από τις εξαγγελίες του πρωθυπουργού, που όπως σημειώνουν κυβερνητικά στελέχη «είχαν και ιδεολογικό πρόσημο, καθώς απευθύνθηκαν στη ραχοκοκκαλιά της παράταξης». Και επειδή σχεδιασμός χωρίς αριθμούς δεν γίνεται, ο στόχος για το Μέγαρο Μαξίμου είναι το επόμενο τρίμηνο να έχει μπει σε κάθε περίπτωση σε ανοδική τροχιά, που θα δείχνει, όπως σημειώνει κυβερνητική πηγή, πως «το κάρο δεν έχει κολλήσει και έχει ακόμη δυναμική».

Συσπείρωση της βάσης
Διανύοντας τον έβδομο χρόνο διακυβέρνησης, η Ν.Δ. θα επιχειρήσει να επανασυσπειρώσει ένα μεγάλο κομμάτι της εκλογικής βάσης που την ψήφισε το 2023, προωθώντας πολιτικές με ιδεολογικό πρόσημο και αντίκτυπο στην καθημερινότητα.

ΑΠΟΨΗ

Αναζητείται αφήγημα απέναντι στην «γκρίνια»

Του ΕΥΤΥΧΗ ΒΑΡΔΟΥΛΑΚΗ

Το αποτυπώνουν οι έρευνες κοινής γνώμης, φαίνεται στα όσγια μίντια, ο' το λένε οι πολιτικοί όλων των κομμάτων: «Υπάρχει πολλή γκρίνια». Και πράγματι, ο βαθμός πολιτικής, οικονομικής και θεσμικής εμπιστοσύνης είναι σε κάμψη. Ο αρνητισμός, ο μηδενισμός, η επιθετικότητα αυξάνονται.

Οποιος πιστεύει ότι το κλίμα αυτό αφορά μόνο την κυβέρνηση πλανάται πλάνην οικτράν. Η κυβέρνηση, όπως είναι λογικό, είναι βασικός αποδέκτης αυτής της δυσανεξίας, αλλά το πρόβλημα είναι ευρύτερο. Η αντιπολίτευση –ειδικά η πιο «θεσμική», η πιο «κυβερνητική»– έχει ακόμα χειρότερη εικόνα. Οι μόνοι που έχουν κάπως ενισχυθεί το τελευταίο διάστημα είναι κάποια κόμματα διαμαρτυρίας, που δεν αντιμετωπίζονται όμως ως μέρος κυβερνητικής λύσης. Η πολυδιάσπαση στις τάξεις της αντιπολίτευσης είναι και αυτή προϊόν της διάχυτης δυσπιστίας έναντι όλων. Δημιουργείται έτσι ένας πολιτικός φαύλος κύκλος με παθογένειες που αυτοτροφοδοτούνται και εντέλει αυξάνουν αυτή την «γκρίνια».

Το πρόβλημα όμως δεν αφορά μόνο την πολιτική. Οι προσωπικότητες

αυξημένου κύρους και αποδοχής και σε χώρους εκτός της πολιτικής είναι ελάχιστες. Από την αμφισβήτηση των τοτέμ –που είναι δείγματα ωριμότητας– περάσαμε στην ηδονή του γκρεμίσματος των ειδώλων. Οι καβγάδες (ειδικά στα όσγια μίντια) πολλαπλασιάζονται και με γελοίες αφορμές, δείγμα και αυτό μιας τοξικότητας που έχει διαχυθεί παντού.

Αυτή η γενικευμένη τάση απαξίωσης γεννάει ατελείωτες αντιφάσεις. Δημιουργείται η αίσθηση μιας κοινωνίας που κοιτάζει προς όλες τις κατευθύνσεις ταυτόχρονα, που δεν ξέρει ούτε τι θέλει ούτε τι δεν θέλει. Και με (πολλούς) πολίτες που υποστηρίζουν πράγματα χωρίς συνοχή.

Θέλουν, υποτίθεται, σταθερότητα, αλλά δεν έχουν πρόβλημα να στηρίξουν «αντισυστημικά» κόμματα που λένε ότι δεν θα συνεργαστούν με κανέναν.

Δηλώνουν δύσπιστοι απέναντι στους θεσμούς, αλλά αποδεικνύονται εμπιστοι σε θεωρίες ατόμων αμφισβητούμενου κύρους. Θέλουν «μεταρρυθμίσεις», αλλά αντιδρούν σε εκείνες που τους αφορούν. Θέλουν προστασία από τους συμμάχους μας, αλλά βρίζουν τις συμμαχίες στις οποίες μετέχουμε. Θέλουν

μια καλύτερη Ευρώπη, ως φανταστικό σχήμα, αλλά ανέχονται όσους σαμποτάρουν τη συνοχή της. Θέλουν αλληλεγγύη, αλλά οι ίδιοι ει-

Από την αμφισβήτηση των τοτέμ περάσαμε στην ηδονή του γκρεμίσματος των ειδώλων. Οι καβγάδες πολλαπλασιάζονται και με γελοίες αφορμές, δείγμα και αυτό μιας τοξικότητας που έχει διαχυθεί παντού. Αυτή η γενικευμένη τάση απαξίωσης γεννάει ατελείωτες αντιφάσεις.

να απρόθυμοι να την παρέχουν. Δεν θέλουν εντάσεις με την Τουρκία, αλλά θεωρούν και ενδοτισμό τη μετριοπάθεια. Μοιάζει όλο αυτό σαν έναν κοινωνικό σκαντζόχοιρο, που λόγω ανασφάλειας βγάζει ακάθια έναντι όλων και τελικά δεν ξέρεις από πού να τον πιάσεις.

Γιατί επικρατεί αυτό το κλίμα;

Πρώτα απ' όλα λόγω των υπαρκτών δυσκολιών της καθημερινότητας.

Της ανασφάλειας που κυριαρχεί ειδικά στις νεότερες ηλικίες. Λόγω των πολιτικών ματαιώσεων που αθροίζονται. Σε συνδυασμό με την τοξικότητα του πολιτικού λόγου, κάνουν την αντιπολιτική να κερδίζει έδαφος.

Υπάρχουν επίσης τα απόνερα της πολιτικής και οικονομικής κρίσης της περασμένης 15ετίας. Η ριζοσπαστικοποίηση και βίαιη πολιτικοποίηση μέρους της ελληνικής κοινωνίας, η οποία, ελλείψει πολιτικής συγκρότησης, δυσκολεύεται να φιλτράρει και να διακρίνει έννοιες. Είναι ο ρόλος των social media. Στο Διαδίκτυο ο αρνητισμός και η επιθετικότητα κυριαρχούν. Όσο ο δημόσιος διάλογος μεταφέρεται ολοένα και περισσότερο στα ΜΚΔ, αρχίζει να αποκτά και τα χαρακτηριστικά του.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η όποια δυσφορία ή οι αντιφάσεις που αναδεικνύονται δεν είναι απόρροια (όχι μόνο έστω) κάποιας συλλογικής «παραξενιάς». Πατάει και σε δεδομένα που δεν πρέπει να υποτιμά κάποιος. Μπορεί η χώρα να είναι σε καλύτερη κατάσταση από ό,τι 10 χρόνια πριν, αλλά αρκετοί πολίτες νιώθουν ότι οι προσδοκίες τους δεν έχουν ευοδωθεί.

Πώς μπορεί να γίνει πολιτικά δια-

χειρίσιμο όλο αυτό το κλίμα; Είτε από τη σημερινή κυβέρνηση είτε από όποιον φιλοδοξεί να τη διαδεχθεί;

Το βασικότερο όλων είναι στο πλέγμα αντιφάσεων ή αρνητισμού που κυριαρχεί να αντιτάξεις έναν συγκροτημένο λόγο. Η πλειονότητα των πολιτών δεν συγκρατεί στοιχειά, συγκρατεί ιστορίες. Αφηγήματα. Και ειδικά σε συνθήκες ανασφάλειας χρειάζεται κατευθυνση. Θέλει, τουλάχιστον από τα κυβερνητικά κόμματα, ένα σχέδιο για τη χώρα στο οποίο να βλέπει τον εαυτό του μέσα. Όχι απλώς κάποιον που «να τους τα λέει». Όσοι πολιτεύτηκαν έτσι, ακόμα και αν προσωρινά είχαν κάποια οφέλη, σύντομα αποδείχθηκαν αναλώσιμοι.

Χρειάζεται επίσης επιμονή. Αν δεν πεις τα δικά σου επιχειρήματα, θα ακούγονται μόνο αυτά των άλλων. Στην πολιτική κερδίζει εκείνος που επιβάλλει την ατζέντα του, και αυτό είναι ένα από τα λίγα θεσφατα που δεν έχουν αμφισβητηθεί τα τελευταία χρόνια.

Πρέπει επίσης να μην απουσιάζεις από κανένα «γήπεδο». Αν επιλέγεις μόνο τους χώρους που αισθάνεσαι ασφαλής, οι αντίπαλοι θα κάνουν πάρτι στους υπόλοιπους.

Ένα μεγάλο λάθος που κάνουν αρκετοί πολιτικοί ή δημοσιολόγοι είναι ότι παρασύρονται από το κλίμα της διάχυτης γκρίνιας, θεωρώντας ότι πρέπει απλώς να το αναπαράγουν. Μετατρέπονται έτσι από ταγόνι σε ηγέτες. Από «ηγέτες» σε ακολούθους. Μόνο που αυτό δεν προσθέτει ηγετικότητα και κύρος, ούτε δημιουργεί προσδοκίες.

Στα παραπάνω λάθη υποπίπτουν πολλοί. Η κυβέρνηση πληρώνει το ότι όσα κάνει δεν έχουν ενταχθεί σε ένα αφήγημα που να λειτουργεί συνεκτικά για την πολιτική της. Δεν κεφαλαιοποιεί έτσι όσο θα μπορούσε τα θετικά της και διογκώνονται τα αρνητικά της, ενώ μοιάζει να τρέχει πίσω από τις κρίσεις. Η δε αντιπολίτευση πληρώνει το ότι δεν έχει στήσει ένα εναλλακτικό αφήγημα, ένα εναλλακτικό σχέδιο, αλλά εξαντλείται σε μια πλειοδοσία καταγγελιών και υβριστικών χαρακτηρισμών, που κρατά και την ίδια καθηλωμένη.

Γενικά είναι ευκολότερο να αντιδράς από το να σκέφτεσαι. Να βρίζεις από το να σχεδιάζεις. Ετσι, όμως, δύσκολα μπορεί να βγει κάτι καλό. Όχι τόσο για τους πολιτικούς πρωταγωνιστές, όσο για τη χώρα.

Ο κ. Ευτύχης Βαρδουλάκης είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επικοινωνίας.

«Να δουν την ανάπτυξη στην τσέπη τους»

Οι 3+1 στόχοι της κυβέρνησης μετά τη ΔΕΘ, το σχέδιο του Μαξίμου για το επόμενο τρίμηνο, οι προτεραιότητες και το στοίχημα που θα πρέπει να κερδηθεί

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης σε εκδήλωση για την παρουσίαση της συνεργασίας του υπουργείου Παιδείας με την OpenAI με θέμα «AI in Schools» που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Το επόμενο διάστημα θεωρείται ιδιαίτερα κρίσιμο, αν όχι το κρίσιμότερο από την άνοδο της Ν.Δ. στην εξουσία το 2019.

IMMAGE / SHUTTER / ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΟΛΩΝΗΣ

D-Day για τη Γαλλία και την Ε.Ε.

Συναγερμός ενόψει ενδεχόμενης πτώσης της κυβέρνησης Μπαϊρού στην αυριανή ψηφοφορία εμπιστοσύνης

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Πτώση της κυβέρνησης του Γάλλου πρωθυπουργού Φρανσουά Μπαϊρού, αντικατάστασή του από ένα νέο συναινετικό πρόσωπο, πρόωρες βουλευτικές εκλογές ή παραίτηση του προέδρου Εμανουέλ Μακρόν: αυτά είναι τα πιθανότερα σενάρια που αντιμετωπίζει αύριο η Γαλλία καθώς επίκειται η ψήφος εμπιστοσύνης την οποία ζήτησε ο ίδιος ο Μπαϊρού, σε μια κίνηση που χαρακτηρίστηκε πολιτική αυτοκτονία. Αν όντως καταρρεύσει η γαλλική κυβέρνηση, θα είναι ο τέταρτος πρωθυπουργός που αλλάζει από το 2022, μετά τους Ελιζαμπέτ Μπορν, Γκαμπριέλ Ατάλ και Μισέλ Μπαρνιέ, αριθμός-ρεκόρ για την Πέμπτη Γαλλική Δημοκρατία, ενδεικτικός της προβληματικής δεύτερης θητείας του Μακρόν.

Μέχρι στιγμής ο πρόεδρος έχει απορρίψει τα δύο σενάρια που κυκλοφορούν στον γαλλικό Τύπο ως εναλλακτικές για την υπέρβαση του αδιεξόδου: τις πρόωρες εκλογές και τη δική του παραίτηση. Παρόλο που ακόμη και δικοί του πολιτικοί σύμμαχοι θεωρούν αναπόφευκτη την προσφυγή στις κάλπες, ο Μακρόν επιμένει ότι οι συσχετισμοί στη γαλλική Εθνοσυνέλευση είναι δεδομένοι και οι πολιτικές δυνάμεις πρέπει να βρουν έναν τρόπο συνεννόησης. Η αλήθεια είναι ότι οι δημοσκοπήσεις δείχνουν πως το πολιτικό σκηνικό δεν θα αλλάξει ιδιαίτερα αν γίνουν νέες εκλογές, πέρα από μία μικρή ενίσχυση της Ακροδεξι-άς της Μαρίν Λεπέν και του Ζορντάν Μπαρντελά και της Αριστεράς του Ζαν Λικ Μελανσόν (LFI). Αν και η Λεπέν διακηρύσσει ότι η Εθνική της Συσπείρωση (RN) επιθυμεί προσφυγή στην κάλπη, για την ίδια το κόστος θα είναι μεγάλο: δεν θα μπορεί να εκλεγεί βουλευτής λόγω της ποινής στέρησης πολιτικών δικαιωμάτων μετά την καταδίκη της για υπεξαίρεση κοινοτικών κονδυλίων την περασμένη άνοιξη. Αναλύσεις Γάλλων δημοσιογράφων αποδίδουν την επαναφορά της απειλής νέων εκλογών σε μοχλό προεδρικής πίεσης προς τους σοσιαλιστές και τους συντηρητικούς Les Républicains, οι οποίοι απευχόνται μια τέτοια εξέλιξη.

Οι σοσιαλιστές προ ήθελαν ο Μακρόν να διορίσει ως διάδοχο του Μπαϊρού έναν κεντροαριστερό πρωθυπουργό, ο οποίος θα μπορούσε να συνεργαστεί με άλλες δυνάμεις για να περάσει έναν

διαφορετικό προϋπολογισμό. Ο ηγέτης του κόμματος, Ολιβιέ Φορ, έχει αφήσει να εννοηθεί ότι ευχαρίστως θα αναλάμβανε το πόστο και θα έφτιαχνε ένα προοδευτικό κυβερνητικό σχήμα. Αν και προς παρόν το έσχατο σενάριο της παραίτησης Μακρόν παραμένει μάλλον απίθανο, λόγω της αφοσίωσης της κοινής γνώμης στο προεδρικό αξίωμα, διάχυτη είναι η αμφισβήτηση των πολιτικών ελίτ στη χώρα, διαπιστώνει η Le Monde. Ενδεχόμενη συνεργασία με τους σοσιαλιστές δεν θα ήταν εύκολη υπόθεση για τον Μακρόν, αφού το ρεπουμπλικανικό κόμμα

που διαθέτει υπουργικές θέσεις στην κυβέρνηση Μπαϊρού έχει διαμνύσει ότι θα εγκαταλείψει το σχήμα αν ανέβει στην εξουσία η Κεντροαριστερά. Πολλές προτεραιότητες των σοσιαλιστών εξάλ-λου αντιτίθενται στη μακρονική ατζέντα: οι αντιπροτάσεις τους προβλέπουν επαναφορά της ηλικίας συνταξιοδότησης στα 62 και φόρο στα υψηλά εισοδήματα. Ο υπουργός Οικονομικών της Γαλλίας Ερίκ Λομπάρ, ο οποίος είχε διατελέσει σύμβουλος σοσιαλιστικής κυβέρνησης στη δεκαετία των '90, δήλωσε πρόσφατα στους Financial Times ότι το πακέτο των

22 δισ. ευρώ που αντιπροτείνουν οι σοσιαλιστές περιστελλεί υπερβολικά τις απαιτούμενες περικοπές. Επέμεινε ωστόσο ότι αν αύριο πέσει η κυβέρνηση Μπαϊρού θα χρειαστεί να συμπράξει μαζί τους.

Αφορμή για την αυτοκαταστροφική απόφαση του Μπαϊρού να ζητήσει αύριο ψήφο εμπιστοσύνης ήταν οι προγραμματισμένες για την Τετάρτη κινητοποιήσεις κατά των μέτρων που προανήγγειλε. Τα σχέδιά του προβλέπουν περικοπές ύψους 43,9 δισ. ευρώ για το 2026, 80% εκ των οποίων θα προέλθουν από περιστολή των δημοσίων δαπανών, κυρίως μεί-

ωση στις προσλήψεις στο δημόσιο, «πάγωμα» της αναπροσαρμογής των συντάξεων με βάση τον πληθωρισμό και κατάργηση δύο αργιών. Παρόλο που η γαλλική οικονομία παρομοιάζεται συχνά με την ελληνική πριν από την κρίση ειδικά λόγω του υπέρογκου χρέους (σημειωτέον, το κόστος δανεισμού της ξεπέρασε αυτήν την εβδομάδα το ελληνικό), η κατάσταση της δεν είναι τόσο δραματική. Η σημαντικότερη πρόκληση είναι ο περιορισμός των δαπανών, καθώς το έλλειμμα έφτασε πέρυσι στο 5,8% (ο επίσημος κοινοτικός στόχος παραμένει το 3%), γεγονός που προβληματίζει τους επενδυτές για την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας. Στόχος του Μπαϊρού είναι να μειώσει τον κρατικό δανεισμό ώστε να μειωθεί με τη σειρά του το χρέος στο 117,2% έως το 2029 έναντι 125,3% σε περίπτωση που δεν υπάρξει καμία αλλαγή. Οι πρωθυπουργικές προτάσεις έρχονται να προστεθούν στην αντιδημοφιλή ασφαλιστική μεταρρύθμιση Μακρόν το 2023 που αύξησε το όριο συνταξιοδότησης κατά δύο χρόνια. Τις τελευταίες εβδομάδες πληθαίνουν οι συζητήσεις για προσφυγή στο ΔΝΤ, κάτι που διαψεύδει ωστόσο μετά βδελυγμίας η Κριστίν Λαγκάρντ, πρώην επικεφαλής του Ταμείου και νυν της ΕΚΤ. Προς το παρόν η Γαλλία δανείζεται απρόσκοπτα από τις αγορές και ακόμη κι αν αυτό άλλαζε, η πρώτη επιλογή θα ήταν ο ESM που συστάθηκε ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο στη διάρκεια της ελληνικής κρίσης χρέους.

Ανησυχία στη Γερμανία

Στο Βερολίνο, πάντως, παρακολουθούν τις εξελίξεις στη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης με έκδηλο φόβο. Το γεγονός ότι το γερμανικό χρέος θα εκτοξευτεί λόγω των αυξημένων αμυντικών δαπανών τα επόμενα χρόνια, το πολιτικό Κέντρο έχει συρρικνωθεί, ενώ η Ακροδεξιά καλπάζει, δημιουργεί ανησυχτικούς συνηρημούς. «Αν η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αποτύχει να προβεί σε μια πραγματική αλλαγή πορείας στα δημοσιονομικά της και χάσει την πλειοψηφία της στις επόμενες εκλογές, θα βρεθούμε αντιμέτωποι με παρόμοια ερωτήματα όπως η γειτονική μας χώρα», προειδοποίησε ο καθηγητής Οικονομικής Δημοσιογραφίας στο Ντόρτμουντ και τακτικός αρθρογράφος του γερμανικού Spiegel Χένρικ Μίλερ.

Το σενάριο διαδοχής

Οι σοσιαλιστές θα ήθελαν ως διάδοχο του Μπαϊρού έναν κεντροαριστερό πρωθυπουργό. Ο ηγέτης τους, Ολιβιέ Φορ, έχει αφήσει να εννοηθεί ότι θα αναλάμβανε το πόστο φτιάχνοντας ένα προοδευτικό κυβερνητικό σχήμα.

Ο Εμανουέλ Μακρόν στη σύνοδο του G7 στον Καναδά, τον Ιούνιο. Προσώρας, ο Γάλλος πρόεδρος απορρίπτει τα δύο σενάρια που κυκλοφορούν στον Τύπο ως εναλλακτικές για την υπέρβαση του αδιεξόδου: τις πρόωρες εκλογές και τη δική του παραίτηση, επιμένοντας ότι οι συσχετισμοί στην Εθνοσυνέλευση είναι δεδομένοι και οι πολιτικές δυνάμεις πρέπει να βρουν τρόπο συνεννόησης.

Καταρρέει η κυβέρνηση της Γαλλίας

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ (στις 28/8/25)

Θα είναι η 10η Σεπτεμβρίου τα νέα «Κίτρινα Γιλέκα»;

Ο λογαριασμός «Le grand réveil 2025» («Η μεγάλη αφύπνιση του 2025») στο Instagram κάλεσε «τον λαό» να «παραλύσει τη χώρα» τη 10η Σεπτεμβρίου. Στις αρχές του μηνός είχε σχεδόν 81.000 ακολούθους, γράφει η Le Monde σε ρεπορτάζ της ενόψει των κινητοποιήσεων της προσεχούς Τετάρτης. Ωστόσο η επιλογή μιας εργάσιμης ημέρας προβληματίζει έντονα όσους θέλουν να διαμαρτυρηθούν κατά των κυοφορούμενων περικοπών.

Η γαλλική εφημερίδα σημειώνει ότι οι διαδηλώσεις των «Κίτρινων Γιλέκων» την περίοδο 2018-2019 κατά της αύξησης της τιμής των καυσίμων και της εκτόξευσης του κόστους ζωής γίνονταν Σάββατο, εκτός ωραρίου εργασίας. Σύμφωνα με τον Μπατιστ Ζιρό,

αναπληρωτή καθηγητή Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Aix-Marseille, «οι απεργίες έχουν μειωθεί και είναι λιγότερο μαζικές τα τελευταία χρόνια. Ακόμη και το 2023, τη χρονιά της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού, δεν υπήρξε κάποια εξέγερση ή γενική απεργία». Εκτοτε, τα αιτήματα για αυξήσεις μισθών ή βελτίωση συνθηκών, κυρίως στο λιανεμπόριο, τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, περιορίστηκαν σε τοπικές, χαμηλής έντασης διαμαχίες, με ελάχιστες επιτυχίες.

Τον περασμένο χειμώνα, ο πρόεδρος του MEDEF, της κύριας εργοδοτικής οργάνωσης, υποστήριξε ότι η συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση «κωνεύτηκε, καλώς ή κακώς», και ότι «η πλειοψηφία των Γάλλων έχει συμβι-

βαστεί με αυτήν». Στον αντίποδα ο Ζιρό προειδοποιεί πως η απουσία απεργιών «δεν σημαίνει ότι η κοινή γνώμη στηρίζει τις κυβερνητικές ή τις διοικητικές πολιτικές... Η κοινωνιολογία των κοινωνικών κινημάτων δείχνει ότι η δυσάρεσκη από μόνη της δεν αρκεί για να κινητοποιήσει. Οι άνθρωποι πρέπει να πιστεύουν ότι η συλλογική δράση είναι αποτελεσματική για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα».

Γνωρίζοντας ότι είναι δύσκολο να διοχετευτεί η κοινωνική οργή σε σαφή αιτήματα και διαρκή κινητοποίηση, τα συνδικάτα που ανακήρυξαν ημέρα δράσης τη 18η Σεπτεμβρίου, κρατούν μέχρι στιγμής αποστάσεις από τη 10η Σεπτεμβρίου. Η CFDT, ένα από τα δύο μεγαλύτερα συνδικάτα

της Γαλλίας, αποφάσισε να μη συμμετάσχει στις διαδηλώσεις της Τετάρτης, υποστηρίζοντας ότι το «να μπλοκάρεις τα πάντα» δεν είναι η κατάλληλη μέθοδος. Σε μακροσκελή ανακοίνωση, η CGT, το άλλο μεγάλο συνδικάτο, εξέφρασε στήριξη στην πολιτική πρωτοβουλία, ελπίζοντας ότι η 10η Σεπτεμβρίου «θα αποτελέσει ένα επιτυχημένο πρώτο βήμα» στη συσπείρωση ενάντια στο σχέδιο προϋπολογισμού. Η CGT κάλεσε τις οργανώσεις της να «συζητήσουν με τους εργαζομένους και να οργανώσουν απεργίες στους χώρους δουλειάς όπου είναι δυνατόν».

Αυτό χαροποίησε τον Βαλεντέν, 30 ετών, εργάτη σε αυτοκινητοβιομηχανία της Νορμανδίας, που δήλωσε στη Le Monde:

«Τα συνδικάτα έχασαν την ευκαιρία με τα “Κίτρινα Γιλέκα”. Ελπίζω αυτήν τη φορά να γίνει κάτι, γιατί το 2018 η οικονομία δεν παρέλυσε πραγματικά από τις απεργίες». Απογοητευμένος ο πρώην ακτιβιστής σταμάτησε κάθε συμμετοχή σε δράση μετά τα «Κίτρινα Γιλέκα» και τις αποτυχημένες κινητοποιήσεις κατά της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης. Ωστόσο το κίνημα της 10ης Σεπτεμβρίου προκάλεσε ενδιαφέρον στους συναδέλφους του, κάτι που δεν είχε δει εδώ και επτά χρόνια. «Τα Κίτρινα Γιλέκα σιώπησαν για μεγάλο διάστημα, αλλά όταν μίλησαν πέτυχαν περισσότερα απ’ όσα φανταζόταν. Από τότε δεν έγινε τίποτα. Ο κόσμος περιμένει τη σωστή στιγμή. Ίσως να είναι αυτή...».

Ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ, ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν και ο Ινδός πρωθυπουργός Ναρέντρα Μόντι συνομιλούν σε ευχάριστο κλίμα πριν από τη σύνοδο κορυφής του Οργανισμού Συνεργασίας της Σαγκάης, στην Τιαντζίν της Κίνας, τη Δευτέρα. Τα στιγμιότυπα από το «πνηγαδάκι» της νέας τριόικας καταδεικνύουν τις τεκτονικές αλλαγές στον γεωπολιτικό χάρτη τα δύο τελευταία χρόνια.

Η μέθοδος των τριών

Το μέτωπο Κίνας, Ινδίας και Ρωσίας απέναντι στον Τραμπ και οι ανησυχίες για την επόμενη μέρα

Η ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΩΝ

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Νέο Δελχί, 9 Σεπτεμβρίου 2023. Ο Σι Τζινπίνγκ δεν είναι παρών στη σύνοδο κορυφής του G20. Οι σχέσεις του με τον οικοδεσπότη της συνόδου, Ναρέντρα Μόντι, βρίσκονται στο ναδίρ ύστερα από τις αιματηρές συγκρούσεις στρατευμάτων των δύο γειτόνων στα Ιμαλάια, το 2020. Η συγκυρία είναι ευνοϊκή για τον Τζο Μπάιντεν, που έχει αναγορεύσει σε κατευθυντήρια γραμμή του την «αναμέτρηση μεταξύ Δημοκρατιών και απολυταρχικών καθεστώτων».

Καρπός αυτής της συγκυρίας είναι και η φωτογραφία από το Νέο Δελχί που κάνει τον γύρο του κόσμου: ο Μπάιντεν, ο Μόντι και ο ηγέτης της (όχι και τόσο δημοκρατικής) Σαουδικής Αραβίας, Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, συνυπογράφουν μνημόνιο συνεργασίας για τη δημιουργία του IMEEC: ενός διαδρόμου θαλάσσιων, σιδηροδρομικών και τηλεπικοινωνιακών διασυνδέσεων, που θα ξεκινάει από την Ινδία, θα περνάει από τη Μέση Ανατολή και θα καταλήγει στην Ευρώπη. Το αμερικανικής έμπνευσης εγχείρημα έχει ξεκάθαρο στόχο να υπονομεύσει το μεγαλεπήβολο πρόγραμμα του Σι «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» και προϋποθέτει τη συμφιλίωση της Σαουδικής Αραβίας με το Ισραήλ. Πολλοί υποστήριξαν μάλιστα ότι η ματαιώση αυτής της επικείμενης συμφιλίωσης ήταν ο αποφασιστικός παράγοντας που ώθησε τη Χαμάς να προχωρήσει στις φονικές επιδρομές της, ένα μήνα αργότερα. Αλλά αυτό είναι μια άλλη, μεγάλη ιστορία.

Το πόσο άλλαξε ο γεωπολιτικός χάρτης του κόσμου τα δύο τελευταία χρόνια το μάθαμε την περασμένη Δευτέρα στην Τιαντζίν της βόρειας Κίνας, που φιλοξένησε τη σύνοδο κορυφής του Οργανισμού Συνεργασίας της Σαγκάης. Μια πολύ διαφορετική τριόικα τράβηξε

πάνω της όλες τις κάμερες: Σι Τζινπίνγκ, Ναρέντρα Μόντι και Βλαντιμίρ Πούτιν έσφιγγαν τα χέρια και ξεκαρδίζονταν στα γέλια σαν παλιοί φίλοι, προβάλλοντας ενιαίο μέτωπο απέναντι στην εκστρατεία τελωνειακών δασμών και πολιτικών πιέσεων του Ντόναλντ Τραμπ.

Η σύνοδος, όπου εκπροσωπήθηκε και η νατοϊκή Τουρκία με τον Ταγίπ Ερντογάν, αποφάσισε τη δημιουργία Αναπτυξιακής Τράπεζας, η οποία, χάρη στα τεράστια κινεζικά αποθέματα, θα μπορούσε να αποτελέσει θεμέλιο για ένα νέο σύστημα διεθνών πληρωμών που θα παρακάμπτει το δολάριο. Δύο ημέρες αργότερα, ακολούθησε η γιγαντιαία στρατιωτική παρέλαση στο Πεκίνο, όπου ο Σι περιστοιχίζονταν, στην πρώτη γραμμή των επισήμων, από τον Πούτιν και τον ηγέτη της Βόρειας Κορέας, Κιμ Γιονγκ Ουν. Δύο Ευρωπαίοι ηγέτες, ο Ρόμπερτ Φίτσο της Σλοβακίας και ο Αλέξανδρ Βούτσκις της Σερβίας, έδωσαν επίσης το «παρών», ενώ κορυφαίοι αξιωματούχοι εκπροσώπησαν την Ουγγαρία και τη Νότια Κορέα.

Οι εξελίξεις της τελευταίας εβδομάδας αποτέλεσαν κόλαφο για τον Ντόναλντ Τραμπ. Από την πρώτη στιγμή της δεύτερης θητείας του βάλθηκε να σπάσει τον άξονα Ρωσίας - Κίνας για να συγκεντρώσει όλη τη δύναμη ανάσχεσης της Αμερικής στη δεύτερη. Αυτός ήταν και ο βασικός, αν και ανομολόγητος στόχος της συνάντησής του με τον Πούτιν στο Ανκρατζ, όσο κι αν το άμεσο επίδικό πρόβλημα ήταν το Ουκρανικό. Η απόληξη που ήρθε από την Τιαντζίν ήταν πραγματική ψυχρολουσία: ο Πούτιν όχι μόνο δεν έδειξε διάθεση να χαλαρώσει τις σχέσεις του με τον Σι, αλλά οι δύο χώρες υπέγραψαν μνημόνιο για την κατασκευή και δεύτερου, τεράστιου αγωγού μεταφοράς ρωσικού φυσικού αερίου στην Κίνα μέσω Σιβηρίας και Μογγολίας.

Αλλά το πραγματικό Βατερλώ του Τραμπ ήρθε από την Ινδία, τη χώρα που όλοι οι Αμερικανοί πρόεδροι από τον Τζορτζ Μπους τζούνιορ και μετά έβλεπαν ως βα-

Τεθωρακισμένα οχήματα αερομεταφερόμενων δυνάμεων

Υπερηχητικοί πύραυλοι

Επίδειξη νέων όπλων στην παρέλαση του Πεκίνου

Ρομποτικοί λύκοι, υποθαλάσσια drones που λειτουργούν με τεχνητή νοημοσύνη και άλλα νέα όπλα παρουσίασε η Κίνα στην τεράστια στρατιωτική παρέλαση αυτής της εβδομάδας, που αποτέλεσε ένα σαφές μήνυμα προς τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους.

Μη επανδρωμένα αεροσκάφη

Υποθαλάσσια drones

σική δύναμη ανάσχεσης της Κίνας στο πλαίσιο της QUAD (ΗΠΑ - Ινδία - Ιαπωνία - Αυστραλία). Ο Αμερικανός πρόεδρος επέβαλε στην Ινδία εξοντωτικούς τελωνειακούς δασμούς ύψους 50% επικαλούμενος την αγορά τεράστιων ποσοτήτων ρωσικού πετρελαίου, αλλά το αποτέλεσμα ήταν να σπρώξει τον Μόντι πιο κοντά στον Πούτιν και στον Σι.

Ενα άλλο, λιγότερο γνωστό περιστατικό έλαβε χώρα τη 17η Ιουνίου. Ο Τραμπ τηλεφώνησε στον Ινδό πρωθυπουργό και του είπε ότι ήταν πολύ ευτυχής που οι Πακιστανοί θα τον προτείνουν για το Νομπέλ Ειρήνης, λόγω του ρόλου που (υποτίθεται πως) έπαιξε στον ρηματισμό της πρόσφατης στρατιωτικής σύγκρουσης με τους Ινδούς, υπονοώντας σαφώς ότι θα επιθυμούσε να τον προτείνει και ο Μόντι. Ο Ινδός πρωθυπουργός βγήκε εκτός εαυτού, θεωρώντας ότι θα ήταν πολύ ταπεινωτικό για τον ίδιο να αναγνωρίσει δημοσίως ότι χρειάστηκε η μεσολάβηση των ΗΠΑ για την επίλυση μιας σύγκρουσης με ένα ασθενέστερο γειτονικό κράτος. Σύμφωνα με διεθνή Μέσα, τους επόμενους μήνες ο Τραμπ προσπάθησε τέσσερις φορές να ξαναμιλήσει τηλεφωνικά με τον Μόντι, για να εισπράξει ισάριθμες αρνήσεις.

Το πρόβλημα, βέβαια, δεν είναι μόνο του Τραμπ. Από τον Οκτώβριο του 2011, όταν ο Μπαράκ Ομπάμα και η τότε υπουργός Εξωτερικών Χίλαρι Κλίντον διακήρυξαν την περίφημη «στροφή προς την Ασία» (pivot to Asia), όλοι οι Αμερικανοί πρόεδροι, παρά τις κατά τα άλλα μεγάλες διαφορές τους, είχαν ως πρώτο μέλημα της εξωτερικής πολιτικής τους την ανάσχεση της Κίνας. Ο Τραμπ το προσπάθησε στην πρώτη του θητεία με τους εμπορικούς πολέμους. Ο Μπάιντεν προσπάθησε να υπονομεύσει μέσω του πολέμου στην Ουκρανία τον Πούτιν, θεωρώντας ότι η Ρωσία ήταν ο αδύναμος κρίκος στον άξονα με την Κίνα. Τίποτα από αυτά δεν πέτυχε. Αντίθετα, η Κίνα ενίσχυσε το κύρος της ως παράγοντας σταθε-

ρότητας απέναντι σε μια χαοτική, αποσταθεροποιητική Αμερική και ο Σι εμφανίστηκε στο Νταβός τον Ιανουάριο του 2017 ως υπερασπιστής της παγκοσμιοποίησης που υπονομεύουν οι ΗΠΑ.

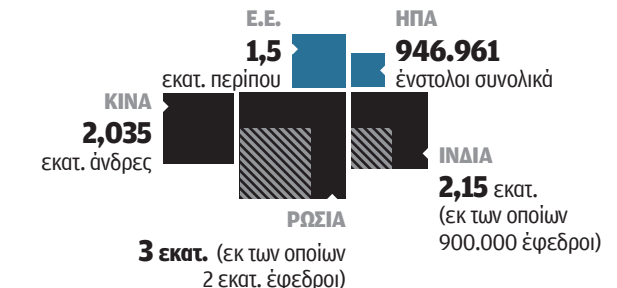
Η θεμελιώδης δυσκολία των Αμερικανών είναι ότι, σε αντίθεση με τον Ψυχρό Πόλεμο, όπου ΗΠΑ και ΕΣΣΔ ήταν σε μεγάλο βαθμό οικονομικά ανεξάρτητες, σήμερα η αμερικανική και η κινεζική οικονομία είναι πολύ στενά συνδεδεμένες, έτσι ώστε ένα απότομο διαζύγιο να απειλεί και τις δύο με μεγάλες καταστροφές. Το διαπίστωσε πρόσφατα και ο Τραμπ όταν ανακρίνωσε μεγάλους δασμούς εναντίον της Κίνας, για να υποχωρήσει άτακτα όταν ο Σι του απάντησε με την αναστολή των εξαγωγών σπάνιων γαιών στις ΗΠΑ. Εκών άκων, ο Αμερικανός πρόεδρος έδωσε το πράσινο φως στη Nvidia να συνεχίσει τις εξαγωγές προωθημένων ημιαγωγών στην Κίνα, τις οποίες είχε απαγορεύσει.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι ο Τραμπ βλέπει τη διεθνή πολιτική υπό το πρίσμα μιας νέας Εποχής των Αυτοκρατοριών, όπου οι μεγάλες δυνάμεις θα έρχονται σε συμφωνίες για τη διαχείριση ενός άναρχου κόσμου. Κάτι ανάλογο με το συνέδριο της Βιέννης (1814-15) ύστερα από τους Ναπολεόντειους Πολέμους, το συνέδριο του Βερολίνου (1884-85) για το μοίρασμα της Αφρικής ή το όραμα του Φραγκλίνου Ρούζβελτ για τους «Τέσσερις Χωροεπάλαιες» (ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Βρετανία, Κίνα) του μεταπολεμικού κόσμου. Αυτό υπονοεί και η αναβίωση του δόγματος Μονρόε για το Δυτικό Ημισφαίριο με τις απειλές του Τραμπ προς Καναδά, Γροιλανδία, Παναμά και Βενεζουέλα. Αν όμως η Ιστορία διδάσκει κάτι, είναι ότι οι συμφωνίες των μεγάλων δυνάμεων για το μοίρασμα σφαιρών επιρροής είναι ασταθείς και αργά ή γρήγορα δίνουν τη θέση τους σε μεγάλους περιφερειακούς ή και παγκόσμιους πολέμους. Η απόφαση του Τραμπ να μετονομάσει το υπουργείο Αμυνας σε υπουργείο Πολέμου δεν μοιάζει με καθυσχαστικό οιωνό.

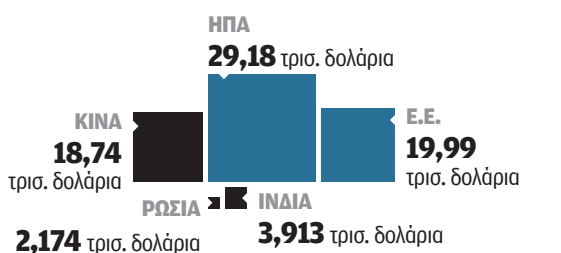
Αναγκαία συνύπαρξη

Σε αντίθεση με τον Ψυχρό Πόλεμο, όπου ΗΠΑ και ΕΣΣΔ ήταν σε μεγάλο βαθμό οικονομικά ανεξάρτητες, σήμερα η αμερικανική και η κινεζική οικονομία είναι πολύ στενά συνδεδεμένες, έτσι ώστε ένα απότομο διαζύγιο να απειλεί και τις δύο με μεγάλες ζημιές.

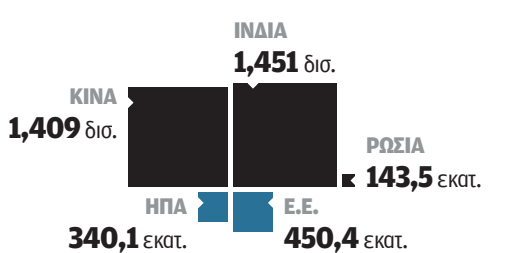
Η ισχύς Κίνας - Ρωσίας - Ινδίας σε σύγκριση με ΗΠΑ - Ε.Ε.

ΣΤΡΑΤΟΣ

ΑΕΠ

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Το μπούμερανγκ του Τραμπ

Οι χειρισμοί του έναντι της Ινδίας στερούν από τις ΗΠΑ τη χώρα-κλειδί στον ανταγωνισμό με την Κίνα

Η ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ
ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΩΝ

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Θα ήταν ίσως πρόωμο να ισχυριστεί κανείς ότι η κρίση στις σχέσεις των ΗΠΑ με την Ινδία καθιστά αυτομάτως το Νέο Δελχί αναπόσπαστο εταίρο της Κίνας. Οι τιμωρητικοί δασμοί του Ντόναλντ Τραμπ συνιστούν όμως ένα «ξέσπασμα θυμού» που ενδέχεται να κοστίσει ακριβά στην αμερικανική εξωτερική πολιτική, καθώς δημιουργούν για πρώτη φορά προϋποθέσεις συγκρότησης ενός ενιαίου μετώπου Κίνας - Ινδίας - Ρωσίας, ευθέως ανταγωνιστικού προς τη Δύση. Βετεράνοι διπλωμάτες και αναλυτές χαρακτηρίζουν «συνταγή αποτυχίας» τις ενέργειες του Αμερικανού προέδρου, στον οποίο συνιστούν «στρατηγική υπομονή» ως στοιχείο που απουσιάζει από την οπτική του.

«Θα ήταν λάθος να υποθέσουμε ότι ο Τραμπ ακολουθεί κάποια στρατηγική εκεί όπου μπορεί να μην υπάρχει. Ο Τραμπ έχει ένστικτα και ξεσπάσματα θυμού, μερικά από τα οποία μπορούν να έχουν νόημα και μερικά όχι. Οι πρόσφατες ενέργειες στις οποίες προέβη απέναντι στην Ινδία, στο πιο σημαντικό γεωπολιτικό κράτος-κλειδί, απλά δεν βγάζουν νόημα», σχολιάζει στην «Κ» ο Ρόμπερτ Κάπλαν, κάτοχος της έδρας Robert Strausz-Hupé στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Εξωτερικής Πολιτικής - FPRI, ο οποίος έχει δηκτικά εκφράσει την άποψη ότι «ο Τραμπ δεν ξέρει πώς να διοικήσει μία παγκόσμια αυτοκρατορία».

Με 24 υπογεγραμμένες συμφωνίες και την έγκριση για τη δημιουργία κοινής αναπτυξιακής τράπεζας, η Σύνοδος Κορυφής του Οργανισμού Συνεργασίας της Σαγκάης (SCO) στην Τιαντζίν επιχειρήσε να καθιερώσει την Κίνα ως τον φορέα μιας εναλλακτικής παγκόσμιας τάξης. Θέτοντας με επιτυχία τον ρόλο του ως αντιβαρύν στην κυριαρχία των ΗΠΑ, σε μια επίδειξη αντι-δυτικής αλληλεγγύης, το Πεκίνο συγκέντρωσε περίπου 20 ηγέτες, συμπεριλαμβανομένων των Πούτιν και Μόντι, οι οποίοι εμφανίστηκαν πρωτόγνωρα θερμοί στα «πνιγαδάκια» της Συνόδου. Είχε προηγηθεί η

Ο πρόεδρος Τραμπ σε ομιλία του στην Αϊόβα, τον Ιούλιο. Οι τιμωρητικοί δασμοί που επέβαλε σε χώρες ανά τον πλανήτη μοιάζουν με «ξέσπασμα θυμού» που ενδέχεται να κοστίσει στην αμερικανική εξωτερική πολιτική, καθώς δημιουργούν προϋποθέσεις συγκρότησης ενός ενιαίου μετώπου Κίνας - Ινδίας - Ρωσίας.

απόφαση Τραμπ για δασμούς 50% στην Ινδία.

«Χρειάζοταν την Ινδία»

«Οι τιμωρητικοί αυτοί δασμοί αντιπροσωπεύουν έναν καταστροφικό λανθασμένο υπολογισμό που σπρώχνει το Νέο Δελχί στην αγκαλιά του Πεκίνου. Η καταναγκαστική αυτή διπλωματία έχει γυρίσει μπούμερανγκ στις ΗΠΑ, οδηγώντας την Ινδία πιο κοντά στην Κίνα και στη Ρωσία, ακριβώς τη στιγμή που η Ουάσιγκτον χρειαζόταν το Δελχί ως στρατηγικό εταίρο έναντι του Πεκίνου», τονίζει στην «Κ» ο Σουσάντ Σινγκ, έμπειρος Ινδός δημοσιογράφος, λέκτωρ Νοτιοασιατικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Γέιλ.

Πώς προκύπτει όμως πρακτικά η απειλή για τα αμερικανικά συμφέροντα; «Τα έθνη που Ορ-

γανισμού της Σαγκάης δεν απειλούν την πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ μέσω της στρατιωτικής ισχύος, αλλά μέσω της διαμόρφωσης εναλλακτικών οικονομικών λύσεων και πολυμερών συνεργασιών που παρακάμπτουν τους δυτικούς θεσμούς. Με 27 χώρες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν σχεδόν 30 τρις. δολάρια οικονομικής παραγωγής και περισσότερο από το μισό του παγκόσμιου πληθυσμού, το μπλοκ δεν αντιμετωπίζει άμεσα την αμερικανική ισχύ, αλλά οικοδομεί παράλληλα συστήματα», υπογραμμίζει ο κ. Σινγκ.

Στο καλό σενάριο, οι ΗΠΑ θα αναγνωρίσουν ότι υπερέβαλαν και θα αποκαταστήσουν τις σχέσεις τους με την Ινδία, με τον SCO να παραμένει ένα χαλαρό οικονομικό φόρουμ χωρίς να έχει τις προϋποθέσεις για έναν

ουσιαστικό συντονισμό με κοινωνικές βλέψεις ακόμη και σε τομείς όπως η άμυνα. Στο κακό σενάριο, ο αμερικανικός προστατευτισμός θα συνεχίσει ακάθεκτος, ωθώντας στη βαθύτερη συνεργασία Κίνας - Ινδίας - Ρωσίας, η οποία θα επιταχύνει τη δημιουργία εναλλακτικών χρηματοπιστωτικών συστημάτων και εμπορικών δικτύων που σταδιακά θα διαβρώνουν την παγκόσμια τάξη όπως αυτή έχει διαμορφωθεί με βάση το δολάριο.

Διαρθρωτική στροφή

Αμερικανοί διπλωμάτες που υποστηρίζουν την προσέγγιση με την Ινδία, εισηγούνται στη διοίκηση Τραμπ μία –όχι απλώς ρητορική, αλλά– διαρθρωτική στροφή που θα διορθώσει τα κακώς κείμενα. Με άρθρο-παρέμβαση στο Atlantic Council,

οι Πάιατ και Γκόλντγουιν πρότειναν τα εξής βήματα:

Πρώτον, οι δευτερογενείς δασμοί στο ρωσικό πετρέλαιο θα πρέπει να ανασταλούν ή να εξαιρεθεί ρητά η Ινδία – τουλάχιστον όσο παραμένει συμμορφωμένη με το ανώτατο όριο τιμών του G7 και συνεχίζει να αυξάνει τις εισαγωγές ενέργειας από τις ΗΠΑ. Οποιαδήποτε τιμωρητικά μέτρα θα πρέπει να εφαρμόζονται ομοιόμορφα και με σαφή στρατηγικό σκοπό. Η στοχοποίηση μόνο της Ινδίας, ενώ παράλληλα χορηγούνται de facto εξαιρέσεις στην Κίνα, υπονομεύει την αξιοπιστία της πολιτικής κυρώσεων των ΗΠΑ και ενισχύει τις εξαρτήσεις που η Ουάσιγκτον επιδιώκει να διαταράξει.

Δεύτερον, οι διμερείς εμπορικές συνομιλίες θα πρέπει να αναβιώσουν μέσα σε ένα ευρύτερο στρατηγικό πλαίσιο. Ένας νέος στρατηγικός διάλογος ΗΠΑ - Ινδίας για το εμπόριο, την ενέργεια και την τεχνολογία, θα μπορούσε να αναδιατυπώσει τις οικονομικές διαφωνίες ως μέρος μιας ευρύτερης ατζέντας που θα περιλαμβάνει την ενεργειακή ασφάλεια, τις κρίσιμες τεχνολογίες και την ανθεκτικότητα της αλυσίδας εφοδιασμού. Η διεξαγωγή ενός τέτοιου διαλόγου στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών τον Σεπτέμβριο θα του προσέδιδε συμβολικό βάρος και θα αποκαθιστούσε τη διπλωματική δυναμική.

Τρίτον, η κυβέρνηση θα πρέπει να αναβιώσει αμέσως το Φόρουμ Διευθυνόντων Συμβούλων ΗΠΑ - Ινδίας, που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της προεδρίας Τζορτζ Μπους, ως μέσο για την ενίσχυση των φωνών των Αμερικανών και Ινδών επιχειρηματιών ηγετών που πιστεύουν τόσο έντονα ο ένας στην επιτυχία του άλλου.

Τέταρτον, η Ουάσιγκτον θα πρέπει να αναδείξει την οικοδόμηση εμπιστοσύνης ως προϋπόθεση για τη βαθύτερη απελευθέρωση του εμπορίου. Αυτό περιλαμβάνει την αναγνώριση του μακροχρόνιου ιστορικού συμμόρφωσης της Ινδίας με τις κυρώσεις των ΗΠΑ ακόμα και με οικονομικό κόστος, όπως και την αναγνώριση ότι η διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών της Ινδίας αποτελεί σταθεροποιητικό παράγοντα για τις παγκόσμιες αγορές και όχι μειονέκτημα.

Παράκαμψη της Δύσης

«Τα έθνη του Οργανισμού της Σαγκάης δεν απειλούν την πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ μέσω της στρατιωτικής ισχύος, αλλά μέσω της διαμόρφωσης εναλλακτικών οικονομικών λύσεων και πολυμερών συνεργασιών που παρακάμπτουν τους δυτικούς θεσμούς», εξηγεί ο Ινδός δημοσιογράφος Σουσάντ Σινγκ, λέκτωρ Νοτιοασιατικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Γέιλ.

Τζέφρι Πάιατ, πρώην πρέσβης των ΗΠΑ στην Αθήνα

Ανησυχητική η τροπή στη σχέση ΗΠΑ - Ινδίας

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

«**Ολοι εμείς** που έχουμε συμμετάσχει στην οικοδόμηση της στρατηγικής σχέσης ΗΠΑ - Ινδίας ανησυχούμε για αυτήν την, εμπορικά συνδεδεμένη, καθοδική πορεία των σχέσεων. Μακροπρόθεσμα, αυτή η σχέση παραμένει ισχυρά προς το συμφέρον και των δύο χωρών, αλλά θα πρέπει να καλλιεργηθεί ανάλογα», υπογραμμίζει στην «Κ» ο πρώην πρέσβης των ΗΠΑ στην Αθήνα, Τζέφρι Πάιατ.

Μέχρι πρότινος επικεφαλής διπλωμάτων των ΗΠΑ για την ενέργεια, ο Πάιατ επιχειρεί πάντως να καθυστερήσει όσους ανησυχούν ενδεχομένως υπερβολικά για τη νέα δυναμική στις σχέσεις Κίνας - Ινδίας - Ρωσίας: «Ομοίως με τις προκλήσεις στις σχέσεις ΗΠΑ - Ινδίας, υπάρχουν μακροπρόθεσμα πολλά επίπεδα πολυπλοκότητας και στη σχέση Κίνας - Ινδίας. Και αυτό είναι απίθανο να αλλάξει σύντομα. Μην σας μπερδεύουν οι καμωσιές εικόνες από το Πεκίνο. Ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάης, όπως και οι BRICS, ανέκαθεν ήταν περισσότερο ένα κλισέ σύνθημα παρά μια στρατη-

γική εξέλιξη. Κανένας από αυτούς τους σχηματισμούς δεν πλοσιάζει το επίπεδο της στρατηγικής σύγκλισης και του θεσμικού βάρους που απολαμβάνουν οι ΗΠΑ με τους συμμάχους στο ΝΑΤΟ».

Ο ίδιος αναγνωρίζει όμως ότι η πολιτική Τραμπ στις σχέσεις με την Κίνα ήταν ένας λανθασμένος υπολογισμός υψηλού κόστους για τις ΗΠΑ. Παρατρεί ότι, σε αντίθεση με το Τόκιο και τις Βρυξέλλες, το Νέο Δελχί αποδείχθηκε εκ των πραγμάτων απρόθυμο να θυσιάσει θεμελιώδη οικονομικά συμφέροντα ή εγχώριο πολιτικό κεφάλαιο για κάποια οριακά κέρδη στις σχέσεις της Ινδίας με τις ΗΠΑ. Θεωρεί δε ότι η απογοήτευση της κυβέρνησης Τραμπ, η οποία οξύνθηκε από την άρνηση του Ινδού πρωθυπουργού Ναρέντρα Μόντι να παράσχει «διπλωματική κάλυψη» στις ΗΠΑ πιστώνοντας στον Ντόναλντ Τραμπ την αποκλιμάκωση της πρόσφατης έντασης μεταξύ Ινδίας - Πακιστάν, οδήγησε τους Αμερικανούς αξιωματούχους να στραφούν σε μια μάλλον άγερμη τιμωρητική επιλογή. Στο μεταξύ, η αμερικανική κυβέρνηση στόχευσε στο ενεργειακό εμπόριο της Ινδίας

Ο Τραμπ απογοητεύτηκε από τον Μόντι επειδή δεν του αναγνώρισε την εκτόνωση της κρίσης με το Πακιστάν, εκτιμά ο Τζέφρι Πάιατ.

Το να τιμωρείς τις εισαγωγές της Ινδίας, την ώρα που αποδέχεσαι σωτηριά τις εισαγωγές της Κίνας, ενισχύει μόνο το ενεργειακό πλεονέκτημα του Πεκίνου.

ας με τη Ρωσία υποθέτοντας ότι θα λειτουργούσε και ως διπλωματικός μοχλός για την επίτευξη ευρύτερης προόδου στην εμπορική ατζέντα Τραμπ.

Δύο μέτρα και δύο σταθμά

«Όμως αυτή η εκστρατεία πίεσης δεν έχει αποφέρει παραχωρήσεις. Αντίθετα, έχει σκληρύνει την ινδική αντίσταση, προκαλώντας εγχώριες αντιδράσεις που θυμίζουν τις χειρότερες ημέρες του σπασμοδικού αντιαμερικανισμού της δεκαετίας του 1970. Έχει καθυστερήσει τη διμερή πρόοδο στο εμπόριο, στη γεωπολιτική και στην ασφάλεια. Ακόμα χειρότερα, έχει δημιουργήσει την αντίληψη δύο μέτρων και δύο σταθμών. Ενα για την Ινδία και ένα άλλο για τα υπόλοιπα κράτη –με σημαντικότερο την Κίνα– που συνεχίζουν να αγοράζουν μεγάλους όγκους ρωσικών υδρογονανθράκων με ελάχιστη αντίδραση από την Ουάσιγκτον», εκτιμά ο κ. Πάιατ, ο οποίος θέτει και μια άλλη παράμετρο, που αφορά το περιεχόμενο των αμερικανικών δασμών εις βάρος της Ινδίας:

«Η Ινδία, η οποία φιλοξενεί το

μεγαλύτερο διυλιστήριο στον κόσμο, βασίζεται σε πρώτες ύλες βαρέος αργού πετρελαίου, οι οποίες είναι ολόενα και λιγότερο διαθέσιμες λόγω των διαδοχικών γύρων κυρώσεων από τις ΗΠΑ στη Βενεζουέλα και στο Ιράν. Εάν η Ινδία αφαιρέσει τις ρωσικές προμήθειες από το μείγμα της, θα αναγκαστεί να εισέλθει σε πιο περιορισμένες και ακριβότερες αγορές. Συνολικά, αυτές οι ενέργειες πιθανότατα θα αυξήσουν τις τιμές του αργού πετρελαίου παγκοσμίως. Η Κίνα, η Τουρκία και πολλά κράτη-μέλη της Ε.Ε., μαζί με τις ΗΠΑ, συνεχίζουν να αγοράζουν ρωσικούς υδρογονάνθρακες ή πυρηνικά καύσιμα. Επιλέγοντας την Ινδία για δευτερογενείς δασμούς, η κυβέρνηση αποκάλυψε την ασυνέπεια της πολιτικής της. Το να τιμωρείς τις εισαγωγές της Ινδίας, την ώρα που αποδέχεσαι σωτηριά τις εισαγωγές της Κίνας, ενισχύει μόνο το ενεργειακό πλεονέκτημα του Πεκίνου, μέσω της έκπτωσης σε ρωσικό και βενεζουελανικό αργό πετρέλαιο. Η προσέγγιση αυτή δεν εξυπηρετεί ούτε τον στόχο της απομόνωσης της Ρωσίας ούτε τον στόχο της αντιμετώπισης της Κίνας».

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ

Στα μάτια πολλών το Ισραήλ (τζάμπολ απόψε στις 21.45) δεν μοιάζει με υψηλό εμπόδιο στην προσπάθεια της Εθνικής Ελλάδας να παραμείνει στον δρόμο των μεταλλίων του Ευρωπαϊσκει 2025 και να ανέβει ξανά στο βάθρο μιας διοργάνωσης υψηλού επιπέδου έπειτα από 16 ολόκληρα χρόνια.

Η υπενθύμιση ότι η ομάδα του σταρ των Μπλέιζερς, Ντένι Αβντίγια, νίκησε εύκολα 75-58 τη «γαλανόλευκη» πριν από ένα μήνα στο τουρνουά της Κύπρου, έχει ισχυρό αντίλογο: ήταν στην αρχή της προετοιμασίας και η Εθνική Ελλάδας είχε αγωνιστεί χωρίς τον Γιάννη Αντετοκούνμπο και τους Σλούκα, Παπανικολάου, Μήτογλου, δηλαδή χωρίς τα 4/5 της βασικής της πεντάδας, χάνοντας στην πορεία τον αγώνα και τον Λαρεντζάκη.

Υπό αυτές τις συνθήκες η ήττα μοιάζει φυσιολογική, ακόμη κι απέναντι σε έναν αντίπαλο που είχε να νικήσει την Ελλάδα σχεδόν 40 χρόνια! Η τελευταία ήττα της Εθνικής Ελλάδας από το Ισραήλ ήταν σε ένα φιλικό παιχνίδι στο Τελ Αβίβ τον Οκτώβριο του 1987. Από τότε ξεκίνησε ένα σερί 19 συνεχόμενων νικών για την Ελλάδα, εκ των οποίων οι 15 ήταν σε επίσημες αναμετρήσεις και οι πέντε σε φιλικές.

Ρόστερ με βάθος

Όσο κι αν το Ισραήλ ήταν άκρως ανταγωνιστικό σε έναν ισορροπημένο όμιλο, όπου νίκησε άνετα τη Γαλλία, υπάρχει διαφορά ποιότητας ανάμεσα στις δύο ομάδες σε όλα τα επίπεδα. Η Εθνική Ελλάδας διαθέτει πολλούς έμπειρους παίκτες και μεγαλύτερο βάθος στο ρόστερ της, ακόμη και τώρα που δεν είναι το καλύτερο της σύγχρονης ιστορίας της. Το κυριότερο; Έχει σημείο αναφοράς τον «διαστημικό» Γιάννη Αντετοκούνμπο, χωρίς το Ισραήλ να διαθέτει κάποιον παίκτη ικανό να τον κοιτάξει στα μάτια, πλην του Αβντίγια, ο οποίος έχει την κλάση να δημιουργήσει προβλήματα στην ελληνική άμυνα. Αυτή η αδυναμία του Ισραήλ να «ματσάρει» παίκτες τέτοιου επιπέδου φάνηκε ξεκάθαρα στον τελευταίο αγώνα του 4ου ομίλου, όπου με one man show του Λούκα Ντόντσιτς, η Σλοβενία επικράτησε εύκολα 106-96, με τον σούπερ σταρ των Λέικερς να κάνει όργια (37 πόντοι, 11 ριμπάουντ και 9 ασίστ)! Αυτή η μία ασίστ που έλειψε στον Ντόντσιτς για να κάνει ένα ιστορικό triple double, έλειψε και στον Γιάννη για να πετύχει και ο ίδιος κάτι που ελάχιστοι παίκτες το έχουν κάνει στην πολύχρονη διαδρομή του Ευρωπαϊσκει. Ο Greek Freak φόρεσε την μπέρτα του Σούπερμαν στον «τελικό» με την Ισπανία, μετρώντας μια αντίστοιχη επίδοση με 25 πόντους, 14 ριμπάουντ και 9 ασίστ. Δεν έχει παίκτη τέτοιου μεγέθους το Ισραήλ για να τον περιορί-

Οι ομάδες και τα «πρώτα βιολιά»

ΙΣΡΑΗΛ

Δίποντα	105/195	53,8%
Τρίποντα	41/131	31,3%
Βολές	84/112	75%
Ριμπάουντ	37,4	
Ασίστ	19,2	
Λάθην	12,8	

ΑΒΝΤΙΓΙΑ

Δίποντα	27/41	65,9%
Τρίποντα	12/37	32,4%
Βολές	39/78	50%
Ριμπάουντ	7,6	
Ασίστ	3	
Λάθην	3	

Γιάννης Αντετοκούνμπο
28,7 λεπτά
27,7 πόντους
(μ.ό. 3 ματς)

ΕΛΛΑΔΑ

Δίποντα	94/164	57,3%
Τρίποντα	57/125	45,6%
Βολές	73/107	68,2%
Ριμπάουντ	34,8	
Ασίστ	21,2	
Λάθην	12,4	

ΑΝΤΕΤΟΚΟΥΝΜΠΟ

Δίποντα	31/45	68,9%
Τρίποντα	1/1	100%
Βολές	32/46	69,6%
Ριμπάουντ	9,7	
Ασίστ	5	
Λάθην	2,7	

Ντένι Αβντίγια
32,7 λεπτά
24,4 πόντους
(μ.ό. 5 ματς)

Μισή ομάδα μόνος του!

Ο Γιάννης παράγει (με καλάθια και τελικές πάσες) κατά μέσον όρο σε κάθε ματς του Ευρωπαϊσκει 41,3 πόντους, που μεταφράζονται στο 47,8% των πόντων της Ελλάδας. Μόνο ο σπουδαίος Λούκα Ντόντσιτς τα καταφέρνει καλύτερα (52,4 και 55,8%).

Ο Αντετοκούνμπο και η παρέα του βλέπουν μακριά

Το Ισραήλ είναι το πρώτο εμπόδιο που καλείται να ξεπεράσει απόψε η εθνική Ελλάδας στον δρόμο της προς τα μετάλλια του Ευρωπαϊσκει 2025

σει και η παρουσία του σ' αυτό το παιχνίδι της φάσης των 16 του τουρνουά αναμένεται να είναι καταλυτική.

Οι αριθμοί, άλλωστε, το αποδεικνύουν. Ο Γιάννης παράγει (με καλάθια και τελικές πάσες) κατά μέσον όρο σε κάθε ματς του Ευρωπαϊσκει 41,3 πόντους, που μεταφράζονται στο 47,8% των συνολικών πόντων της Εθνικής Ελλάδας. Σκοράρει ή δημιουργεί σχεδόν τους μισούς πόντους που πετυχαίνει η ομάδα, επίδοση που τον κατατάσσει

2ο στη σχετική λίστα πίσω από τον Ντόντσιτς (52,4 και 55,8% οι αντίστοιχες επιδόσεις του) και μπροστά από τον Σενγκούν, τον παίκτη-αποκάλυψη της Τουρκίας, που έχει συμμετοχή στο 41,1% των συνολικών πόντων της, παράγοντας 37,8 πόντους ανά παιχνίδι.

Η διαχείρισή του από τον Βασίλη Σπανούλη κόστισε κάποιες αρρυθμίες σε όσα ματς απουσίασε στο διάστημα της προετοιμασίας και στοίχισε μια εκτός προγράμματος ήττα από τη Βοσνία

στον 3ο όμιλο, αλλά τον κράτησε σε υψηλούς ρυθμούς σε όσα παιχνίδια έπαιξε και του πρόσφερε πολύτιμες ανάσες για τη συνέχεια. Δεν επιβαρύνθηκε με εξοντωτικό χρόνο συμμετοχής, που θα μπορούσε να επιδεινώσει το μόνιμο πρόβλημα στο γόνατό του και δίνει τη σιγουριά ότι θα είναι μέχρι τέλους μάχιμος, ακόμη και στο ιδανικό σενάριο των τεσσάρων αγώνων που θα μας φέρουν κοντά ή πάνω στο βάθρο των μεταλλίων.

Τα στατιστικά του στη διορ-

γάνωση είναι μέχρι στιγμής εξαιρετικά και δείχνει ικανός να τα βελτιώσει ακόμη περισσότερο: 31/45 δίποντα (68,9%), 1/1 τρίποντο (100%), 32/46 βολές (69,6%), 9,7 ριμπάουντ, 5 ασίστ και μόλις 2,7 λάθην. Αυτό το τελευταίο στατιστικό δείχνει και τη μεγάλη ωριμότητά του, καθώς αντιδρά εξαιρετικά στην τεράστια πίεση που δέχεται από δύο και τρεις αντιπάλους κάθε φορά που έρχεται σε επαφή με την μπάλα, κοντά ή μακριά από το καλάθι.

Αν και η Εθνική Ελλάδας εμφανίζεται πολύ αποδυναμωμένη κάθε φορά που αγωνίζεται χωρίς τον Greek Freak, είναι σημαντικό πως όταν παίζει κοντά του βελτιώνουν την εικόνα τους σχεδόν όλοι οι συμπαίκτες του.

Οι «σωματοφύλακες»

Ένας παίκτης, όσο καλός κι αν είναι, δεν μπορεί να κουβαλήσει μόνος του πολύ μακριά μια ολόκληρη ομάδα σε διοργανώσεις τόσο υψηλού επιπέδου, με μεγάλο ανταγωνισμό και ποιότητα. Είναι μεν σημαντικό, χρειάζεται όμως και παραστάτες, τους οποίους βρίσκει σταθερά σε κάθε παιχνίδι στο πρόσωπο του Σλούκα, του Παπανικολάου, του Ντόρσεϊ ή του Μήτογλου, παιδιών που έχουν τεράστια πείρα και βρίσκονται ένα βήμα πιο μπροστά από τους υπόλοιπους συμπαίκτες τους.

Σε κάθε αγώνα, τουλάχιστον ένας απ' αυτούς κάνει εμφάνιση ανάλογη μ' αυτήν του Αντετοκούνμπο κι αυτό είναι στοιχείο πολύ ενθαρρυντικό για τη συνέχεια, τώρα που παιχνίδι με παιχνίδι θα πηγαίνει ακόμη ψηλότερα ο πάχους της δυσκολίας.

Πολύ σημαντικό για την κυριαρχία της «γαλανόλευκης» είναι ότι μοιάζει να βρήκε το φάρμακο στο κομμάτι του παιχνιδιού που τα τελευταία χρόνια την πλήγωνε πολύ. Κόντρα στα απογοητευτικά ποσοστά της από τα 6,75 μ. στη διάρκεια των φιλικών, με αποκορύφωμα τον αγώνα με το Μαυροβούνιο όπου είχε... 5/35 τρίποντα (14,3%), στα πέντε παιχνίδια της στο Ευρωπαϊσκει μετράει 57/125 τρίποντα και με 45,6% ήταν η 2η πιο εύστοχη ομάδα, πίσω μόνο από την Τουρκία που είχε 59/120 τρίποντα, με ποσοστό 49,2%!

Κρίσιμο σημείο θα είναι και η προσαρμογή των Ελλήνων διεθνών στις συνθήκες που βρήκαν στη Ρίγα της Λετονίας, έπειτα από 10 ημέρες παραμονής στην Κύπρο, όπου έπαιζαν... εντός έδρας.

Το Ισραήλ πήγε στη Ρίγα από την Πολωνία και θα χρειαστεί κι αυτό να προσαρμοστεί, έχοντας πάντα στα παιχνίδια του τη φορτισμένη αύρα που γεννά η εμπόλεμη κατάσταση της χώρας.

Μέχρι τώρα δεν έχει δημιουργηθεί ιδιαίτερο θέμα με την παρουσία του στη διοργάνωση, με εξαίρεση τις έντονες αποδοκιμασίες των Πολωνών φιλάθλων στο μεταξύ τους παιχνίδι, με αφορμή ένα προσβλητικό πανό που είχαν κρεμάσει νωρίτερα Ισραηλινοί σε ποδοσφαιρικό γήπεδο της χώρας.

Αντίπαλον δέος

Ο περιορισμός του Ντένι Αβντίγια είναι η πιο δύσκολη αποστολή για την εθνική ομάδα στο αποψινό κρίσιμο ματς για τη φάση των «16». Ο άσος των Ντιτρόιτ Πίστονς σκόραρε πάνω από 20 πόντους σε όλα τα ματς της πρώτης φάσης της διοργάνωσης.

Πνιγμός σ' ένα ποτήρι νερό!

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ

Ηταν μόλις η δεύτερη αγωνιστική του φετινού πρωταθλήματος και για κάποιες ομάδες ο πρώτος αγώνας πρωταθλήματος. Κι όμως ακούσε για να ανατρέψει αρχικές εκτιμήσεις, να διαφοροποιήσει δεδομένα, να αλλάξει απόψεις, να διώξει προπονητή! Τρεις μόλις μέρες νωρίτερα, τόσο η γενική εκτίμηση για τη φετινή Ομόνοια, όσο και η άποψη των άμεσα ενδιαφερόμενων φιλάθλων της, είχε πρόσημο κάτι περισσότερο από θετικό. Τρία βράδια μετά την πολύ καλή εμφάνιση, κόντρα σε μια αυστριακή ομάδα, την αγωνιστική κυριαρχία ακόμη και με αριθμητικό μειονέκτημα, η Ομόνοια πλήρωσε την... ανούσια υπερροχή και τα λάθη της στην άμυνα και... σκόνταψε, όπως συνήθως κάνει τα τελευταία χρόνια, στο

Δασάκι. Τρία βράδια μετά τον ενθουσιασμό για την εμφάνιση και την πρόκριση σε League Phase, η Ομόνοια, πρώτα και κύρια από δικούς της φιλάθλους, ξανάγινε ομάδα χωρίς... βάθος, με λανθασμένο προγραμματισμό και με κάποιους ποδοσφαιριστές οι οποίοι δεν αξίζουν θέση στην αρχική εντεκάδα, ίσως ούτε και στο ρόστερ! Και από το... in Berg we trust, φθάσαμε στον... εμμονικό Νορβηγό λόγω εκτεταμένου ροτέιςιον!

Κανείς δεν διαφωνεί πως το ξεκίνημα του Απόλλωνα μόνο καταστροφικό μπορεί να χαρακτηριστεί. Πριν αρχίσει, ωστόσο, ο αγώνας της πρώτης αγωνιστικής, ακόμη και οι πιο συγκερατμένοι φίλοι της ομάδας, εκτιμούσαν μια πολύ πιο καλή σεζόν, μια πολύ πιο ποιοτική σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια ομάδα. Ήρθαν δυο ήττες, υπό διαφορε-

Από το... in Berg we trust, φθάσαμε στον... εμμονικό Νορβηγό λόγω εκτεταμένου ροτέιςιον!

τικές συνθήκες στα δύο πρώτα παιχνίδια και οι μεταγραφές που σκόρπισαν το καλοκαίρι ενθουσιασμό, αξιολογούνται πλέον με χαμηλό βαθμό, ο δε Σωφρόνης Αυγουστή μπήκε στο... τρυπάκι των επόμενων παρελάσεων και

μεγάλων γιορτών... Είναι ο ίδιος προπονητής, την επιστροφή του οποίου πέρυσι επικρότησε η συντριπτική πλειοψηφία των φίλων του Απόλλωνα, ο ίδιος προπονητής για τον οποίο οι περισσότεροι υποστήριζαν, πως αν ερχόταν

νωρίτερα, ίσως η περυσινή σεζόν να μην πήγαμε χαμένοι...

Καλοκαίρι με (δικαιολογημένα) όνειρα και φιλοδοξίες για την ΑΕΛ. Ξεκίνημα πρωταθλήματος με νίκη και ενθουσιασμός με μόλις αισιοδοξία για μια πορεία δικρίσις στο φετινό πρωτάθλημα. Μια ήττα από την ΑΕΚ στη Λάρνακα, γενικότερα μια εμφάνιση που δεν δικαίωσε τις προσδοκίες, απέναντι, ωστόσο, σε μια ομάδα πολύ πιο έτοιμη αγωνιστικά και σαφώς πολύ πιο... μπροστά από τη λεμεσιανή ομάδα τα τελευταία (αρκετά) χρόνια. Πολύ πριν διανύσει την απόσταση Λάρνακα - Λεμεσός προκειμένου να επιστρέψει η αποστολή, τα μηνύματα και οι αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα έκαναν λόγο για σημαντικές αδυναμίες, για την ανάγκη περαιτέρω μεταγραφικής ενίσχυσης, ενώ ο Πάολο Τραμετσάνι και λάθος πα-

ρέταξε την ομάδα του και λάθος δηλώσεις έκανε...

Σαφώς και η εικόνα των δύο πρώτων αγωνιστικών δεν ήταν η καλύτερη για την Ανόρθωση, η δε βαθμολογική συγκομιδή απογοητευτική. Μόλις στη δεύτερη αγωνιστική όμως, μια ομάδα με σχεδόν δύο εντεκάδες νέων ποδοσφαιριστών, με τα δεδομένα και τις συνθήκες κάτω από τα οποία «χτίστηκε» σε χρόνο ρεκόρ το καλοκαίρι, σαφώς και θέλει χρόνο, κυρίως καλύτερη αξιολόγηση ως προς το τι φταίει περισσότερο. Λίγες μόνο ώρες μετά την ολοκλήρωση του δεύτερου αγώνα πρωταθλήματος, η διοίκηση ήταν ήδη στο ψάξιμο για προπονητή...

Ήταν μόλις η δεύτερη αγωνιστική του φετινού πρωταθλήματος, για παρακάτω και με πιο μεγάλο και αξιόπιστο το δείγμα, βλέπουμε...

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. -1,41%							
		-0,35%	0,82%	0,58%	-1,12%	-0,00%	-1,93%	-0,10%

ΔΡ Γ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ

Νέα πρωτοβουλία της Κεφαλαιαγοράς για απάτες

Οι **διαδικτυακές** επενδυτικές απάτες αυξάνονται στην Ευρώπη και αποτελούν σοβαρή απειλή για επενδυτές. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου, όπως αναφέρει ο πρόεδρος της, Γιώργος Θεοχαρίδης, δημιούργησε κουίζ ενημέρωσης, που βοηθά το κοινό να αξιολογήσει τις γνώσεις του και να μάθει να αναγνωρίζει κινδύνους. Η δράση συνδέεται με την Παγκόσμια Εβδομάδα Επενδυτή 2025, η οποία εστιάζει στις διαδικτυακές απάτες. **Σελ. 5**

ΕΛΛΑΔΑ

Ελλειμμα 180.000 κατοικιών

Η **Τράπεζα** Πειραιώς εκτιμά ότι το έλλειμμα κατοικιών στην Ελλάδα ανέρχεται σε 180.000, μειωμένο από τις 212.000 της προηγούμενης εκτίμησης. Τα διαθέσιμα προς πώληση και ενοικίαση ακίνητα έχουν υποχωρήσει σε 466.000 από 543.000 το 2011. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,93%	0,02%
Γερμανία	2,72%	0,03%
Γαλλία	3,45%	-0,06%
Ιταλία	3,54%	-0,04%
Ισπανία	3,30%	0,01%
Ιρλανδία	2,89%	-0,07%
Ελλάδα	3,39%	0,02%
Ην. Βασίλειο	4,61%	0,00%

Βαθμολογία από Οίκους Αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	A (Low)	Σταθερή
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

Χάνει η ταβέρνα, κερδίζει το σούπερ μάρκετ

Δεν σώζει την παρτίδα ο Αύγουστος – Εγκρατείς οι τουρίστες σε εστίαση και διασκέδαση

Κατανάλωση με εγκράτεια σε φαγητό και ποτό καταγράφηκε κατά τις φετινές καλοκαιρινές διακοπές στην Κύπρο, τόσο από τους τουρίστες όσο και από τους Κύπριους. Η φετινή καλοκαιρινή περίοδος κατέδειξε τη νέα τάση

για στροφή προς το φαγητό στο σπίτι αντί για την ταβέρνα και τους χώρους εστίασης, σφραγίζοντας τις απώλειες για τους επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στους τομείς της εστίασης και της διασκέδασης.

Η αύξηση των Airbnb, τα all inclusive πακέτα και οι ανατιμήσεις στα καταναλωτικά αγαθά και τις υπηρεσίες οδήγησαν σε μειωμένο τζίρο για τις επιχειρήσεις εστίασης. Παρά την καλή απόδοση του Αυγούστου, οι υπόλοιποι κα-

λοκαιρινοί μήνες ήταν ιδιαίτερα απογοητευτικοί, με κάμψη της τάξης του 30% σε πολλές περιοχές σε σχέση με το 2024. Ο κλάδος εκφράζει έντονες ανησυχίες αναφορικά και με το νέο νομοσχέδιο που ενέκρινε το Υπουργικό για τους

χώρους εστίασης και διασκέδασης, τονίζοντας ότι θα είναι καταστροφικό. Οι επαγγελματίες φορείς του κλάδου ζητούν άμεσο σχέδιο δράσης προκειμένου να αντιστραφεί η κατάσταση. **Σελ. 4**

Πόλος έλξης η Ιταλία για τους πλούσιους του πλανήτη

Ένα νέο κύμα εκατομμυριούχων και δισεκατομμυριούχων μετακομίζει στη γειτονική χώρα, επιδιώκοντας να επωφεληθεί από το φιλικό προς τους επενδυτές περιβάλλον, την ακμάζουσα αγορά ακινήτων, αλλά και το χαμηλό φορολογικό καθεστώς. Ο Βρετανός οδηγός της Formula 1 Λιούις Χάμιλτον, ο νοτιοαφρικανικής καταγωγής αντιπρόεδρος της Goldman Sachs Ρίτσαρντ Νοντ, ο Αιγύπτιος επιχειρηματίας Νασάφ Σαουίρις, αλλά και ηχηρά ονόματα του Χόλιγουντ, όπως ο Τζορτζ Κλούνεϊ και η σύζυγός του Αμάλ Αλαμουντίν, έχουν επιλέξει ως νέα «πατρίδα» τους την Ιταλία. Υπολογίζεται ότι 142.000 εκατομμυριούχοι παγκοσμίως θα μετεγκατασταθούν το 2025, ενώ περίπου 3.600 από αυτούς θα επιλέξουν την Ιταλία. **Σελ. 9**

ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Στο επενδυτικό «ραντάρ» διεθνών κεφαλαίων

Οι **κυπριακές** τράπεζες προσελκύουν διεθνείς επενδυτές μετά τις μεταρρυθμίσεις από το 2013. Η πώληση 22,4 εκατ. μετοχών της EBRD, που κατείχε στην Τράπεζα Κύπρου, έναντι 7,20 ευρώ σε long only ταμεία επιβεβαιώνει το ισχυρό επενδυτικό ενδιαφέρον. **Σελ. 4**

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Η μεγαλύτερη αναταραχή από τον Β΄ Παγκόσμιο

Το μερίδιο του παγκόσμιου εμπορίου που διεξάγεται βάσει κανόνων του WTO υποχώρησε στο 72% από 80%, κυρίως λόγω των δασμών Τραμπ. Η γ.δ. Νγκόζι Οκόντζο-Ιουεάλα προειδοποίησε για τη μεγαλύτερη αναταραχή στο διεθνές εμπορικό σύστημα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της ΚΑΤΡΙΝΑ ΧΑΜΛΙΝ / BREAKINGVIEWS/REUTERS

Προς κατάρρευση κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες

Η **αυτοκινητοβιομηχανία** της Κίνας φαίνεται σαν μια ασταμάτητη δύναμη στους ξένους. Τοπικοί πρωταθλητές όπως η BYD και η Geely έχουν εκτοπίσει τις διεθνείς μάρκες. Διαθέτουν την πιο προηγμένη τεχνολογία μπαταριών. Και η Λαϊκή Δημοκρατία είναι πλέον ο μεγαλύτερος εξαγωγέας οχημάτων, ωθώντας τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. να της επιβάλουν δασμούς.

Παρά τα πλεονεκτήματα αυτά, δεκάδες αυτοκινητοβιομηχανίες τους οδεύουν προς κατάρρευση. Το πρόβλημα είναι ένας άγριος πόλεμος τιμών που διαρκεί εδώ και δύο χρόνια. Η αντιπαλότητα έχει εξελιχθεί σε αυτό που οι υπεύθυνοι χαραξής πολιτικής αποκαλούν «nejuan», το οποίο μεταφράζεται κυριολεκτικά ως «οπισθοχώρηση», μια λέξη-κλειδί για έναν ξέφρενο, αυτοκαταστρο-

φικό αγώνα. Η μέση τιμή ενός καινούργιου αυτοκινήτου είναι πιθανό να μειωθεί σε περίπου 24.000 δολάρια φέτος για έξι αυτοκινητοβιομηχανίες, συμπεριλαμβανομένων των Great Wall Motor και BYD. Αυτό είναι 21% χαμηλότερο από το 2021, σύμφωνα με εκτιμήσεις, ενώ οι αυτοκινητοβιομηχανίες ανταγωνίζονται άγρια η μία την άλλη προσφέροντας έξτρα προιόντα, δωρεάν ασφάλιση και φθηνά δάνεια. Αυτό συντρίβει τον κλάδο, ειδικά τις αυτοκινητοβιομηχανίες, κάποιες από τις οποίες, όπως η Mitsubishi Motors, έχουν ήδη αποχωρήσει. Πέρσι, για πρώτη φορά, περισσότεροι κατασκευαστές ηλεκτρικών οχημάτων έφυγαν από την αγορά από όσους εισήλθαν.

Οι μεγάλοι παίκτες αρχίζουν να αισθάνονται την πί-

εση. Αφού αύξησε τόσο το μερίδιο αγοράς όσο και τα περιθώρια κέρδους, η BYD ανακοίνωσε την περασμένη εβδομάδα πτώση σχεδόν 30% στα τριμηνιαία καθαρά κέρδη. Ο μεγαλύτερος κατασκευαστής ηλεκτρικών οχημάτων στον κόσμο ακολούθησε τη Δευτέρα με τη δεύτερη συνεχόμενη πτώση της μηνιαίας παραγωγής, για πρώτη φορά από το 2020. Ο κατασκευαστής των 136 δισ. δολ. προσπάθησε να ενισχύσει τις πωλήσεις με μεγάλες εκπτώσεις, ενώ παράλληλα επένδυσε περισσότερα στην έρευνα και την κατασκευή νέων εργοστασίων στο εξωτερικό. Παρόμοια ήταν η ιστορία για την Great Wall Motor.

Το Πεκίνο επιμένει ότι θέλει να τερματίσει αυτό το ακραίο επίπεδο ανταγωνισμού, με τον πρόεδρο Σι Τζινπίνγκ να

αντιτίθεται στις άτακτες μειώσεις τιμών. Λίγο αργότερα, τον Ιούλιο, το υπουργείο Βιομηχανίας είπε στις αυτοκινητοβιομηχανίες να επιδιώξουν «ορθολογικό ανταγωνισμό». Οι Αρχές τροποποιούν επίσης τους κανόνες και τις οδηγίες. Τα μέτρα αυτά είχαν μικρή επιτυχία. Ακόμα χειρότερα, κανένα από αυτά δεν αντιμετώπιζει την αιτία των δεινών του κλάδου: την πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα. Οι πωλήσεις επιβατικών οχημάτων έφτασαν στα 27,6 εκατ. πέρσι, αλλά η παραγωγική ικανότητα έφτασε στις 55,6 εκατ. μονάδες, περισσότερο από 50% υψηλότερη από ό,τι πριν από μια δεκαετία.

Η ύπαρξη διπλάσιου αριθμού εργοστασίων και άλλων σταθερών εξόδων από ό,τι απαιτείται μπορεί να προκαλέσει νέα δει-

νά. Παραδόξως, πυροδοτεί επίσης έναν φαύλο κύκλο όπου οι αυτοκινητοβιομηχανίες προσφέρουν ολοένα και περισσότερα κίνητρα με την ως επί το πλείστον μάταιη ελπίδα να αυξήσουν βιώσιμα το μερίδιο αγοράς, επιδεινώνοντας τις απώλειές τους. Ένα άλλο ζήτημα είναι οι θέσεις εργασίας: ο τομέας απασχολεί περίπου 5 εκατ. άτομα, σύμφωνα με τον οικονομολόγο της Commerzbank, Τόμι Γου.

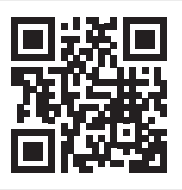
Μαζί με άλλους τομείς της μεταποίησης, οι αυτοκινητοβιομηχανίες έχουν ήδη μειώσει τις βάρδιες, τους μισθούς των εργαζομένων και τις θέσεις πλήρους απασχόλησης. Αν δεν συμβεί μία ξαφνική, τεράστια αύξηση της ζήτησης, τμήματα της αυτοκινητοβιομηχανίας της Κίνας βρίσκονται σε τροχιά οικονομικής καταστροφής.

pwc

We accelerate what's possible

so you can

turn vision into value

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Συμφωνεί και ο Πρόεδρος για το καλώδιο

Μετά το τερματικό φυσικού αερίου στο Βασιλικό, αυτή τη φορά η έρευνα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας αφορά στο υποθαλάσσιο καλώδιο διασύνδεσης μεταξύ Κύπρου και Κρήτης. Σύμφωνα με καταγγελίες που έχουν καταχωρηθεί, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ανοίγει υπόθεση διερεύνησης για ποινικά αδικήματα που σχετίζονται με το έργο. Και ενώ συμβαίνουν όλα αυτά, το έργο βρίσκεται σε κρίσιμο σταυροδρόμι, αφού από τη μια η Ελλάδα εμφανίζεται αποφασισμένη να προχωρήσει ενώ η Κύπρος διατηρεί επιφυλάξεις. Και ενώ ο ανάδοχος του έργου ΑΔΜΗΕ (ελληνική πλευρά) επιθυμεί την πληρωμή 25 εκατ. ευρώ για κάλυψη των εξόδων, η κυπριακή πλευρά δεν σκοπεύει να πληρώσει αν δεν αναλάβει τις ευθύνες του για διασφάλιση της βιωσιμότητας του έργου, όπως δήλωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Προκύπτει συνεπώς ότι και ο Πρόεδρος συμφωνεί με τον υπουργό Οικονομικών που σε συνέντευξή του στην Καθημερινή ανέφερε ότι το έργο στην παρούσα του κατάσταση είναι μη βιώσιμο.

Σύγκρουση μέχρι τέλους

Η σύγκρουση μεταξύ εργοδοτών και συνδικαλιστών για την ΑΤΑ προβλέπεται σκληρή, ενώ η κυβέρνηση καλείται να δώσει λύσεις σε ένα πρόβλημα που φαντάζει αζεπέραστο. Και λέμε αζεπέραστο, γιατί οι δύο πλευρές δεν συμφωνούν ούτε καν στους ορισμούς. Για τους εργοδότες είναι μια αύξηση που πρέπει να οροθετηθεί, ενώ για τους συνδικαλιστές είναι η προστασία των μισθών από την ακρίβεια και άρα θα πρέπει να αναθεωρείται αυτόματα. Συνεπώς για κάθε πλευρά η ΑΤΑ σημαίνει κάτι διαφορετικό. Προς το παρόν οι συνδικαλιστές έχουν προαναγγείλει τριήμερη παναπεργία, για την οποία δέχονται σκληρή κριτική αφού εκλαμβάνεται ως παραβίαση των κανόνων του διαλόγου μιας και ο υπουργός δεν κήρυξε αδιέξοδο. Από την άλλη, οι συνδικαλιστές κατηγορούν τον υπουργό ότι «κλείνει» το μάτι στους εργοδότες και στις απαράδεκτες θέσεις τους.

Η μονοδιάστατη λογιστική αποτύπωση των ζητημάτων που αφορούν στην υγεία θέτει σε κίνδυνο την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και απειλεί να αυξήσει το κόστος μακροχρόνια.

Σε αναζήτηση προσιτής κατοικίας

Η κυβέρνηση επιδιώκει να λύσει το στεγαστικό πρόβλημα μέσω του ΚΟΑΓ του οποίου ηγείται εκλεγμένο μέλος του πολιτικού γραφείου του κόμματος της αντιπολίτευσης. Ο ΚΟΑΓ λοιπόν έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για αύξηση του αποθέματος οικιστικών μονάδων. Με το έργο «Προσιτή Στέγη» ο ΚΟΑΓ εκτιμάται πως θα παραδώσει σταδιακά 385 μονάδες και προς τούτο έχει δημιουργήσει ταμείο στο οποίο θα κατατίθεται η κρατική συνεισφορά και άλλα έσοδα που θα προκύ-

ψουν από πολεοδομικά κίνητρα και σχέδια αμνηστίας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί η προχθεσινή ανακοίνωση για επιπλέον κυβερνητική κορηγία ύψους 12 εκατ. ευρώ για ανέγερση 54 διαμερισμάτων στον Στρόβολο. Με βάση αυτά και μόνο τα στοιχεία υποψη, το κόστος ανέγερσής ενός διαμερίσματος δύο υπνοδωματίων ξεπερνά τις 220.000 ευρώ. Και τίθεται το ερώτημα, μήπως τελικά μας τελειώσει η προσιτή κατοικία και είναι καιρός να το αποδεχθούμε;

Η διαχείριση του περιουσιακού

Ειδικό ταμείο για απώλεια χρήσης των περιουσιών στα Κατεχόμενα εξετάζει η κυβέρνηση. Αυτήν τη στιγμή στα κατεχόμενα λειτουργεί επιτροπή αποζημιώσεων που προέκυψε το 2005 μετά την υπόθεση Ξενίδη-Αρέστη στο ΕΑΔΑ. Σύμφωνα με τα στοιχεία, η επιτροπή στα Κατεχόμενα έχει χειριστεί περίπου 2.200 υποθέσεις πληρώνοντας αποζημιώσεις ύψους 540 εκ. στερλινών, ενώ εκκρεμούν άλλες 6.000 αιτήσεις. Το ειδικό ταμείο της κυβέρνησης

Η ΛΕΞΗ

ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αποπληθωρισμός και αντιπληθωρισμός

Αποπληθωρισμός καλείται η συνεχής και αισθητή μείωση του γενικού επιπέδου τιμών σε μια οικονομία, η οποία συνεπάγεται την αισθητή και συστηματική αύξηση της αγοραστικής αξίας / αγοραστικής δύναμης του χρήματος. Η διαφορά του από τον αντιπληθωρισμό έγκειται στο ότι στον αντιπληθωρισμό έχουμε μεν μείωση του πληθωρισμού, αλλά χωρίς να συνεπάγεται αρνητικό πρόσημο, όπως ισχύει στον αποπληθωρισμό. Δηλαδή, στον αντιπληθωρισμό παρουσιάζεται (σταδιακή) επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών

εφόσον πραγματοποιηθεί αναμένεται να προκαλέσει μεγάλο ενδιαφέρον, αφού είναι η πρώτη φορά που μια κυβέρνηση επιδιώκει να χειριστεί την πιο δύσκολη πτυχή του κυπριακού προβλήματος που είναι το περιοριστικό.

Ο λαϊκισμός είναι ακριβός

Τα στοιχεία αποκαλύπτουν πως μια στις τέσσερις ανεξάρτητες χώρες κυβερνάται από λαϊκιστές, με την τάση να είναι ανοδική. Μελέτη διαπιστώνει πως εφόσον μια χώρα κυβερνηθεί για 15 χρόνια από λαϊκιστή ηγέτη θα χάσει 10% του ΑΕΠ της. Η μελέτη επικεντρώθηκε τόσο σε δεξιούς όσο και σε αριστερούς ηγέτες στην Ευρώπη και τη νότια Αμερική. Σύμφωνα με τα ευρήματα, οι απώλειες στην οικονομία προκύπτουν λόγω εμπορικού προστατευτισμού, μη βιώσιμου δημοσιονομικού χρέους και διάβρωσης της δικαστικής εξουσίας, ό,τι ακριβώς δηλαδή κάνει ο πρόεδρος Τραμπ σε αυτήν τη δεύτερη θητεία του.

Συνταγή για γερή καρδιά με πολλαπλά οφέλη

Της **NINA ΑΓΚΡΑΥΑΛΑ**

Οι γιατροί εδώ και χρόνια προτείνουν μια σειρά πρακτικών που προστατεύουν από τις καρδιακές παθήσεις – την κύρια αιτία θανάτου ενήλικων στην Αμερική. Μια νέα ανασκόπηση δείχνει ότι η τήρηση αυτών των οδηγιών για την υγεία της καρδιάς μπορεί να ωφελήσει τον οργανισμό με ακόμη πιο απρόσμενους τρόπους: μειώνει τον κίνδυνο εμφάνισης καρκίνου και άνοιας, βελτιώνει την κινητικότητα και αυξάνει τις πιθανότητες για υγιή εγκυμοσύνη. Οι ερευνητές ανέλυσαν μια δεκαετία μελετών γύρω από το «Life's Simple 7» (7 απλές αρχές ζωής), ένα σύνολο οδηγιών που θεσπίστηκε το 2010 από την Αμερικανική Καρδιολογική Εταιρεία για να μειώσει τον κίνδυνο εμφάνισης καρδιακών παθήσεων και θανάτου από αυτές.

Οι οδηγίες περιλαμβάνουν υγιεινή διατροφή για την καρδιά, τακτική άσκηση, αποχή από το κάπνισμα και διατήρηση του σωματικού βάρους, του σακχάρου, της χοληστερόλης και της αρτηριακής πίεσης σε φυσιολογικά επίπεδα (το 2022 προστέθηκε και ο καλός ύπνος, μετατρέποντας τη λίστα σε «Life's Essential 8»). Η νέα ανασκόπηση ανέδειξε όχι μόνο τον τρόπο με τον οποίο τα μέτρα αυτά προλαμβάνουν τις καρδιαγγειακές παθήσεις, αλλά και το πώς τα οφέλη τους επεκτείνονται σε ολόκληρο τον οργανισμό, λέει η Λιλιάνα Αγκουάιο, επίκουρη καθηγήτρια νοσηλευτικής στο Πανεπιστήμιο Εμπορί και κύρια συγγραφέας της μελέτης. Η τήρηση αυτών των οδηγιών μπορεί να αποτρέψει μια σειρά χρόνιων παθήσεων και να συμβάλει στη διατήρηση της κινητικότητας, της όρασης, της ακοής και άλλων βασικών λειτουργιών.

Τα οφέλη ξεκινούν ήδη σε κυτταρικό επίπεδο, μειώνοντας τη φλεγμονή και πιθανότατα επηρεάζοντας και άλλες διεργασίες της γήρανης, εξηγεί ο Αντονι Μολίνα, καθηγητής ιατρικής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Σαν Ντιέγκο, ειδικός στην επιστήμη της γήρανης.

Οι καρδιακές παθήσεις – όπως και πολλές άλλες χρόνιες ασθένειες – είναι κυρίως παθήσεις που συνδέονται με την ηλικία, αλλά ο κίνδυνος αρχίζει να συσσωρεύεται νωρίτερα στη ζωή. «Από την κορυφή του κεφαλιού έως την άκρη των ποδιών, σχεδόν τα πάντα βελτιώνονται όταν κάποιος βελτιστοποιεί την καρδιαγγειακή του υγεία», τονίζει ο δρ Ντόναλντ Λόιντ-Τζόουνς, καθηγητής καρδιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, ο οποίος ηγήθηκε της ανάπτυξης του αρχικού πλαισίου και συμμετείχε και στη νέα ανασκόπηση.

Ασπίδα του εγκεφάλου

Η ανασκόπηση έδειξε ότι η καλή καρδιαγγειακή υγεία –ιδιαίτερα στη νεαρή ενήλικη ζωή και στη μέση ηλικία– συνδέεται με καλύτερη γνωστική λειτουργία αργότερα, όπως ταχύτερη νοητική επεξεργασία και μεγαλύτερη λεκτική ευχέρεια. Διαπιστώθηκε επίσης συσχέτιση με χαμηλότερο κίνδυνο εμφάνισης άνοιας και κατάθλιψης.

Ενας βασικός λόγος, σύμφωνα με τους ειδικούς, φαίνεται να σχετίζεται με το αγγειακό σύστημα, το δίκτυο αιμοφόρων και λεμφικών αγγείων που μεταφέρει οξυγόνο, θρεπτικά συστατικά και αμυντικούς παράγοντες σε όλο το σώμα. Η τήρηση των οδηγιών «Life's Simple 7» βοηθά ώστε οι αρτηρίες να παραμένουν δυνατές, ελαστικές και ανοικτές – και να μην γίνονται παχιές, άκα-

LUCY JONES / THE NEW YORK TIMES

μπτες ή να φράζουν, όπως συμβαίνει στις καρδιοπάθειες.

Η βλάβη στα αιμοφόρα αγγεία του εγκεφάλου –που μπορεί να προκληθεί, για παράδειγμα, από το κάπνισμα, το υψηλό σάκχαρο στο αίμα ή τη συσσώρευση πλάκας– αυξάνει τον κίνδυνο εγκεφαλικού επεισοδίου και ορισμένων μορφών άνοιας, επισημαίνει η δρ Άλισον Μουρ, επικεφαλής του τμήματος γυναιατρικής, γεροντολογίας και παρηγορητικής φροντίδας στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Σαν Ντιέγκο.

Με τον ίδιο τρόπο, εξηγεί η Μουρ, η βλάβη στα αιμοφόρα

αγγεία του εγκεφάλου αλλά και του περιφερικού αγγειακού συστήματος –που περιλαμβάνει τα αγγεία στα χέρια και στα πόδια– μπορεί να επηρεάσει την ταχύτητα του βαδίσματος, τη δύναμη της λαβής και την ικανότητα να σηκώσετε από μια καρέκλα.

Διατήρηση κινητικότητας

Η τήρηση των οδηγιών για την υγεία της καρδιάς συμβάλλει στη διατήρηση της κινητικότητας με περισσότερους τρόπους.

Η μυϊκή μάζα, η δύναμη και η λειτουργικότητα μειώνονται φυσιολογικά με την ηλικία, σημειώνει η Σαμίρα Ταλεγκάουκαρ,

καθηγήτρια επιστημών άσκησης και διατροφής στο Πανεπιστήμιο Τζορτζ Ουάσινγκτον. Η τακτική άσκηση μπορεί να βοηθήσει στη διατήρηση της δύναμης και της μυϊκής μάζας.

Παράλληλα, η έρευνα της Ταλεγκάουκαρ έδειξε ότι χορτοφαγικές δίαιτες που συνιστώνται για την καρδιαγγειακή υγεία, όπως η μεσογειακή και η DASH, μπορούν να προστατεύσουν από τη σωματική φθορά που σχετίζεται με την ηλικία – όπως η επιβράδυνση του βηματισμού, η αδυναμία και η μείωση της δύναμης της λαβής. Αυτό πιθανότατα οφείλεται, εν μέρει, στο ότι τα θρεπτικά συστατικά αυτών των διατροφών βοηθούν στην καταπολέμηση της φλεγμονής και άλλων μορφών κυτταρικής βλάβης.

Καλή όραση και ακοή

Οι παράγοντες που κρατούν υγιείς τις αρτηρίες της καρδιάς είναι οι ίδιοι που προστατεύουν και τα μικροσκοπικά τριχοειδή αγγεία σε όλο το σώμα, εξηγεί η δρ Σούζαν Σπρατ, καθηγήτρια ιατρικής στο Πανεπιστήμιο Ντιουκ.

Τα τριχοειδή αυτά μεταφέρουν βασικά θρεπτικά συστατικά και οξυγόνο, και χωρίς την επαρκή παροχή τους τα κύτταρα μπορεί να καταποντηθούν ή να πεθάνουν, γεγονός που τελικά υπονομεύει τη λειτουργία των οργάνων.

Για παράδειγμα, υψηλά επίπεδα γλυκόζης, χοληστερόλης και φλεγμονής μπορούν να προκαλέσουν απόφραξη των τριχοειδών στο αυτί, οδηγώντας σε βλάβη ή θάνατο νευρικών κυττάρων και αυξημένο κίνδυνο απώλειας ακοής. Αντίστοιχα, η ανεπαρκής παροχή οξυγόνου στον αμφιβλυστροειδή μπορεί να προκαλέσει αιμορραγίες και απώλεια όρασης.

Λιγότερες επιπλοκές στην εγκυμοσύνη

Η καλή καρδιαγγειακή υγεία μειώνει τον κίνδυνο επιπλοκών κατά την εγκυμοσύνη, όπως προεκλαμψία, διαβήτης κύησης και πρόωρος τοκετός. Πολλές από αυτές τις επιπλοκές σχετίζονται με την υγεία του πλακούντα, ενός οργάνου πλούσιου σε αιμοφόρα αγγεία που τροφοδοτεί το αναπτυσσόμενο έμβρυο. «Αν το αγγειακό σας σύστημα δεν είναι υγιές, δεν μπορείτε να δημιουργήσετε έναν υγιή πλακούντα», εξηγεί η Σπράτ. Επιπλέον, η εγκυμοσύνη αποτελεί σημαντική επιβάρυνση για την καρδιά, τονίζει η δρ Τζένιφερ Χέιθ, καρδιολόγος στο New York Presbyterian/Columbia University Irving Medical Center. Κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης η καρδιακή παροχή –δηλαδή η ποσότητα αίματος που αντλεί η καρδιά ανά λεπτό– καθώς και ο συνολικός όγκος αίματος αυξάνονται αισθητά. Οι γυναίκες που ξεκινούν την εγκυμοσύνη με κακή καρδιαγγειακή υγεία μπορεί να δυσκολευθούν να ανταποκριθούν σε αυτές τις αλλαγές, προειδοποιεί η Χέιθ. Οι γυναίκες που παρουσιάζουν επιπλοκές κατά την εγκυμοσύνη διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης καρδιακής νόσου αργότερα στη ζωή τους, τονίζει η Χέιθ, ενώ μπορεί επίσης να κληροδοτήσουν στα παιδιά τους αυξημένο κίνδυνο προβλημάτων υγείας. Ερευνες έχουν δείξει, για παράδειγμα, ότι η κακή καρδιαγγειακή υγεία στις εγκύους συνδέεται στενά με κακή καρδιαγγειακή υγεία στα παιδιά τους ήδη από την πρώιμη εφηβεία. Αντίθετα, η καλή καρδιαγγειακή υγεία σε νεαρή ηλικία μειώνει σημαντικά την πιθανότητα εμφάνισης καρδιακών παθήσεων στην ενήλικη ζωή. «Μπορούμε να ξεκινήσουμε να βελτιώνουμε την υγεία μας από τη στιγμή της σύλληψης έως και τα γεράματα», λέει Λιλιάνα Αγκουάιο, επίκουρη καθηγήτρια Νοσηλευτικής στο Πανεπιστήμιο Εμπορί. «Ποτέ δεν είναι πολύ λίγο αυτό που θα κάνουμε – ούτε είναι πολύ αργά».

54 ΠΡΩΤΟΤΥΠΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

για να ανακαλύψετε εκ νέου
τις θεραπευτικές ιδιότητες των βοτάνων.

Ουσιαστικές Ιδέες και Πρακτικές
λύσεις για επανασύνδεση
με τη φύση, με έναν ιδανικό
συνδυασμό απόλαυσης και υγείας.

ΚΥΡΙΑΚΗ
14/9

Όταν οι τουρίστες μαγειρεύουν σπίτι

Στροφή προς το σούπερ μάρκετ αντί για την ταβέρνα - Σε τροχιά πίεσης η εστίαση και η διασκέδαση

Της **ΑΔΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Περιορίστηκαν φέτος οι καλοκαιρινές έξοδοι για φαγητό και διασκέδαση στην Κύπρο επιβεβαιώνοντας τη νέα τάση για στροφή προς το φαγητό στο σπίτι και παράλληλα επιφέροντας απώλειες για τους τομείς της εστίασης και της διασκέδασης.

Η στροφή προς το φαγητό στο σπίτι, το delivery και τα all inclusive πακέτα έχουν περιορίσει δραστικά τις εξόδους για φαγητό. Ο εγχώριος τουρισμός εξακολουθεί να «σώζει την παρτίδα», ωστόσο οι επαγγελματικοί φορείς προειδοποιούν ότι χωρίς στοχευμένα μέτρα στήριξης και αναδιάρθρωση του πλαισίου λειτουργίας, ο τομέας θα συνεχίσει να υποφέρει.

Η φετινή τουριστική περίοδος, παρά τους αριθμούς ρεκόρ σε αφίξεις και έσοδα που σημείωσε, ανέδειξε ταυτόχρονα μια νέα τάση για τον τομέα της εστίασης και της διασκέδασης σύμφωνα με την οποία ολοένα και περισσότεροι τουρίστες αλλά και ντόπιοι επιλέγουν να καταναλώνουν φαγητό εντός των τουριστικών τους καταλυμάτων, περιορίζοντας τις εξόδους για φαγητό. Η αύξηση των Airbnb, τα all inclusive πακέτα και οι ανατιμήσεις στα κατανάλωτικά αγαθά και τις υπηρεσίες οδήγησαν σε μειωμένο τζίρο για τις επιχειρήσεις εστίασης. Παρά την καλή απόδοση του Αυγούστου, ο κλάδος εκφράζει έντονες ανησυχίες για τον χειμώνα, ενώ επαγγελματικοί φορείς ζητούν στήριξη και μέτρα για την αντιστροφή της κατάστασης.

Ενας καλός μήνας

Έντονη ανησυχία επικρατεί στον κλάδο της εστίασης και διασκέδασης, καθώς τα φετινά οικονομικά αποτελέσματα χαρακτηρίζονται από σημαντικές απώλειες, αυξημένα λειτουργι-

κά κόστη και γενικευμένη μείωση της κατανάλωσης. Παρά τον καλό Αύγουστο, όπως τον χαρακτηρίζουν οι επαγγελματίες του χώρου, οι υπόλοιποι καλοκαιρινοί μήνες ήταν ιδιαίτερα απογοητευτικοί, με κάμψη της τάξης του 30% σε πολλές περιοχές.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την Πάφο, αύξηση της τάξης του 10% κατέγραψε ο φετινός Αύγουστος σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα πέρσι. Ωστόσο, σύμφωνα με τον πρόεδρο του συνδέσμου

Ενας καλός Αύγουστος δεν έσωσε τη χρονιά - Εισηγήσεις και προβληματισμοί από τους επαγγελματικούς φορείς του τομέα.

κέντρων αναψυχής Πάφου ΣΙ-ΚΑΠΙ-ΟΣΙΚΑ, Άγγελο Οντισφόρου, ένας καλός μήνας δεν φέρνει την άνοιξη καθώς ο Ιούνιος και ο Ιούλιος παρουσίασαν μείωση της τάξης του 30%. Στα ίδια επίπεδα κινούνται και οι απώλειες του τζίρου των χώρων εστίασης στη Λεμεσό, όπου παρά το γεγονός ότι παρατηρείται κίνηση στα μαγαζιά, η κατανάλωση παραμένει χαμηλή. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο πρόεδρος της Ένωσης Επαγγελματικών Εστίασης - Αναψυχής - Ψυχαγωγίας Λεμεσού «Ασπίδα», Κλεάνθης Κουλιανιώτης, ο τζίρος των χώρων εστίασης είναι μειωμένος κατά 30% σε σχέση με την περσινή καλοκαιρινή περίοδο. Το μοντέλο all inclusive επιτρέπει τον τζίρο των χώρων της εστίασης σε μεγάλο βαθμό, τονίζει ο κ. Κουλιανιώτης σημειώνοντας ότι στο τέλος της ημέρας οι ντόπιοι τουρίστες σώζουν την παρτίδα, αφού μόλις στο 5% περιορίζει-

Η ραγδαία αύξηση των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης τύπου Airbnb, το all inclusive και οι ανατιμήσεις έφεραν απώλειες - Μειωμένος τζίρος, αυξημένα κόστη και αγωνία για τον χειμώνα.

ται η εξάρτηση από τους ξένους.

Σε ό,τι αφορά τη Λευκωσία, η διασκέδαση πέρασε εντελώς, επισήμανε στην «Κ» ο πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Κέντρων Διασκέδασης (ΠΑΣΥΚΕΔ), Νίκος Βασιλείου, θέτοντας ως μείζον πρόβλημα την αδιαφορία από τους αρμοδίους, το μειωμένο αγοραστικό κοινό, την έλλειψη νομοθετικής ρύθμισης και τον βανδαλισμό του τομέα από παράνομους χώρους διασκέδασης.

Τα ορεινά

Μουδιασμένη ήταν η κίνηση στα ορεινά θέρετρα κατά την αρχή της καλοκαιρινής περιόδου, με την εικόνα να διαφοροποιείται τον Δεκαπενταύγουστο. Σύμφωνα με τον πρόεδρο του Παγκύπριου Συνδέσμου Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής (ΠΑΣΙ-ΚΑ), Φάνο Λεβέντη, η εικόνα στα ορεινά ήταν αρχικά υποτονική, κυρίως πριν τον Δεκαπενταύγουστο, ωστόσο, κατά την πε-

ρίοδο του Δεκαπενταύγουστου παρατηρήθηκε δυναμική στους πυρήνες των ορεινών θερέτρων, ιδιαίτερα με την παρουσία εγχώριων τουριστών. Ο κ. Λεβέντης χαρακτήρισε θετική την πρόθεση ορισμένων ξενοδοχείων για παράταση της λειτουργίας ξενοδοχείων έως το τέλος του Νοεμβρίου, με την προϋπόθεση να παραμείνουν ανοικτοί και οι χώροι εστίασης που τους πλαισιώνουν. Ιδιαίτερα στις επαρχίες Πάφου και Αμμοχώστου φαίνεται ότι κερδίζεται το στοίχημα του ολόχρονου τουρισμού, πρόσθεσε.

Τα Airbnb

Η ραγδαία αύξηση των καταλυμάτων τύπου Airbnb συμβάλλει στη διαφοροποίηση των δεδομένων στον κλάδο της εστίασης, καθώς όλο και περισσότεροι τουρίστες επιλέγουν να μαγειρεύουν στα καταλύματά τους αντί να επισκέπτονται εστιατόρια και ταβέρνες. Η κατάσταση

επιβαρύνεται περαιτέρω από τις αυξήσεις στο κόστος πρώτων υλών και ενέργειας, γεγονός που δημιουργεί πρόβλημα βιωσιμότητας σε πολλούς επαγγελματίες του χώρου. Την ίδια ώρα, ενώ ορισμένοι φορείς βλέπουν ως εχθρό τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, άλλοι όπως ο ΠΑΣΙΚΑ θεωρούν ότι ευνοούν τη διασκέδαση καθώς οι επισκέπτες δεν δαπανούν πολλά χρήματα για τη διαμονή τους και ως εκ τούτου θα διαθέσουν περισσότερα για διασκέδαση.

Τα προβλήματα

Η εστίαση στην Κύπρο παλεύει με αυξημένα κόστη, αλλαγές στις συνθήκες κατανάλωσης και έλλειψη προσωπικού, τονίζει ο πρόεδρος του Συνδέσμου Επαγγελματιών Αλυσίδων Εστίασης Κύπρου (ΣΕΠΑΕΚ) Kris Χριστοδούλου και ζητά άμεσο σχέδιο δράσης. Παρά το γεγονός ότι η ποιότητα παραμένει υψηλή, εντούτοις

χωρίς πλάνο και πολιτική στήριξη ο κλάδος δεν θα αντέξει, σημειώνει ο κ. Χριστοδούλου. Παρά τις καλές επιδόσεις του Αυγούστου, το φθινόπωρο εκτιμάται ότι θα κινηθεί στα ίδια επίπεδα με το πρώτο τρίμηνο του 2025, δηλαδή με απώλειες γύρω στο 10% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Το νομοσχέδιο

Καταστροφικό για τη διασκέδαση χαρακτηρίζει το νέο νομοσχέδιο για τους χώρους εστίασης και διασκέδασης ο κ. Λεβέντης. Όπως υποστηρίζει, το εν λόγω νομοσχέδιο συρρικνώνει τα ωράρια λειτουργίας των εστιατορίων και των ταβερνών και τα επεκτείνει στις αιθουσες δεξιώσεων. Εξυπηρετούνται συγκεκριμένα συμφέροντα και δεν λύνει κανένα από τα ουσιαστικά προβλήματα του κλάδου μας το νομοσχέδιο που ενέκρινε το Υπουργικό, προσθέτει ο πρόεδρος του ΠΑΣΙΚΑ. Υπενθυμίζεται ότι το νομοσχέδιο με τίτλο «περί της ίδρυσης και λειτουργίας χώρων εστίασης και διασκέδασης νόμος 2025» που παίρνει το δρόμο της Βουλής, έρχεται να αντικαταστήσει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, με μια νέα, σύγχρονη νομοθεσία.

Ο υφυπουργός Τουρισμού Κώστας Κουμής ανέφερε ότι μέσα από το νομοσχέδιο επανακαθορίζονται τα ωράρια λειτουργίας ανά κατηγορία και τύπο υποστατικού. Ο κ. Κουμής επισήμανε ότι βασικοί στόχοι του νομοσχεδίου είναι ο εκσυγχρονισμός των νομοθετικών ρυθμίσεων που αφορούν τους χώρους εστίασης και διασκέδασης, η υποστήριξη της επιχειρηματικότητας μέσω της κατάργησης επιβαρυντικών και αναχρονιστικών κανονισμών και γενικότερα η προαγωγή σχετικών υπηρεσιών στον τομέα της εστίασης και διασκέδασης.

Στο επενδυτικό «ραντάρ» διεθνών κεφαλαίων οι τράπεζες

Απέδωσαν καρπούς οι τομές που έγιναν και η αντιμετώπιση των αδυναμιών που είχαν από το 2013 και μετά

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Οι κυπριακές τράπεζες με τις τομές, τις μεταρρυθμίσεις και τη σταδιακή εξέλιξη τους έχουν μετατραπεί σε πόλο έλξης για σημαντικούς διεθνείς και θεσμικούς επενδυτές. Είναι κυρίως αποτέλεσμα της προσπάθειας που καταβλήθηκε από το 2013 και εντεύθεν για την ενίσχυση των κεφαλαίων τους, τη βελτίωση της διακυβέρνησης και την αντιμετώπιση αδυναμιών, όπως τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, την παραγωγή μη επαρκών κερδών, αλλά και τη μείωση του κόστους προς τα έσοδα (cost-to-income). Η επενδυτική ελκυστικότητα επιβεβαιώθηκε μόλις την Πέμπτη, μετά την αποχώρηση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) από το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας Κύπρου (BOC). Η αποχώρηση της EBRD, αν και αναμενόμενη και υπήρχαν σχεδιασμοί να γίνει κάποια στιγμή αργά ή γρήγορα, τελικά έγινε σε χρονικό σημείο που της «βγήκε», καθώς οι μετοχές πωλήθηκαν έναντι 7,20 ευρώ ανά μετοχή. Οι μετοχές όχι απλώς δεν έμειναν αδιάθετες, αλλά έγινε και «oversubscribed» το βιβλίο, με τελικούς αγοραστές μεταξύ άλλων να είναι τα επενδυτικά ταμεία «Long only» και «fundamental». Είναι σαφές πως, με την ανάθεση στις Bank of America (BoFA), UniCredit και Axia να υλοποιήσουν την πώληση των 22,4 εκατ. μετοχών που κατείχε η EBRD στο μετοχικό κεφάλαιο της BOC, στάληκε παράλληλα και το μήνυμα εμπιστοσύνης των ξένων κεφαλαίων σε μία από τις δύο μεγαλύτερες τράπεζες της Κύπρου. Μέσα στους αγοραστές των μετοχών που διέθεσε η EBRD, ήταν

το επενδυτικό ταμείο Wellington Management Group LLP που ήδη έχει το 3,99% της τράπεζας, αλλά και το επενδυτικό ταμείο Vanguard που vai μεν είναι από τους μεγαλομετόχους της τράπεζας, αλλά δεν αποκλείεται να δούμε στο μέλλον να ισχυροποιεί η θέση του. Τα ταμεία αυτά άλλωστε δεν μπαίνουν για μικρή θέση στις τράπεζες, αλλά ούτε μπαίνουν για μικρές αποδόσεις. Αν υποθέσουμε ότι αγόρασαν μετοχές στα 7,20 ευρώ ανά μετοχή, τότε, διαβλέπουν πως θα μεγαλώσουν οι αποδόσεις της τράπεζας και θα ξεπεράσουν αρκετά τα 7,20 ευρώ ανά μετοχή. Σημειώνεται ότι η χρηματιστηριακή αξία της BOC την Παρασκευή 5 Σεπτεμβρίου ανερχόταν στα 3,24 δισ. ευρώ.

Την 1η του μήνα άρχισε και επισήμως να έχει εφαρμογή η στρατηγική επένδυση της Eurobank στην Ελληνική Τράπεζα, της επένδυσης που προχώρησε έναντι 1,3 δισεκατομμυρίων ευρώ. Τη Δευτέρα που μας πέρασε άρχισε το νέο κεφάλαιο μίας ενοποιημένης Ελληνικής Τράπεζας με τη Eurobank Κύπρου και οι δύο κάτω από το όνομα και την ομπρέλα της Eurobank στην Ελλάδα. Η Eurobank, πέραν της επένδυσης που είχε με τη θυγατρική της στο νησί, τη Eurobank Κύπρου, αποφάσισε από το καλοκαίρι του 2021 να επενδύσει σε μία αγορά που είχε ήδη δείξει αρκετή δυναμική και προοπτικές ανάπτυξης. Όταν άρχισε να αγοράζει μετοχές της Ελληνικής Τράπεζας η Eurobank, 40 εκατ. μετοχές δηλαδή από το επενδυτικό ταμείο που έψαχνε έξοδο από τις επενδύσεις του στην ευρύτερη περιοχή, τις αγόρασε έναντι 80 σεντ ανά μετοχή. Από τότε, και

Η επενδυτική κινητικότητα γενικότερα για τις κυπριακές τράπεζες είναι δεδομένη, και είναι σαφές πως οι επενδυτές βλέπουν προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης.

μέχρι τα μέσα Μάη 2025 που σταμάτησε να διαπραγματεύεται η μετοχή της Ελληνικής Τράπεζας στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, έφτασε στα 4,81 ευρώ ανά μετοχή και συνολική κεφαλαιοποίηση η τράπεζα στα 1,99 δισ. ευρώ.

Τη θέση ότι οι κυπριακές τράπεζες αποτελούν πλέον επενδυτικό προορισμό ενισχύει και η απόφαση της Alpha Bank να προχωρήσει στη διάθεση χρημάτων, ώστε να μεγαλώσει η Alpha Bank Κύπρου και να εξαγοράσει την Astrobank έναντι 205 εκατομμυρίων ευρώ στο πρώτο εξάμηνο του έτους. Η κίνηση αυτή ενισχύει περαιτέρω το αφήγημα της εμπιστοσύνης στο κυπριακό

Η αποχώρηση της EBRD, αν και αναμενόμενη και υπήρχαν σχεδιασμοί να γίνει αργά ή γρήγορα, τελικά έγινε σε χρονικό σημείο που της «βγήκε», καθώς οι μετοχές πωλήθηκαν έναντι 7,20 ευρώ ανά μετοχή.

τραπεζικό σύστημα και καταδεικνύει ότι οι ελληνικές τράπεζες βλέπουν στην Κύπρο όχι μόνο ως μια προέκταση της δραστηριότητάς τους, αλλά και μια αγορά με υψηλές δυνατότητες κερδοφορίας. Η Alpha Bank Κύπρου με την εξαγορά αυτή απέκτησε μεγαλύτερη παρουσία, καθιστώντας την ως την 3η μεγαλύτερη, ενώ επιβεβαίωσε ότι υπάρχει και επενδυτικό ενδιαφέρον των μεγάλων ομίλων για τις κυπριακές τράπεζες, την παρουσία τους στο νησί, αλλά και για την Κύπρο γενικότερα. Εξάλλου, η εξαγορά της Astrobank από την Alpha Bank ήταν μία μικρή «απάντηση» στον μεγαλομέτοχο της μητρικής, του πλέον 26% της

ιταλικής Unicredit. Ήταν κίνηση που αποτύπωνε ότι η Alpha Bank όπου έχει παρουσία θα πρέπει να είναι μία τράπεζα εκ των πρωταγωνιστών σε εκείνη τη χώρα και όχι μία τράπεζα με μικρή παρουσία.

Επενδύσεις και σε μικρότερες

Οι επενδυτικές κινήσεις σε κυπριακές τράπεζες δεν έχουν εφαρμογή μόνο σε μεγάλες τραπεζικές οντότητες. Η Ancoria Bank έχει ήδη δεχθεί πρόταση εξαγοράς από τους μεγαλομετόχους της κυπριακής ΧΜ, με τον φάκελο της πλειοψηφίας των μετοχών να έχει κατατεθεί ήδη στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Αναμένεται η «γνώμη» της Κεντρικής Τράπεζας, ενώ η τελική απόφαση θα ληφθεί από τους Ευρωπαίους επόπτες, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Συν τοις άλλοις, μέσα στην εβδομάδα η συντεχνία των τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΥΚ) σημειώνει με εγκυκλίό της ότι η τράπεζα βολιδοσκοπείται από επενδυτή για πιθανή εξαγορά. Η cdb Bank ανακοίνωσε από πλευράς της μία ημέρα μετά στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου ότι δεν υπάρχει οτιδήποτε συγκεκριμένο προς ανακοίνωση και ότι σε σχέση με σημαντικές εξελίξεις που την αφορούν, η τράπεζα θα προβαίνει στις δέουσες ανακοινώσεις στο ΧΑΚ και στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Είτε λοκλθρωθεί είτε όχι η όποια πράξη με πιθανό επενδυτή για την cdb Bank, η επενδυτική κινητικότητα γενικότερα για τις κυπριακές τράπεζες είναι δεδομένη, και είναι σαφές πως οι επενδυτές βλέπουν προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης.

Συνέντευξη στον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Για τις αυξημένες επενδυτικές απάτες, οι οποίες εξελίσσονται σε μάστιγα στην ευρωπαϊκή επικράτεια, καθώς και για το κουίζ για διαδικτυακές απάτες που αποτελεί νέα πρωτοβουλία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου για την προστασία των επενδυτών, μιλά στην «Κ», ο πρόεδρος της εποπτικής Αρχής, δρ Γιώργος Θεοχαρίδης.

«Το κουίζ ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη απειλή για διαδικτυακές απάτες, ιδιαίτερα σε μια εποχή που όλο και περισσότεροι άνθρωποι επενδύουν μέσω ηλεκτρονικών πλατφορμών και οι μέθοδοι των απατεώνων γίνονται πιο σύνθετες», δηλώνει χαρακτηριστικά, τονίζοντας ότι η ενημέρωση και η γνώση είναι το πιο ισχυρό εφόδιο προστασίας.

- Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου δημιούργησε ένα νέο κουίζ για τις διαδικτυακές επενδυτικές απάτες. Σε ποιο κοινό απευθύνεται και τι στόχο έχει;

- Διαμορφώσαμε αυτό το νέο κουίζ, στο πλαίσιο των συνεχών δράσεων και πρωτοβουλιών μας για επιμόρφωση και προστασία των επενδυτών και του κοινού. Στόχος μας μέσα από αυτή την πρωτοβουλία είναι, αφενός να δώσουμε τη δυνατότητα στους πολίτες να ελέγξουν το επίπεδο των γνώσεών τους

Πολλοί υπερεκτιμούν τις γνώσεις τους και τείνουν να εμπιστεύονται ολοένα και περισσότερο μη αξιόπιστες πηγές πληροφοριών για τις επενδύσεις τους, όπως το διαδίκτυο και τα ΜΚΔ.

και αφετέρου να τους προσφέρουμε τη γνώση που χρειάζονται για να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν επενδυτικούς κινδύνους και απάτες στο διαδίκτυο. Η πρωτοβουλία αυτή της ΕΚΚ συμβαδίζει και με τις προτεραιότητες της φετινής Παγκόσμιας Εβδομάδας Επενδυτή (6-12 Οκτωβρίου 2025), που θα καλύψει τον αντίκτυπο φαινομένων εξαπάτησης, από το «phishing» μέχρι το «rig butchering».

- Χρονικά δημιουργήσατε τώρα αυτό το κουίζ επειδή νιώθετε ότι οι κίνδυνοι αυξάνονται;

- Ναι, το κουίζ ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη απειλή για διαδικτυακές απάτες, ιδιαίτερα σε μια εποχή που όλο και περισσότεροι άνθρωποι επενδύουν μέσω ηλεκτρονικών πλατφορμών και οι μέθοδοι των απατεώνων γίνονται πιο σύνθετες. Είναι σημαντικό οι επενδυτές να γνωρίζουν πώς να εντοπίζουν τις παγίδες και να διακρίνουν ποιες οντότητες δεν είναι αδειοδοτημένες να παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες. Είναι σημαντικό να γνωρίζουν ότι μόνο οντότητες που διαθέτουν άδεια από ευρωπαϊκές εποπτικές Αρχές μπορούν να παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες. Ως εποπτική Αρχή, η ΕΚΚ οφείλει να ισορροπεί ανάμεσα στην υγιή ανάπτυξη των επενδύσεων –τις οποίες ενθαρρύνει και η ΕΕ– και στην προστασία των επενδυτών, ώστε οι πολίτες να λαμβάνουν τεκμηριωμένες και ασφαλείς αποφάσεις. Το κουίζ που έχουμε δημιουργήσει είναι ένα εύχρηστο εργαλείο για την επίτευξη αυτού του σκοπού.

- Πιστεύετε ότι οι Κύπριοι επενδυτές έχουν την ψευδαίσθηση ότι γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους καλύτερα απ’ όσο μπορεί να ισχύει στην πραγματικότητα;

Αυτό έχει διαφανεί μέσω ερευνών της ΕΚΚ, καθώς και άλλων Οργανισμών. Βλέπουμε μια πλασματική χρηματοοικονομική αυτοπεποίθηση κυρίως ανάμεσα στις νεότερες γενιές, η οποία δυσχεραίνει την κατάστασή. Πολλοί υπερεκτιμούν τις γνώσεις τους –ιδιαίτερα στην περίπτωση των κρυπτο-νομισμάτων– και υποτιμούν τους κινδύνους. Συχνά, δεν αναγνωρίζουν τη σημασία της αποταμίευσης, ενώ τείνουν να εμπιστεύονται ολοένα και περισσότερο μη αξιόπιστες πηγές πληροφοριών για τις επενδύσεις τους, όπως το διαδίκτυο και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Επενδυτικοί κίνδυνοι και απάτες στο μικροσκοπιο ΕΚΚ

Αν κάτι ακούγεται πολύ καλό για να είναι αληθινό, πιθανότατα δεν είναι, σημειώνει ο δρ Γ. Θεοχαρίδης

Βλέπουμε μια πλασματική χρηματοοικονομική αυτοπεποίθηση κυρίως ανάμεσα στις νεότερες γενιές, η οποία δυσχεραίνει την κατάσταση, αναφέρει ο πρόεδρος της εποπτικής Αρχής.

417 καταγγελίες το 2024

- Πόσο σοβαρό είναι το πρόβλημα στην Ευρώπη;

- Εξελίσσεται σε μάστιγα, καθώς κάθε χρόνο χάνονται δεκάδες εκατομμύρια ευρώ και χιλιάδες άνθρωποι πέφτουν θύματα απάτης. Σε τακτική βάση δημοσιεύονται περιστατικά από την Ευροπολ, η οποία σε συνεργασία με τις εποπτικές Αρχές διαφόρων χωρών, περιλαμβανομένων και της Κύπρου, καταστέλλει τέτοιες περιπτώσεις. Ενδεικτικά, μόνο για το 2024, η ΕΚΚ έλαβε 417 καταγγελίες για 487 μη εγκεκριμένους διαδικτυακούς τόπους για παράνομη παροχή επενδυτικών δραστηριοτήτων και για το 2025 μέχρι στιγμής λήφθηκαν συνολικά 160 καταγγελίες για συνολικά 191 διαδικτυακούς τόπους. Για τον σκοπό αυτό η ΕΚΚ προβαίνει σε ανακοινώσεις για την ενημέρωση και προστασία του επενδυτικού κοινού. Επίσης ως ΕΚΚ λαμβάνουμε και άλλα μέτρα, όπως είναι η συνεργασία με παρόχους για να αφαιρούνται παράνομες ιστοσελίδες ή ιστοσελίδες που αντιγράφουν αυτήν της ΕΚΚ με σκοπό να ξεγελούν ανυποψίαστους επενδυτές. Θα πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψη ότι πολλές περιπτώσεις δεν καταγγέλλονται, είτε λόγω ντροπής είτε λόγω φόβου.

- Πώς λειτουργούν αυτές οι απάτες;

- Οι απατεώνες υπόσχονται υψηλές αποδόσεις για να αποσπάσουν χρήματα, συνήθως μέσω αγοράς κρυπτο-νομισμάτων. Εφαρμόζουν όλο και πιο ευρηματικές μεθόδους, όπως, ψεύτικες διαφημίσεις, ή άρθρα τα οποία οδηγούν τον επενδυτή σε πλατφόρμες που μοιάζουν νόμιμες, αλλά δεν είναι. Δημιουργούν ψεύτικα dashboards με «φανταστικά» κέρδη και ψεύτικες μαρτυρίες, ενώ δημιουργούν και την εντύπωση ότι πραγματοποιούνται συναλλαγές, ώστε το θύμα να συνεχίσει να καταθέτει χρήματα, τα οποία τελικά εξαφανίζονται.

Πολλές φορές ζητούν προσωπικά στοιχεία, αντίγραφα εγγράφων ή ακόμη και πρόσβαση σε συσκευές, για να αποσπάσουν περισσότερα χρήματα από ανυποψίαστους πολίτες.

- Τι πρέπει να προσέξουν οι επενδυτές για να μην πέσουν θύματα απάτης;

- Υπάρχουν τρία πολύ βασικά προειδοποιητικά σημάδια. Πρώτον, η ύποπτη επικοινωνία. Οι επενδυτές θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικοί όταν η εταιρεία ή ο σύμβουλος που επικοινωνεί μαζί τους δεν τους δίνει τη δυνατότητα να την/τον καλέσουν πίσω. Απατεώνες που εμφανίζονται ως επενδυτικοί σύμβουλοι μπορεί επίσης να προσπαθήσουν να μεταφέρουν έναν επενδυτή σε δική τους πλατφόρμα ιδιωτικών μηνυμάτων. Αυτό αποτελεί ξεκάθαρο προειδοποίηση απάτης, καθώς με αυτό τον τρόπο προσπαθούν να κρατήσουν τις επικοινωνίες τους μη ανιχνεύσιμες.

Δεύτερον, η πίεση για βιαστικές αποφάσεις. Επείγουσες προσφορές ή «μπόνους» που λήγουν πολύ σύντομα. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι επενδυτές πιέζονται να πάρουν γρήγορες αποφάσεις για επένδυση. Μπορεί να προσφερθεί κάποιο μπόνους ή έκπτωση εάν επενδύσουν μέχρι συγκεκριμένη ημερομηνία ή ώρα, όπως για παράδειγμα σε «προ-πωλήσεις» κρυπτο-νομισμάτων σε πολύ χαμηλές τιμές για περιορισμένο χρονικό διάστημα, με τον όρο να επενδύσουν άμεσα.

Τρίτον, οι υποσχέσεις για μη ρεαλιστικές αποδόσεις. Υπόσχεση υψηλών κερδών με χαμηλό ή μηδενικό ρίσκο είναι επίσης ξεκάθαρο προειδοποιητικό σημάδι. Σε κάποιες περιπτώσεις κρυπτο-νομισμάτων, συχνά υπόσχονται ότι θα διπλασιάσουν τα χρήματά τους αν τα αποστείλουν σε συγκεκριμένη διεύθυνση – όμως τελικά κρατούν όλα τα χρήματα.

- Πώς θα βοηθήσει το κουίζ;

- Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, οι επενδυτικές απάτες γίνονται ολοένα και πιο σύνθετες και δύσκολα εντοπίζονται. Η ενημέρωση και η γνώση είναι το πιο ισχυρό εφόδιο για προστασία. Το κουίζ ελέγχει τη γνώση του κοινού γύρω από τις πιο πρόσφατες τακτικές των απατεώνων. Τους ενθαρρύνει να αμφισβητούν τις προσφορές που φαίνονται «πολύ καλές για να είναι αληθινές» και να σκέφτονται κριτικά πριν επενδύσουν. Τα κοινωνικά δίκτυα είναι γεμάτα από ψευδείς και παραπλανητικές διαφημίσεις για «επενδυτικές ευκαιρίες» που συχνά συνοδεύονται με τακτικές πίεσης για να ωθήσουν τους επενδυτές να αγοράσουν γρήγο-

ρα συγκεκριμένα προϊόντα, χωρίς την απαιτούμενη μελέτη ή έρευνα. Υπολογίζεται ότι οι μισές περίπου από αυτές τις προωθητικές ενέργειες είναι απάτες. Μέσω του κουίζ, οι επενδυτές θα μάθουν να αναγνωρίζουν τα προειδοποιητικά σημάδια μιας ενδεχόμενης απάτης και να παίρνουν πιο ασφαλείς αποφάσεις.

Όλοι είμαστε υποψήφια θύματα

- Θα λέγατε ότι υποψήφια θύματα είναι κυρίως οι νέοι που είναι πιο εξοικειωμένοι με το διαδίκτυο και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;

- Όλοι είμαστε υποψήφια θύματα, όμως έχετε δικαίο ότι οι νεότεροι επενδυτές, ιδιαίτερα όσοι είναι ηλικίας 18-24 ετών, είναι πλέον πιο πιθανό να κατέχουν κρυπτο-νομίσματα. Αυτή η τάση έχει οδηγήσει σε αύξηση του κινδύνου απάτης, καθώς συχνά πολλοί νέοι στοχοποιούνται από τους λεγόμενους influencers, δηλαδή μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα που έχουν αυξημένη επιρροή στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, προωθούν παράνομα χρηματοοικονομικά προϊόντα χωρίς την απαιτούμενη άδεια και υπόσχονται εύκολα και γρήγορα κέρδη. Συχνά επιδεικνύουν τον δικό τους πολυτελή τρόπο ζωής και υπόσχονται τεράστια κέρδη, προκειμένου να παρασύρουν το ανυποψίαστο κοινό. Οι επενδυτές πρέπει να θυμούνται πάντα ότι αν κάτι ακούγεται πολύ καλό για να είναι αληθινό, πιθανότατα δεν είναι.

- Και οι ίδιες οι εποπτικές Αρχές μπορεί να «χρησιμοποιηθούν» από απατεώνες στην προσπάθειά τους να ξεγελάσουν επενδυτές.

- Ναι, δυστυχώς, η ΕΚΚ –όπως και πολλές άλλες εποπτικές Αρχές– έκρινε ότι ήταν απαραίτητο να προβεί σε δημοσιοποιήσεις και προειδοποιήσεις προς το κοινό, αποκαλύπτοντας πλαστά μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που παρουσιάζονταν ως απεσταλμένα από λειτουργούς της. Επίσης, σε τακτά διαστήματα η ΕΚΚ είτε από μόνη της ή σε συνεργασία με την ESMA και τις άλλες ευρωπαϊκές εποπτικές Αρχές προβαίνει σε εκστρατείες στα ΜΚΔ για την ενημέρωση και προστασία των επενδυτών. Περαιτέρω, έχει διαπιστωθεί ότι σε προωθητικές ενέργειες

εταιρειών εμφανίζεται το λογότυπο εποπτικών Αρχών. Το γεγονός ότι χρησιμοποιούν για παράδειγμα το λογότυπο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς δεν σημαίνει απαραίτητα ότι τελούν υπό την εποπτεία της και ότι είναι αδειοδοτημένες. Επίσης υπάρχει αύξηση ψεύτικων ιστοσελίδων που μιμούνται αδειοδοτημένες εταιρείες, ισχυριζόμενες ότι διαθέτουν άδεια από την εποπτική Αρχή για την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών.

- Τι πρέπει να κάνουν οι πολίτες αν τους προσεγγίσει κάποιος απατεώνας;

- Αν κάποιος επενδυτής υποψιαστεί ότι προσεγγίζεται από κάποιο απατεώνα ή μια μη αδειοδοτημένη εταιρεία, το βέβαιο είναι ότι δεν πρέπει να ικανοποιήσει το αίτημά τους να αποστείλει χρήματα ή να δώσει οποιαδήποτε προσωπικά του δεδομένα. Πρέπει πρώτα να κάνει τη δική του έρευνα, ελέγχοντας αν η εταιρεία που προσφέρει την υπηρεσία είναι αδειοδοτημένη από την ΕΚΚ. Στην ιστοσελίδα της ΕΚΚ περιλαμβάνεται ειδική ενότητα που δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να ελέγξουν αν μια εταιρεία είναι αδειοδοτημένη από την Επιτροπή καθώς και λίστα με εγκεκριμένους και μη εγκεκριμένους διαδικτυακούς τόπους (non approved domains). Πολύ σημαντικές πληροφορίες και συμβουλές περιλαμβάνονται επίσης και στον Οδηγό Χρηματοοικονομικής Εκπαίδευσης της ΕΚΚ «Πώς να αποφύγετε τις επενδυτικές απάτες».

Άμεσα αλλάζουμε κωδικούς

- Τι πρέπει να κάνουν όσοι έχουν πέσει θύμα απάτης;

- Αν ένας πολίτης υποψιαστεί έστω ότι έπεσε θύμα απάτης, θα πρέπει αμέσως να μιλήσει με τον πάροχο ή την τράπεζά του, ειδικά εάν έχει δώσει οποιαδήποτε στοιχεία του τραπεζικού του λογαριασμού. Ίσως να μπορούν να ακυρώσουν μια συναλλαγή, αν αυτή δεν έχει ολοκληρωθεί. Άμεση ενέργεια πρέπει να είναι επίσης η αλλαγή των κωδικών του και η παρακολούθηση των λογαριασμών και της κίνησης των καρτών του. Θα πρέπει επίσης να προβεί σε καταγγελία στην αστυνομία και να κάνει αναφορά στην ΕΚΚ αν αφορά εταιρεία που παρουσιάζεται ότι παρέχει επενδυτικές υπηρεσίες υπό την εποπτεία της.

- Τι άλλο κάνει η ΕΚΚ για την προστασία των επενδυτών από αυτές τις απάτες;

- Πέραν της χρηματοοικονομικής επιμόρφωσης του κοινού που είναι σταθερή στρατηγική μας προτεραιότητα, ρόλος της ΕΚΚ είναι να διασφαλίζει ότι οι εποπτευόμενες εταιρείες συμμορφώνονται με τους κανονισμούς. Οι μικρο-επενδυτές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προτιμήσεις τους, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να διασφαλίζεται ότι αντιμετωπίζονται δίκαια και προστατεύονται. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δημοσιεύει τακτικά προειδοποιήσεις με λίστες μη εγγεγραμμένων ιστοσελίδων που εμφανίζονται να προσφέρουν υπηρεσίες χωρίς να έχουν άδεια. Ο πλήρης κατάλογος είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της ΕΚΚ. Επίσης, η ΕΚΚ διενεργεί έρευνες για αυτές τις εταιρείες και επιτόπιους ελέγχους όταν η οντότητα έχει φυσική παρουσία στην Κύπρο. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, η ΕΚΚ έχει την εξουσία να επιβάλει κυρώσεις σε οντότητες που περιλαμβάνονται σε αυτές τις λίστες προειδοποίησης για παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών χωρίς την απαιτούμενη άδεια ή εξουσιοδότηση. Όμως, όπως έχουμε ήδη τονίσει, η χρηματοοικονομική επιμόρφωση αποτελεί προτεραιότητα στην προσπάθεια για προστασία των επενδυτών. Στην ιστοσελίδα της ΕΚΚ υπάρχει ειδική ενότητα, η Πύλη Χρηματοοικονομικής Επιμόρφωσης, όπου το κοινό μπορεί να βρει άρθρα, συνεντεύξεις, οδηγούς, συμβουλές και εργαλεία σχετικά με τις ασφαλείς επενδύσεις. Επίσης η ΕΚΚ οργανώνει διαλέξεις σε σχολεία και πανεπιστήμια και συμμετέχει σε διεθνείς εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού, ενώ συμμετέχει ενεργά, μαζί με άλλους φορείς, στην Κυπριακή Επιτροπή Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητικού και Παιδείας (ΚΕΧΑΠ).

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Ζεστά έχουν πάρει το θέμα του επαναπατρισμού τους στην Κύπρο τα ταλέντα από το εξωτερικό. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ενθαρρυντικά είναι τα πρώτα σημάδια ενδιαφέροντος για μετεγκατάσταση στην Κύπρο και επανένταξη στην αγορά εργασίας από επαγγελματίες υψηλής εξειδίκευσης που ζουν και εργάζονται στο εξωτερικό. Η προσπάθεια της κυβέρνησης με την ονομασία «Minds in Cyprus», για επαναπατρισμό εξειδικευμένων Κυπρίων στο πλαίσιο της στρατηγικής brain gain, παρουσιάζει θετικό πρόσημο.

Η ιστοσελίδα Minds in Cyprus που τέθηκε σε λειτουργία πριν από περίπου δυο εβδομάδες, με στόχο να αποτελέσει γέφυρα μεταξύ της κυβέρνησης και των Κυπρίων που ζουν και εργάζονται στο εξωτερικό, κατέγραψε το ενδιαφέρον των ταλέντων. Όπως πληροφορούμαστε, σε χρονικό διάστημα μικρότερο των δύο εβδομάδων πέραν των 300 Κυπρίων πραγματοποιήσαν εγγραφή στη συγκεκριμένη πλατφόρμα και περιηγήθηκαν στην ιστοσελίδα με κύρια επιδίωξη να αντιληφθούν κατά πόσο υπάρχουν θέσεις εργασίες

Πρόκειται για άτομα που έχουν νεαρά παιδιά και μέσω της πλατφόρμας υποβάλλουν ερωτήματα που αφορούν τη στέγαση και τη διαδικασία μετεγκατάστασης της οικογένειάς τους στην Κύπρο.

οι οποίες τους ταιριάζουν. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι τα 300 ταλέντα που ανταποκρίθηκαν μέχρι σήμερα στο εγχείρημα της κυβέρνησης για να τους εντάξει στην αγορά εργασίας της Κύπρου προέρχονται από 23 χώρες, με την πλειονότητα των ενδιαφερομένων να έρχεται από το Ηνωμένο Βασίλειο όπου και πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση «Minds in Cyprus» τον περασμένο Μάιο.

Απευθύνεται σε Κύπριους

Υπενθυμίζεται ότι το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε στις 24 Απριλίου το νομοσχέδιο για διεύρυνση και επέκταση του υφιστάμενου φορολογικού κινήτρου για προσέλκυση απόδημων επαγγελματιών, με την ψήφισή του να εκκρεμεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Στο μεταξύ, το νομοσχέδιο «ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμος του 2002 μέχρι (Αρ.4) του 2025» αρχικά δεν έτυχε θετικής αποδοχής από τους εμπλεκόμενους φορείς (ΚΕΒΕ, ΟΕΒ, Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (ΠΔΣ), Σύνδεσμος Εγκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ), TechIsland και συνδικαλιστικές οργανώσεις ΣΕΚ, ΠΕΟ, ΔΕΟΚ και ΠΑΣΥΔΥ) οι οποίοι κατέθεσαν τα σκόλια τους στο υπουργείο Οικονομικών. Το κυριότερο σημείο προβληματισμού αποτέλεσε η απουσία του σκοπού στο συγκεκριμένο νομοσχέδιο, αλλά και η απουσία του ορισμού του ταλέντου. Οι εμπλεκόμενοι φορείς έθεσαν ακόμα επί

τάμπτος ότι από το σχετικό νομοσχέδιο απουσίαζαν οι λέξεις επαναπατρισμός και ένας ορισμός που να αποδεικνύει ότι απευθύνεται σε Κύπριους.

Όπως πληροφορούμαστε, αναμένεται όπως το επόμενο διάστημα το εν λόγω νομοσχέδιο συμπεριληφθεί στην ατζέντα της Βουλής προκειμένου να ψηφιστεί το συντομότερο δυνατό. Παρότι είχαν τεθεί εισηγήσεις ώστε η ρύθμιση να προχωρήσει παράλληλα με τη φορολογική μεταρρύθμιση, η πρόθεση της Βουλής είναι να υπάρξει ξεχωριστή τροποποίηση αποκλειστικά για το συγκεκριμένο νομοσχέδιο.

Στο μεταξύ, όπως αναφέρουν οι πληροφορίες μας, στο νομοσχέδιο έχει ενταχθεί διάταξη που ορίζει ρητά ότι η ρύθμιση απευθύνεται σε Κύπριους πολίτες που εργάζονται στο εξωτερικό και επιθυμούν να επαναπατριστούν, στοιχείο που αποτέλεσε το σημείο διαφωνίας ανάμεσα στην κυβέρνηση και τους εμπλεκόμενους φορείς.

Εύπνησε το ενδιαφέρον των ταλέντων για επαναπατρισμό

300 άτομα μέσα σε μια εβδομάδα εγγράφηκαν στην πλατφόρμα «Minds in Cyprus» και εκδήλωσαν ενδιαφέρον για θέσεις εργασίας που δημοσιεύονται

Οι δημοφιλείς θέσεις εργασίας και οι χώρες από τις οποίες έχει παρατηρηθεί η μεγαλύτερη κινητικότητα για επαναπατρισμό.

Η ανατροφοδότηση

Από την ημέρα της εκδήλωσης που αποτέλεσε και την επίσημη κοινοποίηση της συγκεκριμένης προσπάθειας από πλευράς της κυβέρνησης, οι αρμόδιοι φορείς απέστειλαν ενημέρωση σε σχέση με τα κίνητρα που συμπεριλαμβάνονται στο Σχέδιο Δράσης για τον Επαναπατρισμό Ταλέντου σε όλους τους 750 αποδήμους οι οποίοι παρευρέθησαν.

Από εκεί και πέρα, οι απόδημοι ζητούσαν ανατροφοδότηση από τους φορείς με σημείο επαφής τον Invest Cyprus, ο οποίος ήταν και συνδιοργανωτής της εκδήλωσης. Τα ταλέντα, αν και αντιμετώπισαν με θετικό φάκο τη συγκεκριμένη προ-

σπάθεια της κυβέρνησης για να τους προσελκύσει με την παραχώρηση φορολογικών κινήτρων και άλλων διευκολύνσεων, εντόπισαν ορισμένα κενά στις πληροφορίες που δόθηκαν. Πιο συγκεκριμένα, οι απόδημοι ζήτησαν περαιτέρω πληροφόρηση σε σχέση με τη στέγασή τους αλλά και τις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν αναφορικά με τη μετεγκατάσταση της οικογένειάς τους στην Κύπρο. Ιδιαίτερους προβληματισμούς έθεσαν και σε σχέση με τις θέσεις στα ιδιωτικά σχολεία καθώς στην πλειονότητά τους οι ενδιαφερόμενοι απόδημοι είναι Κύπριοι με νεαρά παιδιά, οι οποίοι εργάστηκαν αρκετά χρόνια στο εξωτερικό.

Οι θέσεις εργασίας

Πέραν των 80 θέσεων εργασίας αναμένεται να συμπεριληφθούν το επόμενο διάστημα στην ιστοσελίδα www.mindsincyprus.com, η οποία λειτουργεί ως ολοκληρωμένος οδηγός επαναπατρισμού και παρέχει

πληροφορίες για ομαλή επανένταξη στην κυπριακή κοινωνία – από εκπαίδευση και στέγαση μέχρι υγεία και επιχειρηματική δραστηριότητα. Παράλληλα, δίνει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις να δημοσιεύουν θέσεις εργασίας που φτάνουν απευθείας σε εξειδικευμένο κυπριακό ταλέντο, μέσω του ειδικού εργαλείου που δημιουργήσε το υπουργείο Εργασίας. Ουσιαστικά μέσω του mindsincyprus.com, οι ενδιαφερόμενοι έχουν πρόσβαση στη νέα πλατφόρμα του υπουργείου Εργασίας «Opportunities for Talent», όπου μπορούν να βλέπουν τις διαθέσιμες θέσεις εργασίας στην Κύπρο, να εγγράφονται και να λαμβάνουν εξατομικευμένη ενημέρωση για ευκαιρίες που ταιριάζουν στο προφίλ τους.

Παράλληλα, είναι διαθέσιμη και η πρώτη έκδοση της Πύλης Ενήμερων (Information Hub), με χρησίμη πληροφόρηση για όσους εξετάζουν τον επαναπατρισμό τους.

Ειδικότερα, μέσω της πλατφόρμας προσφέρονται τόσο ιδιωτικές όσο και δημόσιες θέσεις εργασίας στα εισαγόμενα ταλέντα, με τη μερίδα του λέοντος να αφορούν τους τομείς της τεχνολογίας, της έρευνας και της καινοτομίας και των κατασκευών. Αναφορικά με τους προσφερόμενους μισθούς, όπως προκύπτει από τα μέχρι στιγμής δεδομένα, κυμαίνονται από €2.000 με €2.700 τον μήνα έως και €110.000 με €115.000 τον χρόνο.

Τα επόμενα βήματα

Η πρωτοβουλία για επαναπατρισμό ταλέντων στην Κύπρο, «Minds in Cyprus», δεν περιορίζεται μόνο στον ψηφιακό της άξονα καθώς οι εμπλεκόμενοι φορείς προγραμματίζουν εκδηλώσεις σε πόλεις του εξωτερικού με στόχο να ενισχύσουν τους δεσμούς με το ανθρώπινο δυναμικό της διασποράς και να ενδυναμώσουν περαιτέρω το αποτύπωμα της Κύπρου διεθνώς.

Εξάλλου, κύρια επιδίωξη της κυβέρνησης είναι η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας προκειμένου να στελεχωθεί τόσο τις υπάρχουσες ανάγκες σε εταιρείες όσο και τις ανάγκες που ενδέχεται να προκύψουν από τη μαζική κάθοδο ξένων εταιρειών στη χώρα μας.

Το προτεινόμενο νομοσχέδιο φέρνει σημαντικές βελτιώσεις, καθιστώντας το φορολογικό πλαίσιο πιο φιλικό, ανταγωνιστικό και κυρίως προσίτο για όσους σκέφτονται την επιστροφή στην Κύπρο:

-Αύξηση της φορολογικής απαλλαγής από 20% σε 25% του εισοδήματος από την πρώτη εργοδότηση,

-Αύξηση του ανώτατου ποσού απαλλαγής από €8.550 σε €25.000 ετησίως,

-Μείωση του απαιτούμενου χρόνου παραμονής στο εξωτερικό από 15 σε 7 έτη μετά την ολοκλήρωση σπουδών,

-Ευελιξία στα κριτήρια εργασιακής εμπειρίας, με δυνατότητα εφαρμογής των απαιτούμενων 36 μηνών εντός των τελευταίων 5 ετών, αντί για 3 συνεχόμενα έτη.

Υψηλή πληρότητα και άνοδος τιμών για τα ξενοδοχεία resort τον Ιούλιο

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Αύξηση των εσόδων των ξενοδοχείων κατά τον Ιούλιο, κυρίως εκείνων των μονάδων που ανήκουν στις υψηλότερες κατηγορίες, δείχνουν τα πρώτα διαθέσιμα στοιχεία.

Οι τιμές των ξενοδοχείων resort ανεβαίνουν ταχύτερα από εκείνων της Αθήνας που δείχνουν τάσεις σταθεροποίησης. Αντίθετα, η πληρότητα δείχνει γενική σταθεροποίηση ή και μείωση με εξαίρεση τα ξενοδοχεία πέντε αστέρων της Αθήνας που εξακολουθούν να εμφανίζουν σημαντική αύξηση.

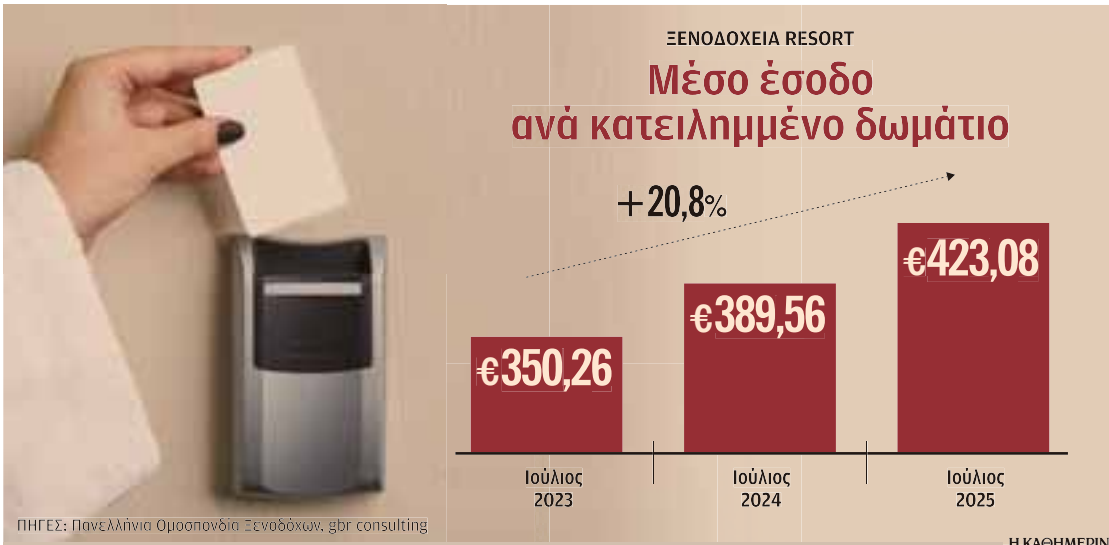
Ιδιαίτερα θετική είναι και η απόδοση των ξενοδοχείων στη Θεσσαλονίκη. Αυτό προκύπτει από τα μηνιαία στοιχεία που συγκεντρώνει και επεξεργάζεται η GBR Consulting για λογαριασμό της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων αλλά και από δεδομένα της MKG Consulting που παρακολουθεί τις επιδόσεις της βιομηχανίας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Συγκεκριμένα, η GBR Consulting αναφέρει ότι τα συ-

νολικά ημερήσια έσοδα ανά κατειλημμένο δωμάτιο των ξενοδοχείων resort όλων των κατηγοριών ανά την Ελλάδα, που περιλαμβάνουν την τιμή του δωματίου αλλά και όλες τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι ένοικοί του στα συγκροτήματα, διαμορφώθηκαν τον Ιούλιο στα 423,08 ευρώ από 389,56 ευρώ τον Ιούλιο του 2024 και 350,26 ευρώ τον Ιούλιο του 2023.

Ιδιαίτερα θετική είναι και η απόδοση των ξενοδοχείων στη Θεσσαλονίκη.

Πρόκειται για αύξηση της τάξης του 8,6% σε σχέση με πέρυσι και 20,8% σε σχέση με το 2023. Λίγο υψηλότερα κινούνται τα συνολικά ημερήσια έσοδα ανά κατειλημμένο δωμάτιο των ξενοδοχείων resort για την υψηλότερη κατηγορία, των πέντε αστέρων. Σύμφωνα πάντοτε με την GBR Consulting τα έσοδα ανά κατειλημμένο δωμάτιο σε

resort πέντε αστέρων τον Ιούλιο άγγιξαν τα 500 ευρώ (499,52) από 462,14 τον Ιούλιο του 2024 και 414,63 τον Ιούλιο του 2023. Πρόκειται για αύξηση της τάξης του 8,1% σε σχέση με πέρυσι και του 20,5% σε σχέση με πρόπερι. Η πληρότητα για τα ξενοδοχεία resort εν γένει τον Ιούλιο φθάνει στο 91,7% και για τα resort πέντε αστέρων στο

91,3%, αυξημένη οριακά σε σχέση με πέρυσι.

Κοιτάζοντας τώρα μεμονωμένα τις επιδόσεις των ξενοδοχείων όλων των κατηγοριών της Αθήνας κατά τον Ιούλιο, σύμφωνα με την Ένωση Ξενοδόχων Αθηνών - Αττικής η μέση πληρότητα διαμορφώθηκε στο 83,3% έναντι 86,4% του περυσινού Ιουλίου. Η μέση τιμή δωματίου

(ADR) τον Ιούλιο διαμορφώθηκε στα 207,85 ευρώ, έναντι 205,54 ευρώ του περυσινού Ιουλίου, δηλαδή παρατηρήθηκε οριακή αύξηση της τάξης του 1,1%.

Πιο θετική ακόμα είναι για τον Ιούλιο η εικόνα που δίνει για τα ελληνικά ξενοδοχεία συνολικά η εδρεύουσα στο Παρίσι MKG Consulting. Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία αυτής της

συμβουλευτικής εταιρείας, η Ελλάδα πέτυχε την υψηλότερη αύξηση στα έσοδα ανά διαθέσιμο δωμάτιο (RevPAR) στην Ευρώπη φτάνοντας το 15,4%.

Αυτή η επίδοση προέρχεται κυρίως από την αύξηση της μέσης τιμής ανά δωμάτιο (ADR) κατά 20,7%, «ένας δείκτης που αποδεικνύει ότι οι ελληνικοί προορισμοί διατηρούν ισχυρή ελκυστικότητα και μπορούν να κεφαλαιοποιήσουν την υψηλή ζήτηση, παρά τη μείωση της πληρότητας κατά 3,7 μονάδες», σημειώνει η MKG. Με εξαίρεση κάποιες από τις μικρότερες αγορές, όπως η Ελβετία, η Λετονία και το Λουξεμβούργο, μόνο η Ελλάδα και η Ισπανία εμφανίζονται να μπορούν να αυξήσουν τιμές και να ενισχύσουν τα έσοδά τους. Ο συμβουλευτικός οίκος σημειώνει πως οι υψηλές αυτές επιδόσεις έρχονται μετά και τα ιδιαίτερα θετικά στοιχεία της προηγούμενης χρονιάς και υποδηλώνουν όχι μόνο την πλήρη επανάκαμψη της ευρωπαϊκής τουριστικής βιομηχανίας μετά την πανδημία, αλλά και την περαιτέρω ενίσχυσή της.

Χαμηλώνουν οι προσδοκίες για δάνεια σε ελβετικό φράγκο

Μετά τη ΔΕΘ οι ανακοινώσεις – Ποια πρόταση είναι στο τραπέζι

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Μετά τη ΔΕΘ παραπέμπει η κυβέρνηση τις ανακοινώσεις για τα δάνεια σε ελβετικό φράγκο προσγειώνοντας, σύμφωνα με πληροφορίες, τις προσδοκίες για μεγαλύτερη έκπτωση στη συναλλαγματική ισοτιμία σε σχέση με το επίπεδο του 10% έως 25% που προβλέπει η πρόταση που έχει επεξεργαστεί το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

Η κυβερνητική πρόταση προβλέπει αυστηρά εισοδηματικά και περιουσιακά όρια προκειμένου κάποιος να πάρει τη μεγαλύτερη έκπτωση του 25% στη συναλλαγματική ισοτιμία, με συνέπεια ο μεγαλύτερος αριθμός των δανειοληπτών σε ελβετικό φράγκο να συγκεντρώνεται στην κατηγορία όπου το «κούρεμα» θα είναι της τάξης του 10%, ενώ ένας μικρός αριθμός εκτιμάται ότι θα λάβει το μεγαλύτερο «κούρεμα» 15%-20%.

Υπενθυμίζεται ότι η πρόταση αφορά τους συνεπείς δανειολήπτες, δηλαδή όσους εξυπηρετούν τα δάνεια που έχουν πάρει σε ελβετικό νόμισμα, ακόμη κι αν τα έχουν ρυθμίσει και δεν αφορά τα δάνεια που είναι σήμερα «κόκκινα». Πρόκειται για δάνεια περίπου 2,8 δισ. ευρώ (με βάση ανάλυση της Mediobanca) από τα οποία το 1,8 δισ. έχει η Eurobank και ακολουθούν η Πειραιώς με περίπου 600 εκατ., η

Εθνική με 200 εκατ. και η Alpha με λιγότερα από 150 εκατ. Άλλο 1,5 δισ. ευρώ εκτιμάται ότι έχει πουληθεί σε funds μέσω των τιτοποιήσεων του «Ηρακλή».

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των τραπεζών, στην κατηγορία που δικαιούται «κούρεμα» 25% εμπίπτει ένας μικρός αριθμός δανειοληπτών, καθώς το περιουσιακό όριο για την αξία της ακίνητης περιουσίας έχει πλα-

Ο μεγαλύτερος αριθμός των δανειοληπτών συγκεντρώνεται στην κατηγορία όπου το «κούρεμα» θα είναι της τάξης του 10%.

φόν τις 185.000 ευρώ. Με δεδομένο ότι τα δάνεια σε ελβετικό φράγκο χορηγήθηκαν όταν η αγορά κατοικίας ήταν στην Ελλάδα σε υψηλά επίπεδα, εκτιμάται ότι το όριο των 185.000 ευρώ λειτουργεί ως κόφτης για τον κύριο όγκο των δανειοληπτών σε ελβετικό. Αντιστοίχως, για να λάβει κάποιος το «κούρεμα» του 20% θα πρέπει η αξία της ακίνητης περιουσίας να μην ξεπερνά τις 231.250 ευρώ και για το 15% ο κόφτης για την αξία της ακίνητης περιουσίας είναι τα 277.500 ευρώ. Στα όρια για

την αξία της ακίνητης περιουσίας τίθενται και εισοδηματικά κριτήρια που περιπλέκουν την εξίσωση περαιτέρω.

Η λύση που έχει επεξεργαστεί το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας προβλέπει, τέλος, και μια τέταρτη κατηγορία δανειοληπτών χωρίς εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια, οι οποίοι θα πάρουν οριζόντιο «κούρεμα» 10%. Σ' αυτήν εκτιμάται ότι εμπίπτει ο μεγαλύτερος αριθμός οφειλετών.

Να σημειωθεί ότι τα δάνεια σε ελβετικό φράγκο τιμολογούνται με βάση το επιτόκιο *sarfton* –αντικατέστησε το *libor*– και το οποίο βρίσκεται σήμερα σε μηδενικά επίπεδα. Το *spread* που επιβαρύνει αυτά τα δάνεια είναι μεσοσταθμικά στο 1,5%, ενώ η πρόταση του υπουργείου προβλέπει σταθερό επιτόκιο από 2,30% έως 2,90% –ανάλογα με την εισοδηματική και περιουσιακή κατάσταση του δανειολήπτη– για όσους θελήσουν να μετατρέψουν το δάνειο σε ευρώ.

Οι δανειολήπτες που θα ενταχθούν στη ρύθμιση θα πρέπει να συναινέσουν ότι θα παραιτηθούν άλλων ενδίκων μέσων, γεγονός που περιορίζει ακόμη περισσότερο την περίμετρο των οφειλετών, που σύμφωνα με τις εκτιμήσεις δεν θα είναι τελικά πάνω από τους μισούς από το σύνολο των δικαιούχων. Οι τράπεζες έχουν κάνει τους υπολο-

Η πρόταση για τα δάνεια σε ελβετικό φράγκο

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΥΡΩ	Εισοδηματικά κριτήρια	Περιουσιακά κριτήρια	Βελτίωση ισοτιμίας	Σταθερό επιτόκιο
Πρώτη κατηγορία	Εως 22.000	Εως 185.000	25%	2,30%
Δεύτερη	Εως 27.500	Εως 231.250	20%	2,50%
Τρίτη	Εως 33.000	Εως 277.500	15%	2,70%
Τέταρτη	Χωρίς περιορισμό	Χωρίς περιορισμό	10%	2,90%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

γισμούς τους με βάση αυτή την πρόβλεψη, γεγονός που ερμηνεύει και τη συντηρητική αύξηση των προβλέψεων, θεωρώντας ότι το επίπεδο αυτό είναι επαρκές για να καλύψει τις απώλειες από το «κούρεμα» της ισοτιμίας για όσους θελήσουν τελικά να

μετατρέψουν το δανειό τους σε ευρώ. Βάσει των αποτελεσμάτων εξαμήνου που ανακοίνωσαν οι τέσσερις συστημικές τράπεζες, οι προβλέψεις για πιθανές απώλειες από το χαρτοφυλάκιο των δανείων (δεν αφορά μόνο τα δάνεια σε ελβετικό) ανήλθαν

συνολικά σε 454 εκατ. ευρώ, με τις περισσότερες προβλέψεις ύψους 155 εκατ. ευρώ στο α' εξάμηνο να έχει η Eurobank, ενώ αμέσως μετά ακολουθούν η Πειραιώς με 129 εκατ. ευρώ, η Alpha με 92 εκατ. ευρώ και η Εθνική με 78 εκατ.

ΤΜΗΜΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
TAX DEPARTMENT

ΣΕ ΑΦΟΡΑ!

Είστε Μισθωτός, Συνταξιούχος ή Αυτοεργοδοτούμενος
και το Μεικτό σας Εισόδημα για το έτος 2024 είναι μεγαλύτερο από €19.500;
Τότε έχετε υποχρέωση να υποβάλετε Δήλωση Εισοδήματος Ατόμου 2024

Η Δήλωση είναι διαθέσιμη για υποβολή μέσω TAXISnet

Τελευταία ημερομηνία εμπρόθεσμης
υποβολής η 30η Σεπτεμβρίου, 2025

Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Φορολογίας www.mof.gov.cy/tax

Πληρώνω τους φόρους που μου αναλογούν.
Συνεισφέρω στην ανάπτυξη του τόπου και στην ευημερία των πολιτών.

Επένδυσε
στη ζωή
με σπουδές
στη Νοσηλευτική
& Μαιευτική

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΥΓΕΙΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Γαλλικό μοντέλο για ελαφρύνσεις οικογενειών με παιδιά

Φορολόγηση εισοδημάτων ανάλογα με τον αριθμό των μελών της οικογένειας

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα για τη μεσαία τάξη, τους μισθωτούς και τις οικογένειες με παιδιά φαίνεται να έχει σχεδιάσει το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης, η οποία θα ανακοινωθεί τις προσεχείς ημέρες στη ΔΕΘ από τον πρωθυπουργό Κυρ. Μητσοτάκη. Σύμφωνα με πληροφορίες, δεν πρόκειται για μια απλή αλλαγή στις κλίμακες ή την αύξηση του αφορολόγητου ορίου για τις οικογένειες. Ιδίως για το δεύτερο (αφορολόγητο όριο), οι ίδιες πηγές σημειώνουν ότι το σύστημα υπολογισμού των εκπλάσεων θα αλλάξει, λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη το υπάρχον αφορολόγητο όριο που ισχύει για το σύνολο των μισθωτών και των συνταξιούχων.

Πληροφορίες αναφέρουν ότι έχει γίνει ένας συστηματικός ανάμεσα στο ελληνικό φορολογικό σύστημα και στο γαλλικό. Το οικονομικό επιτελείο, σε κάποια από τα σενάρια που έχει «τρέξει», έχει αντιγράψει το πνεύμα του γαλλικού φορολογικού συστήματος προσαρμόζοντάς το στο ελληνικό σύστημα.

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό, η κυβέρνηση σχεδιάζει την τροποποίηση της φορολογικής κλίμακας με ενδεχομένως δύο νέους

συντελεστές και ένα σύστημα φορολόγησης των οικογενειών το οποίο θα διαφοροποιείται ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση.

Η νέα κλίμακα θα στηρίζεται όσους δηλώνουν εισοδήματα άνω των 10.000 ευρώ έως και 50.000 ευρώ, ενώ ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής 44% θα εφαρμόζεται από το νέο έτος για εισοδήματα, όπως όλα δείχνουν, άνω των 50.000 ή 60.000 ευρώ.

Όσον αφορά τις οικογένειες, θα προκύψουν μεγάλες ελαφρύνσεις από το πρώτο παιδί μέσω του νέου συστήματος προμειωμένης που θα εφαρμοσθεί.

Όπως ανέφερε χθες ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Κ. Χατζηδάκης στην ΕΡΤ: «Η μείωση των άμεσων φόρων θα οδηγήσει σε αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος. Που είναι διπλά χρήσιμη λόγω και της συσσωρευμένης ακρίβειας των τελευταίων ετών όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες», τόνισε. «Είναι η ώρα για μείωση των φόρων της μεσαίας τάξης», πρόσθεσε και επανέλαβε ότι οι εξαγγελίες του πρωθυπουργού στη Θεσσαλονίκη θα έχουν ως βασικό μήνυμα τη φορολογική μεταρρύθμιση για τους μισθωτούς και την οικογένεια.

Σημειώνεται ότι το πακέτο μέτρων που θα ανακοινωθεί από τον πρωθυπουργό το ερχόμενο

Το πακέτο μέτρων που θα ανακοινωθεί από τον πρωθυπουργό το ερχόμενο Σάββατο θα ξεπεράσει το 1,7 δισ. ευρώ (χωρίς να υπολογίζονται τα 600 εκατ. ευρώ που αφορούν τη στήριξη των συνταξιούχων και την επιδότηση ενοικίου), ενώ στην πλήρη εφαρμογή του το 2027 θα φθάσει περίπου στα 2,5 δισ. ευρώ.

Βάσει του γαλλικού συστήματος το οικογενειακό εισόδημα σπάει στα δύο, τρία ή τέσσερα τμήματα και κάθε τμήμα του φορολογείται ξεχωριστά.

Σάββατο θα ξεπεράσει το 1,7 δισ. ευρώ (χωρίς να υπολογίζονται τα 600 εκατ. ευρώ που αφορούν τη στήριξη των συνταξιούχων και την επιδότηση ενοικίου), ενώ στην πλήρη εφαρμογή του το 2027 θα φθάσει περίπου τα 2,5 δισ. ευρώ. Και αυτό καθώς τα οφέλη για τους επαγγελματίες, κυρίως για αυτούς που έχουν παιδιά, θα φανούν το 2027, κατά τη φορολόγηση των εισοδημάτων τους που θα αφορούν το 2026. Με τις αλλαγές που θα ανακοινωθούν η κυβέρνηση, εκτός από την ελάφρυνση στα εισοδήματα της μεσαίας τάξης και των οικογενειών, επιχειρεί να αντιμετωπίσει

και το δημογραφικό σε συνδυασμό και με πρόσθετα μέτρα που θα ληφθούν προς αυτήν την κατεύθυνση.

Τι ισχύει στη Γαλλία

Στη Γαλλία η φορολόγηση των εισοδημάτων δεν γίνεται σε ατομικό επίπεδο αλλά σε οικογενειακό. Και ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών το συνολικό εισόδημα μπορεί να «σπάσει» στα δύο, στα τρία ή στα τέσσερα και φορολογείται κάθε φορά ξεχωριστά. Για να συμβεί αυτό οι φορολογούμενοι κατατάσσονται σε οικονομικές μονάδες (parts) ανάλογα με τη δομή των νοικοκυριών:

- 1 μονάδα για κάθε ενήλικο.
- Συν 0,5 για τα δύο πρώτα παιδιά.
- Συν 1 για κάθε παιδί από το τρίτο και μετά.

Επιπλέον, υπάρχουν ειδικές μονάδες για συγκεκριμένες περιπτώσεις (π.χ. άτομα με αναπηρία).

Για να γίνει κατανοητό, το εισόδημα σπάει ανάλογα με τα μέλη της οικογένειας. Εάν, για παράδειγμα, οικογενειακό εισόδημα

ύψους 45.000 ευρώ σπάσει στα τρία (δηλαδή 15.000 x 3), θα φορολογηθεί ξεχωριστά τρεις φορές για εισόδημα 15.000 ευρώ. Ο συντελεστής φορολόγησης προφανώς είναι πολύ χαμηλότερος για 15.000 ευρώ από ό,τι αν φορολογηθεί εξ ολοκλήρου το εισόδημα για 45.000 ευρώ.

Στην περίπτωση δηλαδή που η οικογένεια με δύο παιδιά έχει εισόδημα 40.000 ευρώ, ο φόρος υπολογίζεται ως εξής: 40.000 ευρώ : 3 = 13.333 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή, δηλαδή, το εισόδημα σπάει στα τρία.

Σύμφωνα με την κλίμακα που εφαρμόζεται στη Γαλλία, για τα πρώτα 11.497 ευρώ δεν επιβάλλεται φόρος. Στο υπόλοιπο ποσό (1.836 ευρώ) επιβάλλεται φόρος με συντελεστή 11%. Αυτό σημαίνει ότι για κάθε τμήμα του εισοδήματος καταβάλλεται φόρος 202 ευρώ. Πολλαπλασιάζοντας τα 3 μέρη: 202 ευρώ x 3 προκύπτει συνολικά ετήσιος φόρος 606 ευρώ. Σημειώνεται ότι στη Γαλλία υπάρχουν και άλλες εισφορές που δεν συμπεριλαμβάνονται στον παραπάνω υπολογισμό φό-

ρου εισοδήματος. Επίσης, υπάρχει και ανώτατο ποσό έκπτωσης.

Στην Ελλάδα ο φόρος για τις οικογένειες με δύο παιδιά και ετήσιο εισόδημα 40.000 ευρώ ανέρχεται περίπου στο ποσό των 4.523 ευρώ. Σημειώνεται ότι για το παράδειγμα υπολογίστηκε ότι κάθε γονέας λαμβάνει από 20.000 ευρώ. Επίσης συνηγορήστηκε και το αφορολόγητο όριο για τα παιδιά που ισχύει σήμερα.

Βέβαια, στη Γαλλία μπορεί οι συντελεστές να περιορίζονται σημαντικά στη φορολόγηση των οικογενειών, αλλά υπάρχουν διάφορες άλλες εισφορές που ανεβάζουν τις τελικές επιβαρύνσεις για κάθε νοικοκυριό. Ακόμα όμως και σε αυτή περίπτωση το ελληνικό φορολογικό σύστημα υπερβαίνει σε σύγκριση με το γαλλικό. Για παράδειγμα, οι φόροι και οι εισφορές στην Ελλάδα ανέρχονται στο 40,5% έναντι 39,3% στη Γαλλία. Είναι ενδεικτικό ότι ετήσιο εισόδημα 20.000 ευρώ στην Ελλάδα για έναν άγαμο μετά από φόρους και εκπτώσεις περιορίζεται στα 17.517 ευρώ, ενώ στη Γαλλία στα 19.285 ευρώ.

Νέα «ορόσημα» για το Ταμείο Ανάκαμψης

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα βρίσκεται στην Αθήνα από 29 Σεπτεμβρίου έως 3 Οκτωβρίου προκειμένου να συζητηθούν οι αναθεωρήσεις των οροσώμων του Ταμείου Ανάκαμψης που θα χρειαστούν ώστε να μη χαθούν οι διαθέσιμοι πόροι.

Τα ορόσημα, δηλαδή μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, θα αναδιατυπωθούν ή και θα αντικατασταθούν εφόσον κριθεί ότι δεν είναι εφικτό να υλοποιηθούν στον ένα χρόνο που απομένει, έως τον Σεπτέμβριο του 2026, μετά τον ένα μήνα παράταση που δόθηκε στο Ταμείο. Πρόκειται για μια άσκηση που γίνεται σε όλα τα κράτη-μέλη με πρωτοβουλία της Κομισιόν και η αντιπροσωπεία της θα έρθει στην Αθήνα με τις δικές της προτάσεις.

Το Ταμείο Ανάκαμψης στην Ελλάδα προετοιμάζει τώρα το 7ο αίτημα και υπολογίζει να το υποβάλει εντός του Νοεμβρίου, σύμφωνα με πηγή του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας. Εν τω μεταξύ, όμως, εκκρεμεί το αίτημα για το σκέλος των δανείων του 6ου αιτήματος, το οποίο κανονικά έπρεπε να συνοδεύει το 6ο αίτημα επιχορηγήσεων, 2,1 δισ. ευρώ, που υποβλήθηκε τον Ιούλιο. Για το σκέλος των δανείων, 1,8 δισ. ευρώ, είχε τότε αναφερθεί ότι επρόκειτο να κατατεθεί τον Σεπτέμβριο. Όμως ακόμη δεν είναι ξεκάθαρη η εικόνα. Προαπαιτούμενο είναι να έχουν συμβασιοποιηθεί δάνεια 9 δισ. ευρώ.

Τα δάνεια έχουν «κollήσει», ενώ ξεκίνησαν πιο δυναμικά από τις επιχορηγήσεις, κυρίως επειδή δεν υπάρχει το απαιτούμενο ενδιαφέρον, ιδίως στις ψηφιακές επενδύσεις. Για να εγκριθεί μια νέα δόση πρέπει το απόθεμα των δανείων να απο-

Η αντιπροσωπεία της Κομισιόν που θα παρουσιάσει τις προτάσεις της Επιτροπής στην ελληνική κυβέρνηση θα παραμείνει στην Αθήνα από τις 29 Σεπτεμβρίου έως τις 3 Οκτωβρίου.

Θα αναδιατυπωθούν ή θα αντικατασταθούν προκειμένου να μη χαθούν οι διαθέσιμοι πόροι.

τελείται κατά 20% από επενδύσεις ψηφιακού περιεχομένου.

Το 7ο αίτημα, σύμφωνα με τον σχεδιασμό, αφορά 3,5 δισ. ευρώ, εκ των οποίων επιχορηγήσεις 1,7 δισ. και δάνεια 1,8 δισ. Αν όμως δεν συγκεντρωθούν τα 9 δισ. ευρώ των συμβασιοποιημένων δανείων, ώστε να υποβληθεί το 6ο αίτημα για δάνεια τον Σεπτέμβριο ή στις αρχές Οκτωβρίου, δύσκολα μπο-

ρεί να πει κανείς ότι στη συνέχεια θα ικανοποιηθεί μέσα σε δύο μήνες και το επόμενο ορόσημο για τα δάνεια, έτσι ώστε το 7ο αίτημα να περιέχει τόσο δάνεια όσο και επιχορηγήσεις.

Σε κάθε περίπτωση, στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας επικεντρώνονται στις επιχορηγήσεις, σημειώνοντας ότι το σημαντικό είναι να μη χαθούν τα χρήματα αυτά που είναι διαθέσιμα δωρεάν για τη χώρα. Πρόκειται για 18,2 δισ. στο σύνολο των 36 δισ. ευρώ.

Στο Ταμείο Ανάκαμψης έχουν προχωρήσει στον σχεδιασμό και του επόμενου χρόνου. Το 8ο αίτημα, που απαιτεί ικανοποίηση 29 οροσώμων για τις επιχορηγήσεις και ενός για τα δάνεια, θα υποβληθεί τον

Μάιο. Το 9ο και τελευταίο αίτημα, που συνοδεύεται από 130 ορόσημα για τις επιχορηγήσεις και 6 για τα δάνεια, θα υποβληθεί τον Σεπτέμβριο του 2026.

Μέχρι στιγμής το συνολικό ποσό εκταμιεύσεων από πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης προς τη χώρα ανέρχεται σε 21,3 δισ. ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στο 59% του συνολικού προϋπολογισμού. Τα 9,94 δισ. ευρώ είναι επιχορηγήσεις και τα 11,4 δισ. ευρώ είναι δάνεια.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε προχθές το υπουργείο Οικονομικών, η Ελλάδα βρίσκεται στην 8η θέση μεταξύ των 27 κρατών-μελών όσον αφορά τις εκταμιεύσεις ως ποσοστό του συνολικού προϋπολογισμού του Σχεδίου της.

Bloomberg: Η Ελλάδα έχει δημοσιονομικά περιθώρια για παροχές

Νέα μέτρα ελάφρυνσης για τη μεσαία τάξη της Ελλάδας θα παρουσιάσει στη ΔΕΘ η κυβέρνηση, έπειτα από μια δημοσιονομική ανάκαμψη που έμοιαζε σχεδόν αδιανόητη κατά τη διάρκεια της κρίσης χρέους, γράφει το Bloomberg. Αξιοποιώντας το αναπάντεχο υπερπλεόνασμα από τα σημαντικά υψηλότερα κρατικά έσοδα, κάτι που αναμένεται να συνεχιστεί, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης θα παρουσιάσει μια σειρά από παροχές που «θα μπορούσαν να θέσουν τα θεμέλια για να εκτείνει την εξουσία του, ως ένας από τους μακροβιότερους ηγέτες της Ελλάδας εδώ και πάνω από δύο δεκαετίες», αναφέρει το δημοσίευμα.

Σημειώνοντας ότι το σχεδιαζόμενο πακέτο ενδέχεται να ξεπεράσει το 1,5 δισ. ευρώ, με μειώσεις φόρων για τη μεσαία τάξη, στήριξη των οικογενειών και υψηλότερες δαπάνες για τους συνταξιούχους και τα Σώματα Ασφαλείας, καθώς και πιθανά περαιτέρω μέτρα τον Απρίλιο, το Bloomberg τονίζει ότι παροχές αυτού του ύψους θα προκαλούσαν άλλοτε συναγερμό ανάμεσα στους επενδυτές, με δεδομένο ότι τα δημόσια οικονομικά της Ελλάδας ήταν κάποτε τόσο άσχημα ώστε σχεδόν εκδιώχθηκε από το ευρώ το 2015. Όμως, η πύλη της φοροδιαφυγής έχει οδηγήσει σε τεράστια αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης στην ελληνική κοινωνία, κάτι που δίνει στον Κυρ. Μητσοτάκη δημοσιονομικά περιθώρια που θα έκαναν άλλους Ευρωπαίους ηγέτες να ζηλεύουν, παρά το χρέος του 140% του ΑΕΠ, τονίζει το Bloomberg.

Το δημοσιονομικό πλεόνασμα -έκπληξη για το 2024 και οι αντίστοιχες προβλέψεις για φέτος

έρχονται σε πλήρη αντίθεση με την κατάσταση της Γαλλίας ή του Ηνωμένου Βασιλείου, που βρίσκονται στο στόχαστρο των αγορών, καθώς πασχίζουν να θασεύσουν τα ελλείμματά τους.

«Οι προσπάθειες της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής αποδίδουν καρπούς και αξίζουν αναγνώριση», είπε στο Bloomberg ο Τζουνγκ Σικ Κανγκ, επικεφαλής της αποστολής για την Ελλάδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. «Τα αποτελέσματα είναι αρκε-

Το πλεόνασμα και οι αντίστοιχες προβλέψεις για φέτος έρχονται σε πλήρη αντίθεση με την κατάσταση της Γαλλίας ή της Βρετανίας.

τά αξιοσημείωτα». Σύμφωνα με τον Κανγκ, η προσέγγιση της Αθήνας κατά της φοροδιαφυγής μπορεί να γίνει παράδειγμα για άλλες χώρες.

Οι επενδυτές δικαιώνουν τις προσπάθειες της Ελλάδας, καθώς το ελληνικό 10ετές ομόλογο έχει απόδοση 3,49%, με την εικόνα αυτή να έρχεται σε αντίθεση με τη Γαλλία, όπου τα δημοσιονομικά προβλήματα έχουν φέρει το κόστος δανεισμού σχεδόν στα επίπεδα της Ιταλίας, στο 3,58%.

Όπως σημειώνει το Bloomberg, είναι πολύ νωρίς για να φανεί αν τα μέτρα της ΔΕΘ θα κερδίσουν την υποστήριξη των πολιτών που δυσκολεύονται και αντιμετωπίζουν κρίσεις κόστους ζωής εδώ και πάνω από μία δεκαετία.

Κύμα «μετανάστευσης» εκατομμυριούχων στην Ιταλία

Πόλος έλξης μετά την εφαρμογή του «κανόνα CR7» με την ευνοϊκή φορολογία

Γνωστή για την πλούσια ιστορία, την εκλεπτυσμένη κουλτούρα και τα γραφικά τοπία της, η Ιταλία αναδεικνύεται σε απροσδόκητο πόλο έλξης για τους πλούσιους του πλανήτη.

Ενα νέο κύμα εκατομμυριούχων και δισεκατομμυριούχων μετακομίζει στη γειτονική χώρα, επιδιώκοντας να επωφεληθεί από το φιλικό προς τους επενδυτές περιβάλλον, την ακμάζουσα αγορά ακινήτων, αλλά και το χαμηλό φορολογικό καθεστώς.

Τα τελευταία χρόνια η Ρώμη έχει υιοθετήσει μια σειρά από φορολογικά κίνητρα που έχουν σχεδιαστεί για να προσελκύσουν άτομα υψηλής καθαής αξίας.

Από το 2017 εφαρμόζει ένα ειδικό φορολογικό καθεστώς γνωστό ως «κανόνας CR7» (ακρωνύμιο που επινοήθηκε από τον αστέρα του ποδοσφαίρου Κριστιάνο Ρονάλντο και τον αριθμό της φανέλας του), το οποίο επιτρέπει στους κατοίκους εκτός Ιταλίας να πληρώνουν έναν σταθερό ετήσιο φόρο 200.000 ευρώ για εισόδημα που παράγεται στο εξωτερικό, για μια περίοδο 15 ετών. Η ευνοϊκή για τους πλούσιους νομοθεσία της Ιταλίας έγινε γνωστή ανά την υφήλιο όταν ο Ρονάλντο επωφελήθηκε από αυτήν κατά τη μεταγραφή του το 2018 στη Γιουβέντους.

Τον ακολούθησαν, επιλέγοντας την Ιταλία ως νέα «πατρίδα» τους, ονόματα όπως ο Βρετανός οδηγός της Formula 1 Λιούις Χάμιλτον, ο νοτιοαφρικανικής καταγωγής αντιπρόεδρος της Goldman Sachs Ρίτσαρντ Νοντ, ο Αιγύπτιος επιχειρηματίας Νασάφ Σαου-καθιστώντας ευκολότερη την επένδυση στη χώρα.

Η ακμάζουσα αγορά ακινήτων, με μια πληθώρα από ιστορικές βίλες, αγροκτήματα και πολυτελή διαμερίσματα, αποτελεί έναν επιπλέον πόλο έλξης για τους «Μίδες» που δεν αναζητούν μόνο κατοικίες, αλλά και επενδυτικές ευκαιρίες.

Υπολογίζεται ότι 142.000 εκατομμυριούχοι παγκοσμίως θα μετεγκατασταθούν το 2025, σύμφωνα με έρευνα της Henley & Partners που ειδικεύεται στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για προγράμματα υπηκοότητας και διαμονής. Περίπου 3.600 από αυτούς θα επιλέξουν την Ιταλία, που γίνεται έτσι ο τρίτος δημοφιλέστερος προορισμός μετά τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (9.800) και τις Ηνωμένες Πολιτείες (7.500), αλλά βρίσκεται μπροστά από την Ελβετία (3.000).

Η μαζική μετακόμιση εκατομμυριούχων στην Ιταλία έχει άμεσες επιπτώσεις στην οικονομία της χώρας. Η εισροή κεφαλαίων τονώνει τις τοπικές αγορές, δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας σε τομείς όπως οι κατασκευές, οι υπηρεσίες πολυτελείας και ο τουρισμός και αναβαθμίζει τις υποδομές. Σύμφωνα με την Έκθεση Παγκόσμιου Πλού-

Ο Βρετανός οδηγός της Formula 1 Λιούις Χάμιλτον, ο νοτιοαφρικανικής καταγωγής αντιπρόεδρος της Goldman Sachs Ρίτσαρντ Νοντ, ο Αιγύπτιος επιχειρηματίας Νασάφ Σαουίρις, αλλά και πηχρά ονόματα του Χόλιγουντ, όπως ο Τζορτζ Κλούνεϊ και η σύζυγός του Αμάλ Αλαμουντίν, έχουν επιλέξει ως νέα «πατρίδα» τους την Ιταλία.

του του 2025 από την Boston Consulting Group (BCG), η Ιταλία κατατάσσεται όγδοη στον κόσμο σε επενδυτικό οικονομικό πλούτο, με συνολικό πλούτο περίπου 6,9 τρισ. δολαρίων το 2024.

Πλέον η χώρα φιλοξενεί περίπου 517.000 εκατομμυριούχους (με περιουσιακά στοιχεία άνω του ενός εκατ. δολαρίων) και 2.600 υπερπλούσιους με περιουσιακά στοιχεία άνω των 100 εκατ. δολαρίων. Ο αριθμός των εκατομμυριούχων αναμένεται να αυξάνεται κατά 1% ετησίως τα επόμενα τέσσερα χρόνια, ενώ οι υπερπλούσιοι εκτιμάται ότι θα αυξάνονται κατά 3%.

Βασική επιλογή για τους νεοαφικθόντες είναι το Μιλάνο, ως οικονομικό κέντρο της Ιταλίας. Από το 2015, όταν φιλοξένησε την Έκθεση του Μιλάνου, έχει εξελιχθεί σε μια παγκόσμια πόλη, προσφέροντας καλά σχολεία για τους γόνους της ελίτ, όπως επίσης και τις Άλπεις και τις λίμνες σε κοντινή απόσταση.

Για να καλύψουν αυτές τις νέες αφίξεις, έχουν ανοίξει νέες ιδιωτικές λέσχες μελών, όπως το The Wilde του Γκάρι Λάντεσπεργκ, ο οποίος προηγουμένως κατείχε το Arts Club στο Μείφερ, καθώς και ένα Soho House και το Casa Cipriani. Τα αστέρια Michelin πολλαπλασιάζονται, όπως και οι μαθητές στο Βρετανικό Σχολείο του Μιλάνου, το οποίο επεκτείνεται. Και κάπως έτσι «το Μιλάνο γίνεται ένα μίνι Λονδίνο», λέει ο Ρομπέρτο Μαγκάλιο της Engel & Volkers.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Το Κρατικό Αρχείο του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης ζητά την υποβολή δήλωσης ενδιαφέροντος από άτομα ή Εταιρείες που διαθέτουν προς ενοικίαση υποστατικό στις περιοχές Έγκλημα ή Αγίου Δομετίου, στην Επαρχία Λευκωσίας, συνολικού εμβαδού 185 τ.μ., με απόκλιση ±10%, που να έχει ανεγερθεί μετά το 1990, για τη στέγαση Εργαστηρίου Συντήρησης Αρχείων για περίοδο 5 ετών, με δικαίωμα παράτασης από μέρους του Ενοικιαστή για άλλες δύο περιόδους 2 (δύο) ετών, χωρίς να αποκλείεται το ενδεχόμενο, αν τα δύο συμβαλλόμενα Μέρη συμφωνούν, της διαπραγμάτευσης για μακροχρόνια ενοικίαση, ενοικιαγορά ή αγορά. Η ημερομηνία, κατά την οποία το κτήριο θα πρέπει να είναι έτοιμο για παράδοση, θα συμφωνηθεί από τα δύο συμβαλλόμενα Μέρη.

2. Ο Ιδιοκτήτης του υποστατικού πρέπει να έχει εξασφαλισμένες όλες τις κατά Νόμο απαιτούμενες άδειες και πιστοποιητικά. Οι απαιτούμενες άδειες και πιστοποιητικά πρέπει να έχουν εξασφαλισθεί πριν την παράδοση και χρήση του υποστατικού. Ας σημειωθεί ότι η στατική επάρκεια του υποστατικού θα πρέπει να ελεγχθεί, σύμφωνα με την τυποποιημένη μεθοδολογία των Εντύπων Οπτικής Επιθεώρησης (ΕΟΕ και ΕΠΟΠΕΚ) του ΕΤΕΚ.

3. Σημειώνεται ότι το υποστατικό που θα προεπιλεγεί, θα επιθεωρηθεί από όλες τις αρμόδιες Κυβερνητικές Υπηρεσίες και οι τροποποιήσεις του υποστατικού που θα υποδειχθούν θα υλοποιηθούν, ούτως ώστε το υποστατικό να διαμορφωθεί κατάλληλα, με βάση τις ανάγκες του Κρατικού Αρχείου, **και το συνεπαγόμενο κόστος θα επιβαρύνει αποκλειστικά τον Ιδιοκτήτη**. Οι υπό αναφορά εργασίες πρέπει να ολοκληρωθούν εντός χρονοδιαγράμματος που θα συμφωνηθεί. **Επιπρόσθετα ο Ιδιοκτήτης θα επιμίζετα όλα τα έξοδα συντήρησης του υποστατικού καθόλη τη διάρκεια ενοικίασης του υποστατικού.**

4. Το υποστατικό πρέπει να παρέχει τηλεφωνικό δίκτυο και όλες τις αναγκαίες ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις, κλιματισμό, σύστημα πυρανίχνευσης και σύστημα συναγερμού ή ο ιδιοκτήτης να είναι διατεθειμένος να τα εγκαταστήσει. Το υποστατικό δεν πρέπει να εφάπτεται υποστατικού με εύφλεκτα υλικά ενώ είναι προτιμότεο να είναι τύπου open plan.

5. Το κτήριο πρέπει να διαθέτει επίσης επαρκή αριθμό χώρων στάθμευσης για τις ανάγκες του προσωπικού (3 χώρους).

6. Με τη δήλωση ενδιαφέροντος πρέπει να υποβληθούν τα ακόλουθα αντίγραφα:

1. Τίτλος Ιδιοκτησίας,
2. Τελική Έγκριση και Άδεια Οικοδομής,
3. Αρχιτεκτονικά Σχέδια κατόψεων /όψεων και τομών του υποστατικού,
4. Κατάλογος Εμβαδών και Σχέδιο Εμβαδομέτρησης των ωφέλιμων χώρων, τα οποία να συνάδουν με την υφιστάμενη κατάσταση,
5. Τοπογραφικό Σχέδιο στο οποίο να υποδεικνύεται η θέση του υποστατικού,
6. Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης και
7. Ευνοπόγραφη Δέσμευση /Δήλωση από συνιδιοκτήτες, αν το υποστατικό έχει πέραν του ενός ιδιοκτήτη για το πραγματικό ενδιαφέρον ενοικίασης του υποστατικού.

7. Στη δήλωση πρέπει να αναφερθεί το προτεινόμενο μηνιαίο ενοίκιο ανά τετραγωνικό μέτρο (€/τ.μ./μήνα).

8. Η δήλωση ενδιαφέροντος πρέπει να απευθύνεται στον Έφορο Κρατικού Αρχείου στην Οδό Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' 38, 2407 Έγκλημα, Λευκωσία και να κατατεθεί στο κιβώτιο προσφορών του Τμήματος, το αργότερο μέχρι τις 12:00 μ. της 26/9/2025.

9. Για περαιτέρω πληροφορίες παρακαλείστε όπως αποστείνετε στα τηλέφωνα 22451478 και 22451213 ή στην ηλεκτρονική διεύθυνση statearchives@sa.mjpo.gov.cy.

10. Για μελέτη και πληροφόρηση πριν την υποβολή της δήλωσης ενδιαφέροντος, τα ακόλουθα έγγραφα έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Κρατικού Αρχείου <http://www.mjpo.gov.cy/mjpo/statearchive.nsf>:

- Πίνακας Ελέγχου
- Πρότυπο Ενοικιαστήριο Συμβόλαιο

Κρατικό Αρχείο, 7/9/2025

ΑΠΟ 1η
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΤΟ ΣΕΡΒΙΣ
ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ
ΣΥΝΑΝΤΑ
ΤΗΝ ΑΠΟΛΥΤΗ
ΓΕΥΣΗ
& ΤΑ ΔΡΟΣΙΣΤΙΚΑ
COCKTAILS

Αλλάζει ο χάρτης του διεθνούς εμπορίου λόγω των δασμών

Προκαλούν τη μεγαλύτερη αναταραχή από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Το μερίδιο του παγκόσμιου εμπορίου που διεξάγεται με βάση τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO) έχει μειωθεί στο 72% και μπορεί να περιοριστεί ακόμη περισσότερο, σύμφωνα με τη γενική διευθύντρια Νγκόζι Οκόντζο-Ιουεάλα. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αναταραχή στο διεθνές εμπορικό σύστημα από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όπως είπε χαρακτηριστικά.

Η πτώση αποδίδεται κυρίως στους δασμούς που έχει επιβάλει φέτος ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ στους περισσότερους εμπορικούς εταίρους. Το ποσοστό του εμπορίου που γίνεται υπό το καθεστώς της «πλέον ευνοούμενης χώρας» (Most Favoured Nation – MFN) έχει μειωθεί από περίπου 80% σε 72%. Η αρχή αυτή διασφαλίζει ότι τα μέλη του WTO μεταχειρίζονται ισότιμα τους εμπορικούς τους εταίρους και η υποχώρηση της εφαρμογής της έχει προκαλέσει ανησυχία ότι ο οργανισμός χάνει τον ρόλο του ως θεματοφύλακα του ελεύθερου εμπορίου.

«Ζούμε τη μεγαλύτερη διατάραξη των κανόνων του παγκόσμιου εμπορίου εδώ και 80

χρόνια», τόνισε η Νγκόζι Ιουεάλα σε συνέντευξη στο Reuters, στην έναρξη της δευτέρας θητείας της. Αναγνώρισε ότι η αξιοπιστία του συστήματος αμφισβητείται, υπογράμμισε ωστόσο

Το σημερινό πολυμερές σύστημα δοκιμάζεται και ενδέχεται να παραμεριστεί από μια λογική «μπλοκ» και διμερών συμφωνιών.

ότι η πλειονότητα του εμπορίου εξακολουθεί να γίνεται με όρους MFN και «απέχουμε πολύ από το να πέσουμε κάτω από το 50%».

Η γενική διευθύντρια προειδοποίησε ότι οι επιπτώσεις των δασμών μπορεί να φανούν εντονότερα το 2026, όταν θα έχουν εξαντληθεί τα αποθέματα προϊόντων που εισήχθησαν μαζικά το πρώτο εξάμηνο του 2025. Παρά τη συγκυριακή αυτή ώθηση, ο WTO αναθεώρησε τον Αύγουστο την πρόβλεψη για την ανάπτυξη του παγκόσμιου

Το ποσοστό του παγκόσμιου εμπορίου που διεξάγεται με βάση τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO) έχει μειωθεί στο 72% και μπορεί να περιοριστεί ακόμη περισσότερο. Η πτώση αποδίδεται κυρίως στους δασμούς που έχει επιβάλει φέτος ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ.

εμπορίου στο 0,9% από 0,2%. Ένα άλλο ζήτημα που προβληματίζει τη Γενεύη είναι η χρηματοδότηση. Η Νγκόζι Ιουεάλα εξέφρασε ανησυχία για τα σχέδια της κυβέρνησης Τραμπ να περικόψει 29 εκατ. δολάρια από τη συνεισφορά των ΗΠΑ. Ο ετήσιος προϋπολογισμός του WTO για το 2024 ανήλθε στα 205 εκατ. ελβετικά φράγκα (232 εκατ. δολάρια), εκ των οποίων η Ουάσιγκτον όφειλε να καλύψει περίπου το 11%. Η αμερικανική αποχώρηση ή μείωση της χρηματοδότησης θα δημιουργούσε σοβαρό πρόβλημα στη λειτουργία του οργανισμού.

Η μεταρρύθμιση του WTO αποτελεί βασικό στόχο της Νγκόζι Ιουεάλα. Όπως τόνισε, η προθυμία της Κίνας να συζητήσει αλλαγές στη βιομηχανική πολιτική μπορεί να αποτελέσει εφελκυστήριο για πρόοδο. Εγγραφα που είδε το Reuters δείχνουν ότι τα μέλη ξετάζουν

τρόπους απλοποίησης των διαδικασιών και εισαγωγής δικαιότερων κανόνων για τις επιδοτήσεις. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το στοιχείο αυτό είναι κομβικό: οι Βρυξέλλες έχουν επενδύσει διαχρονικά στη λειτουργία του WTO ως αντιστάθμισμα σε μονομερείς πρακτικές των ΗΠΑ και της Κίνας.

Η αδυναμία επίτευξης συναινέσεων τα τελευταία χρόνια είχε αφήσει το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα σε τέλμα. Ο πρώην επικεφαλής Ρόμπερτ Άζεβέδου είχε χαρακτηρίσει το WTO «νεκρό» τον περασμένο Απρίλιο. Τώρα, η Νγκόζι Ιουεάλα προσπαθεί να γυρίσει σελίδα: «Έχω τελειώσει με τον πεσιμισμό και τον φόβο. Χρειαζόμαστε αισιοδοξία και στήριξη σε χώρες που πραγματικά προσπαθούν να δώσουν λύσεις», είπε, αναφέροντας ως παραδείγματα τη Βρετανία, την Αυστραλία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Μέσα στις επόμενες εβδομάδες αναμένεται να τεθεί σε ισχύ η συμφωνία για τον περιορισμό των κρατικών επιδοτήσεων στην αλιεία, το πρώτο παγκόσμιο deal του WTO από το 2017. «Χρειαζόμαστε ακόμη τρεις επικυρώσεις, αλλά τις έχω ήδη εξασφαλίσει», δήλωσε η Νγκόζι Ιουεάλα, υπογραμμίζοντας ότι το βήμα αυτό θα ενισχύσει την αξιοπιστία του οργανισμού.

Για την Ε.Ε., η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς η αλιεία αποτελεί ευαίσθητο πεδίο τόσο για τα κράτη-μέλη όσο και για τις σχέσεις της με αναδυόμενες αγορές. Στο ευρύτερο πλαίσιο, η Ένωση φοβάται ότι η εμπορική πολιτική Τραμπ μπορεί να δημιουργήσει νέα ρήγματα στη διεθνή τάξη και να πληξει τις εξαγωγές της, ιδιαίτερα σε τομείς όπως τα βιομηχανικά προϊόντα και τα αγροτικά αγαθά.

Σε διεθνές επίπεδο, η αύξηση των δασμών απειλεί να επαναχα-

ράξει τον χάρτη του εμπορίου. Χώρες της Ασίας στρέφονται σε περιφερειακές συμφωνίες, ενώ η Λατινική Αμερική προσπαθεί να εκμεταλλευθεί την αναδιάρθρωση των αλυσίδων εφοδιασμού. Ο WTO βρίσκεται έτσι στο επίκεντρο μιας μάχης για το αν το πολυμερές σύστημα θα αντέξει ή αν θα παραμεριστεί από μια λογική «μπλοκ» και διμερών συμφωνιών.

Η μάχη αυτή θα κρίνει αν οι κανόνες του ελεύθερου εμπορίου θα συνεχίσουν να λειτουργούν ως εγγύηση σταθερότητας ή αν το παγκόσμιο εμπόριο θα εισέλθει σε μια νέα εποχή κατακερματισμού. Όπως παραδέχεται η ίδια η Νγκόζι Ιουεάλα, η ισορροπία είναι εύθραυστη: «Αν οι δασμοί χρησιμοποιούνται ως γεωπολιτικό όπλο, δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά. Αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι να κρατήσουμε ζωντανό το πνεύμα της συνεργασίας».

Η δημοσιονομική στενότητα απειλεί τις εθνικές αργίες σε πολλές χώρες

Η κατάργηση αργιών φαίνεται ότι... είναι στη μόδα. Με στόχο τη βελτίωση των δημοσιονομικών, ο Γάλλος πρωθυπουργός Φρανσουά Μπαϊρύν πρότεινε τον Ιούλιο να αφαιρεθούν η Δευτέρα του Πάσχα και η Ημέρα της Νίκης στην Ευρώπη (8 Μαΐου) από τις έντεκα ετήσιες αργίες της Γαλλίας – μια πρόταση που δέχθηκε δριμύεια κριτική τόσο από την κοινή γνώμη όσο και από προσωπικότητες από όλο το πολιτικό φάσμα.

Σε ένα τέτοιο μέτρο προέβη πάντως νωρίτερα φέτος η Σλοβακία, η οποία ακολούθησε το παράδειγμα που έθεσε η Δανία ήδη από το 2023. Αμφότερες οι χώρες δικαιολόγησαν την κατάργηση των αργιών με την ανάγκη για μια δημοσιονομική «ανάσα».

Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ ανέφερε προσφάτως ότι στην Αμερική υπάρχουν «υπερβολικά πολλές αργίες», που κοστίζουν «δισεκατομμύρια δολάρια».

Υπάρχουν όμως αρκετά στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι

οι χώρες με λιγότερες αργίες είναι πιο παραγωγικές οικονομικά; «Τα στοιχεία που στηρίζουν αυτή την ιδέα είναι περιορισμένα», λέει στην DW ο Τσαρλς Κορνς, ανώτερος οικονομολόγος στη βρετανική εταιρεία Cebr. «Η παραγωγικότητα επηρεάζεται λιγότερο από τον αριθμό των αργιών και περισσότερο από παράγοντες όπως η

Ολοένα και περισσότερα κράτη εξετάζουν τη μείωσή τους, αλλά οι οικονομολόγοι αμφιβάλλουν για τα αποτελέσματα.

αποδοτικότητα της εργασίας, οι επενδύσεις κεφαλαίων, οι δεξιότητες του εργατικού δυναμικού και η τεχνολογία».

Ορισμένες μελέτες δείχνουν ότι μπορεί να υπάρχουν πολύ μικρές αυξήσεις στο ΑΕΠ, ως αποτέλεσμα της κατάργησης αργιών.

Ο Φρανσουά Μπαϊρύν πρότεινε τον Ιούλιο να αφαιρεθούν από τις αργίες η Δευτέρα του Πάσχα και η Ημέρα της Νίκης στην Ευρώπη (8 Μαΐου).

Μελέτη του 2021 διαπίστωσε πως οι αργίες μπορεί στην πραγματικότητα να αυξάνουν κιάλας τη ζήτηση σε ορισμένες υποκατηγορίες του ΑΕΠ, καθώς και ότι όταν οι αργίες πέφτουν Σαββατοκύριακα και δεν αναπληρώνονται, υπάρχει μικρή αύξηση στο ΑΕΠ.

Ωστόσο, μελέτες του ΔΝΤ και της Ομοσπονδιακής Τράπεζας έδειξαν ότι οποιαδήποτε αύξηση στο ΑΕΠ θα ήταν αναλογικά πολύ μικρότερη. Στη θεωρία, μία ημέρα άδειας σημαίνει πως σε εκείνο το 24ωρο η παραγωγικότητα του εργαζομένου είναι μηδενική. Δια-

τυπώνεται επίσης το επιχείρημα ότι η παραγωγικότητα μειώνεται και τις ημέρες πριν και μετά τις αργίες, καθώς πολλοί παίρνουν άδειες για να μεγιστοποιήσουν τον ελεύθερο χρόνο τους.

Αν και η κατάργηση αργιών μπορεί να αυξήσει τα έσοδα από τη φορολογία, υπάρχουν και επιχειρήματα που υποστηρίζουν την αντίθετη θέση: ότι δηλαδή οι μέρες ανάπαυσης βελτιώνουν την ευημερία των εργαζομένων μακροπρόθεσμα, κάτι που μπορεί επίσης να επηρεάσει θετικά την παραγωγικότητά τους.

«Σύμφωνα με στοιχεία, όταν δεν έχουν περισσότερες διακοπές και αργίες, οι εργαζόμενοι κινδυνεύουν σοβαρά να εξουθενωθούν, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε γενικότερη μείωση της ευημερίας τους», δηλώνει ο Αντεγουέλ Μάγιε, αναλυτής πολιτικής και έρευνας στο Economic Policy Institute της Ουάσιγκτον.

Η συζήτηση για τις αργίες εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο γύρω από τις συνολικές ώρες εργασίας. Η Γερμανία, το

Ηνωμένο Βασίλειο και η Ολλανδία συγκαταλέγονται στις χώρες που προσπαθούν να τονώσουν την οικονομική ανάπτυξη μέσω της αύξησης των ωρών εργασίας. Αυτό όμως δεν πρέπει να επιτευχθεί απαραίτητως με την κατάργηση αργιών. Αντιθέτως, μπορεί να γίνει, για παράδειγμα, με την ενθάρρυνση του εργατικού δυναμικού να εργαστεί περισσότερες ώρες, όπως επιδιώκει να κάνει η Γερμανία. Η συγκεκριμένη τακτική προκαλεί συνήθως πολύ λιγότερες αντιδράσεις συγκριτικά με την ιδέα για κατάργηση εθνικών αργιών. Σύμφωνα με μελέτη του 2020, εάν προσθέσει κανείς τις αργίες και τις θεσμοθετημένες άδειες μετ' αποδοχών, οι περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ δίνουν στους εργαζομένους 30 έως 36 ημέρες άδειας μετ' αποδοχών ετησίως.

Μερικές από τις χώρες με τις περισσότερες ημέρες, όπως Αυστρία (38), Δανία (36) και Φινλανδία (36), έχουν επίσης από τα υψηλότερα κατά κεφαλήν ΑΕΠ στον κόσμο.

Επίμονα υψηλός ο πληθωρισμός στην Τουρκία

Ο πληθωρισμός στην Τουρκία επιβραδύνθηκε λιγότερο από το αναμενόμενο τον Αύγουστο καθώς η καταναλωτική ζήτηση παραμένει ανθεκτική, την ώρα που η κεντρική τράπεζα είναι έτοιμη να συνεχίσει να μειώνει τα επιτόκια.

Ο ετήσιος πληθωρισμός μειώθηκε στο 33% τον περασμένο μήνα από 33,5% τον Ιούλιο, σύμφωνα με την κρατική στατιστική υπηρεσία TurkStat, ενώ οι αναλυτές σε έρευνα του Bloomberg ανέμεναν αποκλιμάκωση στο 32,6%.

Ο πληθωρισμός σε μηνιαία βάση ανήλθε στο 2,04%, ελαφρώς χαμηλότερος από το 2,06% του προηγούμενου μήνα, ενώ η μέση εκτίμηση των αναλυτών ήταν για 1,75%. Τα τρόφιμα καθώς και οι υπηρεσίες όπως οι μεταφορές και τα ενοίκια ήταν οι κύριοι παράγοντες που συνέβαλαν στην αύ-

ξηση των τιμών σε μηνιαία βάση. Η κεντρική τράπεζα είχε δηλώσει στο παρελθόν ότι οι τιμές των ενοικίων, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τον πληθωρισμό

Ο ετήσιος πληθωρισμός μειώθηκε στο 33% τον περασμένο μήνα από 33,5% τον Ιούλιο, σύμφωνα με την κρατική στατιστική υπηρεσία TurkStat.

του παρελθόντος, είναι δύσκολο να περιοριστούν με τη νομισματική πολιτική.

Ο δομικός πληθωρισμός, ο

ο οποίος δεν περιλαμβάνει τα ευμετάβλητα στοιχεία όπως τα τρόφιμα και η ενέργεια, ήταν 33% σε ετήσια βάση, σε σύγκριση με 34,7% τον προηγούμενο μήνα.

Τα μηνιαία στοιχεία για τον πληθωρισμό έρχονται έπειτα από μια μέρα πολιτικών αναταραχών που έπληξαν τις τουρκικές αγορές και οδήγησαν σε αύξηση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων, καθώς ένα δικαστήριο διέταξε την απομάκρυνση των τοπικών αξιωματούχων του κύριου κόμματος της αντιπολίτευσης στην Κωνσταντινούπολη την Τρίτη. Το Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό Κόμμα, γνωστό με τα τουρκικά αρχικά CHP, αντιμετωπίζει μια δικαστική καταστολή που, όπως ισχυρίζεται, έχει πολιτικά κίνητρα.

Η τουρκική κεντρική τράπεζα μείωσε το επιτόκιο αναφοράς κα-

τά 3% στο 43% τον Ιούλιο, προχωρώντας στην πρώτη μείωση σε περίπου τέσσερις μήνες, ενώ προηγουμένως είχε αντιστρέψει τον κύκλο μείωσης των επιτοκίων τον Μάρτιο λόγω των αναταραχών μετά τη φυλάκιση του δημάρχου της Κωνσταντινούπολης, Εκρέμ Ιμράμογλου.

Η νομισματική αρχή έχει δώσει «σήμα» για συνέχιση του κύκλου νομισματικής χαλάρωσης, αλλά ο διοικητής Φατίχ Καραχάν προειδοποίησε τους επενδυτές ότι η τράπεζα «δεν λειτουργεί με αυτόματο πιλότο, επικαλούμενος τις προσδοκίες για τον πληθωρισμό μεταξύ των καταναλωτών και των επιχειρήσεων. Η τράπεζα προβλέπει πληθωρισμό στο τέλος του έτους μεταξύ 25% και 29%, ενώ οι εκτιμήσεις της αγοράς είναι πιο κοντά στο 30%.

Τα τρόφιμα καθώς και οι υπηρεσίες, όπως οι μεταφορές και τα ενοίκια, ήταν οι κύριοι παράγοντες που συνέβαλαν στην αύξηση των τιμών σε μηνιαία βάση.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την πρόσληψη νέων ηλικίας 15 μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης, με Ευέλικτες Ρυθμίσεις Απασχόλησης».

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
Πρόγραμμα Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027»

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοινώνει την υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο του Σχεδίου Χορηγιών: «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την πρόσληψη νέων ηλικίας 15 μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης, με Ευέλικτες Ρυθμίσεις Απασχόλησης» που δύναται να χρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+) και την Κυπριακή Δημοκρατία.

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση των εργοδοτών να προσλάβουν νέους ηλικίας 15 μέχρι 29 ετών, οι οποίοι βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης κατά την ημερομηνία πρόσληψης, με ευέλικτες ρυθμίσεις απασχόλησης και είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ). Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στα μέτρα των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που προωθεί η Κυβέρνηση και συμβάλλει στην προσπάθεια που καταβάλλεται για καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ειδικότερα όσον αφορά την ενεργό ένταξη ευπαθών ομάδων πληθυσμού στην αγορά εργασίας.

Για τον υπολογισμό του ύψους της χορηγίας θα ακολουθείται η μέθοδος των απλουστευμένων μορφών κόστους. Η μονάδα κόστους για το συγκεκριμένο Σχέδιο Χορηγιών, καθορίστηκε στα €48/εργάσιμη ημέρα και αντιστοιχεί στο ύψος της χορηγίας που θα λαμβάνει ο κάθε δικαιούχος για κάθε εργάσιμη μέρα που θα συμπληρώνει ο επωφελούμενος, ανεξαρτήτως του πραγματικού μισθολογικού κόστους που επιβαρύνεται ο εργοδότης/δικαιούχος. Η χορηγία θα παραχωρείται για τους πρώτους δέκα (10) μήνες απασχόλησης και με υποχρέωση του εργοδότη για διατήρηση της εργοδότησης του απασχολούμενου για δύο (2) πρόσθετους μήνες χωρίς επιχορήγηση. Με βάση τη μονάδα κόστους η μέγιστη δυνατή επιχορήγηση για την περίοδο της ΣΔΧ (12 μήνες) ανέρχεται σε €8.600,00.

Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της παρούσας πρόσκλησης είναι τρία εκατομμύρια ευρώ (€3.000.000).

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από τις 5/9/2025 μέχρι εξαντλήσεως του κονδυλίου ή ανακοίνωσης λήξης του Σχεδίου. Οι ενδιαφερόμενοι για συμμετοχή στο Σχέδιο πρέπει να υποβάλουν αίτηση εντός ενός μηνός από την ημερομηνία πρόσληψής του εργοδοτούμένου και εντός των χρονικών περιθωρίων που καθορίζονται στην προκήρυξη της πρόσκλησης μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Διαχείρισης Σχεδίων Χορηγιών του Τμήματος εργασίας <https://subsidy-schemes.dl.mlsi.gov.cy>. Για πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας (<http://www.mlsi.gov.cy/dl>), και στην ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομικών (<https://thalia.com.cy/>).

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, 4/9/2025

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Πρόσληψη Ανέργων Γυναίκων»

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
Πρόγραμμα Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027»

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοινώνει την υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο του Σχεδίου Χορηγιών: «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την πρόσληψη Ανέργων Γυναίκων» που δύναται να χρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+) και την Κυπριακή Δημοκρατία.

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση των εργοδοτών να προσλάβουν άνεργες γυναίκες, κατά την ημερομηνία πρόσληψης, εγγεγραμμένες στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ). Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στα μέτρα των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που προωθεί η Κυβέρνηση και συμβάλλει στην προσπάθεια που καταβάλλεται για καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ειδικότερα όσον αφορά την ενεργό ένταξη ευπαθών ομάδων πληθυσμού στην αγορά εργασίας.

Για τον υπολογισμό του ύψους της χορηγίας θα ακολουθείται η μέθοδος των απλουστευμένων μορφών κόστους. Η μονάδα κόστους για το συγκεκριμένο Σχέδιο Χορηγιών, καθορίστηκε στα €48/εργάσιμη ημέρα και αντιστοιχεί στο ύψος της χορηγίας που θα λαμβάνει ο κάθε δικαιούχος για κάθε εργάσιμη μέρα που θα συμπληρώνει ο επωφελούμενος, ανεξαρτήτως του πραγματικού μισθολογικού κόστους που επιβαρύνεται ο εργοδότης/δικαιούχος. Η χορηγία θα παραχωρείται για τους πρώτους δέκα (10) μήνες απασχόλησης και με υποχρέωση του εργοδότη για διατήρηση της εργοδότησης του απασχολούμενου για δύο (2) πρόσθετους μήνες χωρίς επιχορήγηση. Με βάση τη μονάδα κόστους η μέγιστη δυνατή επιχορήγηση για την περίοδο της ΣΔΧ (12 μήνες) ανέρχεται σε €8.600,00.

Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της παρούσας πρόσκλησης είναι επτά εκατομμύρια ευρώ (€7.000.000).

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από τις 5/9/2025 μέχρι εξαντλήσεως του κονδυλίου ή ανακοίνωσης λήξης του Σχεδίου. Οι ενδιαφερόμενοι για συμμετοχή στο Σχέδιο πρέπει να υποβάλουν αίτηση εντός ενός μηνός από την ημερομηνία πρόσληψής του εργοδοτούμένου και εντός των χρονικών περιθωρίων που καθορίζονται στην προκήρυξη της πρόσκλησης μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Διαχείρισης Σχεδίων Χορηγιών του Τμήματος εργασίας <https://subsidy-schemes.dl.mlsi.gov.cy>. Για πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας (<http://www.mlsi.gov.cy/dl>), και στην ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης, του Υπουργείου Οικονομικών (<https://thalia.com.cy/>).

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, 4/9/2025

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Πρόσληψη Αδρανών Γυναικών με Ευέλικτες Ρυθμίσεις Απασχόλησης»

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
Πρόγραμμα Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027»

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοινώνει την υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο του Σχεδίου Χορηγιών: «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Πρόσληψη Αδρανών Γυναικών με Ευέλικτες Ρυθμίσεις απασχόλησης» που δύναται να χρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+) και την Κυπριακή Δημοκρατία.

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση των εργοδοτών να προσλάβουν αδρανείς γυναίκες (με ευέλικτες ρυθμίσεις απασχόλησης). Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στα μέτρα των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που προωθεί η Κυβέρνηση και συμβάλλει στην προσπάθεια που καταβάλλεται για καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ειδικότερα όσον αφορά την ενεργό ένταξη ευπαθών ομάδων πληθυσμού στην αγορά εργασίας.

Για τον υπολογισμό του ύψους της χορηγίας θα ακολουθείται η μέθοδος των απλουστευμένων μορφών κόστους. Η μονάδα κόστους για το συγκεκριμένο Σχέδιο Χορηγιών, καθορίστηκε στα €48/εργάσιμη ημέρα και αντιστοιχεί στο ύψος της χορηγίας που θα λαμβάνει ο κάθε δικαιούχος για κάθε εργάσιμη μέρα που θα συμπληρώνει ο επωφελούμενος, ανεξαρτήτως του πραγματικού μισθολογικού κόστους που επιβαρύνεται ο εργοδότης/δικαιούχος. Η χορηγία θα παραχωρείται για τους πρώτους δέκα (10) μήνες απασχόλησης και με υποχρέωση του εργοδότη για διατήρηση της εργοδότησης του απασχολούμενου για δύο (2) πρόσθετους μήνες χωρίς επιχορήγηση. Με βάση τη μονάδα κόστους η μέγιστη δυνατή επιχορήγηση για την περίοδο της ΣΔΧ (12 μήνες) ανέρχεται σε €8.600,00.

Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της παρούσας πρόσκλησης είναι τέσσερα εκατομμύρια ευρώ (€4.000.000).

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από τις 5/9/2025 μέχρι εξαντλήσεως του κονδυλίου ή ανακοίνωσης λήξης του Σχεδίου. Οι ενδιαφερόμενοι για συμμετοχή στο Σχέδιο πρέπει να υποβάλουν αίτηση εντός ενός μηνός από την ημερομηνία πρόσληψής του εργοδοτούμένου και εντός των χρονικών περιθωρίων που καθορίζονται στην προκήρυξη της πρόσκλησης μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Διαχείρισης Σχεδίων Χορηγιών του Τμήματος εργασίας <https://subsidy-schemes.dl.mlsi.gov.cy>. Για πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας (<http://www.mlsi.gov.cy/dl>), και στην ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης, του Υπουργείου Οικονομικών (<https://thalia.com.cy/>).

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, 4/9/2025

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Πρόσληψη Ανέργων ηλικίας άνω των 50 ετών»

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
Πρόγραμμα Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027»

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοινώνει την υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο του Σχεδίου Χορηγιών: «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την πρόσληψη Ανέργων ηλικίας άνω των 50 ετών» που δύναται να χρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+) και την Κυπριακή Δημοκρατία.

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση των εργοδοτών για πρόσληψη ανέργων ηλικίας άνω των 50 ετών, κατά την ημερομηνία πρόσληψης, εγγεγραμμένους στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ). Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στα μέτρα των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που προωθεί η Κυβέρνηση και συμβάλλει στην προσπάθεια που καταβάλλεται για καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ειδικότερα όσον αφορά την ενεργό ένταξη ευπαθών ομάδων πληθυσμού στην αγορά εργασίας.

Για τον υπολογισμό του ύψους της χορηγίας θα ακολουθείται η μέθοδος των απλουστευμένων μορφών κόστους. Η μονάδα κόστους για το συγκεκριμένο Σχέδιο Χορηγιών, καθορίστηκε στα €48/εργάσιμη ημέρα και αντιστοιχεί στο ύψος της χορηγίας που θα λαμβάνει ο κάθε δικαιούχος για κάθε εργάσιμη μέρα που θα συμπληρώνει ο επωφελούμενος, ανεξαρτήτως του πραγματικού μισθολογικού κόστους που επιβαρύνεται ο εργοδότης/δικαιούχος. Η χορηγία θα παραχωρείται για τους πρώτους δέκα (10) μήνες απασχόλησης και με υποχρέωση του εργοδότη για διατήρηση της εργοδότησης του απασχολούμενου για δύο (2) πρόσθετους μήνες χωρίς επιχορήγηση. Με βάση τη μονάδα κόστους η μέγιστη δυνατή επιχορήγηση για την περίοδο της ΣΔΧ (12 μήνες) ανέρχεται σε €8.600,00.

Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της παρούσας πρόσκλησης είναι τέσσερα εκατομμύρια ευρώ (€4.000.000).

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από τις 5/9/2025 μέχρι εξαντλήσεως του κονδυλίου ή ανακοίνωσης λήξης του Σχεδίου. Οι ενδιαφερόμενοι για συμμετοχή στο Σχέδιο πρέπει να υποβάλουν αίτηση εντός ενός μηνός από την ημερομηνία πρόσληψής του εργοδοτούμένου και εντός των χρονικών περιθωρίων που καθορίζονται στην προκήρυξη της πρόσκλησης μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Διαχείρισης Σχεδίων Χορηγιών του Τμήματος εργασίας <https://subsidy-schemes.dl.mlsi.gov.cy/>. Για πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας (<http://www.mlsi.gov.cy/dl>), και στην ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομικών (<https://thalia.com.cy/>).

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, 4/9/2025

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ: ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω:
Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/4112/2025
Πωλητής /τές: HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LIMITED
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ &ΑΘΛΑΣΣΑΣ 200, 2025 ΣΤΡΟΒΟΛΟΣ
Αγοραστής: ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΑΝΘΙΜΟΥ ΔΗΜΟΣ
ΠΕΥΚΟΥ 35, 2326 ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΛΑΚΑΤΑΜΕΙΑ, ΛΑΚΑΤΑΜΕΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο:Αρ. Εγγραφής: 5/1038
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεκμ./Κλίμ.: 30/39W1/51030/4
Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ
Εμβαδό τ.μ.: 2251
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΛΑΤΣΙΑ – ΓΕΡΙ , ΛΑΤΣΙΑ, ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Τοποθεσία: ΧΑΛΟΣΠΙΤΑ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 3/4
Ποσό Πώλησης: €68.000,00
ΦΠΑ: €11.978,74
ΣΥΝΟΛΟ: €79.978,74

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΕΛΩΝΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 18/09/2025 στις 9.00 π.μ. θα διεξαχθεί στην Αποθήκη Δημοσίου του Τελωνείου Λεμεσού Δημόσιος Πλειστηριασμός.
Όλα τα εμπορεύματα που θα πωληθούν περιλαμβάνονται στην γνωστοποίηση του Αν. Διευθυντή του Τμήματος Τελωνείων που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ.5581 ημερομηνίας 29 Αυγούστου 2025. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν την εν λόγω γνωστοποίηση και στην ιστοσελίδα του τμήματος Τελωνείων www.mof.gov.cy/ce. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιθεωρήσουν τα εμπορεύματα στην Αποθήκη του Τελωνείου Λεμεσού που βρίσκεται στο λιμάνι Λεμεσού, αποθήκη αρ.2, καθώς και στις Αποθήκες Προσωρινής Εναπόθεσης στις 15, 16 και 17 Σεπτεμβρίου 2025 μεταξύ των ωρών 9.00 π.μ. - 1.00 μ.μ.
Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποστείνεται στους αρμόδιους λειτουργούς του τμήματος (τηλ. 25802438, 25802522, 25802486).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Με άδεια του Υπουργείου Οικονομικών (Α/Α: 07/2025), γνωστοποιείται ότι η ημερομηνία κλήρωσης του λαχείου που διοργανώνει ο Γυναικείος Όμιλος Πρωτοπορία, μετατίθεται από την 17η Σεπτεμβρίου 2025 στην 28η Νοεμβρίου 2025.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Νο1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Λείπουν από την ελληνική αγορά 180.000 κατοικίες

Μελέτη της Τράπεζας Πειραιώς βάσει των απογραφών του 2011 και του 2021

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε 180.000 κατοικίες υπολογίζει το «έλλειμμα» της αγοράς ακινήτων μελέτη της Τράπεζας Πειραιώς, η οποία βασίζεται στα δεδομένα που προέκυψαν από την ανάλυση των δύο τελευταίων απογραφών του κτιριακού αποθέματος της χώρας (2011 και 2021), αλλά και των δεδομένων από άλλους παράγοντες, όπως τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Σύμφωνα με σχετική επικαιροποιημένη μελέτη από τον επικεφαλής Οικονομικής Ανάλυσης και Επενδυτικής Στρατηγικής της Τράπεζας Πειραιώς κ. Ηλία Λεκκό, το έλλειμμα κατοικιών στην ελληνική αγορά υπολογίζεται πλέον σε 180.000 (από 212.000 που ήταν η προηγούμενη εκτίμηση η οποία είχε γίνει τον Ιανουάριο του 2024).

Συγκεκριμένα, τη δεκαετία 2011-2021 υπήρχε ζήτηση για 405.000 κατοικίες, εκ των οποίων οι 197.000 αφορούσαν τη δημιουργία νέων νοικοκυριών και οι υπόλοιπες 208.000 τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης που απορρόφησαν απόθεμα ακινήτων.

Ωστόσο, την ίδια περίοδο η προσφορά νέων κατοικιών δεν ξεπέρασε τις 225.000, με αποτέλεσμα να προκύψει ένα έλλειμμα περίπου 180.000 κατοικιών. Λαμβάνοντας υπόψη

και την οικοδομική δραστηριότητα νέων κατοικιών που δεν ξεπερνάει τις 35.000 ετησίως, εκτιμάται ότι θα απαιτηθούν τουλάχιστον πέντε χρόνια έως ότου αποκατασταθεί η ισορροπία στην αγορά κατοικίας.

Με βάση τα στοιχεία της Τράπεζας Πειραιώς, όπως αυτά προκύπτουν από την τελευταία απογραφή, τα διαθέσιμα προς πώληση και ενοικίαση ακίνητα έχουν υποχωρήσει σε 466.000 από 543.000 που ήταν το 2011, ενώ ο αριθμός των κενών και ακρησιμοποιήτων κατοικιών (κύριες κατοικίες) έχει μειωθεί ελαφρώς σε 327.000 από 355.000 που ήταν το 2011. Ο αριθμός των εξοχικών κατοικιών ανέρχεται σε 857.000 έναντι 730.000 το 2011, ενώ το 2021 ο αριθμός των κύριων κατοικιών είχε αυξηθεί σε 4,3 εκατ. έναντι 4,1 εκατ. το 2011.

Από την άλλη πλευρά, όμως, υπολογίζεται ότι περίπου 100.000 ακίνητα βρίσκονται εκτός αγοράς και παραμένουν αναξιοποίητα.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με ανάλυση της BluPeak Estate Analytics, πάνω από 75.000 ακίνητα, τα οποία ανήκουν σε ιδρύματα και δημόσιους φορείς, παραμένουν αδρανή, χωρίς χρήση και σχέδιο αξιοποίησης. Επιπλέον 25.000 ακίνητα βρίσκονται μπλοκαρισμένα σε εταιρείες διαχείρισης απαιτήσε-

Τη δεκαετία 2011-2021 υπήρχε ζήτηση για 405.000 κατοικίες, εκ των οποίων οι 197.000 αφορούσαν τη δημιουργία νέων νοικοκυριών και οι υπόλοιπες 208.000 τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης που απορρόφησαν απόθεμα ακινήτων. Ωστόσο, την ίδια περίοδο η προσφορά νέων κατοικιών δεν ξεπέρασε τις 225.000, με αποτέλεσμα να προκύψει ένα έλλειμμα περίπου 180.000 κατοικιών.

Εκτιμάται ότι θα απαιτηθούν τουλάχιστον πέντε χρόνια έως ότου αποκατασταθεί η ισορροπία στην αγορά κατοικίας.

ων, ενώ εκατοντάδες χιλιάδες κατοικίες πανελλαδικά είναι κενές και χωρίς λειτουργική αξιοποίηση. Παράλληλα, η εταιρεία καταγράφει και περίπου 6.500 εκκρεμείς κληρονομίες, εκ των οποίων οι 4.500 παραμένουν σχολάζουσες, δηλαδή χωρίς νόμιμο ιδιοκτήτη.

Οπως επισημαίνει ο ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της

εταιρείας κ. Βασίλης Ηλιόπουλος, «το πλέον ανησυχητικό στοιχείο είναι ότι ένα σημαντικό μέρος αυτών των ακινήτων ανήκει στο ίδιο το Δημόσιο ή στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, χωρίς να υπάρχει ένας ενιαίος μηχανισμός καταγραφής και διαχείρισης. Σήμερα τα ακίνητα αυτά εμφανίζονται αποσπασματικά στο Κτηματολόγιο, στο Ε9 ή σε αρχεία υπηρεσιών, ενώ για μεγάλο αριθμό εξ αυτών δεν υφίσταται καν ξεκάθαρο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Το αποτέλεσμα είναι ένα σύνολο περιουσίας που τυπικά υπάρχει, αλλά πρακτικά παραμένει αδρανές, χωρίς δυνατότητα αξιοποίησης».

Σύμφωνα με τον ίδιο, η δημιουργία ενός Εθνικού Ψηφια-

κού Μητρώου Ακινήτων αποτελεί το κρίσιμο πρώτο βήμα για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα. Η πλήρης χαρτογράφηση και ψηφιοποίηση της ακίνητης περιουσίας είναι απαραίτητη προϋπόθεση ώστε να υπάρχει σαφής εικόνα για το τι διαθέτει το Δημόσιο, ποια ακίνητα βρίσκονται σε χρήση, ποια είναι ανενεργά και ποια μπορούν να αξιοποιηθούν. Μόνο μέσα από τη συγκέντρωση και διασταύρωση δεδομένων από το Κτηματολόγιο, το Ε9, τους δήμους, τα υπουργεία και τις λοιπές βάσεις δεδομένων μπορεί να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα της περιουσίας που υπάρχει.

«Με αυτόν τον τρόπο καθίσταται εφικτό να εκτιμηθεί με ακρίβεια το δυναμικό αξιοποι-

ησης για κοινωνική στέγαση, για επενδύσεις ή για ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων. Παράλληλα, η συγκρότηση ενός ενιαίου μητρώου μειώνει τη γραφειοκρατία, επιταχύνει τις διαδικασίες και επιτρέπει την υλοποίηση πολιτικών που μπορούν να δώσουν ουσιαστικές λύσεις σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι η κατάρτιση του Ενιαίου Μητρώου Ακινήτων αποτελεί κίνηση από πλευράς της κυβέρνησης προς τη σωστή κατεύθυνση. Προϋπόθεση ωστόσο για την αποτελεσματική υλοποίηση του μητρώου είναι να έχει προηγηθεί η πλήρης χαρτογράφηση και ψηφιοποίηση της ακίνητης περιουσίας της χώρας», σημειώνει ο κ. Ηλιόπουλος.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι κτηματικές επιδόσεις του Αυγούστου 2025

Ο Αύγουστος είναι ο μήνας των διακοπών όπου όπως λέμε όλοι, «η αγορά είναι κλειστή...», ζωγραφίζοντάς τον πολλές φορές και σαν «νεκρό μήνα». Δεν υπήρξε κάτι που να διαταράζει αυτό το μάλλον επαναλαμβανόμενο σκηνικό του Αυγούστου φέτος, αφού η σημαντική συνιστώσα της ζήτησης που είναι οι Κύπριοι είχε κατεβάσει ρολά. Η άλλη συνιστώσα που είναι οι ξένοι, προέβησαν σε επενδύσεις δείχνοντας τις προτιμήσεις τους σε Πάφο, Λεμεσό και Λάρνακα. Κύλησαν λοιπόν τα πράγματα και αναμένουμε να δούμε πώς θα εξελιχθούν κατά τους εναπομείναντες 4 μήνες του έτους, έχοντας πάντα υπόψη ότι και ο Σεπτέμβριος είναι μήνας μεγάλων εξόδων για τα πλείστα νοικοκυριά.

Τον Αύγουστο του 2025 σημειώθηκαν συνολικά (παγκύπρια) 1.153 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων, κατατάσσοντάς τον στην τελευταία θέση του έτους μέχρι τώρα, χαρίζοντας ένα μικρό χαμόγελο στον Ιανουάριο που κατείχε την τελευταία θέση μέχρι σήμερα με 1.268 συναλλαγές. Παρόμοιο σκηνικό ίσχυσε και το 2024, αφού ο περσινός Αύγουστος κατέγραψε 1.314 πωλήσεις και κατέληξε τελευταίος, με τον Ιανουάριο να ήταν οριακά προτελευταίος. Απλά φέτος, ο Αύγουστος είχε μείωση της τάξης του 12,3% σε σχέση με πέρσι.

Σε ό,τι αφορά στα νέα πωλη-

τήρια έγγραφα (μελλοντικές μεταβιβάσεις ακινήτων που έγιναν) ο φετινός Αύγουστος παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητος σε σχέση με τον περσινό (1% μείωση), με 1.128 πωλητήρια έγγραφα να κατατίθενται φέτος έναντι 1.135 πέρσι. Έτσι η πρώτη οκταμηνία φέτος έκλεισε με συνολική αύξηση 13% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Σε αντίθεση με τον αριθμό πωλήσεων, η συνολική αξία συναλλαγών είχε αύξηση. Τον Αύγουστο φέτος κυμάνθηκε περίξ των €283 εκ. Συγκρινόμενη η τον Αύγουστο του 2024 όπου η συνολική αξία ήταν περίξ των €259,1 εκ., βλέπουμε μια σεβαστή αύξηση επενδυμένων κεφαλαίων της τάξης του 9,2%.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε 342 πωλήσεις τον Αύγουστο φέτος έναντι 387 πωλήσεων τον Αύγουστο του 2024, σημειώνοντας μείωση 11,6%. Η συνολική αξία συναλλαγών αυξήθηκε οριακά κατά 1,4% εφόσον τον Αύγουστο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €60 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €59,2 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 29,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 21,2% επί της αξίας συναλλαγών. Μείωση 7% είχε η Λευκωσία στα νέα πωλητήρια έγγραφα αφού κατέγραψε 208

Τον Αύγουστο του 2025 σημειώθηκαν συνολικά (παγκύπρια) 1.153 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων, κατατάσσοντάς τον στην τελευταία θέση του έτους μέχρι τώρα, χαρίζοντας ένα μικρό χαμόγελο στον Ιανουάριο που κατείχε την τελευταία θέση μέχρι σήμερα με 1.268 συναλλαγές.

νέα πωλητήρια φέτος σε αντίθεση με 223 τον Αύγουστο του 2024. Τους πρώτους οκτώ μήνες η Λευκωσία σημειώνει αύξηση σε πωλητήρια έγγραφα της τάξης του 15%.

Η Λεμεσός κατέγραψε 285 πωλήσεις τον Αύγουστο φέτος έναντι 345 πωλήσεων τον Αύγουστο του 2024 σημειώνοντας διολίσθηση της τάξης του 17,4%. Σε αντίθεση, αύξηση κατά 12,4% σημείωσε η συνολική αξία συναλλαγών, εφόσον τον Αύγουστο φέτος επενδύθηκαν περίξ

των €100,5 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €89,4 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 24,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 35,5% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον η Λεμεσός κατέγραψε και 416 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 20% αυξημένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2024. Οι πιο πάνω επιδόσεις και δη της αξίας συναλλαγών και των νέων πωλητηρίων εγγράφων την κάνουν να διατηρεί το στέμμα

της σαν βασίλισσα της αγοράς και για τον Αύγουστο.

Η Λάρνακα κατέγραψε 250 πωλήσεις τον Αύγουστο φέτος έναντι 266 πωλήσεων τον Αύγουστο του 2024 σημειώνοντας μείωση 6%. Η συνολική αξία συναλλαγών εκτοξεύθηκε κατά 34,4% εφόσον τον Αύγουστο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €58,2 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €43,3 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 21,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 20,6% επί της αξίας συναλλαγών. Μείωση 9% είχε τον Αύγουστο η Λάρνακα στα νέα πωλητήρια έγγραφα, εφόσον κατέγραψε 221 νέα πωλητήρια έγγραφα έναντι 244 πέρσι. Η Λάρνακα συνεχίζει γενικά μια καλή πορεία αφού η οκταμηνία της έκλεισε με 15% αύξηση στα νέα πωλητήρια έγγραφα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2024.

Η Πάφος κατέγραψε 225 πωλήσεις τον Αύγουστο φέτος έναντι 229 πωλήσεων τον Αύγουστο του 2024 παραμένοντας ουσιαστικά αμετάβλητη. Αύξηση με 11,6% είχε όμως η συνολική αξία συναλλαγών εφόσον τον Αύγουστο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €55,8 εκ. ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €50 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 19,5% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 19,7% επί της

αξίας συναλλαγών. Μείωση 6% κατέγραψε η Πάφος στα πωλητήρια έγγραφα αφού τον Αύγουστο υπήρξαν 223 νέα πωλητήρια έγγραφα έναντι 236 τον Αύγουστο του 2024. Η Πάφος φαίνεται να βαδίζει ικανοποιητικά αφού η οκταμηνία της έκλεισε με 10% αύξηση στα νέα πωλητήρια έγγραφα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2024.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 51 πωλήσεις τον Αύγουστο φέτος έναντι 87 πωλήσεων τον Αύγουστο του 2024 σημειώνοντας κάθετη πτώση της τάξης του 41,4%. Αντίστοιχη καθίζηση 47% σημείωσε και στη συνολική αξία συναλλαγών αφού τον Αύγουστο φέτος έλκυσε μόλις €9 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 κατέγραψε €17 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 4,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 3,2% επί της αξίας συναλλαγών. Η Αμμόχωστος κατέγραψε σοβαρή πτώση 30% κατά τον Αύγουστο και στα νέα πωλητήρια έγγραφα, με 60 φέτος έναντι 86 πέρσι. Παρόλο που η οκταμηνία φέρνει την Αμμόχωστο με συνολική αύξηση 10% στα πωλητήρια έγγραφα, φαίνεται να μην μπορεί να παρακολουθήσει τους ρυθμούς των άλλων επαρχιών, ιδιαίτερα κατά τους τελευταίους μήνες.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Βραδινή εικόνα του Καστελλορίζου ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη οι προβολές του φεστιβάλ ντοκιμαντέρ «Beyond Borders», που φέτος γιόρτασε την επέτειο των 10 χρόνων από την ίδρυσή του. Στο διαγωνιστικό του φεστιβάλ προβλήθηκαν 18 ταινίες τεκμηρίωσης μεσαίου και μεγάλου μήκους και 24 ντοκιμαντέρ μικρού μήκους.

Το στίγμα του Καστελλορίζου

Η «Κ» ξεχώρισε δύο φιλμ από το «Beyond Borders» για τον ρατσισμό και τον πόλεμο στην Ουκρανία

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Το βράδυ της 19ης Φεβρουαρίου του 2020 ο σκηνοθέτης Μαρσίν Βιερτσόφσκι βρισκόταν στο σπίτι του, στη Φρανκφούρτη. Στην τηλεόραση έβλεπε μια ταινία, παρέα με ένα φίλο του. Το ίδιο βράδυ και λίγα χιλιόμετρα μακριά από το σπίτι του, στη μικρή πόλη Χανάου, ένας άγνωστος άνδρας εισβάλλει σε ένα μπαρ και αρχίζει να πυροβολεί λίγο μετά τις 10 μ.μ. Σκοτώνει εννέα άτομα, μετανάστες δεύτερης ή και τρίτης γενιάς, και τραυματίζει ακόμη επτά. Ο δράστης επιστρέφει στο σπίτι του, σκοτώνει τη μητέρα του και αυτοκτονεί. «Ήμουν σχεδόν σίγουρος ότι ήταν ένα έγκλημα με ακροδεξιά χαρακτηριστικά. Αυτό είπα στον φίλο μου μόλις μάθαμε τα νέα στις ειδήσεις. Την επόμενη μέρα πήγα στην περιοχή χωρίς την κάμερά μου για να δω από κοντά τι συνέβαινε. Είχε γίνει γνωστό ότι όντως ήταν ένα ρατσιστικό έγκλημα, αλλά ακόμη δεν ήξεραν ποια ήταν τα θύματα. Μέχρι το βράδυ είχαμε ήδη ξεκινήσει την κινηματογράφηση», μου λέει ο 42χρονος σκηνοθέτης Μαρσίν Βιερτσόφσκι, ο οποίος κάθεται απέναντί μου σε ένα καφέ, στην προκουαία του ακριτικού Καστελλορίζου.

Το προηγούμενο βράδυ το συγκλονιστικό ντοκιμαντέρ του «The German People» προβλήθηκε στο 10ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Καστελλορίζου «Beyond Borders» και απέσπασε το δυνατό χειροκρότημα του (δυστυχώς ολιγάριθμου) κοινού. Η περασμένη ώρα αποδείχθηκε μάλλον αποτρεπτική. Ωστόσο, όσοι παρέμειναν στην πλατεία Ηρώου του νησιού παρακολούθησαν τις συνέπειες που είχε μια δολοφονική επίθεση πάνω στους επιζώντες και στις οικογένειες των θυμάτων μέσα σε μια χρονική περίοδο τεσσάρων ετών. Σε

Μία από τις μητέρες που έχασε τον γιο της στη φονική επίθεση του Χανάου τον Φεβρουάριο του 2020 και καταθέτει τη μαρτυρία της στο ντοκιμαντέρ «The German People».

ασπρόμαυρο πλάνο, ο Βιερτσόφσκι αποτύπωσε το πένθος και το δράμα των γονιών, την αμηχανία και τα λάθη των Αρχών, τον δικαστικό αγώνα των οικογενειών και τις καμπάνιες ευαισθητοποίησης, την προσπάθειά τους να στηθεί ένα μνημείο στο κέντρο της πόλης για τα παιδιά και τα αδέρφια τους που χάθηκαν. «Μου έλεγαν πολλές φορές ότι είμαι και εγώ μέλος της οικογένειάς τους», μας λέει.

Η άνοδος της Ακροδεξιάς

Σε ένα άλλο επίπεδο, το ντοκιμαντέρ θίγει το ζήτημα του συστημικού ρατσισμού, της ανόδου της Ακροδεξιάς στη Γερμανία και θέτει επίκαιρα ερωτήματα γύρω από την ταυτότητα, την ιθαγένεια και το ποιοι θεωρούνται, τελικά, μέλη μιας κοινωνίας. «Για μένα το ερώτημα σχετικά με την ακροδεξιά τρομοκρατία και τον ρατσισμό ήταν πάντα κάτι πολύ σημαντικό», λέει ο σκηνοθέτης όταν τον ρωτάμε για το κίνητρό του να καταγράψει επί τέσσερα χρόνια τις

συνέπειες που είχε η ρατσιστική επίθεση στο Χανάου. «Ως μετανάστης και ο ίδιος από την Πολωνία έχω βιώσει τον ρατσισμό προς τους Ανατολικοευρωπαίους, ότι είναι άνθρωποι τεμπέληδες, ότι οι Πολωνοί είναι κατώτεροι κ.τ.λ. Δεν βίωσα ποτέ ρατσισμό για το χρώμα του δέρματός μου, δεν το συγκρίνω με κάτι τέτοιο, αλλά αυτό με έκανε να έχω μια ευαισθησία σε αυτά τα θέματα».

Η ταινία του έκανε τη διεθνή πρεμιέρα της στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Βερολίνου και μάλιστα οι γονείς των θυμάτων είχαν έρθει στην Μπρελινάλε για να δουν την ταινία, σε μια φορτισμένη ατμόσφαιρα. «Μέσα στα τέσσερα χρόνια υπήρχαν πολλές φορές που αναρωτήθηκα εάν μπορούσα να αντέξω και εγώ όλο αυτόν τον πόνο. Επρεπε να πάρω μια απόσταση για να μη χάσω τον εαυτό μου και να κάνω στο τέλος μια ταινία. Οι ιστορίες είναι μεγαλύτερες από αυτό που βλέπουμε στο

τέλος, αλλά έπρεπε να κάνω κάποιες επιλογές. Είναι μια ταινία που μιλάει για αυτούς, δεν είναι δικιά τους. Ελπίζω να μην τους απογοήτευσα πολύ, αλλά μου είπαν ότι τους άρεσε».

Ξενοφοβία

Το Χανάου, μου εξηγεί, είναι μια πόλη εργατών, ανθρώπων που ήρθαν στη Γερμανία τη δεκαετία του '60 και του '70 από διάφορες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, το Αφγανιστάν, την Τουρκία. Η δολοφονική επίθεση του 2020 από τον ακροδεξιό εξτρεμιστή Τομπιάς Ράτχεν επανέφερε στο προσκήνιο ζητήματα ρατσισμού και ξενοφοβίας. «Με το ντοκιμαντέρ προσπαθώ να θέσω ερωτήματα, όπως το ποιος θεωρείται Γερμανός, τότε ξεκινάς να είσαι Γερμανός. Είναι το αίμα, όπως πίστευαν οι ναζί; Το λευκό χρώμα του δέρματος; Κάποια από αυτά τα πράγματα φαίνεται ότι υπάρχουν ακόμη εκεί έξω, όπως βλέπουμε από την άνοδο των λαϊ-

κιστικών κομμάτων. Το ουσιαστικό ερώτημα είναι πότε γίνεται κάποιος μέλος μιας κοινωνίας. Και αυτό είναι ένα ερώτημα για όλους, όχι μόνο για τη Γερμανία». Αυτή η παράμετρος είναι που έπαιξε ρόλο στην επιλογή του να αποτυπώσει όλο το ντοκιμαντέρ σε ασπρόμαυρο χρώμα. «Ηθελα η ταινία να είναι άχρονη, τα θέματα που θίγει για τη ζωή και τον θάνατο και τις συνέπειές του για τον άνθρωπο είναι οικουμενικά».

Ο ίδιος θεωρεί ότι οι επικίνδυνες ιδέες που διακινούν ακραίες δυνάμεις, όπως το κόμμα AfD, δεν έχουν εξαλειφθεί στη Γερμανία και γι' αυτό βρίσκουν υποστηρίκτες στην κοινή γνώμη. «Ζούμε σε περιόδους κρίσεων και πάντα σε τέτοιες εποχές οι απλές ιδεολογίες κερδίζουν τον κόσμο. Και η ιδέα της ανώτερης φυλής είναι μια από τις πιο απλές ιδεολογίες που επανέρχεται σε περιόδους κρίσης», προσθέτει.

Το ντοκιμαντέρ απέσπασε στο Καστελλόριζο το βραβείο της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα με το σκεπτικό ότι η μακροχρόνια παρατήρησή του αποτυπώνει τον τρόπο με τον οποίο ο ρατσισμός και η ξενοφοβία υπονομεύουν τις ευρωπαϊκές αξίες και απειλούν τη δημοκρατία. Τον ρωτάμε πώς βίωσε η πόλη του Χανάου την επίθεση μέσα στα τέσσερα χρόνια της κινηματογράφησης. «Στην αρχή πολλοί ήταν αυτοί που έρχονταν να ακούσουν τις ομιλίες των οικογενειών, αλλά μέσα στα χρόνια πολλά άλλαξαν. Όταν πήγα να δώσω μερικές προσκλήσεις στο κέντρο της πόλης για την προβολή της ταινίας, μου έλεγαν “φτάνει πια με την επίθεση” ή ότι κανείς δεν μιλάει για τους λευκούς που σκοτώνονται. Η πόλη είναι δικασμένη. Όπως συμβαίνει με τη συζήτηση για το Ολοκαύτωμα γενικότερα».

Βραβείο
Το «The German People» απέσπασε το βραβείο της Αντιπροσωπείας της Κομμουνιστικής στην Ελλάδα με το σκεπτικό ότι η μακροχρόνια παρατήρησή του αποτυπώνει τον τρόπο με τον οποίο ο ρατσισμός και η ξενοφοβία υπονομεύουν τις ευρωπαϊκές αξίες.

Ερωτήματα

«Προσπαθώ να θέσω ερωτήματα, όπως το ποιος θεωρείται Γερμανός. Είναι το αίμα, όπως πίστευαν οι ναζί; Το λευκό χρώμα του δέρματος; Κάποια πράγματα φαίνεται ότι υπάρχουν ακόμη εκεί έξω», λέει στην «Κ» ο σκηνοθέτης Μαρσίν Βιερτσόφσκι.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

7.9-13.9.25

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

«Το περικόρπιο του τρυφερού»

Οι εκδόσεις Ρώμη και η οικογένεια της Έλενας Τουμαζή Ρεμπελίνας διοργανώνουν την παρουσίαση της τελευταίας ανέκδοτης ως τώρα ποιητική συλλογή της ποιήτριας Έλενας Τουμαζή Ρεμπελίνας, «Το περικόρπιο του τρυφερού», δύο χρόνια ακριβώς από την εκδήμια της. Ομιλήτριες Μόνα Σαββίδου Θεοδούλου ποιήτρια - συγγραφέας, Παναγιώτης Νικολαΐδης ποιητής - κριτικός, Ευτυχία Αλεξάνδρα Λουκίδου ποιήτρια - δοκιμιογράφος. Δημοτική Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη Λεμεσού, Αγίου Ανδρέου 269, Λεμεσός. Παρασκευή 12 Σεπτεμβρίου, ώρα 7:00 μ.μ.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Μίκης Θεοδωράκης: Άξιος Εστί

Αφιέρωμα στον Μίκη Θεοδωράκη με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 100 χρόνων από τη γέννησή του και με αυτή την ευκαιρία η Ρίτα Αντωνοπούλου, ο Δημήτρης Φανής και ο Κώστας Χατζηχριστοδούλου συναντιούνται ξανά επί σκηνής για να αποτίσουν φόρο τιμής σε έναν από τους μεγαλύτερους δημιουργούς του ελληνικού πολιτισμού. Το μουσικό αφιέρωμα «Άξιος Εστί», μια συναυλία-ωδή στην αθάνατη μουσική του μεγάλου Έλληνα συνθέτη. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει emblematic τραγούδια που σημάδεψαν γενιές: «Δραπετσώνα», «Μαργαρίτα Μαργαρώ», «Αν θυμηθείς τ' όνειρό μου», «Βρέχει στη φτωχογειτονιά», «Όμορφη πόλη», «Το τραγούδι της

ξενιτιάς», «Της Δικαιοσύνης Ήλιε Νοντέ», «Στρώσε το στρώμα σου για δυο» και πολλά ακόμη. Κομμάτια που δεν έμειναν απλώς τραγούδια - έγιναν σημαίες, μνήμες, και κομμάτια από τις ζωές όλων μας. Την ορχήστρα αποτελούν εκλεκτοί κύπριοι μουσικοί, προεξάρχοντας του Νεοκλή Νεοφτιδίδη, ο οποίος ενορχηστρώνει και διευθύνει. Συναυλίες: Πλατεία Γεροσκήπου, 12 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:00 μ.μ. Πολιτιστική Σκηνή, Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού & Ορεινής, Επισκοπεϊό Λευκωσίας, 14 Σεπτεμβρίου, ώρα 9:00 μ.μ. και 4 Οκτωβρίου, ώρα 9:00 μ.μ. Κηποθέατρο Μάριος Τόκας Λεμεσός (Γιορτή του κρασιού υπό τον τίτλο «Τα μεγάλα τραγουδια»

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Θέατρο Ριάλτο: Υπαίθριες προβολές

Το Θέατρο Ριάλτο από τις 5 έως τις 12 Σεπτεμβρίου επιστρέφει και βγαίνει έξω με πέντε υπαίθριες κινηματογραφικές προβολές σύγχρονων βραβευμένων ταινιών από Γαλλία, Ιταλία, Ελλάδα και μια συμπαραγωγή Ελβετίας Γαλλίας. Προβολές: Κυριακή 7 Σεπτεμβρίου, «Πάντα Υπάρχει το Αύριο» της Paola Cortellesi. Μία ταινία στην παράδοση της παλιάς μαυρόασπρης ιταλικής κομεντί, διηγείται την ιστορία της Ντέλια, μιας φτωχής γυναίκας που δουλεύει σκληρά για να μεγαλώσει τα τρία παιδιά της, στη μεταπολεμική Ιταλία. Τρίτη 9 Σεπτεμβρίου, «Κιόσκα - Πριν το Τέλος του Καλοκαιριού» του Κωστή Χαραμουτάνη. Ένας πατέρας με τα δίδυμα παιδιά του ταξιδεύουν στον Πόρο για τις διακοπές τους.

Χωρίς να το γνωρίζουν, τα αδέρφια συναντούν τη βιολογική τους μητέρα, η οποία τα εγκατέλειψε όταν ήταν μωρά. Τετάρτη 10 Σεπτεμβρίου, «Ο Μοϊκανός» του Frederic Farrucci. Ο Ζοζέφ, ένας από τους τελευταίους κτηνοτρόφους στην Κορσική, δέχεται επίσκεψη από τη μαφία. Θέλουν να τον πάρουν τη γη για να την εκμεταλλευτούν τουριστικά αλλά εκείνος αρνείται πεισματικά. Παρασκευή 12 Σεπτεμβρίου, «Η Δίκη ενός Σκύλου» της Laetitia Dosch. Η Αβρίλ, μια ανεξάρτητη δικηγόρος γνωστή για το θάρρος της να αναλαμβάνει χαμένες υποθέσεις, αποφασίζει να υπερασπιστεί έναν σκύλο. Προβολές: Χώρος στάθμευσης της ΣΕΚ (πίσω από Ριάλτο). **Πληροφορίες τηλέφωνο 7777745.**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

«Δεκαέξι πρόσωπα ζητούν συγγραφέα»

Ο Όμιλος Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου και οι εκδόσεις Βακχικών διοργανώνουν την παρουσίαση του μυθιστορήματος της Μαρίας Λουκά «Δεκαέξι πρόσωπα ζητούν συγγραφέα». Για το βιβλίο θα μιλήσει ο δρ Κυριάκος Ιωάννου, πρόεδρος του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής. Θα παρουσιάσουν την εκδήλωση και θα συντονίσουν τη συζήτηση οι συγγραφείς Κωνσταντία Σωτηρίου και Νάσια Διονυσίου. Την εκδήλωση θα χαιρετίσει η δρ Μαρία Μιχαηλίδου, πρόεδρος Ομίλου Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου, μελετήτρια, κριτικός και συγγραφέας και η δρ Σταυρούλα Μπίου, επιμελήτρια των εκδόσεων Βακχικών, ποιήτρια. Θα συνοδεύσει μουσικά ο Ιάκωβος Λουκάς. Μουσείο Εθνομάρτυρα Κυπριανού, Αρχιεπισκόπου Κυπριανού 90, Στρόβολος. Τετάρτη 10 Σεπτεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ. Η εκδήλωση θα κλείσει με αντιφώνηση από τη συγγραφέα, θα ακολουθήσει δεξίωση.

ΧΟΡΟΣ

Τρισδιάστατη χορό θεατρική υπέρβαση

Οι τρεις - αφιερωμένες σε παρελθόν, παρόν και μέλλον - βασικές ενότητες της παράστασης, της χορογράφου Έλενας Χριστοδουλίδου, με τη βοήθεια της πολύ ιδιαίτερης ποιητικής γραφής του Έλληνα λογοτέχνη Ανδρέα Π. Κουζέλη, αποκρυσταλλώνονται στα τρία κρίσιμότερα υπαρξιακά test παντός τόπου και χρόνου. Πέρασμα από το προβληματικό χθες στο πολλά υποσχόμενο αύριο με επιλεγμένες επάλληλες στάσεις σπάνιου ποιητικού στοχασμού στο ιδιαίτερα απαιτητικό σήμερα. Αν κάτι χαρακτηρίζει εμφανικά τη mini σειρά των παραστάσεων υπό τον τίτλο 3D (τριδιάστατο) με την υπογραφή του Αμφίδρομου

Χοροθεάτρου. Στη πρώτη περίπτωση (του Πολιτικού) η παράσταση 3D θα λειτουργήσει κι ως προαναγγελία άτυπη της νέας εν αναμονή πολιτιστικής εποχής, ενώ στη δεύτερη περίπτωση (της Κοίτης) ως ισχυρός αναμεταδότης των σημαντικών αναπτυξιακών προοπτικών που το αγκάλιασμα και η αξιοποίηση των σύγχρονων υποδομών σημαίνει. Χορεύουν οι: Ελίνα Καρακώστα, Άννα Νικολάου, Μαρία Μασώνου, Νικόλ Γιάννακα, Ιωάννα Σάββα. Παραστάσεις Πολιτικό Λευκωσίας Παλιό Δημοτικό Σχολείο, 13 και 14 Σεπτεμβρίου και στην Κοίλη Πάφου Κέντρο Γεωργικών Επαγ/των, 20 Σεπτεμβρίου, ώρα έναρξης 6:30 μ.μ.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η Αλέξια ερμηνεύει τα κλασικά

Η τραγουδίστρια Αλέξια, η οποία εισήγαγε την Φωνητική Τζαζ στο Ελληνικό mainstream πεντάγραμμο, γιορτάζει φέτος τα 30 χρόνια από την κυκλοφορία του διεθνώς αναγνωρισμένου και πολλές φορές πλατινένιου δίσκου της, «Η Αλέξια ερμηνεύει τα κλασικά», συμπράττοντας με την Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου και την Νεανική Χορωδία της ορχήστρας, μαζί με επίλεκτους μουσικούς από την τζαζ ορχήστρα της Αλέξιας. Η συναυλία, αναβιώνει τη Χρυσή εποχή του ελληνικού κινηματογράφου και της ελληνικής τζαζ από το 1930 μέχρι το 1960, επαναφέροντας τραγούδια με μελωδία και αρμονία με όμορφες ενορχηστρώσεις, γιορτάζοντας την ηχητική σύζευξη της αυθεντικής Big Band era με το συμφωνικό ηχόχρωμα. Με διαχρονικά τραγούδια όπως τα, «Αν σ' αρνηθώ» του Μίμη Λέσσης, «Τι είν' αυτό που το λένε αγάπη» του Τάκη Μωράκη, «Έχω απόψε ραντεβού» Γιώργου Μουζάκη κ.ά., η παραγωγή αυτή υποσχεται να μας ταξιδέψει σε άλλες εποχές, με τη μελωδική φωνή της Αλέξιας και το ταλέντο των παιδιών της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων Κύπρου. Συντελεστές: Αλέξια σολίστ. Γιώργος Μορφίτης ενορχήστρωση, διασκευή, πιάνο. Χορωδία της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων Κύπρου (μαέστρος χορωδίας: Λοΐζος Λοΐζος), Γιώργος Κουντουήρης μπάστρος. Λευκωσία: Τετάρτη 10 Σεπτεμβρίου, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, ώρα 8:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφωνο 22677100.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Επινοημένη αλήθεια, βολικό ψέμα

Το όνομά του υπάρχει ως λήμμα στη Wikipedia, η ιστορία του δεν είναι άγνωστη. Αυτό, όμως, δεν την καθιστά λιγότερο αινιγματική. Ο Ενρίκ Μάρκο, που πέθανε το 2022 σε ηλικία 101 ετών, είναι καταχωρισμένος ως «Καταλανός απατεώνας και πρώην συνδικαλιστής που διατεινόταν ότι είχε φυλακιστεί από τους ναζί στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Φλόσενμπεργκ στη Γερμανία κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου». Η αλήθεια ήταν ότι είχε πάει, μαζί με άλλους Ισπανούς, εθελοντικά στη χώρα, για να εργαστεί στην κατασκευή οπλισμού για τον γερμανικό στρατό. Από τον θάνατο του Φράνκο (το 1975) και μετά, άρχισε να κάνει «καριέρα» ως αντιστασιακός και επιζών των ναζιστικών στρατοπέδων. Για χρόνια μάλιστα –και ως το 2005 που αποκαλύφθηκε το ψέμα– ήταν δραστήριος και δημοφιλής, ακόμη και πρόεδρος της Ένωσης Ισπανών Εκτοπισθέντων από τους Ναζί. Εδινε γλαφυρές ομιλίες περιγράφοντας τη φρίκη στα στρατόπεδα. Πιθανότατα τίποτα να μην είχε ανατραπεί αν ένας επιμελής ιστορικός, που ερευνούσε εκείνη την περίοδο, δεν ερχόταν αντιμέτωπος με την αλήθεια. Μάταια ο Μάρκο προσπαθούσε να αποσιπάσει ένα επίσημο παραστατικό από το Φλόσενμπεργκ –το οποίο του ζητούσε και η Ένωση– διαφεύγοντας, τροποποιώντας κάθε φορά την αφήγηση των γεγονότων, μήπως και θολώσει τα νερά. Οι Γερμανοί υπάλληλοι, όμως, λειτουργούσαν, ως ήταν υποχρεωμένοι, με βάση τους καταλόγους τους.

Η ισπανική ταινία «Μάρκο: Μια επινοημένη αλήθεια», που προβάλλεται ήδη με επιτυχία (οφείλοντας πολλά στην ερμηνεία του –βραβευμένου– Εντουάρντ Φερνάντεθ), επιχειρεί να ακτινογραφήσει τη διφορούμενη προσωπικότητα ενός ιδιότυπου απατεώνα. «Ιδιότυπου», γιατί έζησε άλλα 17 χρόνια μετά το μεγάλο σκάνδαλο που ξέσπασε το 2005, υπεραπιζόμενος ως το τέλος την «αλήθεια του»: «Έδωσα φωνή στους εκτοπισθέντες, δεν είχα κανένα κέρδος. Το έκανα για να το κάνω, όχι για να κερδίσω χρήματα».

Όταν δε η κόρη του τού επιτίθεται συντηρημένη και εξοργισμένη, την αντικρούει με το αφοπλιστικό «ο καθένας επινοεί λίγο-πολύ την ιστορία του». Για τον Ενρίκ Μάρκο έχουν γραφτεί βιβλία και έχουν γυριστεί και άλλες ταινίες στο παρελθόν, γεγονός που αποδεικνύει το αυξημένο ενδιαφέρον που είχε προκαλέσει. Δεν είναι μόνο η κατασκευή ενός βιογραφικού, που τον καθιστούσε διακριτό, απέφερε θαυμασμό και διακρίσεις. Όπως ομολογεί και ο ίδιος, η εποχή του είχε ανάγκη από υποδείγματα κι αυτός εγκλωβίστηκε στον ρόλο. Του ζήτησαν να είναι «ήρωας» κι αυτός επένδυε, κολακευόταν, επιδίωκε την προβολή.

Στην ταινία ο Ενρίκ Μάρκο δεν είναι συμπαθής. Δεν πρόκειται μόνο για το ψέμα (υπονοείται και ένα οικογενειακό ψυχιατρικό ιστορικό), ούτε για την ακόρταγη ανάγκη του να είναι διαρκώς στο προσκήνιο. Αλλά για την εμμονική άρνηση να αποδεχθεί την πραγματικότητα ακόμη κι όταν όλα και όλοι συναινούν εναντίον του. Δεν είναι ο αδύναμος χαρακτήρας του –θα μπορούσε, το αντίθετο, να τον εκάτοπσε και συμμαθή, συγκλωρώντας του την απάτη. Είναι η έλλειψη όποιας ενοχής, ένας ιδιόμορφος κυνισμός που μετατρέπει το ψέμα σε μια άλλη εκδοχή αλήθειας. Δεν αντιλαμβάνεται την εξαπάτηση, εφόσον δεν μεσολάβησε κέρδος σε χρήμα.

Πίστευε ότι θα διέσχιζε τη ζωή ως ο «ιδανικός» Μάρκο. Θέλει κότσια να υποδύεται ένα ρόλο με τον κίνδυνο ανά πάσα στιγμή να σε καταγγείλουν, να ομολογήσεις, να χρειαστεί να εξηγήσεις. Μήπως, εντέλει, η δύναμή του ήταν η εκάονα που αρνήθηκε να εγκαταλείψει; Όλοι, σύντροφοι, συγγενείς και φίλοι, του είχαν γυρίσει την πλάτη. Εκτός από τον εαυτό του, το είδωλό του στον καθρέφτη. Αυτό, δεν σταμάτησε να τον αποδέχεται, ως το τέλος.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Εικαστικά, εικασίες και άλλα τινά

Είναι όλα ρόδινα στην εικαστική σκηνή της χώρας; Αν δεν είναι, τι φταίει; Ευθύνεται μόνο το υφυπουργείο Πολιτισμού που δεν χρηματοδοτεί και δεν βοηθάει τον τομέα των εικαστικών προσοκόντως; Έχουν ευθύνη οι σύνδεσμοι των καλλιτεχνών που δεν ζητούν περισσότερα και πιο συγκεκριμένα μέτρα και προγράμματα; Έχουμε ίσως θα έπρεπε; Αυτό που σίγουρα φταίει και είμαι βέβαιος γι' αυτό είναι πως στην Πολιτεία καρφί δεν καίγεται για τα πολιτιστικά πράγματα και εξαντλεί το ενδιαφέρον της στις χορηγίες και στις χρηματοδοτήσεις και έτσι, σιγά-σιγά, εθιστικαν όλοι στο «εν τη παλάμη και ούτω βοήσωμεν».

Και οι σκέψεις αυτές μου ήλθαν, όταν έπεσαν στην αντίληψή μου η ανακοίνωση του υφυπουργείου Πολιτισμού, σχετικά με την Κρατική Πινakoθήκη Σύγχρονος Τέχνης – ΣΠΕΛ και η ανοικτή επιστολή προς τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας που συγγράφηκε από κοινού από άτομα του πολιτισμού (ανώνυμα) και σε αυτή υπήρχαν και ερωτήματα που αφορούσαν τα εικαστικά. Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά. Στην ανακοίνωση του υφυπουργείου Πολιτισμού αναφερόταν: «Το Τμήμα

Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού ενημερώνει το κοινό ότι η Κρατική Πινakoθήκη Σύγχρονος Τέχνης – ΣΠΕΛ (Αμμοχώστου 73, 1016 Λευκωσία) θα παραμείνει κλειστή μέχρι νεότερας, λόγω προγραμματισμένων εργασιών. Το Τμήμα απολογείται για τυχόν ταλαιπωρία του κοινού.». Η μεγάλη μου απορία είναι ποια μπορεί να είναι η ταλαιπωρία του κοινού, για ένα κτήριο που δεν λειτουργεί ως Πινakoθήκη Σύγχρονος Τέχνης, εδώ και πάρα πολλά χρόνια, αλλά ως κτήριο πολλαπλών χρήσεων και χώρος ποικίλων εκδηλώσεων. Δεν ξέρω, αλλά μου ακούγεται ειρωνικό. Το ίδιο ειρωνικό είναι και το μέχρι νεότερας. Αφού σύμφωνα με τον προγραμματισμό η ΣΠΕΛ θα χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες της Προεδρίας, άρα προς τη νεοτέρας; Πάντως, καλό δεύτερο μισό του 2026 και βλέπουμε για να δούμε τη ΣΠΕΛ να λειτουργεί ως Κρατική Πινakoθήκη Σύγχρονος Τέχνης. Αναμένουμε βέβαια περισσότερα από τη Συμβουλευτική Επιτροπή Μουσείου Σύγχρονος Τέχνης που έχει δημιουργηθεί για να δούμε πως προχωράει το ζήτημα.

Στη δε ανοικτή επιστολή των ανθρώπων του Πολιτισμού, οι ανώνυμοι συντάκτες απευθύνουν κάποια ερωτήματα στον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Τα ερωτήματα

αυτά αφορούν προβλήματα και ζητήματα του πολιτιστικού τοπίου της χώρας και ειρήσθω εν παρόδω τα απευθύνουν στον Πρόεδρο που είχε πει στα Βραβεία του ΘΟΚ το 2023 «Θα με βλέπετε συχνά απέναντί σας να χειροκροτώ τις παραστάσεις σας, αλλά και πλάι σας για να κτίσουμε μαζί τη μακροχρόνια στρατηγική της Κύπρου για τον πολιτισμό στην πατρίδα μας» -και το 2025, προς το τέλος μάλιστα... ούτε στα «πέδιλα» δεν είμαστε. Όπως και να 'χει. Λένε στην επιστολή τους: «Γνωρίζετε ότι ολόκληροι καλλιτεχνικοί τομείς, με ενδεικτικό αυτόν των εικαστικών που παρουσιάζει σημαντική κινητικότητα, έχουν αποδυναμωθεί με απομακρύνσεις, μετακινήσεις και αποχωρήσεις έμπειρων στελεχών από το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού;». Θα ήθελα να γνωρίζω ποια είναι αυτή η σημαντική κινητικότητα... Θυμίζω ότι χάσαμε μία Μπενάλε Βενετίας (ακόμα δεν μάθαμε τι έγινε και υποθέτω πως φταίει ο Χατζήπληρης), πάλι ήταν αυτό. Στην επόμενη είτε πήγαμε είτε δεν πήγαμε το ένα και το αυτό και δεν μπήκαν καν στον κόπο τα έμπειρα στελέχη να εξηγήσουν το σκεπτικό της έκθεσης, το αποτύπωμά της στη σύγχρονη εικαστική πραγματικότητα του νησιού και τα λοιπά. Στην Μπενάλε Αρχιτεκτονικής

από την άλλη χάθηκε στις λέξεις η κατά τα άλλα ενδιαφέρουσα πρόταση της Κύπρου.

Άρα αδυνατώ να αντιληφθώ τη σημαντική κινητικότητα, αλλά ίσως να φταίω εγώ.

Το επόμενο ερώτημα έχει ως εξής: «Γνωρίζετε ότι το Υφυπουργείο έχει αναστείλει πλήρως τη δραστηριότητα των δύο Κρατικών Πινakoθηκών στη Λευκωσία, δηλαδή των Majestic και ΣΠΕΛ, οι οποίες προηγουμένως αποτελούσαν ζωτικούς πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς πυρήνες του τόπου;». ... Μιλούν για ζωτικούς πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς πυρήνες του τόπου, μα πότε, πώς και γιατί; Πότε ήταν πολιτιστικοί και εκπαιδευτικοί πυρήνες του τόπου. Δεν λέω έγιναν πράγματα στη ΣΠΕΛ, αλλά ήταν τέτοια που δικαιολογούν το επίθετο «ζωτικός»; Τολμώ να πω ότι όχι. Όσο για τη Majestic, τα πράγματα είναι πάνω κάτω τα ίδια, έγιναν δράσεις «ζωτικής αξίας»; Είναι η Majestic ένας ενεργός πολιτιστικός χώρος, όπως έχει ανάγκη η χώρα; Τολμώ να πω και πάλι πως όχι.

Κλείνοντας, τα προβλήματα στον Πολιτισμό, και στον τομέα των εικαστικών, είναι πολλά και όσο αντιμετωπίζονται επιδειρικά δεν θα λυθούν ποτέ!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Ο αλγόριθμος του πολέμου

Ο βομβαρδισμός των Ουκρανών στα σόσιαλ μίντια

• Συνέχεια από τη σελίδα 1

Για το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ του Καστελλορίζου η φετινή χρονιά είναι επετειακή. Η διοργάνωση στο ακριτικό νησί έκλεισε 10 χρόνια ζωής και το γιόρτασε, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε ελληνικά ντοκιμαντέρ. Στις υπαίθριες προβολές, που ήταν κατανεμημένες σε τρία σημεία της Χώρας, ανάμεσα στα πολύχρωμα παραδοσιακά σπίτια του νησιού, το κοινό είχε την ευκαιρία να δει ταινίες όπως το «Λο» του Θανάση Βασιλείου, που έφυγε με το μεγάλο βραβείο του Φεστιβάλ, το Χρυσό Στεφάνι της Μεγίστης, τις «Σμιλεμένες Ψυχές» του Σταύρου Ψυλλάκη, το «Albgreko» του Idir Tsoúko, τον «Κόκκινο δάσκαλο» του Στέλιου Χαραλαμπίδου, το «Αζήηπτοι» της Μαρίας Οικονόμου και πολλά άλλα.

Την εβδομάδα του Φεστιβάλ (24-31 Αυγούστου) το νησί γεμίζει εθελοντές που φροντίζουν να λειτουργεί σωστά ο αφανής μηχανισμός της διοργάνωσης: από την παραλαβή των δεκάδων καλεσμένων και την καθοδήγησή τους στις προβολές, τα εργαστήρια και τις βιβλιοπαρουσιάσεις του Φεστιβάλ μέχρι τις οδηγίες για τα καλύτερα καφέ και σημεία για μια βουτιά στη θάλασσα.

Η καλλιτεχνική διευθύντρια του Φεστιβάλ, η ιστορικός Ειρήνη Σαρίογλου, έχει δημιουργήσει έναν θεσμό και παρά τις δυσκολίες, όπως της πρόσβασης

«Όταν μια καπιταλιστική βιομηχανία μοιράει τις πιο άσχημες εμπειρίες της ζωής σου και τις στέλνει στην τσέπη σου, τότε κάτι λάθος συμβαίνει».

Γιούαν Γουάντελ
Σκηνοθέτης του ντοκιμαντέρ
«The Longer You Bleed».

«Η mainstream βιομηχανία δεν αναζωογονείται εσωτερικά. Από πού θα έρθει το καινούργιο; Ίσως από εδώ, από ένα μικρό νησί».

Μισέλ Νολ
Υπεύθυνος διεθνούς ανάπτυξης
του «Beyond Borders».

στο νησί, έχει καταφέρει να διευρύνει την επιρροή του και την αναγνώρισή του από την κοινότητα των κινηματογραφιστών, παρουσιάζοντας ντοκιμαντέρ απ' όλο τον κόσμο.

«Πύλη» της Εβδομης Τέχνης

Την κυριολεκτική και μεταφορική έννοια του «Beyond Borders» υπερασπίζεται ο υπεύθυνος διεθνούς ανάπτυξης του Φεστιβάλ, ο Μισέλ Νολ, ο οποίος μας λέει ότι η διοργάνωση στο Καστελλόριζο πρέπει να διατηρήσει τη μικρή της κλίμακα. «Για μένα το Φεστιβάλ λειτουργεί ως πύλη των νέων κινηματογραφιστών και των δημιουργών απ' όλο τον κόσμο, στη βιομηχανία του κινηματογράφου και του ντοκιμαντέρ. Προσπαθούμε να βοηθήσουμε τους νέους δημιουργούς που κινούνται στο περιθώριο της κυρίαρχης κινηματογραφικής κοινότητας. Η mainstream βιομηχανία αγκομαχά, δεν υπάρχει πραγματική καινοτομία, δεν αναζωογονείται εσωτερικά. Από πού θα έρθει το καινούργιο; Ίσως από εδώ, από ένα μικρό νησί. Έτσι, προσπαθούμε να φέρουμε αυτούς τους δύο κόσμους κοντά, το mainstream και την επανεφεύρεση του σινεμά του αύριο», μας λέει ο Μισέλ Νολ.

Μια από τις ταινίες που μάλλον εμπίπτει στο σκεπτικό του Νολ ήταν το ντοκιμαντέρ «The Longer You Bleed», του Βρετανού νέου σκηνοθέτη Γιούαν Γουάντελ που είδαμε στο Φεστιβάλ. Η ταινία, που κέρδισε το βραβείο της επιτροπής Fipresci στο Καστελλόριζο, αναδεικνύει με έναν πρωτότυπο τρόπο μια πτυχή του πολέμου στην Ουκρανία.

Στιγμιότυπο από το ντοκιμαντέρ «The Longer You Bleed», στο οποίο η συμπαραγωγός Λιούμπα Ντιβάκ δείχνει το κινητό της τηλεφώνω με το βίντεο κλιπ που της έστειλε το Instagram και αποτελείται από εικόνες καταστροφής της Ουκρανίας ντυμένες με ανάλαφρη поп μουσική.

Ο σκηνοθέτης, δουλεύοντας ως δημοσιογράφος στο Βερολίνο, έκανε συνεντεύξεις με εκτοπισμένους Ουκρανούς και έγραφε τις ιστορίες τους. Εκεί γνώρισε και τη μετέπειτα σύντροφό του και συμπαραγωγό του ντοκιμαντέρ Λιούμπα Ντιβάκ. Μια μέρα η Λιούμπα λαμβάνει ειδοποίηση στο κινητό της, μια σκηνή που βλέπουμε και στο ντοκιμαντέρ. Η ειδοποίηση ήταν από την πλατφόρμα του Instagram: ο αλγόριθμος της έστειλε ένα βίντεο κλιπ με τα highlights των φωτογραφιών και των βίντεο που μοιράστηκε με τους φίλους για την ευαισθητοποίηση του κόσμου. Φωτογραφίες σκληρές, με βομβαρδισμούς, τραυματίες, εικόνες πολέμου.

Το Ινσταग्राम τις είχε μοντάρει σε ένα βίντεο με поп μουσική και κινηματογραφικό ρυθμό. «Ήταν μια στιγμή βγαλμένη από

τη δυστοπική τηλεοπτική σειρά «Black Mirror», μια στιγμή σου-ρεαλιστική, που έπρεπε να ερευνησουμε περισσότερο», μου λέει ο Γουάντελ, ενώ στην αγκαλιά του σκαρφαλώνει η νεογέννητη κόρη που έχει αποκτήσει με τη Λιούμπα.

«Όταν μια καπιταλιστική βιομηχανία τεχνολογίας μοντάρει τις πιο άσχημες εμπειρίες της ζωής σου και τις στέλνει σε μια συσκευή στην τσέπη σου, τότε υπάρχει κάτι λάθος εκεί, κάτι λάθος συμβαίνει στην κοινωνία μας. Οπότε σκεφτήκαμε να φτιάξουμε ένα πρότζεκτ και να βρούμε περισσότερους ανθρώπους να μιλήσουν γι' αυτό».

«Δίκονο μαχαίρι»

Στο ντοκιμαντέρ το ζευγάρι μιλάει με νέους Ουκρανούς που ζουν εκτοπισμένοι στο Βερολίνο, ενώ παράλληλα ταξι-

δεύει στο Κίεβο και συναντάει ανθρώπους που βιώνουν από πρώτο χέρι τους βομβαρδισμούς και τις αγωνίες του πολέμου. Οι δύο κόσμοι μιλούν στην κάμερα για τη διασύνδεσή τους μέσω των σόσιαλ μίντια και τον τρόπο που έχουν επηρεάσει το βλέμμα τους στον πόλεμο και την ψυχική τους υγεία από την αρχή των συγκρούσεων. «Τα σόσιαλ μίντια είναι δίκονο μαχαίρι, είναι ένα εργαλείο. Μπορούν να κάνουν καλό και στην περίπτωση των εκτοπισμένων Ουκρανών μπορεί να είναι πολύτιμο για να μεταδώσουν μηνύματα και εικόνες, αλλά την ίδια ώρα οι απανωτές φωτογραφίες βίας και καταστροφής που βλέπεις σε κάνουν να νοιάζεσαι όλο και λιγότερο. Δεν υπάρχει εύκολη απάντηση ή λύση. Το μόνο που νομίζω ότι μπορούμε να κάνουμε είναι να συζητάμε γι' αυτό το θέμα».

Η ALPHA BANK ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΝΑΤΑΛΙΑ
Δραγούμη

ΦΑΝΗΣ
Μουρατίδης

ΦΑΙΗ
Ξυλά

ΒΑΣΙΛΗΣ
Κούκουρας

2:22

A GHOST STORY
του Danny Robins
ασυνόμοτος Α ΓΙΩΡΓΟΣ Ζαφειρόπουλος

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ:
26 - 27 - 28
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ:
30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
1η & 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:
ticketmaster®.cy | ACS | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Η μονοκρατορία του ύφους

Ο Τραμπ και η επαναφορά του κλασικού, ελληνορωμαϊκού αρχιτεκτονικού στυλ

Το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ είναι ένα από τα κτίρια «πρότυπα», σύμφωνα με το νέο εκτελεστικό διάταγμα που εξέδωσε ο Ντόναλντ Τραμπ, καθώς φέρει έντονα στοιχεία ελληνορωμαϊκής αρχιτεκτονικής.

Των **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ - ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΜΠΑΝΗ**

Το είχε επιχειρήσει και στην πρώτη του θητεία, συναντώντας τότε πολλές αντιδράσεις. Αυτή τη φορά, όμως, ίσως το καταφέρει: με διάταγμά του υπό τον τίτλο «Making Federal Architecture Beautiful Again», ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ ορίζει ότι τα ομοσπονδιακά κτίρια της Ουάσιγκτον οφείλουν να σχεδιάζονται με βάση ένα κλασικό και παραδοσιακό αρχιτεκτονικό στυλ. Το διάταγμα τονίζει ότι και οι ιδρυτές πατέρες των ΗΠΑ, όπως ο Τόμας Τζέφερσον και ο Τζορτζ Ουάσιγκτον, επέλεξαν την κλασική αρχιτεκτονική της αρχαίας Αθήνας και Ρώμης για τα κτίρια της πρωτεύουσας της νεογέννητης χώρας. Τι σχέση όμως –θέλει να– έχει με όλα αυτά ο Τραμπ;

Ο Γιάννης Αίσωπος, πρόεδρος και καθηγητής στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων στο Πανεπιστήμιο Πατρών, υπενθυμίζει ότι η χρήση των κλασικών στοιχείων και του διακόσμου στα ομοσπονδιακά κτίρια, που θέλει τώρα να επιβάλει ο Τραμπ, είναι παλαιά. «Η αναφορά στο παρελθόν, μέσα από τη χρήση των κλασικών ρυθμών και των στοιχείων τους –αετωμάτων, κιόνων, διακόσμου, ενσωμάτων στις γλυπτικών και ζωγραφικών στοιχείων, συμμετρικής διάταξης στα κτίρια κ.ά.– ξεκινάει από την Αναγέννηση, συνεχίζεται με το μπαρόκ και φτάνει μέχρι τον νεοκλασικισμό, από τα τέλη του 18ου αιώνα και μετά. Η πρόθεση ήταν να γίνουν τα νεοκλασικά κτίρια, διαμέσου της αρχιτεκτονικής μορφής, φορείς και συνεχιστές των αρχών του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού: της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της σημασίας του ατόμου».

Θέλοντας ο Ντόναλντ Τραμπ να χρησιμοποιήσει αυτό το προϋπάρχον αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο, όσον αφορά τα νέα δημόσια κτίρια που θα οικοδομηθούν στην Ουάσιγκτον, ή και σε άλλες πόλεις των ΗΠΑ, «στοχεύει ξεκάθαρα στη συμβολική διάσταση της αρχιτεκτονικής, πιστεύοντας ότι, μέσα από αυτή, θα μπορέσει να φέρει πίσω τις αξίες του αρχαιοελληνικού παρελθόντος, οι οποίες μορφοποίησαν την Αμερικανική Δημοκρατία», αναφέρει ο κ. Αίσωπος. Αυτή τη συμβολική διάσταση είχαν και τα πρώτα δημόσια κτίρια των ΗΠΑ που έφεραν κλασικά στοιχεία, με χαρακτηριστικό παράδειγμα το Federal Hall στη Νέα Υόρκη, το πρώτο κοινοβούλιο των ΗΠΑ, που προσομοιάζει με αρχαιοελληνικό ναό και το οποίο σήμερα λειτουργεί ως μουσείο. Σαφείς αναφορές στην κλασική ελληνική αρχιτεκτονική έχουν ο Λευκός Οίκος και το Καπιτώλιο στην Ουάσιγκτον.

Για τον κ. Αίσωπο, ένα ερώτημα είναι αν το νέο διάταγμα του

Τραμπ θα οδηγήσει στη δημιουργία κτιρίων που θα έχουν αξία ως σύγχρονα καλλιτεχνικά έργα ή θα αναφέρονται απλώς σε μιαν άλλη εποχή. «Υπάρχει ο κίνδυνος, η πρόσληψη της κλασικής κληρονομιάς και των αξιών που εκκίνησε, στην τρέχουσα περίπτωση της Ουάσιγκτον, να είναι επιφανειακή», λέει ο κ. Αίσωπος. «Ο Τραμπ θέλει να εγκαταλειφθεί η μοντέρνα αρχιτεκτονική και οι εκδοχές της, όπως ο μπρουταλισμός και η αποδόμηση, ακριβώς γιατί δεν έχουν αυτή τη συμβολική διάσταση της κλασικής αρχιτεκτονικής. Μένει να αποδειχθεί αν η κατεύθυνση αυτή θα καταφέρει να παράξει πρωτότυπη, ποιοτική αρχιτεκτονική ή θα περιοριστεί στην επικοινωνία».

Πολιτική εικονογραφία

Ο Δημήτρης Πλάντζος, καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ερμηνεύει το διάταγμα του Ντόναλντ Τραμπ ως «χειρονομία πολιτικής εικονογραφίας», την οποία ο ίδιος θα χαρακτήριζε ως «αρχαιοπολιτική». Πρόκειται, λέει ο καθηγητής, για μια απόπειρα «να μετατραπεί η κλασική αρχαιότητα, ως όψη και ως περιεχόμενο, σε κανονιστική γλώσσα του παρόντος». Ο κ. Πλάντζος υπενθυμίζει ότι αν ανατρέξουμε στη Ρώμη του Μουσεολίνι και στα σχέδια του Αλμπερτ Σπέερ, τον αρχιτέκτονα του Χίτλερ, «θα βρούμε ότι ο κλασικισμός λειτουργούσε ως συντομογραφία ισχύος, αιωνιότητας και τάξης».

Στην προσπάθεια ωστόσο του Τραμπ, ο καθηγητής εντοπίζει μια ειρωνεία. «Τον 17ο, τον 18ο αιώνα ο κλασικισμός ήταν η κατεξοχήν πρωτοπορία. Εξέφραζε την αισθητική της ρήξης με τον μεσαιωνικό κόσμο και τον μπαρόκ απολυταρχισμό των ευρωπαϊκών μοναρχιών. Ήταν ένα

πειραματικό όχημα της νεωτερικότητας της εποχής και συμβόλιζε τη ρήξη με την ελέω Θεού μοναρχία, προωθώντας τον πολιτικό ρεπουμπλικανισμό –με πρότυπο την αρχαία Ρώμη– και σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμη και τον κοινοβουλευτισμό. Ετσι προβλήθηκε στη Βρετανία και έτσι μεταφέρθηκε στις ΗΠΑ, ως σύμβολο ριζοσπαστισμού, όχι της συντηρητικής οπισθοχώρησης που βλέπουμε εμείς σήμερα στον Τραμπ», λέει ο κ. Πλάντζος. «Με το διάταγμα και τη ρητορική του Αμερικανού προέδρου έχουμε τη μετατροπή της αισθητικής σε πεδίο πολιτισμικού πολέμου, όπου η κεντρική διοίκηση αυτοανακηρύσσεται θεματοφύλακας μιας παράδοσης που κάποτε υπήρξε ριζοσπαστική. Έχουμε τον πολιτικό σχεδιασμό μιας νέας ταυτότητας, με τα κτίρια, ως επίσημο προσωπείο του κράτους, να καλούνται να ενσάρκωσουν αξίες όπως η αξιοπρέπεια, η σταθερότητα, η ευταξία. Μόνο που η επιλογή αυτή προδίδει μια ιστορική αμνησία για τον πραγματικά ανατρεπτικό χαρακτήρα του κλασικισμού στη νεωτερικότητα».

Οι Τζέφερσον και Ουάσιγκτον, λέει ο κ. Πλάντζος, είδαν στις κλασικές φόρμες μια δημοκρατική αρετή, ένα πολιτειακό μέτρο το οποίο προσπάθησαν να υιοθετήσουν. Ο Τραμπ, ενώ στο διάταγμά του επικαλείται τη λαϊκή προτίμηση για το «κλασικό» αρχιτεκτονικό στυλ, στην πραγματικότητα υποκαθιστά την αργή και συμμετοχική διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης με ένα προεδρικό επιβεβλημένο γούστο. «Η υποτιθέμενη δημοκρατικοποίηση της αισθητικής μετατρέπεται σε μια κρατική μονοκρατορία του ύφους», λέει ο καθηγητής. «Ουσιαστικά, ο Τραμπ δεν μας λέει τίποτα για την ουσία της κλασικής κληρονομιάς. Δεν την κατανοεί,

τον αφήνει παγερά αδιάφορο. Μας λέει όμως πολλά για τη σύγχρονη επιθυμία να κατασκευάσουμε, μέσω της αρχαιότητας, όταν βολέψει, ένα απλό και καθουσιαστικό αφήγημα κρατικού μεγαλείου, κάτι που γίνεται και στην Ελλάδα και έχει γίνει και στην Ευρώπη και παντού».

Η παγίδα του «κιτς»

Για τον Λουκά Μπαρτατίλα, διδάκτορα της Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο Μπάουχαους της Βαϊμάρης, όταν η αναπαραγωγή κλασικών στοιχείων στα κτίρια δεν εκφράζει τις ανάγκες μιας εποχής, όπως συνέβη τον 19ο αιώνα στις ΗΠΑ, είναι πολύ εύκολο να οδηγηθούμε αισθητικά στο λεγόμενο «κιτς». «Η κλασική αρχιτεκτονική έχει χρησιμοποιηθεί κατά καιρούς ως όχημα ιδεολογιών, από κυβερνήσεις που δεν είχαν τον πρωτοποριακό χαρακτήρα των πατέρων των ΗΠΑ, εκτιμά ότι οι ειδικές αναφορές του διατάγματος του Τραμπ στον Τζέφερσον δεν είναι τυχαίες, καθώς ο τρίτος πρόεδρος των ΗΠΑ –του οποίου αγαπημένη ενασχόληση ήταν η αρχιτεκτονική– ήθελε να δημιουργήσει δημόσια κτίρια νεοκλασικού ρυθμού, ενώ είχε στην ιδιοκτησία του υποδουλωμένους Αφρικανούς».

«Στον ύστερο 18ο αιώνα, τόσο στις πρωτεύουσες της Ευρώπης όσο και στις πόλεις της Αμερικής, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα της ανατολικής ακτής, η νεοκλασική αρχιτεκτονική συμβάδιζε με τη φυλετικοποίηση, την κανονικοποίηση της δουλείας και την ιεραρχική δόμηση των κοινωνιών. Τα κεντρικά κτίρια των δουλκποτικών φυτειών –μαζί και το “Μοντιτσέλο” του Τζέφερσον στη Βιρτζίνια–, τα κυβερνητικά κτίρια, τα πανεπιστήμια και οι προεδρικές κατοικίες χτιζόνταν σ’ αυτό το στυλ, παραπέμποντας σε μια κατασκευασμένη, μυθική κλασική κληρονομιά, που υποτίθεται πως έδινε και εκ των υστέρων νομιμοποίηση στον φυλετισμό και την ιεραρχική του αντιληψη», αναφέρει ο κ. Χαμπλάκνς. «Η σημερινή κίνηση λοιπόν του Λευκού Οίκου», συμπεραίνει ο καθηγητής, «δεν στερείται νοσημάτων, ούτε συνιστά απλά μια ακόμη ένδειξη του κινήματος της επιστροφής στην “παράδοση”, ενάντια στις “εξαιρέσεις” του μοντερνισμού και αρχιτεκτονικών ρευμάτων όπως του Μπρουταλισμού. Αντιθέτως, στέλνει πολλαπλά μηνύματα: τόσο στα λευκά συντηρητικά ακροατήρια, καθουσιαχώντας τα πως οι ιδέες της λευκής κυριαρχίας δεν είναι απλά αποδεκτές αλλά και επιστρέφουν θριαμβευτικά, αναπλάθοντας τον δημόσιο χώρο, όσο και στις φυλετικοποιημένες ομάδες και στρώματα, θυμίζοντας την υποδεέστερη θέση τους στη σημερινή τάξη πραγμάτων».

της δόξα», αναφέρει και προσθέτει ότι εδώ υπάρχει και η ρήξη με το λεγόμενο «μοντέρνο». «Η αποστροφή προς τα μπρουταλιστικά, για παράδειγμα, κτίρια στηρίζεται στην ιδέα του Τραμπ ότι η συγκεκριμένη αρχιτεκτονική και όσα αυτή συμβολίζει έφερε τη χώρα σε κακή κατάσταση».

Μπορεί η υποβάθμιση του μοντέρνου και ό,τι αυτό περιλαμβάνει να οδηγήσει σε παρακμή της αρχιτεκτονικής στις ΗΠΑ; «Είναι σχεδόν αδύνατο», απαντάει ο Λουκάς Μπαρτατίλας, εξηγώντας ότι τα θεμέλια του συγκεκριμένου διατάγματος δεν είναι τόσο ισχυρά ώστε να αντικαταστήσουν εκείνα της ιστορίας της αμερικανικής αρχιτεκτονικής.

Η «λευκή ανωτερότητα»

Ο Γιάννης Χαμπλάκνς, καθηγητής Αρχαιολογίας και Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Brown (Ινστιτούτο Joukowsky) των ΗΠΑ, εκτιμά ότι οι ειδικές αναφορές του διατάγματος του Τραμπ στον Τζέφερσον δεν είναι τυχαίες, καθώς ο τρίτος πρόεδρος των ΗΠΑ –του οποίου αγαπημένη ενασχόληση ήταν η αρχιτεκτονική– ήθελε να δημιουργήσει δημόσια κτίρια νεοκλασικού ρυθμού, ενώ είχε στην ιδιοκτησία του υποδουλωμένους Αφρικανούς.

«Στον ύστερο 18ο αιώνα, τόσο στις πρωτεύουσες της Ευρώπης όσο και στις πόλεις της Αμερικής, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα της ανατολικής ακτής, η νεοκλασική αρχιτεκτονική συμβάδιζε με τη φυλετικοποίηση, την κανονικοποίηση της δουλείας και την ιεραρχική δόμηση των κοινωνιών. Τα κεντρικά κτίρια των δουλκποτικών φυτειών –μαζί και το “Μοντιτσέλο” του Τζέφερσον στη Βιρτζίνια–, τα κυβερνητικά κτίρια, τα πανεπιστήμια και οι προεδρικές κατοικίες χτιζόνταν σ’ αυτό το στυλ, παραπέμποντας σε μια κατασκευασμένη, μυθική κλασική κληρονομιά, που υποτίθεται πως έδινε και εκ των υστέρων νομιμοποίηση στον φυλετισμό και την ιεραρχική του αντιληψη», αναφέρει ο κ. Χαμπλάκνς. «Η σημερινή κίνηση λοιπόν του Λευκού Οίκου», συμπεραίνει ο καθηγητής, «δεν στερείται νοσημάτων, ούτε συνιστά απλά μια ακόμη ένδειξη του κινήματος της επιστροφής στην “παράδοση”, ενάντια στις “εξαιρέσεις” του μοντερνισμού και αρχιτεκτονικών ρευμάτων όπως του Μπρουταλισμού. Αντιθέτως, στέλνει πολλαπλά μηνύματα: τόσο στα λευκά συντηρητικά ακροατήρια, καθουσιαχώντας τα πως οι ιδέες της λευκής κυριαρχίας δεν είναι απλά αποδεκτές αλλά και επιστρέφουν θριαμβευτικά, αναπλάθοντας τον δημόσιο χώρο, όσο και στις φυλετικοποιημένες ομάδες και στρώματα, θυμίζοντας την υποδεέστερη θέση τους στη σημερινή τάξη πραγμάτων».

Επιφάνεια χωρίς ουσία

Στοχεύει στη συμβολική διάσταση της αρχιτεκτονικής, πιστεύοντας ότι θα φέρει πίσω τις αξίες του αρχαιοελληνικού παρελθόντος.

Γιάννης Αίσωπος
Πρόεδρος και καθηγητής στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων στο Πανεπιστήμιο Πατρών

Οχημα ιδεολογιών

Η κλασική αρχιτεκτονική έχει χρησιμοποιηθεί ως όχημα ιδεολογιών από κυβερνήσεις, όπως, για παράδειγμα, του Μεταξά.

Λουκάς Μπαρτατίλας
Διδάκτωρ της Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο Μπάουχαους της Βαϊμάρης

Αφήγημα μεγαλείου

Με το διάταγμα και τη ρητορική του Αμερικανού προέδρου έχουμε τη μετατροπή της αισθητικής σε πεδίο πολιτισμικού πολέμου.

Δημήτρης Πλάντζος
Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η εποχή της δουλείας

Στον ύστερο 18ο αιώνα η νεοκλασική αρχιτεκτονική συμβάδιζε με τη φυλετικοποίηση και την ιεραρχική δόμηση των κοινωνιών.

Γιάννης Χαμπλάκνς
Καθηγητής Αρχαιολογίας και Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Brown

Ανάμεσα στα κτίσματα της Ουάσιγκτον σε μπρουταλιστικό στυλ, μία αρχιτεκτονική που ο Τραμπ θέλει να εγκαταλειφθεί, είναι και το κτίριο J. Edgar Hoover, το οποίο στεγάζει τα κεντρικά γραφεία του FBI.

«Όλοι εμείς που πολεμάμε δεν το θέλαμε ποτέ. Μας επιβλήθηκε από την εισβολή», λέει ο Αρτέμ Τσαπάι (αριστερά), ένας αναρχικός, πολέμιος της βίας, ενώ ο Βαλέρι Πούζικ (πάνω) αναφέρεται στην απώλεια του φίλου του, ποιητή και συμπολεμιστή, Μαξίμ Κριβτσόφ: «Το χειρότερο είναι να βλέπεις τους τάφους των συντρόφων σου». «Στον ουκρανικό στρατό υπάρχουν πολλοί καλλιτέχνες», προσθέτει η Γελιζαβέτα Ζαρίκοβα (δεξιά), «γιατί ξέρουμε πως αν έρθει εδώ η Ρωσία, πρώτους απ' όλους θα εξοντώσει όσους μπορούν να σκέφτονται και να αντιστέκονται».

Γράμματα από το μέτωπο

Τρεις Ουκρανοί συγγραφείς μιλούν στην «Κ» για τις εμπειρίες τους από τον πόλεμο

Του ΛΟΥΚΑ ΒΕΛΙΔΑΚΗ

Μεγάλωσαν στα χρόνια της ανεξαρτησίας, βρέθηκαν να κρατούν όπλο για να υπερασπιστούν την πατρίδα τους. Με δική τους επιλογή. Η Γελιζαβέτα Ζαρίκοβα, ο Αρτέμ Τσαπάι και ο Βαλέρι Πούζικ δεν ανήκαν ποτέ στον κόσμο του στρατού. Η ζωή τους ήταν συνυφασμένη με τη λογοτεχνία, τη μουσική και την τέχνη. Όμως η ρωσική εισβολή τους έφερε στην πρώτη γραμμή, μετατρέποντας την εμπειρία τους σε μαρτυρία μιας γενιάς που δεν είχε το περιθώριο να μείνει αμέτοχη.

Και οι τρεις μεγάλωσαν σε μία εποχή που έμοιαζε με αβέβαιο μεταίχμιο για τη χώρα – από τη μία η κατεύθυνση που θα πάρει η Ουκρανία μετά την Ανεξαρτησία του 1991 και από την άλλη ο τρόμος της μετέπειτα ρωσικής εισβολής και η υπαρξιακή αγωνία. Το βιώμά τους δεν είναι μόνο μία ιστορία πολέμου, αλλά η αντανάκλαση μιας κοινωνίας που κατάλαβε βιαίως ότι η ελευθερία δεν είναι δεδομένη – χρειάζεται υπεράσπιση, ακόμη και με το πιο βαρύ τίμημα.

Ένας ειρηνιστής στη μάχη

Ο Αρτέμ Τσαπάι, συγγραφέας και μεταφραστής με έντονο αναρχικό στίγμα, δεν έκρυβε ποτέ τον φιλειρηνισμό του. Είχε μεταφράσει Γκάντι και είχε γράψει για τον μη βίαιο αγώνα. «Μέσα σε λίγες ώρες, στις 24 Φεβρουαρίου 2022, συνειδητοποίησα ότι σε περιπτώσεις σαν κι αυτή, καμία συλλογή υπογραφών δεν θα βοηθήσει, καμία απεργία πείνας δεν θα βοηθήσει», λέει σήμερα. Όσα ζει τα τελευταία 3,5 χρόνια τον έκαναν να αμφισβητήσει την αξία των θεωρητικών βεβαιωμάτων.

Η αφήγησή του ξεκινάει με εκείνο το ξημέρωμα στο Κίεβο. «Ξυπνήσαμε από τον ήχο των εκρήξεων. Είχαμε ετοιμάσει ήδη κάποιες τσάντες επειδή η κυβέρνηση μας είχε προειδοποιήσει, αλλά δεν πιστεύαμε ότι είναι δυνατόν να συμβεί. Δεν πιστεύαμε ότι θα γίνει εισβολή σε μια χώρα με IKEA και McDonald's». Η οικογένειά του έφυγε από τη χώρα

βιαστικά: ο ίδιος έμεινε. «Οι πρώτοι που έτρεξαν να καταταγούν ήταν οι απλοί άνθρωποι – εργάτες, οδηγοί, αγρότες. Ως αναρχικός και αριστερός, δεν ήθελα να χρησιμοποιήσω το προνόμιό μου για να αποφύγω αυτό που έκαναν εκείνοι. Να πω ότι εγώ είμαι συγγραφέας, μεταφραστής, άρα ξεχωριστός. Όχι. Είμαστε όλοι ίσοι».

Δεν είχε προηγουμένη στρατιωτική εμπειρία. «Όλοι εμείς που πολεμάμε δεν το θέλαμε ποτέ. Μας επιβλήθηκε από την εισβολή». Η έως τώρα εμπειρία του συμπυκνώνεται στο βιβλίο «Ordinary People Don't Carry Machine Guns». Ανακαλεί τα πρώτα του συναισθήματα: πιστεύει ότι θα είναι κάτι σύντομο. «Σκεφτόμουν το προηγούμενο της Φινλανδίας, όταν ο Στάλιν επιτέθηκε και σε τρεις μήνες έγινε διαπραγμάτευση. Φανταζόμουν ότι θα κρατήσει δύο-τρεις μήνες. Πήγα στον στρατό με το διαβατήριό στην τσέπη. Αν χάναμε, θα έπρεπε να φύγουμε. Κι όμως, τριάντι χρόνια μετά, βρίσκομαστε ακόμη εδώ».

Η διεθνής στήριξη είναι κρίσιμη, αλλά το βλέπει αλλιώς: «Ευ-

γνωμονούμε όσους μας στηρίζουν. Αλλά δεν πολεμάμε για λογαριασμό κανενός. Πολεμάμε για την ανεξαρτησία μας. Είναι υπαρξιακή απειλή. Δεν θέλουμε να ξαναγυρίσουμε κάτω από τη ρωσική κυριαρχία». Θυμίζει την ιστορία της Ουκρανίας: «Ημασταν αποικία της Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Και η Σοβιετική Ένωση ήταν μια αποικιακή αυτοκρατορία, με φυλακίσεις και βασανιστήρια. Μιλάμε για εκατομμύρια θύματα, για τον λιμό του 1932-33, που έχει αναγνωριστεί ως γενοκτονία. Δεν θέλουμε να γυρίσουμε πίσω».

Η ίδια η εμπειρία του πολέμου τον έκανε να αναθεωρήσει. Παραδέχεται ότι, αν και άθεος, είδε τη δύναμη που αντλούν οι άλλοι από τη θρησκεία. «Αυτή η πίστη τους με ενδυνάμωνε». Μιλάει και για τις γυναίκες: «Έγιναν ακόμη πιο φεμινιστές από όσο ήμουν. Είδα πόσες γυναίκες κατατάχθηκαν, κάποιες έχοντας παιδιά. Όλες εθελόντριες». Και καταγράφει το μωσαϊκό συντρόφων του, των ανθρώπων που έγιναν στενοί του φίλου: ένας ξυλουργός που επέστρεψε στη χώρα για να

πολεμήσει, ένας πρώην κατάδικος που έμαθε πέντε γλώσσες στη φυλακή, ένας βίγκαν αλεξιπτωτιστής, ένας φανατικός καθολικός. «Κανείς τους δεν γεννήθηκε για πόλεμο, αλλά όλοι αναγκάστηκαν να το κάνουν».

Η εμπειρία του πολέμου άλλαξε την οπτική του. «Πλέον δίνω μεγαλύτερη σημασία στο τι κάνουν οι άνθρωποι, όχι στο τι λένε. Μπορώ να νιώσω πιο κοντά σε στρατιώτες με τελείως διαφορετικές πολιτικές απόψεις, παρά σε ομοϊδέατες που παίρνουν άλλες υπαρξιακές αποφάσεις. Ο Άλφρεντ έλεγε ότι ο άνθρωπος είναι το σύνολο των πράξεών του. Το καταλαβαίνω πλέον».

Η κριτική του στρέφεται και προς τον διεθνή αναρχικό χώρο – εκεί όπου κι ο ίδιος ανήκει. Δεν κρύβει την απογοήτευσή του από την αδράνεια ορισμένων συντρόφων του στην Ευρώπη και την Ελλάδα (ανέφερε τα Εξάρχεια). «Η θεωρία χωρίς πράξη δεν έχει αξία. Εδώ το διακύβευμα είναι η επιβίωση», σημειώνει και επισφαιρίζει ότι η πολεμική εμπειρία του ενίσχυσε την αίσθησή του ότι η αληθινή πράξη βρίσκεται

στην επιλογή να σταθείς δίπλα στους συνανθρώπους σου.

Η ποιήτρια από το Λουγκάνσκ

Η Γελιζαβέτα Ζαρίκοβα, ποιήτρια και τραγουδοποιός από το Λουγκάνσκ, ανήκει κι εκείνη στη γενιά που βίωσε την ανεξαρτησία ως υπόσχεση και τον πόλεμο ως απειλή. Πριν από την εισβολή ζούσε στο Κίεβο: δίδασκε ουκρανική γλώσσα και λογοτεχνία, έπαιζε στο συγκρότημα «Rogoroka», έγραφε ποιήματα και μουσική, ήταν ενεργή στην Επανάσταση της Αξιοπρέπειας.

Η επιλογή της να καταταγεί έγινε λίγο πριν από την εισβολή. «Είχα παρακολουθήσει σεμινάρια προνοσοκομειακής βοήθειας και υπέγραφα συμβόλαιο εφέδρου. Χάρη σε αυτά τα έγγραφα με δέχθηκαν χωρίς δεύτερη κουβέντα, παρόλο που ήμουν κοπέλα χωρίς στρατιωτική εμπειρία». Σύντομα έγινε μάχιμη διασώστρια.

Υπηρεტπσε κυρίως στον άξονα του Μπαχμούτ. Το καλοκαίρι του 2023 τραυματίστηκε σε ανακατάληψη θέσεων: πρώτα από όλκους, κατόπιν από drone. Μετά τη θεραπεία επέστρεψε, αλλά τραυματίστηκε ξανά και χρειάστηκε χειρουργείο. Εκτοτε σπνρίζει την ομάδα σε εκκενώσεις. Η δημιουργία παραμένει κομμάτι της ζωής της. Έμαθε να παίζει καλίμπα, ένα μικρό όργανο που μπορούσε να παίρνει μαζί της στο μέτωπο. «Στον ουκρανικό στρατό υπάρχουν πολλοί καλλιτέχνες, γιατί ξέρουμε πως αν έρθει εδώ η Ρωσία, πρώτους απ' όλους θα εξοντώσει όσους μπορούν να σκέφτονται και να αντιστέκονται». Θυμάται τα παιδικά της χρόνια στην Ανατολική Ουκρανία. «Ακουγα τη ρωσική προπαγάνδα να λέει ότι "η Ρωσία θα έρθει να σας απελευθερώσει". Δεν καταλάβαινα από τι' γελούσα. Τώρα ξέρω ότι ήταν μέρος ενός σχεδίου. Γελιζαβέτα Ζαρίκοβα

Ο πόλεμος άρχισε το 2014, στο Μαϊντάν

Ο Βαλέρι Πούζικ είναι καλλιτέχνης πολλών μέσων: συγγραφέας, εικαστικός, σκηνοθέτης. Η δική του διαδρομή προς το μέτωπο είχε ξεκινήσει ήδη από την εξέγερση του Μαϊντάν. «Στις 21/1/14 τραυματίστηκα από πλαστική σφαίρα στην οδό Χρυσούφσκι. Για μένα εκείνη ήταν η μέρα που ξεκίνησε ο πόλεμος».

Το 2015 βρέθηκε στον πόλεμο του Ντονμπάς ως εθελοντής. Μαζί με τους συντρόφους του γύρισε το ντοκιμαντέρ «Περεμίσια», που καταγράφει την εκκενοποίηση της 15ης Φεβρουαρίου εκείνης της χρονιάς μέσα από τις εικόνες ενός κατεστραμμένου τοπίου. Το φιλμ τιμήθηκε στο φεστιβάλ «86». Παράλληλα, έγραφε: νουβέλες,

διηγήματα, μαρτυρίες. Ο «Μονόλιθ» του βραβεύθηκε, το «Αστεγα σκυλιά» συνέχισε την ίδια πορεία, ενώ η λογοτεχνική του φωνή παρέμεινε δεμένη με την εμπειρία του πολέμου.

Μετά το 2022, όταν κατατάχθηκε εκ νέου, οι εμπειρίες του στη Χερσώνα έγιναν βιβλίο: «Κυνηγοί της ευτυχίας» ο τίτλος. «Κάθε μέρα καταγράφω στιγμές που άξιζε να μείνουν. Ήταν απλώς σημειώσεις που αργότερα έγιναν βιβλίο». Απορρίπτει την ιδέα ότι χρειάζονται χρόνια απόστασης για να γραφτεί η αλήθεια. «Οι εμπειρίες πρέπει να καταγράφονται αμέσως».

Η απώλεια φίλων και συντρόφων είναι κομβική. Το 2024, όταν σκοτώθηκε στη

μάχη ο ποιητής Μαξίμ Κριβτσόφ, ένιωσε ότι «η πραγματικότητα συρρικνώνεται». Δούλευε νύχτες συγκεντρώνοντας τις σημειώσεις του, ενώ το πρωί υπηρετούσε στη μονάδα. Με τον Κριβτσόφ μοιράστηκαν χαράκωματα και σημειωματάρια: ο ένας κατέγραφε σε στίχους, ο άλλος σε πρόζα και σκίτσα. Ο Πούζικ επιμελήθηκε αργότερα το ημερολόγιο του Κριβτσόφ «Στο ναρκοπέδιο της μνήμης», μια προσπάθεια να διασώσει τη φωνή του φίλου του. Οι νύχτες που πέρασε αντιγράφοντας σημειώσεις του Κριβτσόφ έγιναν η δική του άμυνα απέναντι στη λήθη. «Το χειρότερο είναι να βλέπεις τους τάφους των συντρόφων σου», τονίζει.

“

Υπαρξιακή απειλή

Ευγνωμονούμε όσους μας στηρίζουν. Αλλά δεν πολεμάμε για λογαριασμό κανενός. Πολεμάμε για την ανεξαρτησία μας. Δεν θέλουμε να ξαναγυρίσουμε υπό ρωσική κυριαρχία.

Αρτέμ Τσαπάι

“

Η ρωσική προπαγάνδα

Ακουγα τη ρωσική προπαγάνδα να λέει ότι «η Ρωσία θα έρθει να σας απελευθερώσει». Δεν καταλάβαινα από τι' γελούσα. Τώρα ξέρω ότι ήταν μέρος ενός σχεδίου.

Γελιζαβέτα Ζαρίκοβα

MATIEΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΟΜΕΡΣΕΤ

Νίκι ντε Σεν Φαλ

Σε μία από τις ωραιότερες τοποθεσίες, στην γκαλερί Hauser & Wirth στο Σόμερσετ της Αγγλίας, συνεχίζεται η έκθεση με έργα δύο εμβληματικών προσωποποιτήτων, της Γαλλίδας πολυδιάστατης εικαστικού Νίκι ντε Σεν Φαλ (1930-2002) και του Ελβετού γλύπτη Ζαν Τενγκελί (1925-1991). Η έκθεση παρουσιάζει έργα σε χαρτί της Σεν Φαλ μαζί με γλυπτά της στους κήπους καθώς και μερικά από τα περίφημα κινητικά γλυπτά του Τενγκελί.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Μεγάλη δωρεά

Πάνω από 200 έργα τέχνης αριθμεί η συλλογή του Κρίστοφ Μίλερ (1938-2024), η οποία δωρήθηκε μετά θάνατον στο Kupferstichkabinett, το Μουσείο Χαρακτικών και Σχεδίων του Βερολίνου. Είναι έργα σε χαρτί, από τον 18ο έως τον 20ό αιώνα και με άξονα την ανθρώπινη μορφή και τις κοινωνικές σχέσεις. Η συλλογή παρουσιάζεται τμηματικά σε τέσσερις διαδοχικές εκθέσεις. Εως τις 30 Νοεμβρίου θα παρουσιάζεται η δεύτερη έκθεση.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Λι Μίλερ

Στις 2 Οκτωβρίου εγκαινιάζεται στην Τέιτ Μπρίταν στο Λονδίνο η μεγάλη έκθεση φωτογραφίας με έργα της ρηζικέλευθης Αμερικανίδας φωτογράφου και μοντέλου Λι Μίλερ (1907-1977). Η έκθεση θα παρουσιάσει περί τις 250 φωτογραφίες από όλες τις περιόδους της Μίλερ: γαλλικός σουρεαλισμός, μόδα και φωτογραφία πολέμου. Μια από τις λιγότερο γνωστές πλευρές του έργου της είναι οι λήψεις στην Αίγυπτο στη δεκαετία του 1930.

ΝΤΙΣΕΑΝΤΟΡΦ

Γυναίκες ζωγράφοι

Στο Kunstapalast, στο Μουσείο Τέχνης του Ντίσελντορφ, εγκαινιάζεται στις 25 Σεπτεμβρίου η έκθεση «Γυναίκες Καλλιτέχνες!» που προβάλλει το έργο μεγάλου αριθμού ξεχασμένων ή υποτιμημένων ζωγράφων του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα. Εμφαση δίνεται σε όσες ζωγράφους αποτελούσαν μέρος της καλλιτεχνικής ζωής του Ντίσελντορφ, το οποίο υπήρξε διεθνές καλλιτεχνικό κέντρο τον 19ο αιώνα. Η έκθεση φέρνει στο φως πάνω από 500 ονόματα.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Δανία 1900

Στην Πινακοθήκη Dulwich θα παρουσιαστεί το φθινόπωρο αφιέρωμα στη Δανή ζωγράφο Άννα Ανκερ (1859-1935), ως μία από τις σημαντικότερες γυναίκες μορφές στη Δανία του 1880-1920. Υπήρξε από τις λίγες γυναίκες της γενιάς της στη Δανία που αναγνωρίστηκε διεθνώς ως μια σημαντική ζωγράφος. Η έκθεση στο Λονδίνο συγκεντρώνει πάνω από 40 έργα της και δίνει τη δυνατότητα μιας φρέσκιας προσέγγισης της διαδρομής της.

Μεγάλη έκθεση για τον Ραφαήλ στο Μετροπόλιταν

Η εξογγελία της μεγάλης έκθεσης με έργα Ραφαήλ (1483-1520) στο Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης για το 2026 αποτελεί σημαντική κορωνίδα για την ιστορία της τέχνης. Η διακύμανση του ενδιαφέροντος για τους μεγάλους καλλιτέχνες της Αναγέννησης, όπως και η εμβάθυνση της έρευνας γύρω από το έργο τους από τις νεότερες γενιές των ιστορικών τέχνης, είναι μια διαρκής και ανοικτή συζήτηση που έχει ξεκινήσει ήδη από τον 19ο αιώνα με την οργάνωση των μουσείων στη βάση που κατανοούμε σήμερα.

Η έκθεση για τον Ραφαήλ θα εγκαινιαστεί στις 29 Μαρτίου 2026 και αναγγέλθηκε με ενθουσιασμό καθώς πρόκειται για τη μεγαλύτερη διακίνηση έργων του καλλιτέχνη από την Ευρώπη προς τις ΗΠΑ. Μέγας χορηγός θα είναι η Morgan Stanley. Πάνω από 200 έργα του Ραφαήλ θα συγκροτήσουν μια έκθεση που έχει τη φιλοδοξία να είναι μια θεαματική μύηση στο πνεύμα του με επιλογή από δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές και με εργαλείο τη νέα θεωρητική εξέλιξη της έρευνας πάνω στη μοναδική αυτή περίπτωση της ιταλικής Αναγέννησης. Ορισμένα από τα έργα που θα έρθουν στο Μετροπόλιταν σπανίως «ταξιδεύουν». Από τα πιο φημισμένα έργα θα είναι η «Alba Madonna» (φωτογραφία), που θα έρθει από τη Νάσιοναλ Γκάλερι της Ουάσιγκτον, κορυφαίο έργο κάλλους και αρμονίας, το οποίο θα ενωθεί με τα προσχέδια σπουδές που

Ραφαήλ, «Η Παρθένος με τον Ιησού και τον Ιωάννη Βαπτιστή», έργο γνωστό και ως Alba Madonna, π. 1511.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Του ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Το «φασματικό» 5ο Κοντσέρτο για πιάνο του Ραχμάνινοφ

Ο **Ραχμάνινοφ** είναι αντιφατική περίπτωση, λέει ο κύριος Γκρι. Μπορεί να σε κουράσει, μπορεί όμως και να σε καθλώσει. Συμφωνικά ποιήματα όπως «Το νησί των νεκρών» ή ο «Πρίγκιπας Ροτισλάβ», που δεν βαραινούν από έναν, συχνά, υπέρμετρο συναισθηματισμό, αποτελούν κορυφαίες στιγμές ενός έξοχου συμφωνιστή.

Ένα νέο άλμπουμ περιλαμβάνει κάτι ιδιαίτερο: το Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα υπ' αριθμ. 5 του Ραχμάνινοφ. Ο Ρώσος συνθέτης όμως δεν έγραψε ποτέ πέμπτο κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα· έφτασε, αισώς, τα τέσσερα.

Τι συμβαίνει, λοιπόν, εδώ; Ο Βόλφραμ Σμιντ-Λεονάρντι στο πιάνο και η Φιλαρμονική Ορχήστρα Γιάννατσεκ υπό τη διεύθυν-

ση του Θιοντορ Κούτσαρ ερμνεύουν τη Δεύτερη Συμφωνία του, γυρισμένη όμως σε εκδοχή κοντσέρτου για πιάνο και ορχήστρα.

Ο Ραχμάνινοφ συνέθεσε τη Δεύτερη Συμφωνία του έπειτα από μεγάλη εσωτερική αγωνία. Η προμήρα της Πρώτης, με τον μεγάλο συμπατριώτη του, τον συνθέτη Γκλαζούνοφ, στο πόντιουμ, στέφθηκε με αποτυχία. Ο Ραχμάνινοφ βυθίστηκε σε κατάθλιψη η οποία κράτησε μια ολόκληρη τετραετία.

Μονάχα ύστερα από ένα είδος πρώιμης, αυτοσχέδιας ψυχανάλυσης κατάφερε να σταθεί και πάλι στα πόδια του, σε μια εποχή κατά την οποία η Ρωσία κλυδωνιζόταν από τεράστιες πολιτικές και κοινωνικές αναταραχές. Όπως ο Ναμπόκοφ και ο Στραβίνσκι,

Ο **Σεργκέι Ραχμάνινοφ** δεν έγραψε ποτέ πέμπτο κοντσέρτο για πιάνο. Τι ακριβώς περιλαμβάνει λοιπόν το νέο αυτό άλμπουμ της Brilliant;

ο Ραχμάνινοφ και η οικογένειά του δεν είδαν ποτέ με καλό μάτι τη Ρωσική Επανάσταση – γι' αυτό και εγκατέλειψαν τη χώρα. Ο Σεργκέι εργάστηκε με πολύ κόπο πάνω στην παρτιτούρα της Δεύτερης Συμφωνίας. Αυτή τη φορά όμως θριάμβευσε: έως σήμερα, το έργο αποτελεί από τα πλέον δημοφιλή του χάρη στην άφθαστη μελωδικότητα και τη ρομαντική του σαγήνη.

(Εντάξει: η Δεύτερη του «Ραχ» κινείται σε αυτή τη γνωστή, επικίνδυνα λεπτή, γραμμή ανάμεσα στον λυρισμό και τη συναισθηματολαγνεία, ωστόσο η αμεσότητα της δύσκολα μπορεί να αμφισβητηθεί).

Τη μετατροπή της συμφωνίας σε κοντσέρτο για πιάνο και ορ-

χήστρα υπογράφει ο Αλεξάντερ Βάρενμπεργκ και το αποτέλεσμα περιλαμβάνεται στο ανά χείρας άλμπουμ.

Υποτίθεται ότι για τους πολύ «καθαρούς» της λεγόμενης κλασικής μουσικής, κάτι τέτοιες πρωτοβουλίες έχουν ένα χαρακτήρα «ιεροσυλίας». Ή, έστω, περιττό, άχρηστο. Μπορεί και να είναι έτσι. Πάντως, το μέρος του πιάνου είναι γραμμένο στο κοντσερτάντε πνεύμα του συνθέτη: το αγαπημένο του μουσικό όργανο εδώ αναλαμβάνει να αναπτύξει τα βασικά μουσικά θέματα της συμφωνίας φωτίζοντάς τα με τον δικό του τρόπο. Ιδανική συνθήκη: να ακούσετε «πλάι πλάι» τη Δεύτερη στην πρωτότυπη μορφή της και μετά στην κοντσερτάντε εκδοχή.

Rachmaninoff
Arr. Warenberg
Piano Concerto
«No. 5»
Arrangement of
Symphony No. 2
Wolfram Schmitt-
Leonardy, piano
Janacek
Philharmonic
Orchestra
Theodore Kuchar
Brilliant

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Από το 1933 ο Κ. Θ. Δημαράς είχε προσχωρήσει στην ιδέα του κοινωνικού χριστιανισμού, τον οποίο προηγουμένως αποδοκίμαζε. Οι μαθητές του στο Παρίσι αγνοούσαν αυτή την πλευρά της ζωής του. Κάποιοι, όμως, γνώριζαν.

Ο αποσιωπημένος Δημαράς

Το κυριότερο ερώτημα που θέτει και συζητείται ο Γιάννης Δημητρακάκης για τον Δημαρά της πρώτης περιόδου, στο εξαιρετικό βιβλίο του «Διαδρομές της σκέψης του Κ. Θ. Δημαρά» (εκδόσεις Σοκόλη, 2025), αφορά το περιεχόμενο του χριστιανισμού του. Αρχικά, όπως τεκμηριώνει ο Δημητρακάκης, ήταν ένας χριστιανισμός μεταφυσικός, πνευματικός, «μια καθαρά πνευματική πειθαρχία» (λόγια του ίδιου του Δημαρά, σ. 45), ένας χριστιανισμός του δόγματος, αντι-ηθικός: η μετατροπή του χριστιανισμού σε ηθική και κοινωνική διδασκαλία αποτελεί έκπτωση του χριστιανισμού (σ. 47). Ακολουθώντας Γάλλους καθολικούς στοχαστές, κυρίως τον Μαρταίν, αλλά και τον Μπερντιάγεφ, τον οποίο θεωρεί τον «μεγαλύτερο χριστιανό φιλόσοφο της εποχής μας» (σ. 32), πιστεύει και εκείνος ότι ο χριστιανισμός είναι ριζικά επαναστατικός, ότι μόνο αυτός μπορεί να αντιπαλέψει τον αστικό κόσμο, και όχι ο σοσιαλισμός που είναι ουσιαστικά γέννημά του. Στον παρακμασμένο αστικό πολιτισμό, που είναι διανοητισμός, ο Δημαράς αντιτάσσει και υπερασπίζεται τον Μεσαίωνα (σ. 26-27), τον δυτικό περισσότερο παρά το Βυζάντιο, ακριβώς επειδή στο Βυζάντιο είναι ισχυρή η παρουσία του ελληνικού ορθολογισμού, του αντιποδο δηλαδή της χριστιανικής πνευματικότητας (σ. 33). Η γενεαλογία του κακού είναι σαφής: κλασική Ελλάδα, Αναγέννηση, Διαφωτισμός, Γαλλική Επανάσταση.

Μέσα σε αυτή την πρώτη περίοδο συντελείται ήδη μια πρώτη μετατόπιση: από το 1933 ο Δημαράς προσχωρεί στην ιδέα του κοινωνικού χριστιανισμού, τον οποίο προηγουμένως αποδοκίμαζε. Εξ ου και η θετική ανταπόκρισή του στη Χριστιανική Κοινωνική Ένωση του Παναγιώτη Μπρατσώτη, την οποία στήριζε θερμά και ο Αλέξανδρος Τσιριντάνης. Ενώ υποθετεί την κυρίαρχη ιδέα του ελληνοχριστιανισμού (βλ. το κείμενο που παραθέτει ο Δημητρακάκης, σ. 39, αλλά και πολλά άλλα), απέναντι στην Ορθόδοξη Εκκλησία είναι συχνά επιφυλακτικός: της προσάπτει αρχικά «επικίνδυνο πανθητισμό» (σ. 47) και αδιαφορία για τα δογματικά ζητήματα, ενώ, αφότου προσχωρεί στον επαναστατικό χριστιανικό κοινωνισμό, την κατηγορεί για συντηρητισμό και συμβιβασμό με το αστικό καθεστώς (σ. 55). Αν όμως είναι επιφυλακτικός έως και αρνητικός για την Ορθόδοξη Εκκλησία, είναι αντίθετα επαινετικός για την πανεπιστημιακή Ορθόδοξη Θεολογία: «κατ' εξοχήν ζώσα σήμεραν επιστήμη εις την Ελλάδα είναι η

θεολογία», γράφει ο Δημαράς το 1930, σε βιβλιοκρισία του για την «Πατρολογία» του Δημ. Σ. Μπαλάνου (σ. 106). Εκτιμάει τον Παν. Μπρατσώτη, συνομιλεί, μέχρι το 1951, με τον Μπαλάνο. Το 1933, στην εκατονταετηρίδα από τον θάνατο του Κοραή, ο Μπαλάνος εκφωνεί εγκωμιαστικό λόγο με τίτλο «Ο Αδαμάντιος Κοραής περί εκκλησίας και κλήρου». Ο Δημαράς, που είναι παρών στην ομιλία αυτή, δεν πείθεται τελικά από τον ομιλητή, αλλά, όπως ομολογεί, η διάλεξη αυτή στάθηκε ο πρώτος κλονισμός των αντικοραϊκών πεποιθήσεών του (σ. 100). Εδώ έχει ενδιαφέρον να τονίσουμε ότι οι ακαδημαϊκοί θεολόγοι που εκτιμάει ο Δημαράς είναι ακριβώς οι ίδιοι με εκείνους που θα καταδικάσει ο Γιανναράς και η θεολογία του '60.

Τα πρώιμα αυτά κείμενα της χριστιανικής περιόδου του Δημαρά φανερώνουν συγγραφέα με πνευματική αγωνία και νευρώδες εκφραστικό όργανο. Η χριστιανική σκέψη του έχει θερμην και ένταση, αλλά δεν πρόλαβε να αποκτήσει βάθος και ωριμότητα.

Ο Φίλιππος Ηλιού ήξερε και συνειδητά αποσιώπησε τη χριστιανική πτυχή του έργου του Δημαρά, την οποία ασφαλώς και υποτιμούσε. Του χρειαζόταν ο αστός Δημαράς, ο κήρυκας του Διαφωτισμού.

Δεν αμφισβητώ διόλου την πίστη του, αλλά έχω την εντύπωση ότι ο χριστιανισμός του είναι πιο πολύ ένας χριστιανισμός ιδεών. Εκείνο πάντως για το οποίο είμαι βέβαιος είναι ότι δεν πρόκειται για έναν χριστιανισμό εκκλησιαστικό, έναν χριστιανισμό της κοινής λατρείας του Θεού. Δεν διαφαίνεται πουθενά κάποια σχέση του με τη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας.

Στην προηγούμενη επιφυλλίδα για το βιβλίο του Γ. Δημητρακάκη, σε αυτήν εδώ τη στήλη (3.8.2025), έβαλα τίτλο «Ο άγνωστος Δημαράς», και στη σημερινή «Ο αποσιωπημένος Δημαράς». Ισχύουν ακριβώς και τα δύο: οι μαθητές του στο Παρίσι, όπου άρχισε να διδάσκει το 1970, στο Νεοελληνικό Ινστιτούτο (Σορβόνη), όχι απλώς αγνοούσαν αυτή την πλευρά της ζωής και του έργου του αλλά δεν ενδιαφέρονταν και να τη μάθουν. Ήταν τα χρόνια της Δικτατορίας και της Μεταπολίτευσης, και εκείνοι ήταν αριστεροί (του ΚΚΕ εσωτερικοί οι περισ-

σότεροι), τι ενδιαφέρον λοιπόν να έχουν τότε για τον χριστιανό Δημαρά; Ούτε και ο ίδιος όμως τους μιλούσε για τις παλιές αγάπες και τα παλιά διαβάσματα. Οι παρισνοί μαθητές λοιπόν και μετακινωτές των ιδεών του πράγματι δεν ήξεραν. Υπήρχαν ωστόσο και ορισμένοι που ήξεραν, όσοι κυρίως είχαν συνδεθεί μαζί του από την Αθήνα: ο Παν. Μουλλάς, ο Σ. Ι. Ασδραχάς και άλλοι. Κυρίως όμως ήξερε ο Φίλιππος Ηλιού, ήξερε και συνειδητά αποσιώπησε τη χριστιανική πτυχή του έργου του Δημαρά, την οποία ασφαλώς και υποτιμούσε. Ο Ηλιού ήταν πάντα από όλα πολιτικό ον, είχε πολιτικό σχέδιο για την Ελλάδα και τον μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας, συστατικό στοιχείο του οποίου ήταν η απαλλαγή της από τις «κυριαρχούσες αδράνειες, [τις] παραδοσιακότητες, οι οποίες λειτουργούσαν σαν βαρίδια που εμπόδιζαν την απογείωση» («Οι ασέβειες του ιστορικού», Ερμής, 2003, σ. 36), με δυο λόγια η ήττα της Ορθόδοξης Εκκλησίας και της επιρροής της. Αυτό το σχέδιο ο Ηλιού δεν μπορούσε ιδεολογικά να το υποστηρίξει με τον Κορδάτο, τον Ζεύγο, τον Γληνό, ούτε καν με τον Σβορώνο, με τον οποίο επίσης σχετιζόταν στενά. Του χρειαζόταν ο αστός Δημαράς, ο κήρυκας του Διαφωτισμού, που όσα έγραφε «θεωρήθηκαν και είχαν επικίνδυνη και ανατρεπτική, στο μέτρο ιδίως που προέρχονταν από έναν φωτισμένο αστό [...], του οποίου το κοινωνικό κύρος και η πνευματική ακτινοβολία δεν ήταν πολύ εύκολο να υπονομευθούν» (στο ίδιο, σ. 36-37). Αυτόν τον ρόλο του Ηλιού αναγνωρίζει και ο Ασδραχάς στο κείμενό του «Η Αριστερά και ο Κ.Θ. Δημαράς» (Ελευθεροτυπία/Βιβλιοθήκη, 7.1.2005). Ο Ηλιού, που ορθά θεωρείται πρωτοπόστρος της κυριαρχικής διάδοσης του έργου του Δημαρά, δεν προσχώρησε ακριβώς στον Δημαρά, αλλά τον προσεταιρίστηκε. Μην θεωρήσει κανείς πως υπονοώ ότι τον αλλοίωσε ή τον στρέβλωσε, τον προσεταιρίστηκε νόμιμα γιατί του χρειαζόταν στο δικό του πρόταγμα, που δεν ταυτιζόταν οπωσδήποτε με εκείνο του Δημαρά.

Καταληκτικά, θα έλεγα ότι τα διαβάσματα και τα γραψίματα του Δημαρά της πρώτης περιόδου προετοιμάζουν έναν στοχαστή και δοκιμογράφο, έναν συγγραφέα. Δεν συνέχισε σε αυτόν τον δρόμο, αλλά αποφάσισε να γίνει γραμματολόγος και ιστορικός. Άλλοι μπορεί να λυπούνται και άλλοι να χαίρονται με αυτή την εξέλιξη. Δεν έχει νόημα ούτε το ένα ούτε το άλλο. Ο Δημαράς έγινε αυτό που ήταν να γίνει, αυτό που ένας ανεπείγνωστος εσωτερικός μηχανισμός τον οδήγησε να γίνει.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΗΣ
ΕΒΔΟΜΑΔΑΣΕπιμέλεια:
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

ΚΡΑΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
«Η εκπαίδευση στην Κύπρο
κατά τον 19ο αιώνα»
εκδ. ΚΡΑΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ, 2010, σελ. 309

Στο πλαίσιο της εκδοτικής του δραστηριότητας το Κρατικό Αρχείο Κύπρου έχει εκδώσει το 2010, τον ενδιαφέροντα τόμο «Η εκπαίδευση στην Κύπρο κατά τον 19ο αιώνα». Στον τόμο εκδίδονται η Προκαταρκτική Έκθεση του Josiah Spencer για την κατάσταση της εκπαίδευσης στην Κύπρο κατά το 1880 και το Μητρώο Στατιστικών Στοιχείων Δασκάλων και Φοίτησης Μαθητών των σχολείων της Κύπρου για την περίοδο 1884-1894. Τα εκδιδόμενα έγγραφα βρίσκονται στις συλλογές του Κρατικού Αρχείου και εκδίδονται φωτοαναστατικά, χωρίς σχολιάσμο, επιτρέποντας στον ιστορικό και τον φιλόστορο ερευνητή να μελετήσει τα εν λόγω έγγραφα ωσάν να έχει ενώπιόν του τα πρωτότυπα. Πριν από τη δημοσίευση των εγγράφων υπάρχει σύντομη εισαγωγή του Χρίστου Κυριακίδη, τότε λειτουργό του Κρατικού Αρχείου και σήμερα διευθυντή του. Αμφότερα τα έγγραφα που δημοσιεύονται αποτελούν σπουδαίες πηγές για την ιστορία της εκπαίδευσης στην Κύπρο τα πρώτα χρόνια της Αγγλοκρατίας, μιας και δίνουν μία πλήρη εικόνα της σχολικής ζωής στο νησί. Φυσικά, τα έγγραφα είναι χρήσιμα και για την ιστορία των πόλεων και των χωριών της Κύπρου, αφού από τα στοιχεία που υπάρχουν στα υπό αναφορά έγγραφα μπορούν να εξαχθούν πολλά και χρήσιμα κοινωνικο-οικονομικά συμπεράσματα για τις κοινωνίες τους.

Το Κρατικό Αρχείο Κύπρου προχωράει το εκδοτικό του πρόγραμμα και σύντομα θα διαθέσει στο κοινό μία ακόμη έκδοση σχετική με τα εκπαιδευτικά πράγματα της Κύπρου, που αφορά την ιδιωτική σχολή της Νιόβης Φράγκου στην Κερύνεια.

500 ΛΕΞΕΙΣ

Με τον

ΝΙΚΟ
ΙΑΤΡΟΥ

Ο Νίκος Ιατρού γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη, ζει στην Κερatea Αττικής και εργάζεται στην εκπαίδευση. Έχει γράψει τις νουβέλες «Σκόνη στο πρόσωπο» (Ιωλκός, 2018), που συμπεριελήφθη στη βραχεία λίστα των Βραβείων Βιβλίου Public για πρωτοεμφανιζόμενο συγγραφέα, και «Αποσύνδεση» (Ιωλκός, 2023), που συμπεριελήφθη στη βραχεία λίστα των Βραβείων της Εταιρείας Λογοτεχνικών Θεσσαλονίκης. Η νουβέλα «Αυτό έκανες πάντα» (Ικαρος 2025) είναι το τρίτο βιβλίο του.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Το «Χρονοκαταφύγιο» του Γκεόργκι Γκοσποντίνφφ (εκδ. Ικαρος) και το «Η απόδειξη της αθωότητας μου» του Τζόνθαν Κόου (εκδ. Πόλις). Δύο βιβλία που μοιράζονται την ανησυχία των συγγραφέων τους για το μέλλον και τον προβληματισμό τους για τον τρόπο που κάποιοι κοιτούν ή καλύπτουν αναπολούν το παρελθόν.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Διάβασα στα «Μαθήματα» του Ιαν ΜακΓιούαν (εκδ. Πατάκη) για τη δράση του «Λευκού Ρόδου», μιας αντιστασιακής οργάνωσης που έδρασε στη ναζιστική Γερμανία. Τα μέλη της, που ήταν κυρίως φοιτητές, προσπάθησαν να αφηνίσουν τον γερμανικό λαό και να τον ξεσηκώσουν κατά του ναζιστικού καθεστώτος. Ο τίτλος «Λευκό Ρόδο» ήταν εμπνευσμένος από ένα απόσπασμα του βιβλίου «Οι αδελφοί Καραμαζώφ» του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι.

Βρήκατε ποτέ τον μπελά σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο;

Όταν στην πέμπτη δημοτικού διάβασα στις καλοκαιρινές διακοπές το «Η καταγωγή της οικογένειας» της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους» του Φρίντριχ Ενγκελς και θεώρησα λογικό να μιλήσω στους συμμαθητές μου για κάποια από τα σημεία που ξεχώρισα. Ο δάσκαλός μου, όμως, δεν έδειξε να μοιράζεται τον ενθουσιασμό μου.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Σε κάθε εποχή, η παρέα της θάλασσας είναι μια ιδανική συνθήκη.

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε;

Προτιμώ να απορρίπτω ένα βιβλίο αφού έχω ξεκινήσει να το διαβάζω. Κάθε είδος μπορεί να προσφέρει ιδέες, να ανταλλάξει στοιχεία και να συνδιαλλαγεί με τα υπόλοιπα.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;

Όταν ταυτίζομαι με μια σκέψη ή μια περιγραφή. Όταν μια φωνή μέσα μου λέει: «Αυτό θα ήθελα να το έχω γράψει».

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία;

Ο «Στόουνερ» του Τζον Γουίλιαμς (εκδ. Gutenberg) είναι ένα βιβλίο που η μεταφορά του στην οθόνη θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Σκιαγραφήστε τον άνδρα στο βιβλίο σας «Αυτό που έκανες πάντα».

Ενας άνδρας που περπατάει στους δρόμους μιας παραθαλάσσιας πόλης, Ψάχνει το παιδί του. Τον γιο του που έχει εξαφανιστεί εδώ και κάποιες μέρες. Σκέφτεται, θυμάται και αγωνιεί. Επιστρέφει σε γεγονότα, εικόνες, στιγμιότυπα και συμβάντα. Ανασύρει κουβέντες, καθβάδες και κυρίως πληγές. Προσπαθεί να ανικνεύσει τα λάθη του. Να εντοπίσει τη δική του ευθύνη γι' αυτήν την απουσία. Στη διάρκεια απόσπασμα του βιβλίου «Οι αδελφοί Καραμαζώφ» του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι.

Ποια είναι τα μηνύματα του βιβλίου προς τους γονείς;

Η σχέση του γονέα με το παιδί του δεν μπορεί να στεφθεί με επιτυχία ή να καταλήξει σε αποτυχία, γιατί με κάποιο τρόπο είναι καταδικασμένη να «αποτύχει». Είναι η στιγμή που κάθε παιδί πρέπει να ελευθερωθεί από τα δεσμά αυτής της σχέσης, να κρατήσει τα συναισθήματα που το συνδέουν με τους γονείς του (θετικά και αρνητικά) και να προχωρήσει μπροστά στον δρόμο που εκείνο θα διαλέξει. Αρα το ερώτημα δεν είναι αν θα επιτύχουμε ή θα αποτύχουμε, αλλά με ποιον τρόπο θα αποτύχουμε. Αν το κάνουμε με αγάπη, αν ο τρόπος μας βοηθήσει το παιδί να βρει αυτό που το κάνει ευτυχισμένο και εκείνο «ανθίσει», τότε, έχουμε «αποτύχει» με τον σωστό τρόπο.

Από το κοιμητήριο δεν έχει μείνει σχεδόν τίποτε. Σπασμένες πέτρες, ατάκτως ερριμμένες... «και πάλιν κατενόησα εν τοις μνήμασι»... Έφυγα από τον Γαϊδουρά, έχοντας περπατήσει το χωριό, και σκέφτηκα πως στις 2 του Σεπτέμβρι θα γινόταν πανηγύρι...

Ο ρυθμός του ναού είναι ο τυπικός εν πολλοίς της κυπριακής εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής του τέλους του 19ου και αρχών του 20ού του σταυροθαλασίου, με γοτθικά στοιχεία. Το καμπαναριό είναι σίγουρα νεότερη προσθήκη, με τις καμπάνες να είναι ακόμη στη θέση τους, πεισματικά!

Στον Άγιο Μάμα του Γαϊδουρά Αμμοχώστου

Ο περικαλλής ναός είναι έργο του σπουδαίου εμπειρικού μάστορα Ιάκωβου Παύλου, του μάστρε Γιακουμή, από την Κοντέα

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Στον κήπο της Μεσαορίας βρίσκεται ο Γαϊδουράς ή αλλιώς Νέα Σπάρτη. Πρόκειται για ένα μικρό γεωργοπτηνοτροφικό χωριό, το οποίο βρίσκεται κοντά στην Αμμοχώστο, και λίγα χιλιόμετρα μακριά από το Πραστειό Αμμοχώστου. Αργά το μεσημέρι τον επισκέφθηκα, και όλα έμοιαζαν να κινούνται στους νωχελικούς ρυθμούς της θερινής ραστώνης. Σκοπός της επίσκεψής μου ήταν ο κεντρικός ναός του Γαϊδουρά, ο οποίος είναι αφιερωμένος στον αγροτικό άγιο, τον Άγιο Μάμα. Από τον δρόμο Λευκωσίας – Αμμοχώστου ο ναός ξεχωρίζει και έτσι δεν δυσκολεύτηκε να τον εντοπίσω.

Η εκκλησία βρίσκεται στη βόρεια πλευρά της κοινότητας, στα όρια του οικιστικού ιστού του χωριού, και όπως ανέφερα ήδη είναι αφιερωμένος στον Άγιο Μάμα, τον άγιο προστάτη των βοσκών

Ο άγιος Μάμας αναπαρίσταται καθήμενος επί της ράχης ενός λιονταριού, κρατώντας σταυρό και ράβδο και έχοντας στην αγκαλιά του έναν αμνό. Σχεδόν 2.000 πρόβατα εκτρέφονταν στους κάμπους του Γαϊδουρά, άρα τι πιο λογικό η εκκλησία του χωριού να είναι αφιερωμένη στον Άγιο Μάμα;

(και των υιοθετημένων παιδιών). Ο ναός του Αγίου Μάμα είναι από τα μνημεία εκείνα που σου μιλούν και σου συστήνονται χωρίς πολλές τοιμιόνιες, κρατώντας φυσικά και τα μυστικά της. Φυσικά, χρειάζεται και ο επισκέπτης να θέλει να ακούσει το μνημείο και απαιτείται και ένας βαθμός παρατηρητικότητας...

Πάρκαρα, το αυτοκίνητό μου μπροστά από την εκκλησία, λίγο πιο πέρα ένα ζευγάρι με δύο μικρά παιδιά έβγαине από ένα σπίτι, αποχαιρετώντας... υπέθεσα ότι τελείωσε η μεσημεριανή κυριακάτικη επίσκεψη στον παππού και τη γιαγιά. Για να είμαι ειλικρινής κοντοστάθηκα λίγο, πριν μπω στον περίβολο του ναού, μιας και ήδη το μάτι μου είχε καρφωθεί στο ανάγλυφο της νότιας εισόδου και ξερώντας με, η έξοδος μου από το αυτοκίνητο θα έμοιαζε με εφόρμηση. Βέβαια, ο καλοκαιριατικός ήλιος και τα δύο παιδιά ήταν σύμμαχοί μου... επιβιάστηκαν στο όχημά τους και εγώ τότε με εκείνο το συναίσθημα της ανακάλυψης –ασχέτως αν διερρήγνυα ανοικτές θύρες– με ελάχιστα βήματα βρέθηκα κάτω από το ανάγλυφο.

Άνωθεν της νότιας θύρας θαύμαζα την ανάγλυφη αναπαράσταση του αγίου, και καθαρά διάβαζα την επιγραφή «Ο ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΑΣ».

Η εκκλησία βρίσκεται στη βόρεια πλευρά της κοινότητας, στα όρια του οικιστικού ιστού του χωριού, και είναι αφιερωμένος στον Άγιο Μάμα, τον άγιο προστάτη των βοσκών (και των υιοθετημένων παιδιών).

Και επειδή πάντοτε υπάρχει το περιθώριο λάθους, σιγουρευτήκα ότι βρίσκουμε στον Γαϊδουρά, στην εκκλησία του Αγίου Μάμα, για την οποία είχα ξεκινήσει εκείνο το μεσημέρι.

Ο άγιος αναπαρίσταται με τον συνηθισμένο του τύπο, καθήμενος επί της ράχης ενός λιονταριού, κρατώντας σταυρό και ράβδο και έχοντας στην αγκαλιά του έναν αμνό. Σχεδόν 2.000 πρόβατα εκτρέφονταν στους κάμπους του Γαϊδουρά, άρα τι πιο λογικό η εκκλησία του χωριού να είναι αφιερωμένη στον Άγιο Μάμα;

Είπαμε, ο ναός δεν έχει μυστικά από τους επισκέπτες του... συστήνεται αμέσως, αρκεί να είναι παρατηρητικός. Και εγώ δεν ήμουν, όχι όσο θα έπρεπε!

Φυσικά, δεν θα μπορούσα να μη δω τη μαρμαρίνη πλάκα, ακριβώς κάτω από το ανάγλυφο. Εκεί αναγράφεται: «Η ΑΝΩΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΤΟΥΔΕ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΗΡΞΑΤΟ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ αωζ' ΚΑΙ ΕΤΕΛΕΙΩΣΕ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1927 ΔΑΠΑΝΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΥΠΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΑΥΛΗ ΕΚ ΚΟΝΤΕΑΣ».

Γνώριζα φυσικά πως ο ναός ήταν έργο του σπουδαίου αυτού αρχιτέκτονα, αλλά άλλο να το βλέπεις ο ίδιος και άλλο να το διαβάζεις ή να το ακούς. Η ανοικοδόμηση της εκκλησίας ξεκίνησε το 1897 και τελείωσε το 1927, με αρχιτέκτονα τον σπουδαίο Ιάκωβο Παύλου, τον μάστρε Γιακουμή, ο οποίος ήταν αρχιτέκτονας πολλών μεγαλοπρεπών ναών σε ολόκληρη την Κύπρο (Παναγία Λύσης, Χρυσοσώτηρος Ακανθού, Αγίου Ηλίας Στύλλων, Τιμίου Σταυρού στα Λεύκαρη, τον νάρθηκα της

δυτικής εισόδου στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στο Πραστειό Αμμοχώστου κ.ά.

Από τη βόρεια είσοδο μπήκα στο ναό, μεγαλοπρεπής, άδειος από οτιδήποτε είχε να κάνει με την ορθόδοξη λατρεία. Μετά την εισβολή ο ναός χρησιμοποιήθηκε ως τζαμί, και όταν λίγο πιο κάτω χτίστηκε το νέο μουσουλμανικό τέμενος ο Άγιος Μάμας εγκαταλείφθηκε στη φθορά του χρόνου. Έμεινε μόνο ένα φέρετρο, πράσινου χρώματος... ανέβηκα στον γυναικονίτη, και έμεινα για λίγο

Ο ναός του Αγίου Μάμα είναι από τα μνημεία εκείνα που σου μιλούν και σου συστήνονται χωρίς πολλές τοιμιόνιες, κρατώντας φυσικά και τα μυστικά της.

Σχεδόν 2.000 πρόβατα εκτρέφονταν στους κάμπους του Γαϊδουρά, άρα τι πιο λογικό η εκκλησία του χωριού να είναι αφιερωμένη στον Άγιο Μάμα;

να ακούω τα πουλιά που είχαν βρει καταφύγιο στο εσωτερικό της εκκλησίας, και απ' έξω άκουγα το σύρσιμο των κουρκουτάδων...

Ο ρυθμός του ναού είναι ο τυπικός εν πολλοίς της κυπριακής εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής του τέλους του 19ου και αρχών του 20ού του σταυροθαλασίου, με γοτθικά στοιχεία (τρούλο και οξυκόρυφα τόξα). Ο Άγιος Μάμας είναι μονόχωρος, με τρία σταυροθόλια. Στο προαύλιο του ναού υπάρχουν ακόμη και σήμερα κιονόκρανα, τα οποία έχουν μεταφερθεί στους χώρους της εκκλησίας από πάρα πολύ παλιά. Το καμπαναριό είναι σίγουρα νεότερη προσθήκη, με τις καμπάνες να είναι ακόμη στη θέση τους, πεισματικά!

Η ώρα περνούσε, και ο επόμενος προορισμός μου με καλούσε, έπρεπε επίσης να εντοπίσω και το κοιμητήριο του Γαϊδουρά. Μέσα στη μεσημεριανή ψυχία άρχισα να περιφέρομαι στο χωριό, στα όριά του... αλλά η ψυχία δεν διήρκεσε για πολύ και έχοντας κηρύξει άγονη την προσπάθειά μου, έφυγα από τον Γαϊδουρά, βέβαιος ότι είχα εκπληρώσει τον βασικό μου στόχο, να δω ένα ακόμα έργο του εμπειρικού τεχνίτη από την Κοντέα.

Η πανηγυρίς

Στην ψυχία του γραφείου μου άνοιξα τη φωτογραφία με το ανάγλυφο του Αγίου Μάμα. Και να που στη δεξιά κάτω γωνία κάτι έγγραφε... και δεν μπορούσα να το διαβάσω και εννοείται πως δυσανασχετίσας, αλλά από την άλλη σκέφτηκα πως ήταν ευκαιρία να μάθω περισσότερα για τον Γαϊδουρά. Σύντομα, λοιπόν, και

πριν επιστρέψω για ακόμη μία φορά στο χωριό, επικοινωνώ με τον Χριστόφορο Μαυρίδη, τον γιο του ρεσπέρη ποιητή Νεόφυτου Χ. Μαυρίδη. Μεταξύ πολλών και ενδιαφερόντων που είπαμε ο κ. Μαυρίδης μου χάρισε και τα «Ποιητικά Άπαντα» του Νεόφυτου Μαυρίδη, που εξέδωσε το Προσφυγικό Σωματείο Άγιος Μάμας Γαϊδουρά, το 2003 και μου επεσήμανε πως το κοιμητήριο του χωριού ήταν ακριβώς πίσω από την εκκλησία...

Μετά από λίγες μόνο μέρες βρέθηκα ξανά στον Γαϊδουρά και στον Άγιο Μάμα, πάλι μεσημέρι, αυτή τη φορά όμως με πρόγραμμα... τι γράφει η κάτω επιγραφή και να εντοπίσω το κοιμητήριο στη βόρεια πλευρά της εκκλησίας.

Με προσοχή να λάβω καλές λήψεις, καθάρω το ανάγλυφο... και τράβηξα αρκετές λήψεις... και προσεύχομαι να είναι καλές. Τελικά, τα είχα καταφέρει: Στη δε-

ξιά πλευρά του ανάγλυφου καταγράφεται: «[...] Χ' ΔΗΜ. Χ' ΑΝΤ. ΕΡΓΟΝ ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ». Υποθέτω πως το σημείο που δεν διαβάζω θα είναι η λέξη «Δαπάνη», του Χατζηδημήτρη Χατζηαντώνη ή των Χατζηδημήτρη και Χατζηαντώνη... μένει να απαντηθεί το ερώτημά μου, από τους κάτοικους του χωριού, που σήμερα διαμένουν πρόσφυγες μακριά από τον τόπο τους... Βέβαια, η δαπάνη για την ανοικοδόμηση της εκκλησίας βάρυνε και την Εκκλησιαστική Επιτροπή και το χωριό ολόκληρο.

Από το κοιμητήριο δεν έχει μείνει σχεδόν τίποτε. Σπασμένες πέτρες, ατάκτως ερριμμένες... «και πάλιν κατενόησα εν τοις μνήμασι»...

Έφυγα από τον Γαϊδουρά, έχοντας περπατήσει το χωριό, και σκέφτηκα πως στις 2 του Σεπτέμβρι θα γινόταν πανηγύρι... Μία μικρή έρευνα και έμαθα πως σύντομα μετά τα θυρανοίξια του ναού, το 1932, η κοινότητα συγκρότησε πανηγύρη κάθε 2 Σεπτεμβρίου, και όπως αναφέρεται στον Τύπο της εποχής: «οι πανηγυριστάι θα τύχωσι παρά των κατοίκων του χωριού πάσης δυνατής περιποίησης». Αυτής της περιποίησης πάντως εγώ έτυχα από τον Χριστόφορο Μαυρίδη και τους συγχωριανούς του.

Η ανοικοδόμηση της εκκλησίας ξεκίνησε το 1897 και τελείωσε το 1927, με αρχιτέκτονα τον σπουδαίο Ιάκωβο Παύλου, τον μάστρε Γιακουμή, ο οποίος ήταν αρχιτέκτονας πολλών μεγαλοπρεπών ναών σε ολόκληρη την Κύπρο.

Στο λεύκωμα «Ακατοικη-
τα» τα ερειπωμένα σπιτικά
της Δράμας αφηγούνται τη
ζωή των ανθρώπων που
πέρασαν το κατώφλι τους.

Η φωτογραφική δουλειά του Συφιλιζόγλου παραδίδει μαθήματα αφηγηματικής τεχνικής, με την οπτική εξεικόνιση του παρελθόντος να ανακαλεί αισθήσεις στον αναγνώστη-θεατή.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΥΦΙΛΤΖΟΓΛΟΥ
Ακατοίκητα
εκδ. Ποταμός, 2024, σελ. 95

Της **ΤΕΣΥΣ ΜΠΑΪΛΑ**

Μια αναμέτρηση με τις εκπινοές του φωτός και την ύλη, τη φθορά και την απώλεια, μια διείσδυση στη μνήμη και στα ίχνη που αφήνει πίσω της η ανθρώπινη παρουσία ή αλλιώς, ένα εικαστικό δοκίμιο από ιστορίες που έμειναν διαμελισμένες στον χρόνο, όπως αντιπουν σήμερα στα ερειπωμένα σπιτικά της Δράμας. Κτίρια που στέκουν έρημα, επιμένοντας να αφηγηθούν τη ζωή των ανθρώπων που τα κατοίκησαν, που γέλασαν, ερωτεύθηκαν, σναιρεύτηκαν πίσω από τα παχιά τσιμέντα, ή έκλαψαν δίπλα στα παραθύρια, που διηγώθηκαν την ιστορία της προσφυγιάς τους και, εν τέλει, πάλεψαν για να επιβιώσουν. Όλα αυτά, αποτυπωμένα στον λευκό χώρο του Κυριάκου Συμφιλτζόγλου, που κυκλοφορεί από τις εκδ. Ποταμός, συνομιλούν με τον θεατή, αποκτώντας υπόσταση μέσα από τον φακό που καταγράφει την εικόνα όχι μόνο του παρελθόντος αλλά της ίδιας της μνήμης. Τις «γινάμενους παρόν».

Απουσίες

Ο Συφίλτζόγλου ενδοσκοπεί βαθιά στην απουσία, για να χαρτογραφήσει το ανείπωτο. Κάθε φωτογραφικό του κάδρο είναι μια παύση, μια παυσίλυπη αναμέτρηση με το χθες. Αποτυπώνει την

ανθρώπινη ταυτότητα στον χρόνο αλλά και την παράδοση στη φθορά. Φωτογραφίζει τις «εκπνοές του φωτός», όπως διαβλάται στα θρυμματισμένα τζάμια και τις φθαρμένες κουρτίνες, όπως αντανακλάται στο ξεφτισμένο χρώμα των τοίχων, όπως διαγράφει τη σκόνη, τη σκουριά, τις ρωγμές, τα σκασιμάτα, την απώλεια και το τέλμα. Και παραδίδει ένα ζωντανό φωτογραφικό μνημείο με τα χρώματα να θυμίζουν τις κατεστραμμένες νοσηφρονίες της Πομπηίας, καθώς η φθορά, από φυσική διεργασία, μετατρέπεται σε πρωταρχικό υλικό δημιουργίας ανασκευάζοντας μνήμες, ανα-

Η ανθρωπινή απουσία αφήνει τα ίχνη της στους τοίχους, στα παράθυρα, παντού.

μνήσεις και ιστορικές διαδρομές
ανθρώπων που πια δεν υπάρχουν
για να υπερασπιστούν την ύλη και
την ψυχή που άφησαν πίσω τους.

Σε μια μοναδικής αισθητικής απεικόνιση όλων αυτών η φωτογραφική δουλειά του Συφυλιζόγλου παραδίδει μαθήματα αφηγηματικής τεχνικής, με την οπτική εξεικόνισή του παρελθόντος να ανακαλεί αισθήσεις στον αναγνώστη-θεατή αυτής της συλλογής, καθώς φυλλομετρώντας τις σελίδες του βιβλίου δεν μπορεί παρά να συλλογιστεί τι να απέγινε εκείνο το παιδί που κατέβηκε στα σκάλα η οποία τριζεί ακόμα σε κάθε πάπια, κρατώντας με το ένα

χέρι την ξύλινη κουपाστή και στο άλλο ένα βαλτιτσάκι ή ο άντρας που έφυγε βαλτιτσάκι, αφήνοντας πίσω το παιδί του, ή εκείνοι που συνομιλούσαν, καθισμένοι σε ένα ξύλινο τραπέζι με μια μπουκαλίη κρασί, ανοιχτή ακόμα εκεί, για να θυμίζει πως όλα χάνονται και πως «ο' αυτά τα δωμάτια/ κάθε μέρα είναι/ψυχοσάββατο/-τέτοιο/ κόλυβο/ή σκόννη».

Το φως άλλοτε σκληρό, άλλοτε ονειρικό υπογραμμίζει την εισβολή της φύσης στα ερείπια αυτά της Δράμας που επί μία δεκαετία επιμένει να διασώζει από τη λήθη ο Κυριάκος Συχαλιτζόγλου, πάντοτε, όμως, πετυχαίνοντας να αναδείξει

την ακατάλυτη ομορφιά του χρόνου, αυτού του ανάλγητου γλύπτη, σμιλεύοντας τα αντικείμενα, τις ξεκασμένες φωτογραφίες προγόνων στον τοίχο, τα παρατημένα σκεύη, τα σκοτισμένα κρεβάτια και τις παλιές εικόνες αγίων που κοιτούν αγριεμένοι στο μέλλον. Ο Ευφελτίδης, λοιπόν, τα αναδεικνύει αποσιμώνοντας όχι μόνο τη λαογραφική και ανθρωπογεωγραφική τους διάσταση αλλά, κυρίως, το ουσιαστικό νόημα που φέρουν στην πυρήνα τους.

Υπό αυτή την έννοια, το βιβλίο συνιστά μια εννοιολογική προσέγγιση του παρελθόντος, που καταγράφει ένα σύγχρονο μοιρολόι για το χθες, ένα θρηνηλικό τραγούδι για την απώλεια αλλά και την προσμονή, αφού όλα μοιάζουν να περιμένουν ένα χέρι σπληχνικό να τινάξει από πάνω τους τη σκόνη και να τα επαναφέρει στη ζωή, αυτό που τελικά κατορθώνει ο Συμφιλίτζογλου «γράφοντας» ποίηση, αυτή τη φορά οπτική. Η συγκίνηση που προκαλεί, η συνομιλία με το άρρητο και η οπτικοποίηση της οδύνης του αποχωρισμού γίνονται μια έκκληση στον θεατή να μην ξεχάσει το χθες, τους πρωταγωνιστές του, τις συνθήκες της δικής τους ζωής και την αναληθσία του χρόνου που ακάθεκτος και παράφορος περνά. Και ταυτόχρονα είναι ένα έργο που αναδεικνύει τη δύναμη της φωτογραφίας να μην αποτυπώνει στατικά κάδρα αλλά να αιμοδοτεί τη μνήμη στο διηνεκές.

ΤΑΜΕΙΟ ΗΜΕΡΑΣ ΑΓΑΠΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΛΟΥΒΑΡΑ

“Κύπρος αγαπημένη”

Μια συναυλία με αγαπημένα τραγούδια Κυπρίων συνθετών και στιχουργών
και παραδοσιακά τραγούδια ιδωμένα με μια σύγχρονη ματιά

12.09 | 8.00 μ.μ.
στον χώρο εκδηλώσεων της κοινότητας Λουβαρά

ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΝ
ΛΙΖΑ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ, ΠΑΡΗΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΠΙΤΣΙΛΛΙΔΗΣ
ΜΕ ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΣΧΗΜΑ
ΑΔΜΗΤΟΥ ΠΙΤΣΙΛΙΔΗ

Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα του προέδρου ΕΟΑ Λεμεσού, Γιάννη Τσουλόφτα

ΕΙΣΟΔΟΣ €5
Όλα τα έσοδα θα δοθούν για τα άπορα παιδιά
που στηρίζει το ίδρυμα “Ταμείο Ημέρας Αγάπης Παιδιού”

Για πληροφορίες καλέστε στο 99 88 82 88 και στο 25 820120

Υφυπουργείο Πολιτισμού

ΟΠΑΠ
ΚΥΠΡΟΥ

Αναπτυξιακή Λεμεσού, ΚΕΟ, Οινόπεσιο Λινός, BuySell, Αλλαντικά Γρηγορίου, Ψάρι Λεβαντίνα,
Λαϊκή Επιπλογορά, KP Master Chart Services LTD, VOUDASKAS ALUMINIUM LTD.

**ΔΗΛΩΣΕΙΣ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ**

ΚΥΡΙΑΚΗ

28 ΣΕΠΤ.

2025, 9:00 π.μ.

Πολυδύναμο και Εκθεσιακό Κέντρο Αμιάντου, Λεμεσός

**7^η Φιλανθρωπική
Αθλητική Ημερίδα**

αφιερωμένη στη
Θέκλα Αυγουστή

*Βραβεύσεις ανά ηλικιακή κατηγορία.

Για πληροφορίες καλέστε
25 747 750 | 99 672 904 | 99 459 587

- Αγώνας Δρόμου **12km**
- Αγώνας Δρόμου **5km**
- ΤΕΠΑΚ Οικογενειακός Αγώνας **1,5km**
- Παιδικός Αγώνας Δρόμου **1km, 600m & 300m**

Συμβολικό δυναμικό βάδισμα «Περπατών για τη Ζωή» στο μονοπάτι της φύσης «Λούμια των Αετών».

Χρυσός Χορηγός

Ασημένιος Χορηγός

Συνεργαζόμενοι Φορείς

Κοινωνικό Συμβούλιο Αμιάντου

Χορηγός Επικοινωνίας

Χορηγοί

Χριστάκης Χαριλάου

Marios Coiffure

Τα έσοδα θα ενισχύσουν τις Υπηρεσίες και τα Προγράμματα του ΠΑΣΥΚΑΦ.

Αριθ. Άδειας Ν.Π. 27/2025.

ΠΑΣΥΚΑΦ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΠΑΘΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Ορχήστρα και αρχιμουσικός έδωσαν την κατάλληλη ατμόσφαιρα σε καθένα από τα μέρη της διάσημης σουίτας «Οι πλανήτες» του Γκούσταφ Χολστ.

Μουσική εμπνευσμένη από τους πλανήτες

Στο **ηλιακό μας** σύστημα ήταν αφιερωμένη η συναυλία της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ, που πραγματοποιήθηκε στις 27 Μαΐου στην αίθουσα «Χρήστος Δ. Λαμπράκης». Σε οθόνη στο βάθος της αίθουσας προβλήθηκε βίντεο που ταξίδεψε το κοινό στον ήλιο και τους άλλους πλανήτες, με εντυπωσιακές εικόνες και οπτικοποιήσεις από τις πιο πρόσφατες διαστημολογικές με τις οποίες εξερευνούμε το ηλιακό μας σύστημα. Ως σάουντρακ η ορχήστρα έπαιξε την περίφημη «Ανατολή» από το συμφωνικό ποίημα «Τάδε έφη Ζαρατούστρα» του Ρίχαρντ Στράους, την Εισαγωγή «Ηλιος» του Καρλ Νίλσεν και την ορχηστρική σουίτα «Οι πλανήτες» του Γκούσταφ Χολστ. Το βίντεο σκηνοθέτησε και επιμελήθηκε ο Θεοφάνης Ματσόπουλος, δημιουργός ντοκιμαντέρ του Πλανηταρίου,

Εργα των Ρίχαρντ Στράους, Καρλ Νίλσεν και Γκούσταφ Χολστ συνόδευαν εικόνες από το ηλιακό μας σύστημα.

όπως επίσης συνεργάτης του Ευρωπαϊκού Νότιου Αστεροσκοπείου (ESO) και του NSF NOIRLab. Την ορχήστρα και τη Χορωδία της ΕΡΤ (μουσική διδασκαλία: Μιχάλης Παπαπέτρου) διηύθυνε ο Μιχάλης Οικονόμου. Τη βραδιά προλόγισε ο αστρονόμος Νικόλαος Ματσόπουλος.

Η βασική παρεξήγηση είναι ότι το διάσημο έργο του Χολστ, που αποτελούσε τον πυρήνα της συναυλίας, δεν έχει σχέση με την αστρονομία αλλά με την αστρολογία και τα ζώδια. Μάλιστα, ορισμένοι από τους τίτλους της σουίτας που ολοκληρώθηκε το 1917, όπως «Ερμής, ο φτερωτός αγγελιαφόρος» και «Ποσειδώνας, ο μυσταγωγός», προέρχονται αυτοίσιον από το βιβλίο «Τι είναι ένα ωροσκόπιο;» του Βρετανού αστρολόγου Άλαν Λίο, το οποίο διάβαζε ο συνθέτης εκείνη την εποχή. Το γεγονός φυσικά δεν αλλάζει τη μουσική αξία του έργου ούτε εμποδίζει κάποιον να το χρησιμοποιήσει ως σάουντρακ, όπως κρίνει.

Το έργο του Νίλσεν, πάλι, γράφτηκε το 1903 κατά την επίσκεψη του Δανού συνθέτη στην Αθήνα και είναι εμπνευσμένο από την ανατολή και τη δύση του ηλίου στο Αιγαίο. Τέλος, η «Ανατολή»

από το συμφωνικό ποίημα του Στράους που ολοκληρώθηκε το 1896, έχει αξιοποιηθεί αρκετές φορές στον κινηματογράφο και είναι γνωστή στους περισσότερους από την ταινία «2001: Η Οδύσσεια του Διαστήματος» (1968) του Κιούμπρικ.

Γλαφυρές ερμηνείες

Το διαπλανητικό ταξίδι της ΕΡΤ συνολικά πήγε καλά, αν παραβλέψει κανείς τη λιγότερο αξιόπιστη απόδοση των κórνων στην Εισαγωγή του Νίλσεν, αλλά και στον «Δία» του Χολστ. Η βραδιά ξεκίνησε με την εμβληματική «Ανατολή» του Στράους και συνεχίστηκε πειστικά με την Εισαγωγή «Ηλιος». Στη συνέχεια, ο Μιχάλης Οικονόμου απέδωσε με σαφήνεια τον μουσικό χαρακτήρα κάθε «πλανήτη» του Χολστ. Ταυτόχρονα, επέτρεψε στον ενημερωμένο ακροατή να αναγνωρίσει τις μουσικές αναφορές του συνθέτη, με πιο ξεκάθαρη αυτήν στον «Μαθητευόμενο μάγο» του Πολ Ντικ, από τον οποίο ο Χολστ εμπνεύστηκε τον δικό του «μάγο Ουρανό».

Ο Οικονόμου πρόβαλε τον «πολεμικό» χαρακτήρα του «Αρν», υπογραμμίζοντας την εμβατηριακή διάταξη της μουσικής και τονισε τη μεγαλοπρέπεια του «Δία», διαμορφώνοντας αντιστοίχια τις μουσικές φράσεις και τη δυναμική. Στη γαλήνη της «Αφροδίτης» συνέβαλε η απόδοση του προβλεπόμενου ολιστικού μέρους από τον βιολονίστα Οδυσσέα Κορέλη, εξάρχοντα της ορχήστρας, ενώ με ανάλογη επιτυχία δόθηκε επίσης ο παιγνιώδης χαρακτήρας του «Ερμή». Η χρήση του γκλόκενσπιλ –οργάνου με καμπανάκια– είναι κρίσιμη στο μέρος αυτό, ενώ συνολικά η εύστοχη ενορχήστρωση του Χολστ συμβάλλει στη δημιουργία της ατμόσφαιρας που επιθυμεί ο συνθέτης για κάθε πλανήτη. Ανάλογα παραδείγματα προσφέρουν ο «Κρόνος», με τις άρπες, τις καμπάνες και τα τύμπανα να συνεισφέρουν στην επισημότητα της μουσικής, όπως και ο «Ποσειδώνας», στον οποίο το μυστήριο συμβάλλει η χρήση γυναικείας χορωδίας από τα παρασκήνια. Ορχήστρα και αρχιμουσικός έδωσαν σε καθένα από τα μέρη την κατάλληλη ατμόσφαιρα.

Για την ιστορία, πάντως, αν αφηθεί ότι το ίδιο ακριβώς πρόγραμμα με την ταινία του Θεοφάνη Ματσόπουλου είχε παρουσιάσει η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ υπό τη διεύθυνση του Νίκου Χαλιάσα στο Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος στις 26 Φεβρουαρίου 2018.

Η ζωή του Τσακ ★★★
ΔΡΑΜΑ (2024), 111’
Σκηνοθεσία: Μάικ Φλάναγκαν
Ερμηνείες: Τομ Χίντλεστον, Τζοιουέλ Ετζιοφορ, Τζέικομπ Τρεμπλέρ

★ κακό
★★ μέτριο
★★★ καλό
★★★★ πολύ καλό
★★★★★ εξαιρετικό

Ο Ρέιφ Φάινς ως «καρδινάλιος Λόρενς» αναλαμβάνει να διεκπεραιώσει τις διαδικασίες εκλογής νέου Πάπα στο «Κονκλάβιο».

Αντέλ Εξαρχόπουλος και Βιρζίνι Εφίρά στις Κάννες για το φιλμ «Σεξ και ψυχανάλυση», της Ζιστίν Τριέ.

Ο Τομ Χίντλεστον, που ενσαρκώνει τον κεντρικό ήρωα στο φιλμ «Η ζωή του Τσακ», αποδεικνύεται δεινός χορευτής. Τα παιδικά χρόνια του πρωταγωνιστή και όσα τον σημάδεψαν αποκαλύπτονται στο τρίτο μέρος της ταινίας.

Το μυστηριώδες ταξίδι του ανθρώπινου είδους

Πλάνα που οδηγούν τον θεατή στο υπαρξιακό μονοπάτι

Η ταινία που απέσπασε το βραβείο κοινού στο φεστιβάλ του Τορόντο αποτελεί μεταφορά ενός από τα πιο ανθρώπινα μυθιστορήματα του Στίβεν Κινγκ. Η αφήγηση εδώ χωρίζεται σε τρεις «πράξεις» τις οποίες παρακολουθούμε σε αντίστροφη σειρά: αρχικά βλέπουμε έναν κόσμο στο χείλος του αφανισμού, με φυσικές καταστροφές να πλήττουν συνεχώς τη Γη και να απειλούν την ανθρωπότητα. Ταυτόχρονα η αφήγηση με το πρόσωπο του Τσακ (Τομ Χίντλεστον) εμφανίζεται μυστηριωδώς παντού. Ο τελευταίος θα μας συστηθεί για τα καλά στη δεύτερη πράξη, όπου θα μάθουμε περισσότερα για αυτόν και την τωρινή του κατάσταση, ενώ η τρίτη μας ταξιδεύει στην παιδική του ηλικία και σε όσα εκεί τον σημάδεψαν.

Η ατμόσφαιρα
Ο Μάικ Φλάναγκαν («Doctor Sleep») δεν επαναπαύεται στη

σεναριακή αθονία που του προσφέρει το βιβλίο του Κινγκ, αλλά προσπαθεί να δώσει κινηματογραφική ποικιλία στο σύνολό του, χρησιμοποιώντας π.χ. τον εξωτερικό αφηγητή ή προσαρμόζοντας τη φωτογραφία του στις ατμοσφαιρικές ανάγκες κάθε κεφαλαίου. Αν και διαφέρουν αρκετά μεταξύ τους, αυτά συγκροτούν τελικά όχι τόσο τη «ζωή του Τσακ» αλλά το αέναο, συναρπαστικό, τρομακτικό, μυστηριώδες ταξίδι της ανθρωπότητας ύπαρξης στον πλανήτη.

Μπορεί το συγκεκριμένο φιλμ να μη διαθέτει την κλίμακα ή τη φιλοσοφική φιλοδοξία π.χ. του «Δέντρου της Ζωής» του Τέρενς Μάλικ, ωστόσο είναι ικανό να οδηγήσει τη σκέψη του θεατή στο υπαρξιακό μονοπάτι.

Η μοναδικότητα της κάθε ζωής και ταυτόχρονα των καθημερινών στιγμών, από το παιχνίδι με τον παππού μέχρι έναν αυθόρ-

μητο χορό στη μέση του δρόμου, μπαίνει στο επίκεντρο, γύρω από το οποίο σχηματίζονται οι υπόλοιπες –κάπως ελλειπτικές πάντως– ιδέες του φιλμ.

Όλα αυτά βέβαια μέσα από το φίλτρο της δημιουργικής φαντασίας, αφού εδώ έχουμε και κάποιες μεταφυσικές προεκτάσεις, συν εμφανείς επιρροές από σπουδαία πρότυπα του είδους όπως η «Οδύσσεια του Διαστήματος», το σινεμά του Στίβεν Σπίλμπεργκ κ.ο.κ.

Αξιόλογο καστ

Μνεΐα, τέλος, πρέπει να γίνει και για το αξιόλογο καστ. Πέραν του πρωταγωνιστή Χίντλεστον, ο οποίος αποδεικνύεται και δεινός χορευτής, εκεί συναντάμε ακόμα τον υποψήφιο για Όσκαρ Τζοιουέλ Ετζιοφορ («12 χρόνια σκλάβος»), τον ανερχόμενο Τζέικομπ Τρεμπλέρ («Room»), αλλά και τον εμβληματικό Μαρκ Χάμιλ.

HOME CINEMA

Στα άδυτα του Βατικανού και της ψυχής

Κονκλάβιο ★★★½
ΘΡΙΛΕΡ (2024), 120’
Σκηνοθεσία: Εντουαρντ Μπέργκερ
Ερμηνείες: Ρέιφ Φάινς, Στάνλεϊ Τούτσι

Μια από τις κορυφαίες ταινίες της περασμένης κινηματογραφικής σεζόν κυκλοφορεί στην πλατφόρμα της Cosmote TV. Το φιλμ του Εντουαρντ Μπέργκερ («Ουδέν νεότερον από το δυτικό μέτωπο») μας βάζει στο άδυτο μιας από τις πιο μυστικές και αρχαίες διαδικασίες της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας: της εκλογής νέου Πάπα. Πρωταγωνιστής εδώ είναι ο καρδινάλιος Λόρενς (Ρέιφ Φάινς), ο οποίος, μετά την ξαφνική απώλεια του Ποντίφικα, αναλαμβάνει να διοργανώσει το Κονκλάβιο, την ψηφοφορία δηλαδή ώστε να προκύψει ο διάδοχός του. Καθώς η διαδικασία προχωράει, μια συνωμοσία ικανή να ταράξει συνθέμελα την Εκκλησία έρχεται στην επιφάνεια. Ο Μπέργκερ χρησιμοποιεί τον γοττευτικό τελετουργικό

μανδύα του Βατικανού προκειμένου να στήσει μια πολιτική αλληγορία με σύγχρονες προεκτάσεις. Ο δικασμός ανάμεσα σε συντηρητικούς και φιλελεύθερους καρδινάλιους απηχεί άμεσα όσα συμβαίνουν στην πολιτική σκηνή της Αμερικής και αλλού, όμως η ταινία δεν μένει εκεί. Αντιθέτως, ανοίγει μια σειρά από μεγάλα θέματα, από τον ρατσισμό και την κουλτούρα της ακύρωσης μέχρι τις θεωρίες συνωμοσίας και την τρομοκρατία.

Σεξ και ψυχανάλυση ★★★
ΕΡΩΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2019), 97’
Σκηνοθεσία: Ζιστίν Τριέ
Ερμηνείες: Βιρζίνι Εφίρά, Αντέλ Εξαρχόπουλος

Πριν υπογράψει την οσκαρική «Ανατομία μιας πτώσης», η Ζιστίν Τριέ είχε τραβήξει την προσοχή μας με ένα ερωτικό δράμα που βλέπουμε στο Ertflix. Η Σιμπίλ (Βιρζίνι Εφίρά) είναι ψυχανάλυτρια, η οποία αποφασίζει να παρα-

τήσει το επάγγελμα, προκειμένου να ακολουθήσει τα συγγραφικά της όνειρα. Την τελευταία στιγμή ωστόσο, η Μαργκό, μια απελτισμένη κοπέλα που έχει σχέση με παντρεμένο, θα ζητήσει τη βοήθειά της και εκείνη θα δεχθεί να την αναλάβει. Καθώς οι εξελίξεις προχωρούν, η Σιμπίλ μπαίνει πια ενεργά στη ζωή της Μαργκό, περιπλέκοντας ακόμα περισσότερο τα πράγματα. Τα συχνά δυσνόητα μονοπάτια του νου και οι παρορμήσεις αποτελούν εδώ τον πυρήνα ενός διαφανόμενου θρίλερ που σύντομα παίρνει ερωτικές διαστάσεις, διατηρώντας και κάποια κωμικά στοιχεία. Η Εφίρά είναι εξαιρετική στον κεντρικό ρόλο, δίνοντας πνοή στον χαρακτήρα της Σιμπίλ, η οποία κυβερνιέται από τα ίδια πάθη, που υποτίθεται πως προσπαθεί να τιθασεύσει για λογαριασμό της ασθενούς της. Πολύ καλός και ο Γκασπάρ Ουλιέ σε ρόλο δανδή, με τις γυναίκες να «σφάζονται» στα πόδια του.

Συνέντευξη στη **ΜΑΙΡΗ ΣΙΑΝΗ-ΝΤΕΪΒΙΣ**

Η Ελεν Γκάρνερ μπορεί να είναι η πιο πολυβραβευμένη συγγραφέας της Αυστραλίας, αλλά περιέργως μέχρι τώρα λίγοι από εμάς την είχαμε ακουστά. Το μυθιστόρημά της «Ο Μπαχ για παιδιά» (μετάφραση στα ελληνικά από την Ελένη Ηλιοπούλου) δημοσιεύθηκε στην Αυστραλία το 1984. Σαράντα χρόνια αργότερα ήρθε και σε μας. Η ίδια δεν είχε καμία φιλοδοξία να το εκδώσει στο εξωτερικό. Ούτε είχε σκοπό να εξηγήσει την Αυστραλία σε μη Αυστραλούς. Αλλά πρόσφατα ο εκδότης της στο Text Publishing πήγε το βιβλίο της στην έκθεση βιβλίου της Φρανκφούρτης, κι από εκεί εκτοξεύτηκε παντού. Η Γκάρνερ παρανεύεται που το διαβάζει ο κόσμος τώρα. «Δυσκολεύομαι να πιστέψω πως το έγραψα εγώ αυτό το βιβλίο. Ούτε ξέρω από πού βγήκε από μέσα μου. Εντάξει, ξέρω. Κάτι μεσολάβησε μεταξύ αυτού του βιβλίου και του προηγούμενου: έμαθα να γράφω. Είναι το πιο λογοτεχνικό βιβλίο που έχω γράψει. Αλλά αναρωτιέμαι γιατί να ενδιαφερθεί κανείς για μένα, μια κάποιας ηλικίας συγγραφέα, και για τη δική μου απεικόνιση της Αυστραλίας», μου λέει σε μια Zoom συνέντευξη που παρλίγο να μη γινόταν γιατί μπέρδεψα τη διαφορά της ώρας.

Μπορεί να είναι 82 χρόνων, αλλά φαίνεται πολύ ακμαία. Μέχρι πρόσφατα κυκλοφορούσε με ποδήλατο. Σταμάτησε, όμως, γιατί έχασε την ισορροπία της κι έπεσε. «Ντράπηκα. Δύο γυναίκες έτρεξαν και με σήκωσαν έξω από το ταχυδρομείο. Με ρώτησαν αν ήμουν καλά. Μια χαρά, τους είπα. Λίγες μέρες αργότερα κατάλαβα πού είχα χτυπήσει».

Με το ποδήλατο πήγαινε παντού. Για χρόνια σπκωνόταν πρωί πρωί για να πάει στα... δικαστήρια! Δικαστήρια; Στην Αυστραλία κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να παρακολουθεί όποια δίκη θέλει. Την πρώτη φορά είχε πάει για συμπάράσταση ενός φίλου της. Είχαν δολοφονήσει τη θετή του κόρη και οι θύτες περνούσαν από δίκη. Η εμπειρία αυτή τη σημάδεψε. Κι από τότε άρχισε να παρακολουθεί δίκες. «Εκεί έμαθα πώς είναι φτιαγμένοι οι άνθρωποι. Και τι ειδική εγκλήματα είναι ικανοί να διαπράξουν κάτω από αφόρητη συναισθηματική πίεση», μου λέει με αυτή τη χαλαρή αυστραλιανή προφορά της. Κι αντί να κάθεται στη γαλαρία, καθόταν με τους δημοσιογράφους, όχι επειδή έκανε ρεπορτάζ, αλλά επειδή για χρόνια δούλεψε ως δημοσιογράφος σε μια φεμινιστική εφημερίδα, εφόσον της ήταν δύσκολο να βιοποριστεί μόνο από το γράψιμο βιβλίων. «Το συναισθημα και ο νους μου βρίσκονταν σε τέλειο συγχρονισμό σε αυτές τις συνεδριάσεις, η ύπαρξή μου ολόκληρη ήταν εκεί», μου εξηγεί, «παρτηρούσα πώς ο νόμος μέσα από την πολυπλοκότητά του προσπαθούσε να παλέψει με τη βαναυσότητα και τον κυνισμό των ανθρώπων. Κι αναρωτιόμουν γιατί η αίσουσα δεν ήταν φίσκα από κόσμο που θα μπορούσε να παρακολουθήσει ένα ξέφρενο θέαμα ανθρώπινης φρικαλεότητας». Η γλώσσα των δικαστηρίων είναι εξειδικευμένη και ίσως κι ανιαρή, της λέω. «Αν παραβλέψουμε αυτό το κομμάτι, που ακόμα κι αυτό είναι αξιοσημείωτο, μετά τα πράγματα γίνονται συναρπαστικά». Αυτό το ευτυχές πάντρεμα νου και συναισθήματος φαίνεται στα non-fiction βιβλία της που βασίζονται σε πραγματικά εγκλήματα: για τη σεξουαλική παρενόχληση έγραψε το «The First Stone», για την ανδροκτονία το «Joe Cinque's Consolation» και για την παιδοκτονία το «This House of Grief».

Η γραφή

Η Γκάρνερ γεννήθηκε στο Γκίλονγκ στην πολιτεία Βικτώρια της Αυστραλίας. Δούλεψε ως καθηγήτρια σε γυμνάσιο πριν γίνει δημοσιογράφος, αλλά αρρώστησε με ηπατίτιδα και έχασε τη δουλειά της. Για κάποια χρόνια έζησε με επιδόματα για

να αναθρέψει την κόρη της, η οποία, όταν μεγάλωσε κι άρχισε να πηγαίνει σχολείο, της άφηνε χρόνο για να γράφει. Είναι συγγραφέας διηγημάτων, δοκιμίων, σεναρίων, ημερολογίων και μυθιστορημάτων που έχουν γίνει ταινίες από σκηνοθέτες όπως η Τζέιν Κάμπιον και η Τζιλιαν Άρμστρονγκ.

Το «Monkey Grip» (1997), το πρώτο της μυθιστόρημα, που αναφέρεται σε έναν έρωτα μέσα σε ένα κοινόβιο με ναρκομανείς και που η Γκάρνερ το «ψάρεψε» απ' τα ημερολόγια της που κατέγραφαν τη σχέση της με έναν άνδρα εξαρτημένο από ναρκωτικά εκείνη την εποχή, θεωρήθηκε μια από τις εκατό καλύτερες ιστορίες που σημάδεψαν τον κόσμο, σύμφωνα με το BBC.

Της λέω πόσο θα ήθελα να διαβάσω όλα τα ημερολόγια της, αυτά που έχει δημοσιεύσει, γιατί τα περισσότερα τα έχει κάψει – η τελευταία «πυρπόληση» έγινε στα μέσα της δεκαετίας του '90. Δεν είναι κρίμα; Δεν το μετανιώνει; «Εαλάφρωσα», μου εκμυστηρεύεται, «δεν ήθελα να δει ο αναγνώστης πόσο πρωτόγονη ήταν η γραφή μου. Τα ημερολόγια ήταν η προπόνηση που έκανα για να γίνω καλύτερη συγγραφέας». Αυτά που έσωσε, όμως, είναι πολύτιμοι λίθοι και την καθιέρωσαν στο συγγραφικό στερέωμα για την ειλικρίνειά της και την παλικαριά της να θίγει λεπτά ζητήματα χωρίς να ντρέπεται να πει

τα πράγματα με το όνομά τους ή να τα περιγράψει με τις πιο ενδόμυχες λεπτομέρειες.

Αλλά για μένα το πιο αξιολόγου είναι το ύφος γραφής της. Τέτοιο ελλειπτικό και αποσταγμένο ύφος γραφής, τέτοιες συμπεσμένες προτάσεις, τέτοιες λακωνικές και συγκρατημένες σκηνές μόνο η Γκάρνερ, και μια χούφτα άλλων συγγραφέων, μπορεί να πλάσει. Μας κάνει να διασκεδάζουμε με τις παραλείψεις της, μ' αυτά που δεν έχουν ειπωθεί. Στο «Ο Μπαχ για παιδιά», ο Φίλιπ, ο μουσικός, δίνει συμβουλές σε μια κοπέλα για

το πώς να γράψει επιτυχημένα τραγούδια: «βγάλε όλα τα κλισέ. Ασε μόνο τις εικόνες. Πρέπει να ορίσεις μια γραμμή ανάμεσα σ' αυτό που καταλαβαίνεις και σ' αυτό που δεν καταλαβαίνεις. Φτιάξε κενά. Μην το κάνεις νιανιά. Μην εξηγείς τα πάντα. Ασε τρύπες». Αυτό είναι η γραφή της – ένα τρυπητό από εικόνες. Της το λέω. Και γελάει. «Ξέρεις τι μ' αρέσει περισσότερο στη συγγραφή; Το χτίσιμο της πρότασης», μου εκμυστηρεύεται, «γράφω αυτό που θέλω να πω στην αρχή. Και μετά αρχίζει το ξεγύμνωμα όλων των επουσιωδών στοιχείων. Θέλω να δω πόσο λίγο θα μείνει σε μια σελίδα, αλλά παράλληλα να έχω το αποτέλεσμα που θέλω. Θέλω το ρήμα να κοπιάσει για την ύπαρξή του». Και δεν είναι μόνο αυτή ή το ρήμα που κοπιάζει. Κοπιάζει κι ο αναγνώστης. Της αρέσει να μας βάζει στο χέιλος του γκρεμού, με το ένα πόδι κρεμάμενο.

Της πρώτες σελίδες του βιβλίου τις ξαναδιάβασα. Μπερδεύτηκα. Ποιος μιλούσε; Ποιος φιλούσε ποιον; Ποιος άκουγε; Δεν μου πήρε, όμως, και πολύ να συνθησώ το στυλ της. Και πάνω εκεί που νόμιζα ότι η ιστορία είχε μπει σε ένα αυλάκι, ξαφνικά η αφήγηση ξέφυγε από το πραγματικό και διείσδυσε στη σφαίρα της φαντασίας. Αλλά το φανταστικό δεν ήταν τίποτε άλλο από ένα εκρηκτικό σακούλι με τις ανεκπλήρωτες επιθυμίες και

Το μυθιστόρημα «Ο Μπαχ για παιδιά» είναι το μόνο βιβλίο της Ελεν Γκάρνερ που κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Gutenberg.

Ελεν Γκάρνερ, συγγραφέας

Το σπίτι είναι το κέντρο του κόσμου

Η επιτυχία στο εξωτερικό που ήρθε με καθυστέρηση και η συγγραφή ως εργαλείο ανατομίας για την οικογενειακή ζωή στην Αυστραλία.

FAIRFAX MEDIA VIA GETTY IMAGES

Η Ελεν Γκάρνερ ενώ διδασκεί σε τμήμα Δημιουργικής Γραφής στο Πανεπιστήμιο Newcastle, το 2002. Εκτός της χώρας της έγινε διάσημη τα τελευταία μόνο χρόνια, όταν ο εκδότης της πήγε το βιβλίο της «Ο Μπαχ για παιδιά» στην έκθεση βιβλίου της Φρανκφούρτης και από εκεί «ταξίδεψε» ανά τον κόσμο.

φαντασιώσεις των χαρακτήρων οι οποίες ήρθαν για να ταραξουν τα νερά και μετά να υποχωρήσουν. Μου θυμίζει το αφαιρετικό ύφος γραφής της Λίντια Ντέιβις, της βασίλισσας του διηγήματος, της αναφέρω. Μόλις το ακούει, ενθουσιάζεται. Την Ντέιβις την ανακάλυψε πρόσφατα, με πληροφορεί, και τη θαυμάζει ιδιαίτερος γιατί η Ντέιβις διάβασε στο πρωτότυπο και χωρίς χρήση λεξικού το βιβλίο «Telemark novel» του Νορβηγού Νταγκ Σούλστα, που δεν είναι μυθιστόρημα και που δεν το έχουν διαβάσει πάνω από πέντε Νορβηγοί και που είναι αδύνατο να μεταφραστεί ποτέ στα αγγλικά. «Μόλις το διάβασα, με κατέλαβε ένα απερίγραπτο αίσθημα χαράς και αναγνώρισης. Μπορεί να ήταν τρέλα αυτό που έκανε η Ντέιβις, αλλά εμένα με συγκίνησε ιδιαίτερος», λέει και λάμπει το πρόσωπό της.

Ο Μπαχ για παιδιά

Όσο δύσκολο είναι να αποδώσει κανείς Μπαχ –που σημαίνει εξάντληση όλων των διαθέσιμων δυνατοτήτων στο μουσικό κομμάτι, τεχνική, αρτιότητα, συναισθήματα– άλλο τόσο κι ακόμα πιο δύσκολο είναι να βρεις τον έρωτα της ζωής σου και να κάνεις μια σωστή οικογένεια. Αυτό φαίνεται να μας λέει η Γκάρνερ. «Ο Μπαχ δεν είναι ποτέ απλός, μα αυτός ακριβώς είναι ο λόγος να προσπαθήσουμε όλοι να τον κατακτήσουμε», λέει η Ελίζαμπεθ στη σελίδα 55. Στα βιβλία της Γκάρνερ το ζευγάρι δεν είναι ποτέ ζευγάρι, είναι τα παιδιά, τα αδέρφια, οι φίλοι, οι πρώην, τα παιδιά με τους πρώην. Μια σύνθεση. Που σαν τον Μπαχ ούτε διδάσκεται εύκολα ούτε μαθαίνεται στην τελειότητά της. Παραμένουμε παιδιά, ερασιτέχνες. Εξάλλου, η συγγραφέας μάς προειδοποιεί από την πρώτη σελίδα του βιβλίου αναφερόμενη –μεταφορικά, βέβαια– στη λιγδιασμένη φωτογραφία του Άλφρεντ Λορντ Τένισον, του Αγγλου ποιητή, και της οικογένειάς του, που είναι κολλημένη στον τοίχο της κουζίνας του σπιτιού της Αθίνα και του Ντέξτερ Φοξ. Εκεί που πάει να ξεκολλήσει, όλο και κάποιος την προλαβαίνει και η φωτογραφία δεν πέφτει.

Οι Φοξ έχουν δύο παιδιά, το ένα αυτιστικό. Ζουν όλοι μαζί σε πρόστιο της Μελβούρνης. Γύρω τους υπάρχουν παππούδες, γείτονες. Ξαφνικά, όμως, μπαίνουν στη ζωή τους μια παλιά φιλενάδα του Ντέξτερ, η Ελίζαμπεθ, ο ερωμένος της, ο Φίλιπ, και η αδελφή της Ελίζαμπεθ, η Βίκι. Η γυάλα μέσα στην οποία ζουν τα μέλη της οικογένειας αρχίζει να κάνει ρωγμές. Οι χαρακτήρες παραπαίουν σαν τη φωτογραφία του Τένισον. Συμπεριφέρονται διαφορετικά, μπορεί και άπρεπα. Αλλά ποιος είναι σε θέση να τους κρίνει; Παρ' όλες τις εννοχές και την αυτομαστίγωση, επιβιώνουν.

Η καθημερινότητα

Οι λεπτομέρειες της καθημερινότητας, η οικογένεια, οι συγχυρίες... αποτελούν τα υλικά των αφηγήσεών της. Το domestic είναι η ειδικότητά της. «Αυτό που συμβαίνει μέσα στην οικογένεια, αυτά που γίνονται στο σπίτι αποτελούν τη βάση όλων αυτών που χαρακτηρίζουν τους ανθρώπους, τα βάσανά τους και οι καλοσύνες τους. Ο πρώην σύζυγός μου, κι αυτός συγγραφέας, με ρωτούσε συχνά αν δεν είχα βαρεθεί πια να γράφω για τη ρουτίνα του οικογενειακού βίου – το θεωρούσε παρακατιανό, βλέπεις. Απορώ γιατί τον παντρεύτηκα. Το σπίτι και η οικογένεια είναι το κέντρο του κόσμου».

Οι δικοί της το εκτίμησαν που έγινε συγγραφέας; «Ξέρεις τι έλεγε ο πατέρας μου, όταν τον ρωτούσαν τι δουλειά έκανε η κόρη του; Η Ελεν θεωρεί τον εαυτό της συγγραφέα». Μένω με ανοιχτό το στόμα. Μπορεί ο άνθρωπος να μην το έλεγε με κακία, αλλά αυτά τα λόγια, μαχαίριά στην καρδιά, θα μπορούσαν να την είχαν σημάδεψει. Ευτυχώς, όχι. Γιατί η Γκάρνερ είναι μια ντίβα στον χώρο της λογοτεχνίας. Και είμαστε τυχεροί που τα βιβλία της έχουν αρχίσει να δημοσιεύονται πια και στο εξωτερικό.

Οι δίκες

Εκεί έμαθα πώς είναι φτιαγμένοι οι άνθρωποι και τι ειδική εγκλήματα είναι ικανοί να διαπράξουν κάτω από αφόρητη συναισθηματική πίεση. Παρατηρούσα πώς ο νόμος προσπαθούσε να παλέψει με τη βαναυσότητα και τον κυνισμό των ανθρώπων.

Κάποια από τα διάσημα βιβλία της: «Monkey Grip» (1977), «The Spare Room» (2009), «How to End a Story» (2021).

A celebration of cocktail art and culture!

WHERE THE CITY MINGLES WITH THE SUMMIT

MAIN SPONSOR

digitalagenda
CYPRUS SUMMIT

THREE **CENTS**
REVENUES

